

XXV-7-3

I-11-149

Ant. Musa Brasavo Ferraria

ANTONII R. 1181

MVSAE BRASAVO-
li, Ferrariensis, Examen o-
mnium Syruporum,
quorum publi-
cus vsus
est.

Omnia ab autore recognita.
CVM INDICE.

A. Gustin

de mena

44

12

LUGDVNI,
Apud Gulielmum de Millis,
M. D. XLV.

AMERICAN

OF THE

LIBRARY

1850

APR 10 1850

AMERICAN

AD ILLVSTRIS.

vnà & pudicissimam virginem

ELLEONORAM ESTEN-

SEM, Antonius Musa

Brafauolus be-

ne age-

re.

ANTIQRVM MOS

fuit, & hoc etiam tempore
seruatur, si quis opus ali-
quod egregium parasset, ali-
cui principi, aut nobilissi-
mo Heroi nuncupare: ne in vulgus abf-
que patrono, & tutore prodiret. Res
profectò à nemine qui mentis compos-
sit, detrectanda, sed tamen quæ nos ab
incepto repellat, ne videamur partus no-
stros egregios putare: quos potius ab-
ortiuos, & prociduos arbitramur. Ta-
men quicquid sit, quum præcedentibus
mensibus de Syrupis inter nos sermo in-
cidisset, & tu de hac materia doctè &
abundè differuisses, visum est mihi, nul-
li magis conuenire, quàm tibi: quæ non
modò Magdalenam imitata es, huius

mundi illecebris & deliramentis spretis, rerum diuinarum contemplationi vacas : sed plerunque etiam Marthæ fatigentis officio fungeris, vt triplici corona digna sis. Prima, quia sponte nullo monitore, nec infantia dissuadente, imò illustrissimo patre primis motibus obuiante & reluctante, sacratissimam hanc religiosarum frequentiam ingredi curasti : frequentiam inquam pudicissimarum virginum & sanctarum, matronam beatam Claram imitantium, quam corporis CHRISTI VIRGINIVM vocant, & quam nullus alter Vestalium Virginum cœtus in tota Italia sanctitate ac miraculis superat. Hic tu spiritui & orationibus vacas, & statutis horis te totam contemplationi præstas. Secunda corona est, quia illis horis, quibus vel aliæ dormiunt, vel mechanico operi incumbunt, tu apparandis & cōcinnandis pharmacis diligentē operam præstas. Quod opus, vtpote plenum charitatis, dignum est vt à te fiat: nempe sic conforores alias ægras iuuare potes : & ita veluti altera Martha sollicita es circa frequens ministerium.

sterium. Tertia corona, quia Diui ALPHONSI Ferrariæ Ducis filia, quum maritum principem, ex summis Italiae proceribus sperare posses, tu potius puerum IESVM, dulcem Mariæ natum, pulcherrimum, deliciosissimum, qui eadem semper virenti ætate, eadem pulcherrima pulchritudine, eisdem semper probissimis moribus in sponsum elegisti: quem cognoscere totis viribus studes illustrissima Virgo, cognitum laudare, laudatum amare, amatum venerari, veneratum exprimere, expressum imitari, vt denique cum eo immortalis felicitate perfruaris. Hic est ille prædulcis, & præpotens sponsus, qui te non oppidi dominam, non vrbis Ducissam, non provinciae reginam, non Christianorum imperatricem, sed totius cœli, & paradisi deliciarum participem faciet. Igitur illustrissima hunc sequi studeas, hunc imitari, hunc totis viribus amare: vt vna sis ex prudentibus quinque virginibus, quæ oleum sibi statuto tempore compararunt, vt aduenienti sponso IESV sine mora possis occurrere, & in eius amore

semper conquiescere: Vt cum Phocy-
 lide concludam, vnà cum sanctis Soro-
 ribus, σωλὴ ἐκτελέοι τ' ἀγαθῶν μέχρι γήραος
 ὁδῶν, id est, Vitam perficite malorum
 immunem vsque ad senectutis limen.
 Sed cur Noctuas Athenas porto? aut
 Angelos bene agere instruo? Accipe
 igitur Elleonora illustrissima, de Sy-
 rupis libellum: vt, quum Mar-
 thæ officio fungeris, in his
 componendis aliorum
 errores corrigas.

Vale Virgi-

num pu-

di-

cissima.

Summae Philosophiae

Medici Antonii

de

liber

primus

PRIMUM

Qui primum existit ad eum quod est

substantia et non sit substantia

quia a se ipso non potest esse

Explicit tractatus de primo motore

Hic incipit tractatus de primo motore

secundum philosophum

De primo motore mundi

et de eiusdem substantia

et de eiusdem operatione

et de eiusdem perfectione

et de eiusdem immutabilitate

et de eiusdem simplicitate

et de eiusdem eternitate

et de eiusdem immensitate

et de eiusdem omnipotentia

et de eiusdem omniscientia

et de eiusdem immutabilitate

et de eiusdem simplicitate

IN EXAMEN OMNIUM

Syruporum eximij Philosophi &

Medici Antonij Musæ

Brasauoli, Franci-

sci Bouij Fer-

rarien-

sis

EPIGRAMMA.

Qui prius exactè Medicamina quæq; recenset
Simplicia, ac uires, sint quibus illa, docet.

MUSA, Syruporum totam hic ANTONIVS artem

Explicat, & priscos æquat honore uiros.

Hanc sacra Atestinæ Virgo noua gloria gentis

Luminibus placidis Elleonora legit.

Doctior hinc Medicus, mage Pharmacopola peritus

Hinc componendi pharmaca, abire potest.

Hinc necis humanæ, Medicinæ inscitia turpis

Causa aberit. Vitam lux patefacta feret.

Haud necis humanæ causa inuidiosa feretur.

Iam Medicina, quod est, ipsa salubris erit.

Arte sine ingenium cæcum est, ars ipsa remoto

Officio, manca est, hoc sine penè nihil.

Non sat Aristotelis, magniq; arcana Platonis

Nosse, licet uiuo singula fonte petas:

Socratico hic sophiam uoluit deducere ritu

Cœlitus, atq; hominum consuluisse bonis.

EXAMEN

OMNIUM SYRUPORUM,

quorum in publicis officinis
usus est, Antonio
Musa Brasauolo
Ferrariensi

autore.

BRASAVOLVS, SENEX

PHARMACOPOLA.

EV S HEVS. Quorsum SENEX.

*tam rapidè, tamq; celeri cursu
properas? qui testudineo gradu
alioqui tuo huic antiquissimo
mulo insidens incedere soleas?*

BRASAVOLVS. Ad cœnam uo-
cor: hanc enim diem hucusq; ie-

iuuus transiui. SENEX. Quur tu quem medicè uiuere
oportet, uentriculum tam longo spatio inanem esse per-
misisti? Fortè heri uespera pleniori cœna usus es, quæ ad
hanc usque horam te saturum fecerit. BRA. Non equi-
dem: sed in Diui Ioannis uenerationem, pro qua omnes
Christiani hodie ieiunant, id est semel in die comedunt,
& ego eundem morem seruare institui. SEN. Ad pran-
dium igitur uocaris, non ad cœnam. BRAS. Vtrunq; si-

A 5 mul

mul expediam. S E N. Quur in meridie pransus non es,
 ut est omniū ferè communissimus mos? B R A. Ut uxore
 culæ meæ, & alijs domesticis mulierculis satisfacerem,
 atq; morem geram. S E N. O' te miserum atq; infortuna-
 tum. Igitur mulierculis pares? B R A. Et pareo, & pa-
 rent. S E. De me actum esset, si in re uel tantilli momē-
 ti uxori meæ aures porrigerem, & annuerē. B R A. Ta-
 men difficile est fœminam cogere. S E N. Difficillimum.
 B R A. Quomodo igitur continuo domi non certas? S E.
 Imò nulli sunt dies, uel nulla saltem hebdomas, quæ rixis,
 clamoribus, & contumelijs coniugalibus careat. B R A.
 Ego potius econtrario dicā, O' te miserrimum, atq; in-
 felicissimum, qui continuam rixarum & contumeliarum
 pestem domi alas. S E. Quis ille est adeò temperans, &
 modestia præditus, qui uxorem ducens ab his temperare
 possit? B R A. Ego is sum, licet parum modestus, & pa-
 rum temperans, tamen septimus agitur annus postquam
 uxore duxi. Nunquam uerò eam uel iratus turpi nomine
 aut contumelioso appellauī, & ad hoc usq; tempus adeò
 tranquillè unà uiximus, ut nullus uel religiosarum cœtus
 pacatior inueniri possit. S E N. At ego primis protinus
 diebus institui, nunquam suo nomine uxorem meam uo-
 care: sed continuo aut belluam, aut mendicam, aut scor-
 tum, aut alio simili nomine, quoties opus est uocare eā,
 appello. B R A S. Ego autem meam non solum suo nomi-
 ne, sed etiam honestiori eam appello, quæ mihi mitissima
 effecta est. S E. Aut mulier non est tua uxor, aut diuino
 loco nata. B R A. Ferrariæ orta est, & mulier quæ bilio-
 sissimam temperaturā nacta est, si qua altera. S E. Quo-
 modo

modo igitur tam diu absque bello, iurgiis, & uerberibus uiuere potuisti? **B R A.** Quomodo tu in tam magno incommodo in bello magis quam hostili tanto tempore uitam duxisti? **S E.** Audies (si aures accommodare non pigeat.) Ab initio cum uxorem duxi, statui & fixa mente reposui: quicquid uellem, quicquid dicerem, uel sanum, uel insanum, ut ipsa id ageret, & annueret. **B R A.** O' dementia non modò mira, sed plusquã feralis, Hoc est, hoc est, quod uxores multas (pauperculas quidem illas quæ his nebulonibus iunguntur) in exitium perducit. Quippe nulla est mulier, quæ suam bilem, & suam indignationem non habeat. Multi uerò fatui putant leonem uerberibus cicurare, quod boni cicuratores nõ faciunt: sed canes in cõspectu leonis cædentes, cicures leones reddunt. Quid autem de uxore egeris, prosequaris. **S E N.** Ex his quæ dicebam, illa quædam annuebat, alia negabat quibus assentire uolebam: & quia negabat, uerbis atq; uerberibus afficiebatur. Imò prima nocte qua domum meam accessit, muliebria femoralia paraueram, & duos baculos: quando hora cubandi in cubiculo soli clausi fuimus, femoralia in terram proieci, & sumpto baculo alterum illi dedi, inquiring: Volo nunc pugnemus, uter nostrum femoralia ferre debet. & quia nec baculum sumere uoluit, nec pugnare, grauiter fustuario prima illa nocte uapulauit. **B R A.** O' fatuissime uirorum, pulchra matrimonij cõsummatio illa fuit. Utinam sumpto baculo te pro merito multasset. Dic autem, illa quæ negabat, & quibus te inuito annuebat, erant ne alicuius momenti? **S E N.** Minimi quandoq; & plerunq; nullius: sed experiundi

riundi gratia quædam uana & absurda proponebam, ut ad mea uota annuere & negare condisceret. B R A. Omnium quos adhuc nouerim uirorum fatuissimū. Uxo- rem igitur assentatricem & propè parasiticam habere cupiebas, quæ in rebus falsis te laudaret, & manifestè ue- ra inficiaretur? S E N. Non assentatricem cupiebam, sed mihi obsequentē. B R A. Dic (ni pigeat) fuit ne unquam obsequens? S E N. Nunquam potui iurgijs, mimis, aut uerberibus adeò efficere, ut præceptis meis obsecunda- ret. B R A S. Igitur tam longæuam ætatem pugnans, & quali bello? Magis quàm intestino miseram uitam du- cere potuisti? S E. Plus certè fuit quàm intestinum bel- lum quod inter nos factum est: nunquam enim tam hor- rendum & ingens monstrum domari potuit, quod Her- culeam clauam etiam retundit. B R A. Nescio an tu po- tius, uel illa monstrum sit. Quippe tu nunquam domitus es: sed continuè furiali incessu, & non humano proces- sisti. S E N. Non licet uirum ab uxore domari, & dor- so muliebres clitellas gestare. B R A. Hoc est illud quod perpetua bella inter uos facit. De te autē plurimum mi- ror, quem plerunq; uiderim famulum tuum, & pueros quos instituis, benignè, & piè admonere, & labores multos ut eos rectè instituas patēris, tamen quando & quoties lubet expellere potes, & illi sponte abire: non potes autem pusillum tolerare, ut uxorem propriā edo- ceas, quæ uelis nolis tua est. Eadem domo uiuitis, eadem mensæ accumbitis, eodem cubiculo acquiescitis, eodem toro cubatis, communes filiorum parētes estis, bonæ & malæ fortunæ participes, quam & si uolueris, expellere

non

non potes, nec ipsa sponte discedere, sed te ad cineres usq; comitabitur. S E N. Libenter scirem quomodo uxorem tuam mitiorem reddideris: nam discens fortè imitabor, & quod superest mihi vitæ, quietius transigam.

B R A. Rem (ut arbitror) difficillimam aggredieris, nam psitaci rostrum nactus es: tamen non grauabor meum & uerum has feras cicuradi modum edocere. Principio, Antiquum morè considerare cœpi, quo uxor maritum, & maritus uxorem emebat. Id interpretatur Plutarchus, ex hoc significari, inter uirum & uxorem æqualitatem quandam esse debere, ut uterq; alteri sponte obtemperet. Cuius rei erant illa uerba solennia: Si fueris mihi Caius, ero tibi Caia. Deinde mihi ex instituto proposui, hoc momentaneum vitæ spatium in perpetua animi pace, quiete, & tranquillitate percurrendū esse: propterea primis illis diebus à nuptijs omnia agere cœpi quæ uxori meæ placere præuidebam, explorabamq; ab ancillis, à sorore, & alijs, an quicquā nosceret quod uxori meæ placeret, quod illi gratum foret & iocundum, & nihil intentatum mittebam, quin efficerem, ut in omnibus illi satisfacerem, & sua uota implerē. Illa uicissim ita me amare cœpit, ut quicquid cogitat, quicquid agit, in meum solatium sint, & nihil aliud animo habet, quàm mihi grata parare. Quippe in dies nouas dapas, nouos intinctus & scitamēta, noua opsonia quæ meo palato sapiant, perquirat. Si quandoq; in habitu corporis, & uestium genere mihi displicuerit, non arguo, non reprehendo, non exclamo, iubens ut hanc uel illam uestem dimittat, ut manicas aut torale mutet, ut uittas, in-

ful

fulas'ue alio more gestet. Sed mihi fabellam quandam fingo: In templo mulierem uidisse tali habitu, taliq; mitra redimitam, quæ mihi adeò placuerit, ut oculis meis nihil unquã gratius occurreret. Sequenti die aliam mulierem me uidisse refero, quæ ob uestium lacinias, ob uitætarum uarietatem adeò mihi displicuerit, ut eam magis quàm Tisiphonen abhorrerem, & quam nullo pretio matrimonio mihi iunctam esse uelim. Hæc audiens uxor mea uestes me inscio mutabat, uittasq; ut mihi gratum erat, aptabat. Itaq; pacificè, summo cum amore & beneuolentia ad frugem redibat. SEN. Vir sum ego qui hæc pati non possem, & cui has feras imperiose potius quàm blandè uincendas esse uidetur. BRA. Tuam tamen ad hanc usq; tam longæuam ætatem uincere non potuisti. SEN. Nec (ut arbitror) posthac uincam, nisi interfecero, aut spontanea morte decedat. BRA. Ego autem meam mihi cicurem, blandam, meisq; uotis commodam re minima reddidi. Nec dubito me oppositum facturum fuisse, si contumelijs, aut uerberibus illã peruincere uoluisssem. SEN. Nunquam in iram in tanto tempore prorupistis? BRA. Nunquam. SEN. Quid ageres si tuos nummos expenderet, tuãq; bona dilapidaret? BRA. Imò ingenuè tibi dicam: primis illis mensibus à nuptijs clauis cubiculorum quorundã seruabam, in quibus pauca illa pecuniola quam habebam, & alia quædam domestica bona aurea & argentea condebantur, quoad eius mores occultè expertus essem. Sed postquam mihi filios peperit, quod statim post nonum mensem accidere nosti, uniuersis bonis meis sumptis, et tota illa pecuniola

cuniola quam habebam, omnia illi presentavi, & in
 eius ditionem dedi, his uerbis usus: Cassandra soror, hæc
 tua sunt, & natorum tuorum: si placet expendas atque
 profundas, tibi enim filijsq; profundes. Si parca eris, ti-
 bi, filijsq; parces, nunc enim peperisti, & iterum plena
 es: quantum in me sit, uel parca sis uel prodiga, nihil re-
 fert: mihi enim uel hic, uel alibi nihil unquam de futurum
 est: sed tibi, filijsq; tuis deesse posset si immatura morte
 præuenirer. S E N. Expendit'ne quantum lubet, & o-
 mnes mulierum cupiditates explet? B R A. Ter aut qua-
 ter occultè obseruavi, magis parca est quàm optarem,
 qui me apte natura liberalis sum. S E N. O' te felicissi-
 mum, qui adeò secundum uota uxorem instituisti. O' di-
 gnum & sanctum consortium. B R A. Hoc est quod sem-
 per optavi, quietè, pacificè, & hilari mente uitam duce-
 re, & cuius gratia tales mores institui, quamuis à prin-
 cipio ab amicis quibusdam admonitus essem, ne mihi fe-
 moralia (ut uulgari adagio fertur) ab uxore imponi si-
 nerem, sed eam iurgijs & uerberibus subiectam redde-
 rem. Quem morem semper despexi, tanquam nebulo-
 num & indignorum hominum improborumq; putans.
 Etenim ingenuum existimo, nobile, ac penè diuinum,
 beneficijs potius & blanditijs uxorem sibi beneuolam
 reddere quàm minis. S E N. Deinceps & ego experiri
 incipiam nunquid meam mitiorè reddere possim. B R A.
 Id deniq; efficies, quamuis difficillimum sit contractas
 rugas serico panno adimere. S E. Hæc de uxoribus satis
 sint. Ad id autem propter quod te uocaui descendamus.
 B R A. Quid est illud? S E N. Præcedenti anno promi-
 sisti,

sisti, & iureiurando affirmasti, post simplicia medicamenta, ea composita, quorum apud publicos pharmacopolas usus est, examinare: imò & iandiu te coepisse enarrabas. Obsecro igitur atq; obtestor, ne promissa rescindas. B R A S. Promisi equidem, sed aliquem inuenire oportet, qui promissa obseruet. Diuersa enim sunt promittere, atque præstare. S E N. Imò apud probos integrosq; uiros, idem planè est promittere & præstare. B R A. Ita certè est, & probus uir nunquam iureiurando affirmare aut negare debet, sed simplicissimis particulis, est, & non, continuè loqui. Quum igitur composita medicamenta examinare promiserim, quando opus erit & tibi lubebit, ita efficiã, ut tu uoti compos fias, & ego promissa non rescindam. Oro autem, ne in presenti me impedias coenam petentem, & ingenti fame oppressum. S E N. Et ego apud te coenabo, ne alia occasione data laborem subterfugias, & apprimè opto hac die notatu digna felici omine incipiamus. B R A. Quid prohibet deposita ueste, cum domi simus, iam incipere? S E N. Omnia composita medicamenta quæ in officinis habemus una scheda secundum hunc ordinem descripsi, ut omnes syrups simul essent, omnia eclegmata simul, omnia unguenta simul, & eundem ordinem in cæteris seruo. B R A. In his disponendis ordinem ne seruas? ut syrups frigidi uno ordine, & calidi alio disponantur? S E N. Nullum ordinem seruauit, sed ut mihi offerebantur disposita sunt. B R A. Erit igitur idem ordo qualis in simplicibus fuit. S E N. Talis planè. B R A S. Quæ autem series inter composita alias antecedit? S E N. Primam seriem

riem Syrupis dedi, & inter illos, is qui de corticibus citri nuncupatur, primum locum obtinet. BRA. De his rebus tractaturi id in primis admonere uolo, cum in his compositis de simplicibus sermo erit, ad ea recurrere oportet, quæ in examine simplicium scripta reliquimus, nisi aliqua sint, quæ incuria eo libro omiserimus, hæc enim isto loco exponemus. Nunc autem Syrupi de corticibus citri compositionem enarra. SEN. Ita apud Mesuen ferè legitur: Recipe corticū pomorum citri recentium libram unam, in quinque libras aquæ fontium bulliant ad consumptionem duarum partium, & cum una zuchari libra fiat Syrupus, & cum quatuor musci granis condiatur. Nec desunt qui in Iuleb proijciunt ex corticibus citrorum partes cōuenientes, & propriæ quando uicimatur complexionis cocturæ eius, & est delectabilis, & quando submergitur in aqua decoctionis citri seta tinctæ ex chesmes, tunc est excellentior. Hæc Mesues, hunc Syrupum describens. BRA. Imò & alij omnes hoc modo describunt. SEN. Reperitur ne apud antiquos hic Syrupus? BRA. Nusquam inuenire licuit: imò paucissimas huius generis potiones antiqui scriptis mandarunt, & paucissimis utebantur. SEN. Ergo Syruporum mos antiquus non est. BRAS. Non more nostro: quoniam apud antiquos oxymel, hydromel, ptisana, & quædam alia non multa inueniuntur: nec in diluculo propinabantur, ut nunc fit, sed in februum ardoribus pro siti sedanda, & ad aperiendum qualibet hora diei, cum opus esset. SEN. Mirum mihi uidetur antiquiores concoctricibus potionibus usos non esse. BRA.

Syrupus de
corticibus
citri,

Syrupis an
antiqui ute
rentur,

B

Imò

Imò maxime usi sunt, & plerunque Galenus concoquit melicratum ex hyssopo, hydromel & oxymel tribuens. SEN. Arbitrabar id nomen syrupus Græcum esse, & ex antiquissimis autoribus sumptum. BRAS. Græcum certe est, & à Græca lingua deflexum, & potius synopus, quàm syrupus proferendum esset: unde Græci succum ὀπῶν uocant. fiunt autem potissimum ex succis synopi, usus autem fecit, ut syrupi dicerentur: quamuis Hermolaus à Syria dictos putet, & alij à σὺρω, quod est traho, & ὀπῶς succus. SEN. Non possum aliqua ratione arbitrari antiquos Græcos non habuisse syru- pos. BRAS. Potiones habebant, sed quæ potius uinum, quàm aquam reciperent. SEN. Non'ne aliquibus nomi- nibus eas appellabant? BRAS. Quis hoc ignorat? nam πρόπομα, & προπόματα appellabant, nos præpotio- nem, & propinationes Latine interpretari possumus. longè autem à syrupis quibus nunc utimur absunt. Quip- pe Aëtius capite CXXV. libro XIII. potiones ex melle & uino confectas προπόματα peculiariter appella- lari tradit. Et Alexander Trallianus libro III. capite XLIII. (alijs locis omisis) propomata facit ex aniso, apio, althæa, absinthio, malis medicis, mastiche ad colli- dolorem repellendum, pro hydrope autem capite trige- simo primo propoma ex absinthio, cassia, id est nostra uo- cata canella, spica nardi, & apio componit. Quæ potio- nes nostrorum syruporum naturam sapere uidetur. Sed in uino potissimum parabant, & ex melle, quia illis no- strum saccharum deerat. Quandoque tamen idem Tral- lianus in inflammatione iocimeris, potiones ex aqua per deco

Præpotio &
propinatio an
siquorum.

decoctionem tribuit, quæ recentium syruporum uice fun-
 guntur, ut ex apij decoctione, quæ potionum genera
 Græci ἀπρόζευα uocant. est autem capite x v. tertij li- ἀπρόζευα
 bri, ex quibus certè habetur his potionibus humores con-
 coxisse: & per potiones etiam capite xxviii. conco-
 quit, & capite xxix. Quid autem opus est loca addu-
 cere? quippe constat concoctricibus potionibus totum
 Trallianum scaterere, licet alterius compositionis, & mo-
 di sint, quàm hic, quas nos syrupos uocamus, tamen in
 eundem finem factæ pro concoquenda materia. Nec tur-
 beris quòd aliàs dixerim calorem naturalem eum esse
 qui materiam uerè concoquit, nunc autem hoc munus
 syrupis attribuam, quia ita esse constat solum calorem
 naturalem uerè concoquere, Syrupos autem ideo conco-
 quere quia naturalem calorem augent, ideo in syrupo-
 rum genere præsertim recentiorum multi sunt qui tan-
 tum alterant, & non digerunt, quia nec naturalem ca-
 lorem augent, nec illi opem præstant, sed uel solum in-
 frigidant, uel alia qualitate corpus afficiunt: ea autem
 apud Galenum potissimè concoquunt quæ humores ex-
 tenuant, propterea xxiiii. Aphorism. primi libri Ga-
 lenus humores extenuat quos uult purgare Melicrato
 ex hyssopo, uel origano, uel tragorigano, uel thymo,
 uel pulegio, quæ ab eodem autore in lib. Quos oportet
 purgare, quo tempore, & quibus medicamentis, re-
 feruntur. SEN. Quomodo interpretari potest id uoca-
 bulum ἀπρόζευα? BRA. Defrutum seu deseruesfactum
 ἀ ζευο seruco. erant autem ex herbis uel radicibus deco-
 ctæ, quæ frequenter post catapotia exhibebant. Imò &

apud Paulum Aeginetam multa potiones reperiuntur, quibus humores concoquebat: & apud Aëtium, imò & ante hos Oribasius Sardus, qui penè diuinus creditus est, ut illo uersiculo circūfertur, ἄξιον ἔστι τιμῆς Διὸς ὄρεσθαι, hoc est dignus honore Deum Dius Oribasius tertio libro potiones scribit, quæ uim concoquendi ἰδέα. habent, & quæ à Græcis ἰδέα, & ὠφέλιμα, id est sua- uia, & utilia nuncupantur. Galenus præterea aquã hor- dei, mulsum, oxymel, & ante ipsum Hippocrates agris propinarunt: constatq; apud Dioscoridem & Galenum plura uimorum genera fictitia quibus ægri utebantur, quæ uim nostrorum Syruporum habere certum est. Ex his igitur inferendum putamus aduersus quosdam recen- tes sciolos, qui Syruporum usus demunt, Antiquiores au- tores multa habuisse Syrupis nostris proportionata, licet Syrupis nostris non uterentur, nec componere scirent, il- lis tamen materias concoquebat: nam & extenuabant, & uias parabant ubi opus erat. Si autem uoluerim per Hippocratis, Galeni, Pauli, Aëtij, Sorani, (si is liber So- rani sit qui publicè circūfertur) Tralliani, Aureliani, Celsi loca edocere Antiquos potionibus concoquentibus usos esse, ex solis autorum sententijs liber in iustum uo- lumen cresceret, & institutum nostrum omittere oport- teret. S E N. Satius duco Syrupos trutina perpendere, & uno uerbo contentos esse, Antiquiores morborũ ma- terias potionibus concoxisse. Dic autem, hic Syrupus de corticibus citri iam citatus, conuenit ne, an quicquam illi addi oportet? B R A. Præter ea quæ à Mesue dicuntur, ualet etiam ad cerebri, & cordis affectus frigidos, & ad
omn

omnes pituitosas ægrotudines: ad has enim intemperies hoc syrupo frequentissimè utor. Quippe mihi institui ab initio & prodesse ægris, & placere. S E N. Ideo optimos poëtas imitaris, qui simul & prodesse uolunt, & delectare. B R A. Imò & optimos medicos imitari studeo, qui ea sectantur, quæ ab Hippocrate in Aphorismorum libro edocentur, ubi iubet ægro paulò deteriorẽ cibum exhibendum esse, modò suauior sit. Venter enim illum amplectitur, & melius concoquit, quàm in suauiore & meliore. Mihi enim illi medici semper displicuere, qui adeò seuerè suos ægros tractant tanquam tyranni, ubi mitioribus & suauioribus rebus sanare possunt: quanquam & nimis indulgentes etiam accusem, qui omnia concedunt, huic communi sententiæ innixi: *Quantitas nocet, non qualitas.* S E N. Si possibile esset, omnia ad exactam regulam, id est mediocritatem ducere oporteret. Sed cum fieri non possit, plerunq; ægris (cum sine periculo est) indulgere conuenit. Nos autẽ ad prædictum syrupum reuertamur. B R A. Vt lubet, pro citri corticibus quid sumendum sit, disputatum est an citri extima pars, id est ultimus ille cortex luteus, uel simul caro illa alba, quæ post corticem sequitur. Si cortex ille extremus sumatur, calidior est syrupus: nos autẽ totum id sumere consueuimus à luteo cortice usque ad succum. Ego potius laudare ut extremus cortex cum aliqua carnis parte, ad quantitatem semipollicis sumeretur. Quibus citrea poma desunt, hi ex limonũ corticibus parare possunt, quãuis nulla uirtus in his corticibus in coquendo relinquatur, uel saltem pauca: propterea limonum

cortices non condiuntur. Siquis autem condire tentet, nullus sapor uel odor aut paucissimus relinquitur, demptis paruis limonibus, qui supra citra inserti sunt. Hi enim & dulcem succum, & corticē citri corticibus affinem habēt. potest etiam hic syrupus ex aranciorum corticibus fieri, tamē insuaues sunt illi cortices, quia amaritudinem habent gustui ingrati, quæ adhæret uentriculo, tamen illi confert si potui detur. Cū hic syrupus deest, plerunq; citrorum conditura utor, quæ corticum citrorum uires maximè suscepit. Id autem quod à Mesue dicitur (& sunt qui in iuleb proijciunt ex corticibus citrorum partes conuenientes) tres sensus habere potest, Vnus est ut doceat, syrupum de corticibus citri hoc modo fieri posse, Cum iuleb fit, & prope cocturam suam peruenerit: nam (ut suo loco ostendemus) particularem cocturam exigit, in ipsum citrorum cortices pone, & ad cocturæ finem bullire sinas, Tunc syrupus de corticibus citri (præter modum iam edoctum) perfectus est. Secundus modus, qui sententiæ Mesuæ applicatur est ut ad primi syrupi modum, quando prope cocturam accedit citrorum cortices addantur, quantitati iuleb, id est iam syrupi perfectionem accipere uolentis, pro ratione tamen, ut non sit plus quàm oporteat, nec minus. Etenim in decoctione quinq; librarū aquæ libra corticū sit, & uiginti uncia relictæ sint, & una zuchari libra addita sit, quæ ad spissitudinem facit: duæ uncia corticum citrorum sumantur, ut syrupo uis fortior reddatur, quoniam ex longa ebullitione priores cortices uires aliquas amisisse uidentur. Itaque cor, cerebrum, & uentriculum uehementius

tius iuuabit. Nec te lateat quod hoc nomine Iuleb ipsum
 Syrupum intelligit, ut pluribus etiã locis uidere licebit.
 Tertium sensum omnes serè pharmacopolæ sequuntur,
 ut non legant corticum citrorum, sed cidoniorum, quod
 re ipsa quidem conuenit, tamen nec ab re est, citrorũ le=
 gere, & non cidoniorum, quandoquidem ex citris quo=
 cunq; anni tempore fieri possit, ex cotoneis, non nisi statu=
 tis, nisi quis siccos cortices seruet, tunc autẽ uires amit=
 tunt. Imò & annis superioribus citra sola hyeme ad nos
 ferebantur, nunc nullũ est anni tempus, quo citra desint,
 imò & incorrupta seruantur, & Italia nunc citreta ha=
 bet amcenissima pluribus locis opere topiario disposita,
 fundis mirè consita sunt. Et apud Anxures & Formias.
 Anxur, quæ à uiarũ asperitate nomen sortita est secun=
 dum recentes, tamẽ secundũ antiquos Anxur dictum est,
 quòd ibi Iuppiter imberbis coleretur: quasi ἀνδρ̄ ξυρός,
 id est sine nouacula, nunc uulgò dicitur Terracina. For=
 miæ autẽ molla prope Caietã in uia Appia spatio tribus
 millibus passuum plus minus. S E N. Multi sunt pharma=
 copolæ qui cidoniorum cortices in ultima coctura acci=
 piunt, alij citrorum. Quibus inheres tu? B R A. Hoc nihil
 refert, quoniã hic Syrupus à Mesue sine his paratur: De
 niq; addit aliquos esse, qui prædictos cortices addere uo=
 luerũt, propterea quoscunq; cortices sumere, non magni
 facerẽ. Id tamen summè optarẽ, ut duo Syrupi ex cortici=
 bus citri pararẽtur: Vnus, qui hos cortices reciperet per
 aliquot dies ex aqua maceratos pro effœminatis & deli=
 catoribus uiris. Alius ex cortice nõ macerato, pro his q
 amara potare nõ uerẽtur: Nam si hic cortex sine mace=

ratione ebulliat, extremam quandam amarulentiam in decoctione relinquit, quæ tamen huic syrupo efficaciores vires præstat, uel primum ex maceratis corticibus dimittas, & citrorum conditorum condimento, illius loco utaris. Hic etiam syrupus delectabilior efficietur, si in Iuleb ferè decoctum, cortices ponuntur: Nam zucharum ita densatum amaritudinem in ipsum imprimi non sinit, & ita delectabilior efficietur, sed minus efficax. SEN. In his tuis prædictis, non aderit muscus, nec seta timèta in chermes. BRA. Imò ut plurimum ex mosco componunt. An uerò seta illa in chermes timèta poni debeat, non magnifacio: quia nec Mesue dicit eam setam necessario in huius syrups decoctionem ingredi: imò inquit perfectiorem esse. Quod an uerum sit ambigimus. SEN.

Muscus. Quid sit muscus abs te discere cupio: de eo enim in simplicium examine tractare obliti sumus. BRA. Quæ de nostro uocato mosco his oculis hausi, ea audacter enarrare tentabimus. Antiqui, hoc est Hippocrates, Dioscorides, Galenus, & Plinius Galeno antiquior, & fortè in his perquirendis accuratior, nusquam de mosco locuti sunt: Intellego autem de nostro uocato mosco odorato, quia muscum herbam & marimum muscum ad unguem pertractarunt: De mosco autem uel moscato nihil unquam apud hos inuenire licuit: Græci autem posteriores ut Aëtius, & Paulus, musci quidem uel mosci meminērunt, quid autem sit non exponunt, sed apud ipsos in compositionibus quibusdam mixtus inuenitur, ut apud Aëtium legere potes libro xvi. cap. cxvi. & deinceps in omnibus compositionibus quas moscatas appellat, quia
mosc

moscum recipiunt, in ipsis mixtum inuenies. S E. Quo-
modo proferendum est muscus uel moschus? B R A. Nos
muscum & muscatum dicimus, & apud Plinium muscus
herba in Cyrenaica prouincia odorata nascitur. Græci
posteriores moscum appellant, Mauritanii Misch. Non
est mihi curæ quomodocunq; nuncupetur, uel cum aspi-
ratione, uel sine aspiratione scribatur, quoniã nulli sunt
probati autores qui de eo loquantur: Suaderem tamen
quòd posteriores Græcos imitaremur, Moschum dicen-
tes. Quod nomē hinc nonnulli dictum putant, quia Græ-
ci animal hoc ex quo moschus colligitur, uitulorum co-
lorem habere iudicarunt, quos μόχρς & μοχάειρα ap-
pellant. Alij inquit ita appellari, quia Græci primos
stolones μόχρς uocant. Moschus autē odoratus, est tan-
quã in eo animante stolo. Quicquid tamē sit, cum Misch
Afrum nomen esse nouerim, & in Africa potissimū hæc
animalia nascantur, arbitror à Misch moschum recen-
tes Græcos deflexisse, fit autem hoc modo: Animal est
(quod Alphonsus illustriss. Ferrariæ Dux quandoq; in
delicijs habuit in sua Padana insula quæ Alcinoi hortos
æquat) in Aegypto, & pluribus Africæ locis in colore
ceruo simile, dorcade aut capreolo paulò maius, & non-
nunquàm æquale. in figura capreolo simile, ungues mul-
tifidos habens ut capreolus, agile ualde, & uelocissimè
currens, quod incolæ gazellam appellant, Nos capream
uel dorcadem peregrinam nuncupare possumus: quam-
uis nonnulli uoluerint, diuersum animal à gazella esse,
id in quo nascitur moschus. Quicquid tamen sit, quia de
incertis nominibus cura esse non debet, illis inhaeremus,

qui ex illis partibus proficiscentes gazellā appellari dicunt. Venetijs mercatores uidimus qui illustrissimo Alphonso Duci Ferrariae gazellā uendere cupiebant, moschum in folliculo habentem: Quippe in hoc animante superfluus sanguis circa umbilici partes colligitur, qui sanguis primò foetet, deinde paulatim maturatur, quousq; ad suppurationē perueniat, & magis ac magis continuò redolet: Inest autē his beluis naturalis instinctus, cum huius abscessus maturitatem persentiunt, lapidibus atq; arboribus tumorem confricant, quoad duram pellem extenuantes pus exeat, quod odoratissimum est: hoc incolæ colligūt, & est moschus odoratissimus qui sponte fit, & ui ab animali non demitur: Tamē si in ea ultima maturitate ab animali sumeretur eandem ferē perfectiōnem haberet. Qui autem colligūt, folliculos ex alijs gazellis abreptos habent, quos implent hoc perfecto pure, antequam maturuerit graue olet. Venetijs Gazellæ folliculum odorare uolui cū esset animali iunctus, omnino grauem odorem habebat, quia nondum ad maturitatem peruenerat. Si autē accidat ab animali auferri antequam abscessus cōcoctus sit, ut auferri debeat cōcoquitur quidem, sed ineptius olet. Ad nos perfectus in copia non affertur, sed folliculi solū ui ab animali abrepti, ex orientalibus & occidentalibus partibus ad nos cōportatur: perfectior est ex oriente allatus, præsertim ex illis partibus in quibus nardus, & odoratæ herbæ nascuntur. Si folliculus ab animali dematur, ad moschū progignēdū deinceps aptum non est. At si sponte sua exeat in maturitate confricando, tunc iterū atq; sæpius moschum facit. Eiusmodi ani

di animalia moschum quidē maturāt apud nos si habue-
 rint quando conuehantur, illa etenim sanies ad coctu-
 ram uenit, tamen iterū non emittit pus, aut inepte emit-
 tit. Quod ratione cœli, aëris, & earum rerum quibus
 uiuit euenire arbitror. Nec aliud excogitare possū quā
 tumorem illum, præter naturam toties repetitum mate-
 riam esse, quæ naturaliter in eo animante per illam uiam
 per modū crisis expellatur. Sicut in multis alijs mēstrua
 sunt: nec id animal diu uiuere posse nisi ita expurgetur,
 propterea in nostro cœlo breui expirat. Nunc in mētem
 uenit, quòd odoratissimū moschū Venetijs uiderim, sub-
 nigrum, quē mercator quidam habebat, & ex prouin-
 cia Cathai se attulisse fatebatur, iter non ineptū sibi fin-
 gens per mare Euxinum, Colchū, Ibericham, Albaniam,
 quo ad in Scythiam peruenerit: Est enim Cathai regio
 Scythiæ extra Imaum pars. Nec mirū uideatur, quoniam
 eo loco regio est à Ptolemæo undecima Asiæ tabula Rā-
 damarcostra nuncupata, in qua nardus abūdat, & quam
 Setus fluuius alluit: incolæ regionem, ubi optimus mo-
 schus nascitur, Ergimul uocant, particularem uerò ur-
 bem, Singui. SEN. Mirum est quomodo pus adeò re-
 dolere possit. BRA. Non mirum, quia omnibus non re-
 dolet, imò aliquibus ita displicet, ut noceat, alij odoran-
 tes capitis dolorem incurrunt, alij attonitum morbum,
 Mulieres præfocationem uteri. Nobis humanum stercus
 mirè displicet, non solūm ob odorem, sed & uisu, ta-
 men canes & gallinæ eo uescuntur, tanquam re odora-
 tissima, quia eorum odoratus à nostro longè diuersus
 est, & multa brutis sapiunt, quæ nobis amara uidentur:
 ideò

ideo non mirum si hominibus id, quod pus est alterius animantis, redoleat, cum in maturitatem peruenerit. S E N. Nunquam deinceps hoc pure in condimentis utar. B R A. Multa dimittere oporteret, si unde ueniant, & quid sint considerentur: quæ tamen optima opsonia sunt, uel ex ijs saltim optima parantur: sed quod intrat per os non coinquinat hominem, iuxta CHRISTI sospitatoris sententiam. Si harum rerum rationem habere uolueris, nunquam pinguis fies. S E N. Dicas, qua qualitate moschus insigniatur. Calidum esse nemo dubitat, & etiam caliditate insigni, quod sanguinis concoctio indicare potest, præter experientiam, quæ rerum magistra est. Si enim corpori nostro applicetur, manifestissime calefacit. B R A. Varias et diuersas partes habere facile deprehendi potest. Quod siccitatem habeat, ex eo uidetur, quia si corpori nostro applicetur exiccat, & præterea odor in sicco fundatur, ut Aristoteles in Meteoris, et in libris de Anima docet. habet præterea suauitatem annexam, qua multorum capita aggrauantur & replentur. Auicenna calidum & siccum esse in secundo ordine iudicauit. Nos autem ab eo multas partes humiditas non remouemus, & humiditas eius multum crassa est. Additque Auicenna citrinum, id est luteum cæteris perfectiorẽ esse: Nos autem huius coloris moschum nunquam uidimus, nisi per citrinum ferrugineum colorem habentem intelligat. Hæc de moschi generatione & qualitatibus. S E N. Post moschum quid granum sit apud antiquos scire percupio, ne errẽ in moschi pondere, quod grana quatuor esse debet: uideo autem aliquos siliquæ semen, alios triticum, alios hordeum sumere.

B R A. Ne sis mihi in hac re molestus, quoniam de ponderibus aliis seorsum tractabimus, rem optimè ostendentes, non ex aliorum scriptis, sed ad oculos: quia nobis institutum est, potius sensibus loqui, quàm aliorum scripta imitari, præsertim ubi ex antiquis sensatæ rationes habentur. S E N. Magnam moschi copiam singulis annis iunioribus uendo ad uenerem excitandam. B R A. Id mirè facit, si cum oleo cicino quod uos de Kerua appellatis, componatur: imò si uirile membrum eo ungetur, adeò mulieres in Venerem proritat, ut uarijs & inusitatis motibus clunes moueant. Id faciunt qui in sui gratiam & amorem mulieres ducere cupiunt: quod indicium est calidum atque siccum esse: eius etiam odore uterus mirè trahitur, propterea eius usus in pessarijs maximus est, præsertim in uteri strangulatu. S E N. Ingreditur & hanc compositionem seta in chermes tincta. B R A. Id ex duabus causis factum Arabes putant. Primo, quia setam confortare cor arbitrantur, ut Serapio capite xxviii. Aggregationis, & Auicenna in libello de uiribus cordis scriptum reliquere. Secundo, putant chermes, & ipsum cordis confortatiuum esse, & setam calidam & siccam cum temperamento. S E N. Es'ne tu alterius sententiæ? B R A. In hac re quicquid senserim enodare tentabo. De seta in primis sermonem faciens, quam antiqui sericum appellarunt. In Italia antiquiori tempore non nascebatur: nunc passim habetur: & omnes Ferrarienses mulieres ferè eius natales norunt & artificium. Vnum tamen est quo moueor ut non possim nostram uocatam setam sericum appellare: quia sericum ex arbore depectitur

Moschus ad
 venerem ex-
 citat,

Seta.

Sericum,
 apud

Seres. apud Seres. Sunt autem Seres populi in Scythia extra
 Imaum montem, ut Ptolemæus XI. Asiæ tabula docet: in
 quo loco sericum nasci capite XVII. VI. lib. Plinius scri-
 bit, inquiens: Seres, lanicio sylvarum nobiles, perfusam
 aqua depectentes frondium canitiem: unde geminus fœ-
 minis nostris labor, redordiendi fila, rursusq; texendi.
 Tam multiplici opere, tam longinquo orbe petitur, ut in
 publico matrona transluceat. Seres mites quidem, sed &
 ipsi feris persimiles, cœtũ reliquorũ mortalium fugiunt,
 cum commercia expetant. Hactenus Plinius. Ex quibus
 colligere licet supra arbores, & arborum folia sericum
 nasci, & à uermiculo non fieri. Aliàs autem arbitratus
 sum, uermes supra arbores suapte natura ascēdere, ibiq;
 & depasci, & sericum facere: at supra folia fieri planè
 cōstat. Hos populos Ptolemæus Sericos appellat, ubi Se-
 rici montes sunt: quamuis Plinius Series uocet. Sericum
 nunquam uidimus quod sciamus, tamen Scythicas uestes,
 mappasq; Scythicas, & sudariola obseruauimus, quæ ex
 alia materia esse quàm sit nostra seta comperimus. Cum
 Plinio Vergilius est, inquiens: Velleraq; ut folijs depe-
 ctant tenuia Seres. & Ausonius in singulari Ser dicit, in
 plurali Seres. Quod præcitato Vergilij loco Seruius a-
 nimaduertit: est autem Ausonij carmen, Iam pelago
 uolitat mercator uestifluus Ser. Ex his igitur constat
 Antiquorum sericum nostrum non esse, quia ipsi è folijs
 lanuginem quandam aqua depectebant, deinde filabant,
 ut deniq; telas contexerent. Sed de quo miror Pausanias
 est, qui non uult sericum dici eo quòd apud Seres nascat-
 tur, sed potius Seres à serico denominationem habere.

Nam

Nam Ser est (ut inquit) nomen uermiculi qui sericum fa-^{Sere}
cit, à quo & sericum & Seres denominantur. Quod an
uerum sit, non reperio: inò oppositum constat, ut Soli-
nus capite LVIII. testatur, idem serè cum Plinio scri-
bens. Inquit enim: In tractu eius oræ, quæ spectat æstiuū
orientem ultra inhumanos Scythas, primos hominū Se-
res cognoscimus, qui aquarum aspergine mundatis fron-
dibus uellera arborum adminiculo depectunt, liquoris
& lanuginis teneram subtilitatem more domant ad ob-
sequium: hoc illud est sericum in usum publicum damno
seueritatis admissum, & quo ostentare potius corpora,
quàm uestire, primò fœminis, nunc etiam uiris persuasit
luxuriæ libido. Et reliqua de earum gentiū moribus, quæ
& Plinius & ipse referunt. Ex quibus habetur, arboris
lanam potius esse sericum, quàm nostra à uermiculo fa-
cta seta: quamuis serici nomen ad omnes arbores lanige-
ras usurpemus. Constat equidem apud alias plures gen-
tes, præter Serias lanigeras arbores inueniri. Omnis
autem eius generis lanugo sericum dicitur, quia ea quæ
apud Seres nascitur cæteris perfectior est, unde per ex-
cellentiam aliæ lanugines sericum appellantur, tamè &
suo particulari nomine insignita sunt. Plinius capite XI.
lib. XII. in Persia Gosopinos arbores appellat, qui
circa fruticem lanuginem habent, ex quibus lintea fi-
unt Indicis præstantiora. In Arabia præterea Cyna ar-
bor reperitur, ex qua uestes fiunt: & Insula est in Per-
sia, quam Plinius capite decimo, XII. libri Tylus uo-
cat, in qua arbor est cucurbitam faciens cotonei mâli
amplitudine, quæ maturitate rupte ostendunt lanuginis
pilos,

pilos, ex quibus uestes pretioso linteo faciunt. Hæc omnia à nobis serica nuncupantur: quãuis Plinius dicat has arbores lanigeras esse alio modo quàm serum. Si autẽ rem interius contemplari uoluerimus, ex his telæ fiunt quæ à nobis bombycinæ appellantur: Nos etenim herbam habemus, ex qua bombycinæ uestes ita à nobis uocatæ fiunt, quas Latinè Gosopinas dicere possumus. Ea autem lana ab aliquibus inter lina numeratur, unde xylina dicuntur: quamuis ab alijs inter lanas esse iudicentur. Plinius inter lini genera xylon numerauit, unde xylina lina. Adde quòd capite primo libro XIX. etiam Gosopium uocat. Nos omnia ea, quæ ex arbore, uel herba nascuntur, potius inter lina numerare suademus, quæ autẽ ex animalibus inter lanas: quamuis inter hæc etiam non multum discriminis facere, nec cum alio, qui secus dixerit, digladiari uoluerim. Sunt uerò qui contenderint Seres idem sericum habere, quod apud nos est, & illud uermiculos facere, nec supra folia nasci, cuius sententiæ Volateranus est, cui non solum non assentimus, sed de eo miramur, qui Plinium quem non rectè intelligit, reprehendit: nanque dicit non nasci supra folia, nisi illuc uermiculi scãderint. Sumit autem argumentum Volateranus ex Vergilio secundo Georgicorum supra citato, dicente, Velleraq; ut folijs depectant tenuia Seres. Addit Pausaniæ autoritatem in fine sexti libri dicentem, σῆρ appellari uermiculum, id est ser, quo sericum fit, unde Seres populi apud Indos, quòd his potissimè abundant. Addit & Procopij sententiam de serico in Europam aduecto, hoc autem est primo libro belli Persici, ubi inquit: Ad Iustinianum princ

principem duos monachos eius semen (ego potius oua, quam semen nuncuparem) ex Serinda India ciuitate Constantinopolim attulisse: ex eoq; deinde sub fimo posito paulatim uermiculos emerfisse, qui mori folijs nutriti sericum fecere. inde transfusum est per reliquam Europam. Vt autem Volaterani sententiam magis affirmemus, ea addam, quæ à Diuo Ambrosio capite xxiii. quinti Hexameron dicuntur, ubi inquit: Et quia de uolatilibus dicimus, non putamus alienum ea complecti, quæ de uerme Indico tradit historia, uel eorum relatio qui uidere potuerunt, fortè hic corniger uermis conuerti primum in speciem caulis utq; in eam mutari naturam in processu quodam fieri bombilis, nec eam tamen formam figuramq; custodit, sed laxis, & latioribus folijs uidetur pennas assumere. Huc accedat pro Volaterano Seruij testimonium, qui secundo Georgic. inquit, Apud Indos & Seres sunt quidam in arboribus uermes, qui bombices appellantur, qui in aranearum morem fila tenuissima deducunt, unde est sericum: nam lanam arboream accipere non possumus, quæ ubiq; procreatur. ex quo Seruij testimonio sumi potest, apud Seres uermiculos esse, qui bombices dicuntur, sericum facientes: & non esse lanam supra arbores, quia hæc ubiq; habetur. Accedat in hunc cumulum, quòd aqua calida sericum nostrum deducitur. Nec prætermittamus Suidæ testimonium, qui idem refert quod à Procopio dictum est, duos peregrinos seniores uel presbyteros, non autem Monachos, ut Procopij interpretes retulit, & etiam à Volaterano refertur: quam non dubitem Iustiniani tempore monachos fuisse,

hi ad Iustinianū detulere. Suidæ autē uerba (ne fortè desi-
 deres) hæc sunt: σήρος ἔθνος. ἔνθα ἢ μετὰ ξα γίνεται.
 ὅς τ' ἐκ σερικῶν τὰ ἐκ μετὰ ξης ὑφασμῶνα λέγουσι.
 Ἐ σήρος, σήρος, ὁ σκώληξ. σερικὴ, ὅτι ἢ μετὰ ξα ὄσιν,
 ὅς τ' ἢς εἰώθεσαν τὴν ἐοικῆτα ὀργάνωσιν ἢ πάλαι ἢ
 ἔλληνες μισθικῶν ἐκάλουν. τὰ δὲ νῦν σερικῶν ὀνο-
 μάσσιν. ὡν δὲ ἰσσηκανθὸς πρὸς αἰθίοπας πρεσβε-
 νον ἢ ῥωμαῖοι, ὅπως οἱ αἰθίοποι ὠνόμενοι τὴν με-
 τὰ ξαν ὅς ἰνδῶν, ἀπωδύμενοι δὲ αὐτῶν ὡς ῥω-
 μαῖος αὐτοὶ μὲν κύριοι γήμων, μεγάλων χρημά-
 των. ῥωμαῖοι δὲ ἄλλο ποίησιν κερδισάντων μόνου,
 ὅτι δὲ δέκετι ἀναγκασθῆσιν τὰ σφέτερά αὐτῶν
 χρήματα ὡς ἄλλοι πολεμῖος μετ' ἡγεγκῆν, καὶ σερικῶν
 νῆμα, Ἐ σερικῶν ἱμάτια. Quem si interpretari uolue-
 rimus, hæc dicit: Seres gens, apud quam ea, quæ uulgo à
 nostris seta dicitur à Græcis metaxa, gignitur: unde et
 serica dicuntur, quæ sunt ex seta contexta: et ser seris
 uermiculus. Sericum idem est quod metaxa, id est seta: ex
 quo consueuerunt uestem conficere: quam olim Græci
 medicam uocabāt: nunc sericam dicunt. Tempore Iusti-
 niani imperatoris Romani ad Aethiops legationem mi-
 serunt: ut Aethiopes ementes sericum ab Indis et id per
 manus tradentes Romanis: ipsi quidem magnam pecunia-
 rum uim compararent: Romani uerò hoc unum lucrifa-
 cerent: ne cogerentur in hostes suam pecuniam transfun-
 dere: hinc dicitur et filum sericū, et sericum uestimen-
 tum. Nos autē ab his dissentire cogimur, quicūq; hi sint
 qui Plinio aduersari uolūt, quippe scimus sericum apud
 Seres

Seres in arborum folijs nasci, tanquam lanugo, ut supra cotonea mala lanuginem uidemus. Ampla autem est, & oblonga apud Seres, ut filari possit: quod non solum ex Plinij testimonio scio, sed uiros allocutus sum, qui totam Scythiam peragrarunt, hi referunt supra arborum folia nasci, & ipsa folia reduci. Huc afferam Amiani Marcellini testimonium, qui lib. x x i i i. idem cum Plinio sentit inquit, Agūt ipsi quietius Seres, armorum semper & praeliorum expertes, utiq; hominibus sedatis, & placidum est otium uoluptabile, nulli finitimorum molesti. Cœli apud eos iucunda, salubrisq; temperies, aëris facies munda, leuiumq; uentorum commodissimus flatus, & abundè syluæ sublucidæ, à quibus arborum foetus aquarū asperginibus crebris uelut quædam uellera mollientes ex lanugine & liquore mixtam subtilitatem tenerrimā petunt, nentesq; subtegmina conficiunt sericum, ad usus antehac nobilium, nunc etiam infimorum sine ulla discretionē proficiēs. Ipsi præter alios frugalissimi, pacatoris uitæ cultores, uitant reliquorū mortalium coetus, cumq; ad coëmenda fila uel quædam alia transeunt flumen aduenæ, nulla sermonum uice propositarum rerum pretia solis oculis æstimāt, & ita sunt abstinentes apud tradentes genita, nihil ipsi comparant aduentitium. Ex quibus manifestè colligitur Marcellinum idem cum Plinio sentire, & uerè sentire: eos autē longe decipi qui aliter sentiant: nam sericum uerè lanugo est supra arborum folia concrefcens. S E N. Autores tamē, quibus innituntur, despicendi non sunt. B R A. Non equidē si ab illis intelligerentur. S E N. Volateranus igitur autores non intelligit.

B R A. Non lubet supra hanc rem iudiciū ferre, fuit equi-
 dem uir multæ lectionis Volateranus, sed non multi iudi-
 cij, qui non animaduertit alios autores à Plinio aberrare
 potuisse: nempe difficile est Plinium summum uirum
 taxare, non quia & ipse uir non sit, sed difficile, quia nisi
 certas, & statutas rationes habeamus, silendū potius est,
 quàm incerta effutire. Ut autem exquisitius recētiorum
 errores ostendam, qui uolūt apud Seres uermiculos esse
 supra arbores, & non foliorū lanugines, id scire te uolo
 apud antiquiores nostrum sericum bombycē appellari:
 nam ut Plinius lib. XI. cap. XXI. docet, in Assyria ge-
 nus est bombycū nidos luto facientiū, & ceram longè co-
 piosius quàm apes parientiū: hic non est uermiculus iste
 qui nostram setam facit, sed erucæ genus est. Deinde ad-
 dit esse aliam originem huius uermis: nam habet duo ue-
 luti cornua, nec is est qui nostrā setam faciat. Postea in-
 quit: fit bombilis, ex quo necydalus, ex hoc in sex men-
 sibus bombyces telas aranearum more texūt ad uestem,
 ad luxum uirorum ac foeminarum, quæ bombycina ap-
 pellatur: hic est ille uermiculus, cuius oua inter mammæ
 nostræ mulieres fouent, & uermiculi nascuntur setifici
 passim per totam Italiam nūc, de quo elegantissimè Hie-
 ronymus Vidas Mantuanus cecinit. S E N. Igitur nostra
 seta apud antiquos bombyx erat? B R A. Erat equidem,
 & Plinius cap. XXIII. eiusdem lib. XI. tertium genus
 ponit in Co insula inuentum, quod proprie ad nos per-
 latum est in Italiam ex folijs arborum caducis natum: &
 hoc est ex quo propriè nostra uocata seta fit: & quam-
 uis ex cupressi, terebinthi; fraxiniq; folijs nascatur, &
 fursu

furfure pascere, tamē inuentum est temporis processu morum maximē amare, quamuis & alia quælibet folia amet, sed non ita bene setificat. Mulieres Ferrarienses in primo uere antequā mori folia eruperint (quia postrema arborum morus germinat, ideo sapientissima nuncupatur) suos uermiculos lactuca nutriunt. Vehementius nigrae mori folia amat, & propterea si hæc comederit, elegantius sericum, & abundantius facit. Nostra igitur seta sericum dici nō debet, sed bombyx, quia ita apud antiquos appellabatur. SEN. Quid ergo erit, quod uulgō bombaso dicitur? BRA. Quod ab antiquis gonsopium uocabatur, ex arboribus uel herbis, Nos cottonum uulgo dictum habemus: In Creta nascitur ex frutice, paruulo, fructum similem barbatæ nuci ferentem. In Apuleia, & Oenotria etiam frequentissimū habetur, & in Maltha insula prope Siciliam, quam superioribus annis equites Hierosolymitani uel Rhodij Rhodo amissa non ui, sed proditione, sibi coloniam elegere. Nos etiam Ferrariæ cottonum uidimus, & plantauimus, ac collegimus: Quare cottonum nostrum, sericum potius appellandū duco, quā nostrā setam: quia omnia lima (hæc ita nunc appellantur) quæ uel ex arboribus uel herbis initium sumunt, potius serica nuncuparem, quā bombycem, si propriū nomen non haberent, tamen habent, quia quod apud Seres nascitur sericū dicitur: quod in Oenotria, gosispion. Nostra autem seta ab antiquis bombyx dicta est, à nobis seta, quoniam primi panni ex ea confecti longiores uillos in morem setarum habebant: est enim seta quasi sueta in sue pilus. Illud tamē prætermittendum non est, postero-

res Græcos hoc nomen sericum, etiam nostræ setæ à uer-
 Σηρικόν. miculo factæ attribuisse, & σηρικόν dixisse, quamuis &
 μεταξάυ appellēt. S E. Ea quæ de serico à te enumerata
 sunt, breuibus collige. B R A. Libenter, cotonū uel bom-
 baso Gosopium est apud antiquos, nostræ setæ bombyx:
 quāuis & recentes Græci σηρικόν, id est sericū appella-
 lent, sed diuersa appellatione, quia antiquū sericum ita
 nuncupatū est, quia apud Seres fit, in Scythia, id est Tar-
 taria, & inde pulcherrimū ad nos fertur, & pulcherri-
 mas texturas Scythicas obseruauī, quæ aliā speciē habe-
 bant quàm nostræ setæ faciāt. Nostræ autem setæ dicta est
 sericū à sere uermiculo ipsam faciente: ita enim hic uer-
 mis in aliquibus Indiæ partibus nuncupatur. S E N. Vnū
 est, quo discrucior, quid scilicet ad eorū uirorū autorita-
 tes dicendū sit, qui oppositū sentire uidentur. B R A. Di-
 cas à recentibus non rectè intelligi. Nam Vergilius pro
 nobis est, quando depectunt tenuia uellera folijs: Pausa-
 nias autem dicit Seres esse Indiæ populos, quamobrem
 opus est esse alios Seres in India, quàm apud Scythas.
 Non defuere tamē qui procures apud nos appellantur,
 dicentes Seres in India esse, & Scythiam esse Indiæ para-
 tem, qui quantum hallucinentur, clarum est Cosmogra-
 phos considerantibus. Nam Scythiam diuidunt in Scy-
 thiam extra Imaum montem, & Scythiam intra Imaum
 montē: Seres & Serica regio sunt in Scythia extra Imaū
 montem, cuius termini hi sunt, Ab occasu habet alteram
 Scythiam & Sacas, à septentrione terram incognitam
 Ptolemæo, ab ortu Sericam, à meridie partem Indiæ ex-
 tra Gangem, similiter Serica à meridie partem Indiæ
 extra

extra Gangem, ut uidere liceat Sericam aliã prouinciam ab India esse si in Scythia sit: si autem per se prouincia sit, adhuc ab India diuersa est, quia ad Indiam à meridie terminari dicitur à Ptolemæo. Adde Indiam trans Gãngem dicitur terminari ad Sericam: nam ab occasu alteram Indiam habet, & Gangem fluuium: à septentrione, Scythiam, & Sericam: ab ortu, Sinarum regionem: à meridie, Indicum pelagus. Propterea, quod à Pausania dicitur, Seres populos esse apud Indos à sere uermiculo denominatos, gētes alias esse, putare oportet, quã quæ in Serica apud Scythas uiuunt: nam in India, maxima nostræ setæ copia est, cuius maximum emporium in Calchut fit: quãuis & ex Serica regione illuc afferatur. Vides etiam, quod ex Procopio adducitur esse apud Indos, non inueniri apud probos autores, aut Serindam, aut Seres in India: arbitrorq; monachos illos uon attulisse uermiculorum oua, aut ex Serica, aut ex Serinda, sed potius ex Assyria, ubi maxima est horum uermiculorum copia, & inde Constantinopolim facilimus est transitus. Quod præter rem non est, illos monachos ex Hierusalẽ & partibus Syriæ uenisse, aut fortè ex Seri regione uenere, quæ in tractu est regionis Colchicæ: uel cùm nostro hoc tempore in Persia, Eri, sit urbs ita fortè dicta corrupto uocabulo quasi Seri, in qua ingētissima est huius setæ copia, adeò ut totus alicuius etiã magnæ urbis populus seta uestiri possit, quæ à uermiculo fit, fortè illi monachi inde uenere. Quod uerò additū est ex Diuo Ambrosio, nihil ad rem, quia de uerme Indico sermonē habet, non autem de Serica regione. Nos autē fatemur nostrū uermiculum

ex India allatum esse, aut ex Eri parte Persiæ in regione quæ Chorazani nunc dicitur: quamuis & ex Colcho, & ex Tyro, & ex tota Assyria potuisset Constantinopolim à monachis, aut senioribus quibusdam ferri. Seruij autem testimonium satis uideretur, nisi maior esset Plinij, Marcellini, Solini, ac Mele autoritas, & etiam ueritas oppugnaret: mirorq; de ipso qui dixerit, nos lanã arboreã accipere nõ posse, quæ ubiq; procreatur: quia arborea lana, quæ sericũ sit, non nisi apud Seres procreatur. SEN. Breuibus quæ dicta sunt cõclude. BR. Nostra seta apud antiquos, bombyx est apud posteriores. Sericũ, non quidem deductũ à Serica regione, sed à sere uermiculo. Nostrum cottonum uel bombasum gossipion est. SEN. Fertur ne sericum ad nos è Serica regione? BRAS. Fertur quidem, & præsertim pulcherrimæ uestes feruntur, sed à nobis tota ea pars Tartaria nuncupatur, quamuis post Ptolemæi tempora, regiones inuentæ sint, & potentissimi reges, ac bellicosissimæ gentes post Sericam: quippe inuēta sunt, Tagus, Tholonia, Chairam, Cathay, & multa alia illis antiquioribus ignota, è quibus pulcherrima serica ueniunt. Habes igitur quid sericũ sit, & quòd nostra seta non sit uerè sericum. An modò seta nostra calida sit, & cor confortet, inquirendum est, quod per duos tramites agere tentabimus. Primus est, uia regia, id est experiētia ipsa rerum magistra, ex qua manifestè deprehenditur setam siccã esse, sed an calida sit faciliè deprehendi non potest. Alia uia est ex causis rerũ sumpta, naturam horum uermiũ considerantes, & quibus nutriantur. Nutriuntur hi uermes apud nos mori folijs, quæ sum-

mop

moperere amāt, unde ex horum foliorum qualitate, & se-
 tam esse putamus, quamuis nulla ferè sit herba, qua non
 saturentur: imò Ferrarienses mulieres antequam mori
 germinauerint, lactucæ folijs libenter pascunt: sed opus
 sericum totum ex moro est, morus autem frigidam tem-
 peraturam habet, ideo & sericum nostrum frigidū esse
 censeo. An uerò cor confortet, à nullo autore dicitur,
 qui fide dignus sit, Serapione & Auicenna demptis. Se-
 rapio tamen id non asserit, sed à quibusdam medicis dici
 asseuerauit. Nobis autem ea cordi conferre uidentur (ut
 Galeno placet) quæ odorata sunt, Seta autem non solum
 odorata non est, sed foetet, nisi ab alio odorè sumat: ideo
 à compositionibus quæ cor roborare habent, potius ar-
 cerè, quàm recipere uoluerim. S E. Tamen hic mos ual-
 de incaluit. B R A. Quicquid sit, & quomodocunq; usus
 processerit, hanc esse ueritatem non solum arbitror, imò
 scio, & potius alicuius cor roborares, si eum serica ue-
 ste donares, quàm si libram serici comederet. S E N. Nos
 sericum accipimus ut chermes infectum. B R A S. Et hic
 alius error est priore maior, quia sericum ita infectū in
 primis præparatur ut colorem recipere possit: præpara-
 tur autem liquido alumine, quo primo imbuitur, liquidū
 autē alumen uentriculo aduersatur: quomodo igitur hic
 syrupus ad uentriculum ualebit? Adde postquam sericū
 in chermes ebullitionē immersum est, statim in rem quā-
 dam immergūt, quæ nostra lingua Mistra nūcupatur: in
 quam gallæ ingrediuntur, ipsi pope appellant. Suaderē
 igitur, ut setam in chermes tinctam non acciperes. S E N.
 Quid igitur sumemus? B R A. Aut nihil, aut ipsum cher-

Coccus.
Chermes.

mes sine seta. S E. Vidi, qui granum tinctorum pro chermes acciperet. B R A. Hi minus despiciendi sunt, quam qui setam in chermes tinctam sumunt. Sed quia facillimum est habere chermes, ideo potius ipsum habere cures, quod etiam uili pretio assequeris, nempe Venetijs non expendes pro qualibet libra, quatuor libras Venetas. Non est autem coccus chermes, quia coccus est nostra uocata grana, quae ex Cypro affertur, et in Italia etiam nascitur: unde multi decipiuntur qui putant chermes esse coccum. S E. Reperitur ne apud antiquos chermes? B R A. Non erat in magno usu apud eos, tamen ipsum reperio: non tamen sub hoc uocabulo chermes, sed sub cocco. S E. Rem inauditam dicis. B R A. Fortè magis miraberis si tibi dixero in Italia esse chermes, et in Apennino, Regiū Lepidi uersus, nos excauasse, sed (ut arbitror) tinctorum ineptum, tamen experti non sumus. S E. Quid dicis excauasse? Chermes semen esse putabam. B R A. An semen sit, an non sit, ambigo: quid autem putem, aut dubitè afferre non grauebor. Scito ex herbarum radicibus sumi, et non esse semē quod extra terrā herbis insit. Ego frequenter excauui, et granula circa radices collegi quae breui tempore in uermiculū transeunt. S E N. Quomodo transire possunt? fit ne ex semine uermis? B R A. Aperitur semē, et parua quaedam formica alata exit, quae auolat, exterior cortex inanis relinquitur, qui ad tinctorum nihil ualet, et hic est cocci uermiculus, qui apud Diuū Hieronymū reperitur, et in sacris literis legitur Tinctorum ex uermiculo, id est re in uermiculū tendente, imò proprio uermiculi sanguine, in ea re quae semē uidetur, uel paruum ouum incluso.

S E N. Quomodo prohibetur, ne in uermiculum trāseat?
 B R A. Cū ea semina, uel quicquid sint, statim à radice
 demuntur: in aliquibus locis aceto inspergunt, ut uelox
 illa generatio extinguatur. In alijs locis in butyrum, aut
 pinguedinē iaciunt, quæ uermem extinguunt. S E. Quæ
 herba est illa, cuius radicibus inheret chermes? B R A S.
 Multæ sunt herbae, sed una inter alias parua incisa mul-
 tum, quæ pimpinellæ folia imitatur, tamen magis incisa
 sunt. In multis Germaniæ locis colligitur, & in Polonia
 præsertim apud Crocouiam urbē regiã, circa Vistulum
 flumen: imò Poloni chermes appellant cleruicel, quod
 etiam nomen mensis est, in quo potissimum chermes col-
 ligunt: solum enim apud Polonos hoc mēse colligitur. Et
 quod in Polonia nascitur alia plura in perfectione excel-
 lit. In Hetruria quoq; nascitur, & Hetrusci putant ge-
 nus pimpinellæ esse, & hanc herbam suo uulgari nomine
 strellam appellant, alij thrialmum. Nascitur autem &
 sub alijs herbis: nam Poloni tres herbas habent, sub qui-
 bus nascitur. Vna est, quam ipsi appellant nyedospialek,
 putant esse auriculam muris, tamē non est illa Dioscori-
 dis, sed ipsi ita appellant. Nascitur & sub parietaria &
 sub siligine, quã Græci & Latini olyrã, Poloni zito: nos
 segala uocamus. Sed hanc non excauant, quia maior est
 prouentus ex siligine quàm ex chermes. S E. Cur dubitas
 an semen sit? B R A. Quoniã in uermiculum transit. S E.
 Apud nos etiam multa legumina uermiculi efficiuntur.
 B R A. Non ita cito nec in uniuersum, sed ex corruptione
 una tantū parte leguminis in uermē transeunt, qui aliam
 partem comedit. Quòd autem sit ouum, & non semen,
 mihi

mibi persuadet etiam sub uarijs herbis inueniri, unde suspicor esse aliquorū uermium oua, uel subterraneorum animalium, ut suadet illa cita uermiculi generatio: & si uermiculum uolantem digitis interfeceris, purpureum cruorem, aut purpuream humiditatem emittit, qua digiti inficiuntur: imò si in granis chermes, quæ Venetijs uenduntur, spectes, nōnihil inest quod uermiculi colorē habet. Adde quum senescit non tingere: quod indicium est humiditatem illā purpuream exiccari. Ideo suspicatus sum ouum esse, & non semen, & præsertim, quia & illa herba pimpinella similis: & alia, in quarū radicibus chermes inuenitur, aliud semen habent supra terrā, quo progenerātur. S E. Quid in causa fuit, ut in hoc syrupo chermes acciperetur, & seta in eo tineta? B R A. Quid sentiā aperire enitar. Quod Græci coccum dicunt, Arabes chermes, uel chesmen appellant. Ideo ubi in Arabum compositionibus ponitur chermes, coccus sumi debet, ut apud Serapionem uidere licet, cap. C C C X X I. Verūm quia granum id, quo setam inficimus, dicitur & ipsum chesmes, & nos charmefinū uocamus colorē illum floridum, & chermes hoc granum nostra uulgari lingua. Propterea recentes in Arabum compositionibus cū chermes inuenere, nostrum chermes accipiunt, cū potius coccum accipere debuissent, qui est uerus Arabum chermes: ut facile uideri potest si quis Serapionem, & Dioscoridem legat. Inquit enim Serapio: Chesmen apud Dioscoridē est arbustum, quod administratur ad accendendum ignem, & est medium inter arborē & herbam, cuius rami sunt multum subtiles, super quos sunt grana rotunda

Charmefi-
nus color,

rotunda similia lenticulae, quae colliguntur & reponuntur, & conseruantur, & conficiuntur ad tingendum. Et melior grana est illa quae defertur ex terris quae dicuntur Galates & Andabusi, & ex Armenia, & secunda est illa de Siana & Lithia, & deterior omnibus est Hispana. Reperitur autem in arbore glandium interius Calchic animal testosum paruum, simile limacis, & colligunt illud mulieres cum ore earum. Haec Serapio ex sententia Dioscoridis, satis barbarè & insidè. Cui si Dioscoridem in capite de infectorio cocco perleges, idem cum suo chermos esse deprehendes. Inquit enim Dioscorides: Κόκκος & Βαφύρα, id est granum tinctorum, surculoso nascitur frutice, cui grana lenticulae adherent: leguntur haec ad usus, componunturque. Optimum est à Galatia & Armenia, sequens ex Asia, Ciliciaque: pessimum ex Hispania. In Cilicia è roboribus prouenit limaci paruo simile, quod loci eius mulieres exceptum ore, coccum specialiter appellant. Vbi uides chermes apud Serapionem esse Dioscoridis coccum. Quid autem per id uelit Dioscorides, quod mulieres excipiant ore, non possum aliud coniectari, quam ita excipere ut melius seruetur: inde enim nonnihil maturitatis contrahitur. Aliter enim quid sentiat, imaginari non possum, nisi codex corruptus sit, & aliquid desit: imò aliàs putauit coccum Dioscoridis esse nostrum chermes, & mulieres ore accipere, ne in uermiculum transiret. Sed hoc me dimouit à tali sententia, quia dicit nasci frutice surculoso: herba autem est, ex qua nostrum chermes ortum habet: Coccus autem infectorius nascitur ex frutice, & de eodem loquens, dicit in Cilicia è roboribus nasci:

apparet autem quod è roboribus nascitur, esse granum quod tingendo est, non autem chermes. Vel dicimus in codice Dioscoridis nullum esse uitium, sed locum fuisse ab interprete male intellectum. Cuius loci uerba sunt: *ἢν αἰ τῆδε γυναικῶν τῷ σώματι ἀναλέγασαι κόκκων καλοῦσιν.* quæ sic ad uerbū transferas: Quem eius loci mulieres ori colligentes, coccum uocant. Mulieres enim colligunt coccum ori, id est ad os tingendū ac fuscandum: ut τῷ σώματι non septimi apud nos casus, sed datiui uim habeat. Illam autem uocem euulsum uel exceptum, de suo addidit interpres, neq; usquā est in Græca litera. Cuius rei magnificus, & reuerendissimus CAELIVS Calcagninus, uir undequaq; doctissimus, me attentum fecit. Sed ad rē nostrā redeuntes, Cum in Mauritanorū compositionibus chermes, aut setā in chermes tinctam reperiēs: noli chermesinū intelligere, sed insecturam in coccum, id est in granā tinctorū appellatam: unde coccinea uestis apud antiquos. est enim alia res chermes. Ideo illos non multū reprehendo, qui pro seta in chermes tincta coccū sumunt. Adde tamen nec setam tinctam aut pannum sumenda esse ob præparationem. An uerò cor roboret, nondum apud aliquem autorem fide dignum reperi, sed tantū adstringere, & uulneribus neruorum prodesse. Tamē supinus quidam error apud nonnullos planè quintæ classis medicos inuenitur, qui granum quod tingendo est, ad prouocādos menses exhibēt, cum plurimum supprimat, ut ego plerunq; eius puluerem exhibeam his mulieribus, in quibus de abortu dubium est. Et quia nonnullæ sponte abortire uolunt, ne in furto

furto deprehendantur, petentes ut in hac re illis opem darem, ego hoc granum exhibui, ne si uellent, abortire possent. Qui autē ducere menses fatentur, argumentum sumunt ex colore, quia rubrum, ac si rubra menses ducant: multi enim maximā propositionem habent summē falsam: Omnia rubra menses prouocare, tamē multa rubra inueniuntur, quæ uim adstrictiuam habent: Scitoq; quod à Dioscoride dicitur, Cuius grana lenticulæ adherent, non esse intelligendū grana lenticulæ figuram habere, sed quòd more lenticulæ inhaerent. SEN. Igitur non est nostra, qua tingunt in chermes? BRA. Non ut uideatur. SEN. Igitur nostram granam edoceas, & quid illud sit, quo nunc in Chermesinū tingunt. BRA. Nostra grana est coccus baphice, id est granum insectorium Dioscoridis, & Plinij, & chermes Serapionis, ac Mauritanorum. Quid autē sit apud antiquos chermes nostrum, quo floridus color, quem chermesinum uocamus, fit, dubium est. Tamē bene Pliniū considerans uisus sum expiscatus esse grana nostra in Cypro, & Creta, & pluribus alijs locis nascitur, Venetiasq; affertur ex pusillo frutice folia habente, ilicis aquifoliæ similia, ut Plinius lib. xvi. capite octauo docet: tamen hæc folia parua sunt, & spinosa. Tamen & in robore coccus nascitur, præsertim in ilice, ut Plinius capite quarto lib. xxiii. testatur. & Theophrastus tertio de plantarum historia, inquit: granum puniceum facit. de his loquitur, quæ in arboribus fiunt, tamen fructus non sunt, ut nux auellana, quæ uilum callo compactili facit. Idem in eodem libro repetit, cum omnia enumerat, quæ in ilice nascuntur. SEN. Ea
igitur

igitur quæ in ilice nascitur nostra grana est. BRA. Non est, sed à Plinio cap. IIII. lib. XXIII. coccus, ilicis appellatur. Est aliud granum à cocco, sed & ipsum tingit. Si autem apud antiquos nostrum chermes reperiat, est id de quo Plinius præcitato loco inquit: est autem genus ex eo (scilicet cocco) in Attica ferè, & Asia nascens, cœlerrimè in uermiculum se mutans, quod ideo scolecion uocant, improbantq; si apud Antiquos nostrum chermes sit, est coccus scolecion: nam chermes nostrum ocysimè in uermiculum transit. Vnde tria cocci genera apud antiquiores scripta inueniuntur: Coccus infectorius absolute, qui nostra grana est ex arbuscula pusilla nascens, folia circumata spinosa habens parua, & coccus scolecion, qui fortè est nostrum chermes, nisi intelligas esse genus aliquod cocci ilicis, quod in uermiculum citò transeat scolecion dictum, aut dicas non habuisse rationem tingendi ex scolecio, qualem nos habemus, ideo ab ipsis scolecion despiciebatur, nobis autem facit colorem magis floridum, quam coccus baphice faciat. Tertium est, coccus ilicis, ut ex his omnibus colligere possis quid sit chermes apud recentes, & nunquid apud antiquos reperiat. An uerò cor roboret chermes, nec antiqui nec recetes prodidere: non antiqui, quia apud ipsos quid sit nō reperitur. Arabum enim chermes est coccus baphice, quem granum uocamus. Recentes etiā nihil prodidere, quia ipsi de chermes loquentes, de eo uerba habent, de quo Arabes scripsere: propterea in hoc syrupo chermes dimitterem, ueluti unum, de quo experimenta sumpta non sunt. quod an calidæ naturæ sit, an frigidæ, si scire cupias, calidæ naturæ esse

Cocci tria genera apud antiquos.

Scolecion.

ra esse illud ostendit, quòd celerrimè in uermiculū tran-
sit: ea enim cita generatio caliditatē notat. S E. Mihi ui-
detur mirū antiquos adeò modicè de nostro chermes esse
locutos. B R A. Ne admiratione afficiaris, quoniam fortè
nihil locuti, nisi id sit, quod coccus scolecion à Plinio nun-
cupatur, quāuis plerūq; dubitauerim quod esset coccus,
de quo Plinius capite XLIX. lib. ubi de tingendo Ame-
thystino tractat, & inquit coccum Galatiæ rubens gra-
num. postea addit, ut dicemus in terrestribus. Putabam
hanc particulam à Plinio positam esse, ut sub terra nasci
animaduerteret. Nostrium autem chermes uel ouum sit,
uel semen sub terra nascitur: est enim granū illis radici-
bus inherēs, quod potest ratione coccus appellari. Idem
enim est apud Græcos κόκκος, quod apud Latinos gra-
num. S E N. Si autē reperiretur qui & setam, & cher-
mes in hunc syrupum imponere uoluerit, quomodo age-
re debet? B R A. Aut seorsum setam, & chermes ponat,
aut hoc modo præparet: Accipiat libram chermes, quod
in puluerem redigat, sintq; igni suspensæ in æneo lebete
quinq; aquæ libræ, quæ cū calida est antequam seruere
incipiat: in eā chermes puluerizatū inijciat: deinde una
ebullitione bullire faciat, & ab igne deponatur: postea
setam, quam crudam uocant, (eo quòd nullum colorē su-
scepit) in prædictam aquā ponat: & donec optimè im-
bibatur, relinquat: deinde eam statim exprimat, factaq;
mediocri expressione, in succum pomorum dulcium, &
aquam rosaceam infundat. S E. Igitur exiccari non de-
bet? B R A. Non debet exiccari, sed debet statim in præ-
dictum succum & aquam infundi, & statim pharmaco-

D pola

pola cūm extrahit suo usui accommodare debet, quia so-
 lūm eo tempore præparanda est, quando syrupum hunc
 conficit. S E N. Quæ proportio setæ esse debet ad cher-
 mes? B R A S. Pro libra setæ, libra chermes sumatur, ad
 imbuendum. Vnum tamē est, in quo de uobis pharmaco-
 polis miror, qui ferē semper hunc syrupū candum habe-
 tis, id est quo zucharum concreuit. S E. Aliter fieri non
 potest. B R A. Quia arte caretis, qua fiat. Multi sunt mo-
 di, sed unus hic præcipuus est, addere parum mellis zu-
 charo: hoc enim prohibet, ne zucharū in duritiem illam
 (quā uulgus candū uocat) concreseat. Mel tamen prohi-
 bere non potest quin dureseat in processu temporis, sed
 bene prohibet ne candescat (ut hoc uocabulo utar) tamē
 non durescit nisi longo tempore trāsactō. Sed interim à
 Pharmacopola uēditur. At unum aliud apud pharmaco-
 polas obseruauī, hunc syrupum mucidū fieri. S E. In hoc
 non sinā te mentiri, sed causam ignoro. B R A. Facilē red-
 dam: & si nostro modo parabis, nunquā aut hic, aut al-
 ter syrupus mucidus fiet. S E N. Dic obsecro. B R A. Mu-
 cor, & muciditas ex superflua humiditate fiunt: hoc ma-
 nifestē deprehenditur in dolijs uinarijs, quando gutte
 delambendo uas exeunt, mucor fit ob eam humiditatem,
 & quanto magis uinum aquosum est, tanto magis mu-
 core abundat. Eodem modo, quando è naribus humiditas
 exit, mucor fit, & ideo pueri ob ingentē capitis humidi-
 tatem continuò nares mucore plenas habēt, & in humi-
 dis locis semper situs & mucor generatur. S E. Fortē pi-
 scantiū nares semper mucidæ sunt, & perstillantes, quia
 intrinseca humiditas ab extrinseca allicitur. B R A. Ri-
 dicula,

dicula, sed non præter rem ratio. Idem in uestris syrupis accidit, quando syrupum usque ad aquæ & humiditatis resolutionē non decoquitis, mucidus fit. Igitur si ad unguem decoquatis, mucidū non fieri animaduertetis. S E. Mucor etiā ex caliditate fieri uidetur: nam æstiuo tempore, & seuiente cane, panis potissimum mucidus fit. B R A. Idem ex humiditate causatur: tunc enim calor aëris, intrinsecam panis humiditatem ad extrinsecas partes allicit, unde intrinsecus exiccatur panis, extrinsecus humescit, & mucidus fit: quod ut euitetur, iubeo mulieres meas panariam capsam tota æstate in cella uinaria seruare, quoniam loci frigiditas panem mucidum fieri non sinit. Sed hæc alio commodiori loco tractanda sunt. S E N. De hoc syrupo satis dictum erit, si quæ in ipso omitterenda sint, breuibus repetas. B R A. Setam, & chermes omitterem, quæ ad rem nihil faciunt, imò seta in chermes tineta ob præparationem obest. S E N. Prosequar' ne alios syrupos? B R A. Tibi ipsi cantare poteris: mihi enim fabulam surdo cantabis, nempe coenare decreui, quoniam fame plus quàm Saguntina premor, coenans autē obaudio, præsertim in prima mensa, ubi dentes solum strident. S E N. Igitur canina fame premeris? B R A. Imò humana: heus puer sterne mappam, uosq; ancillæ dapes in mensam portate, tuq; manibus lymphas præbe. Obaudio nunc senex, quoniam ea uulgata sententia uera est, Ieiunus uenter, non audit uerba libèter: licet ineptiori carmine dicta sit. Et Catonis uetus sententia est: Venter aures non habet. Mecum in coena eris: postea syrupos alios, & cætera composita medicamēta prosequeris.

D 2 Inte

Interim dum hæc pedissequæ in refrigerandis dapibus retardât, hæc striblita in spiram uersa, famem sedare incipiet.

B R A S A V O L.

Quid impedit nunc syrupos iam cœptos profequi? Postquam exempta fames, & amor compressus edendi, & omnes inuicem loqui incipiunt, quia prope finem sunt, in quo rumor gentiũ fieri solet. S E N. Tu iuuenis properè comedisti, imò tuburcinatus es: Ego edentulus nondũ huius comoediæ actum primum exegi. B R A. Vno uerbo sequentẽ syrupum nomina, qui in tua scheda scriptus est. S E N. Ego prius huius clupee genituram, & hos fluuiatiles caneros comedã, bisq; hũc cyathum exhauriã, quàm de syrups uerba facturũ sim. B R A. Et ego interim bellaria depromã. S E N. Sum bellariorũ satur. Syrupus, qui sequitur, is est, qui de acetositate citri appellatur. B R A S. Ego potius de succo citri nuncuparem, quia intrinseca citri pars tota succus est, quibusdam pelliculis demptis. Hunc autẽ syrupũ secundum Mesuæ sententiã parant pharmacopola, cuius compositio hæc est per Mesuæ uerba descripta, ut simul & compositionẽ, & Mesuæ uerba, ut ab ipso autore dicuntur habeas: Recipe succi acetositatis citri, libras duodecim: decoque in uase uitriato super prunas cum facilitate usq; dum consumatur tertia pars ipsius: deinde coletur, & dimittatur donec clarificetur: & accipe ex eo quod clarum est, libras septem, & funde super ipsum ex luleb claro & depurato libras quinq;, & coquatur donec inspissetur. Si autem æstas fuerit, dimittatur in sole donec eius aquositas consumatur. Hæc est secundũ Me-

Syrupus de
acetositate
citri.

Suen

Suen huius syrupi compositio. Addit deinde eius iuuamentum magnum esse in extinguendo inflammationes cholerae rubrae, & febres inflammatorias uehementes, & febres pestilentiae, & propriè quae fiunt in aestate uenosa, & cōfert ebrietati, uertigini, & siti uehementi. S E. Posses'ne uno uerbo ad quid ualeat exprimere? B R A. Possum. Ad omnes aegritudines biliosas ex pura bile ualeat, & pestilentes, uel quae ueneni naturam sapiant, & ad sitim extinguendam. S E. Est'ne hic paradi modus apud antiquos? B R A. Antiqui de zucharo nihil unquam prodidere, & hunc syrupum nunquam fecere, tamen in omnibus ferè aegritudinibus praecitatis acido citri succo utebantur. En Galenus lib. v i i. de simplicium medicamentorum facultatibus, inquit esse tertij ordinis resiccantiū, infrigidantiumq; & de acida citri parte loquitur, quam partem in i i. de alimentorum facultatibus lib. etiam frigidam facit, sed gradum non determinat. Et Paulus Aegineta lib. v i i. & Aëtius lib. i. acidam citri partem in tertio ordine frigidam & siccam esse arbitrati sunt: sed Paulus primo lib. capite l x x x i. dicit abundè infrigidare, gradum uerò non determinat. Plinius Secundus quarto de re medica libro (si is Plinij liber sit, qui de re medica circunfertur) huic frigidam naturam inesse fatetur: imò & experientia ipsa hoc comprobat. Quis igitur negare poterit uehementibus inflammationibus & aestibus succurrere? Imò Aëtius cap. x x i x. lib. x i i. ad inflammationes utitur hoc succo pani aut pollini admixto, & modo cataplasmatibus apposito. Nam antiqui, citri succum per os non sumebant, sed cortice tantum, & carne uescebatur,

ut apud Galenum, Paulum, & Aëtium uidere licet, qui inquirunt corticem, uentriculum roborare, quamuis difficilioris concoctionis sit, & carnem pituitosam materiã gignere. Nec immeritò hic syrupus contra pestilentem morbum ualere à Mesue dicitur, quoniã & antiqui citrum ueneno aduersari fatebantur, quod potius semini attribuunt, quàm pomo. Quãuis Dioscorides anceps sit quum dicit, *δυσώμυ δὲ ἔχει πότερ ἢ οἴνω, αὐτὸ ἐὶν ὄψυειν δὲ ἀνασίμωις*, id est, uim autẽ habet quod in uino potum uenenis aduersatur. Hoc autem ita ad pomum, sicut ad semen referri potest, quamuis de semine propinquius sermonem habuisset. Tamen præter rem non est, si & de semine, & de pomo id intelligamus, quia Plin. lib. x x i i i. cap. v i i. inquit: Citria contra uenenum in uino bibuntur, uel ipsa uel semẽ. Nec obstat quòd Theophrastus v i. lib. istud pomo attribuat, & Paulus, & Aëtius, quoniã & semini hoc dotis inest, quod Auicenna cortici, & semini attribuit. Serapio etiam Dioscoridem referens, ita refert ac si pomo hãc dotẽ elargiatur. Quicquid sit, totum pomum ueneno resistit. Vnum autẽ est, in quo recentiorum quorundam error deprehenditur, qui hunc syrupura ualere inquirunt contra prænantium fastidia quando edere non possunt, & extranea appetunt, ut carbones, terram, pilos, & similia: quam affectionem Graci *κίσα* & *κίσα*, id est picã uocant. Plinius lib. x x i i i. capite v i. malatiam prænantium interpretatur. Inest autẽ hoc genus fastidij prænantibus usq; ad tertium mensem, ut Paulus Aegineta capite primo primi libri docet. Causa autem est, quia foetus paruus & imbecillis ea quæ

Κίσα.

Κίσα.

Malatia prænantium,

ad locos mittuntur consumere non potest. Nos autē mulieres uidimus quæ usq; ad quartū, quintum & sextum mensem hac affectione uexabātur, sed commune est tempus, cū foetus moueri incipit. Dicitur autē cissa, id est pica: quoniam hoc animal, quia uorax, in cibi fastidium saepe uenit. Sed ne presentem occasionem omittamus, illustrißima RENATA Galla Ferrariae Ducissa, nunc cissa uexatur, tamen in quarto mense à conceptu est. Nec opus est putes cissam solū esse cū extranea appetūt, sed cissa etiā appellatur, cū ad eò perturbatus est uentriculus, ut conuenientia edere non possit, quāuis extranea non appetant. Propterea Plinius praecitato loco praegnantium malitiā meritō appellauit. Constat autē praegnantium uentriculo (nisi aestuans fuerit) potius obesse, quā prodesse. Illorum autē error ex hoc prouenit, quia autores non considerarunt, qui non dicunt citri succum ad hunc morbū ualere, sed semen. Quamuis in Dioscoride indifferens uideatur, tamen Plinius capite VII. libri XXIII. de semine id dicit, & Paulus Aegineta libro I. Ad rem autem nostram redeuntēs, hic est optimus syrupus in aestuantibus morbis, quo frequenter iubeo aegros pro intinctu uti: ut nuper magnificae Dianae Estensi contrariae in aestuantis uentriculi morbo: fit autem ex succo citri, tamen citri nomine limones, Adam poma, & arantia ueniunt. Ego potius ex limonibus pararem, quoniam succum frigidiorē habent: hic autem potissimū frigiditas expetitur, & limones saporē habent citro maximē conuenientem. Nam ut Plinius dicit capite XXVII. lib. XV. citris odor acerrimus, sapor asperrimus. Inter haec

autem limones omniū asperrimū habent, ideo potissimū
 citra sunt limones. Tamen si ex citro etiam habere pla-
 ceat, ubi tanta frigiditas non expetitur, parato. Illos autē
 pharmacopolas dāno, qui Venetijs succū citri emūt: sed
 potius uoluerim ut citra emerēt, & seorsum succum &
 corticē in syrupū redigerent, carnē uerò condirent. Suc-
 cus enim quē Venetijs afferūt, plerūq; aqua mixtus est.
 Zucharū, presentē syrupū ingrediens, clarificatū (ut di-
 citur) esse debet: propterea à Mesue Iuleb nuncupatur.
 Multi sunt, qui nimis coquunt, tunc facilē candescit, &
 concrescit, & in durioris mellis formā transit. Quod est
 oppositum acetosi succi, qui suapte natura nec durescit,
 nec cōcrescit, sed potius quæ gelascūt liquidiora reddit:
 ex nimia autē coctura, & succi extrema resolutione cō-
 crescit. Propterea tu (ne erres) sume citri succū, & pau-
 latim per linteum præcolato sine aliqua expressione, ut
 quod subtile est, paulatim transeat: qui enim uehementē
 linteū exprimūt succū nimis spissum colligunt. Vnde id
 solū sumere oportet, quod ex se descendit. Duobus autē
 modis syrupus fieri potest, Sole, & igne. Si Sole fiat, id
 est per morā in sole, magis clarus continuò permanet: Si
 igne, nisi bene animaduertatur, nimis crassescit: qui enim
 nimis coquūt, in duritiē enogari, id est uocatæ gelatinæ
 ducunt. S E N. Igitur ex limonibus etiam parabo? B R A.
 Imò parabis, quia uehementius infrigidat, & penetrat.
 Postquam hic puer mappā sustulit, & dentiscalpia præ-
 buit, syrupos alios prosequaris. S E N E X.

Syrupus de
 stœchade,

Syrupus de stœchade tertio loco habetur. B R A. Igi-
 tur his syrupis disponendis nullum ordinem seruas?

S E N.

SEN. Nullum, ut iam præfatus sum. BRA. Gaudeo tamē hoc ordine disponi, quoniam eos primò enumerare uisus es, quibus illustrissimus patronus meus Hercules Ferrarie Dux utitur. Est compositio apud Mesuen reperta in hunc ferè modum ab eodem autore, & sequentibus uerbis descripta:

Recipe, florum stichados		ʒ. xxx.
Hasce, id est Thymi	} añ.	ʒ. x.
Calamenti		
Origani	} añ.	ʒ. viij.
Anisi		
Pyrethri		
Piperis longi		ʒ. iij.
Zinziberis		ʒ. ij.
Passularum enucleatarum		uncias iiij.
Mellis		libras v.

Hunc syrupum (cūm hæc solūm recipit) appellant de stichados sine speciebus, uel de stichados incompletum. Tu autem potius de stœchade dicito. Si autem pulueres consequentes recipiat, syrupus de stichados cum speciebus, uel completus nuncupatur. Pulueres autem sunt hi qui sequuntur:

Recipe Cinamomi	} añ.	ʒ. j. ʒ.
Calami aromatici		
Spicæ, id est Nardi		
Croci		
Zinziberis		
Piperis nigri		
Longi		

D 5 Ligen

Ligentur in panno raro, & suspendantur in syrupo. Dosis eius est, uncia una cū decoctione spicæ, & alchilil. Hic syrupus expertus est ad omnes ægri tudines neruorū frigidas, ut est paralysis, epilepsia, spasmus, tremor & tortura. Valet etiam ad catarrhum frigidum, à capite ad pectus, & uentriculum ipsum roborat. Hæc Mesue. s E. Reperitur ne apud antiquos hic syrupus? B R A. In primis eius uires audias: Obstructiones aperit, crassa attenuat, extergit, totūq; animalis habitū roborat extaq; cōfirmat. Quod semper à causa frigida malè affecta intelligendum est, & præsertim pectori anhelantibus & destillationes habentibus opitulatur. s E. Est igitur ualde utilis hic syrupus? B R A. Utilissimus. Cū uerò multo calore non indigemus, incompletū sumimus, id est eum, quem uos sine speciebus appellatis (quamuis non defuerint qui dixerint, eum qui incompletus est, solū recipere stœchada & passulas.) In intēsiori uerò frigiditate, eum sumendum iubemus, qui species, id est pulueres aromatatum enumeratas recipit. De hoc syrupo nihil apud antiquiores reperitur, tamen dicunt ad omnia prænumerata stœchada ualere. Sed unū est in quo ambigere possemus, quomodo scilicet componi oporteat: quoniam à Mesue simplicia solū enumerantur, sed modum componendi, & an coqui debeat, prætermittit. s E N. Subintelligitur decoctionem fieri secundum artem. B R A. Quæ est; & qualis hæc ars ad coctiones parandas? s E. Nos instinctu quodam, sine pondere, sine determinatione aquam sumimus, ut oculis præsentatur & ingenio nostro uidetur: postea ad libitum bullire sinimus: deinde simplicibus expressis,

pressis, quæ prius decocta sunt, mel in hanc decoctionem
 ponimus, quod tamen prius expumatū sit: itaq; ad syrupi
 formam altera ebullitione reducimus. B R A. Miror ad-
 modum in his condiendis uos statuta aliqua pondera non
 habere. S E N. Omnino non habemus. B R A. Viam igitur
 inueniamus, & certam normā, per statutas mensuras cō-
 ponendi syruos. S E N. Id libenter addiscam. B R A. Et
 ego lubentius edocebo, si aures præstabis. S E. Et aures
 & caput, & uniuersum corpus habebis. B R A. Noli au-
 tem uniuersalē regulam in omnibus syrupis expectare,
 quia in aliquibus solūm conueniet, in quibus cūm erimus
 te admonebimus: In alijs uerò suas particulares regulas
 edocebimus. Quum syrupum de stœchade parare opus
 est, omnia quæ ipsum ingrediuntur, para, & crassiusculè
 contunde, & in uitriatum catinum omnia pone, deinde
 octo aquæ libras superinfunde, si omnia syrupi simplicia
 sicca fuerint. Si ita egeris, optimè infundi experieris:
 post x x i i i i. horas exprime, & inuenies duas aquæ
 libras à simplicibus imbibitas esse: Tūc & aqua, & sim-
 plicia simul igni suspendas ut bulliant igne claro ad con-
 sumptionē tertiæ partis, uel supra ignitos carbones fiat:
 Relinquentur quatuor libræ decoctionis plus minus, in
 quas libras quinque puri mellis imposito, & iterum bul-
 liant expumando, quoad fuerit consumpta decoctio, &
 ad formam syrupi redactum sit: in quā formam tunc re-
 dactum esse deprehēdes, cūm gutta summo pollice capta
 inhæret, non tamen coit, & si indice guttā quæ in pollice
 est tetigeris, prætenuia fila mittat, & non statim abrum-
 patur. Nec guttæ resiliunt, in hoc præsertim syrupo qui
 mel

mel recipit: nam mel optimū, ut Plinius lib. x i. cap. xv. docet, reglutinosum est. Si autē herbae recentes sint, septem librae aquae in infusione satis sunt, quia una tantum imbibitur. Sunt uerò Recētes qui generalē quandā regulā tribuūt, quoties ab autoribus scriptū reperiunt, quòd aliquid in sufficienti quātitate aquae bulliat, ipsi hāc sufficientem quantitatē, ita exponunt: Si res sint quae multā ebullitionem sustineant, in omni manipulo ponantur (ut eorū uerbis utar) bocalia quatuor aquae: Si uerò mediocrem ebullitionē sustineant, dimidium aquae accipiant: Si uerò paruam ebullitionē sustineant, unū bocale sumere oportet: uolentesq; hanc regulā ad pōdus reducere, res, quae plurimam decoctionē sustinent, hoc modo recipiūt aquā, ut una libra ipsarum in sex aquae bulliat: quae uerò mediocrem, in tres: quae paruam, in unam & semis. Sed haec non est congrua, conueniensq; regula, quoniā in hoc syrupo sunt res quae multam decoctionē sustinēt, ut zinziber, pyrethron: & quae mediocrē, & quae paruam ut cetera alia. Nunc autē ponamus omnia haec mediocrem ebullitionem pati, tunc oportebit, hanc simpliciuū quantitatem in tres ferè aquae libras ebullire. Quod apparet si quis computet, unicuiq; librae simplicium tres aquae libras dando. Sunt enim simplicia quae hunc syrupū ingrediuntur, ferè quatuordecim unciae, speciebus dēptis: sed nimis absurdū esset in tam paruā aquae quantitatē ebullire, nempe ad sextam partem cōsumere satis est: ideo nihil ferè relinqueretur, in quod quinq; mellis librae iniici deberent, & ad syrupi spissitudinē ebullirent: quia partim per ebullitionē, partim per breuē cocturā cōsumptū esset

esset, & ferè mel exhauriretur. S E. Certè hanc esse ni-
 mis paucã aquæ quantitatẽ semper iudicavi. B R A. Om-
 nino pauca est. Ideo tu pro tota huius syrupi quãtitate si
 herbe aridæ sint, octo aquæ libras sume: Si autẽ uirides,
 septẽ, & adeò bullire sinas, ut expressione facta quatuor
 libræ decoctionis relinquuntur: nam duabus libris imbi-
 bitis in herbas, sex relictæ erant. Si deinde has sex ad cõ-
 sumptionem tertiæ partis resolueris, quatuor libræ so-
 lum relinquẽtur. Ego hunc syrupũ ex zucharo pro illu-
 strißimo Hercule Duce Ferrariæ parari facio, ut iucun-
 dior sit. S E N. Qua hora species illæ in syrupum conijci
 debẽt? B R A. Recentes pharmacopolæ cum syrupus fe-
 rè coctus est, imponunt. Nos autem secundum hunc ordi-
 nem incedendum esse iubemus: Si multo calore indigea-
 mus, etiam diu hi pulueres in syrupo bulliunt: si non, tan-
 to minus. Imò iubendum est ut prædicti pulueres suspẽsi
 in syrupo maneãt: quod & ipse Mesue innuere uidetur,
 quamuis multi hoc solum intelligant cum decoctio fit.
 S E N. Hoc mihi summè quadrat: quia si multa caliditate
 indigemus, magis ebullire oportet: si autem pauciori ca-
 liditate opus sit, tantum his pulueribus condiatur. Quod
 opus nos pharmacopolæ dicere solemus aromatizare.
 B R A. Sed hi pulueres magis agunt, quàm aromatizare:
 nam aromatizare est odorẽ aromatum, rei, quam condi-
 mus præstare. Hi autẽ pulueres sunt potius syrupo cal-
 caria. Cum uerò ad formã syrupi decoctus erit, si pōdera-
 bis, inuenies quinque libras esse, & semis plus minus. Vnũ,
 tamẽ aduertas, quòd maiori coctura indiget æstate, quàm
 hyeme. Quippe hyeme sex libræ, aut paulò amplius esse
 debet:

debet: astate solùm quinq; & semis sint, uel circa. Aliter in uase, in quo seruatur, sponte ebulliret, & spumã faceret, atq; mucorem. SEN. Loquuntur ne de hac re antiquiores? BRA. Imò, nam Paulus Aegineta cap. xv. vii. lib. in his, quæ ex uino fiunt, dicit: Mellis de spumati sextarium unum ad uini sextarios quatuor accipiunt, & componuntur incocta: In his uerò quæ ex succo & aqua fiunt (hæc autem ad nostrorũ syruporũ naturã ferè accedunt) si quidem coquantur, unam mellis partẽ ad treis accipito, liquore in coctione ad duas ferè partes consumpto. Re tamẽ uera nostri syrupi aestiuo tempore seruari non possent, si succi aut decoctiones ad duas partes solùm consumerentur: propterea hi rectè agunt qui ad mellis ferè, aut zuchari pondus, uel circã arctant. Inuentus autẽ est syruporũ seruandorum usus, tum ut compositiones præsto sint, quando eis indigemus, tum quia radices & herbae omni tẽpore non sunt, tum quia compositiones ex mora quodammodo fermentantur. Deniq; in uitro circunlitũ uas serua. In hoc syrupo nulla simplicia examinare oportet, quia omnia in examine simplicium medicamentorũ exposita sunt. Id solum animaduertere iubeo, ut pro calamento, calaminta montana sumatur, & montanũ origanum, uel quod ex Creta ad nos nuper per illustrissimi Ducis nostri naues cõportatũ est. Quod autem dicit passulas enucleatas, tu corinthiacam uuam à pediculis mundam intellige. Quære etiam uerum calammum aromaticũ, & ueram spicam, id est nardum. Inquit eius dosim esse unciam unam. Nos duas etiam exhibemus magno egrorum commodo. Quod autẽ addit sumi cum

aqua

aqua decoctionis spicæ, & alchilil, spica nostra quæ pseu-
do spica est, & non uera, grauissimum odorē, & ægros
ledentem in decoctione facit: ideo dimittenda, quousque
ueram nardum nacti erimus. Alchilil uerò est libanotis,
quam nos rosmarinum uocamus, cuius flores potius su-
mendi sunt, quam herba, uel cacumina illa, quibus flores
insident: nos cum alijs aquis igne eliquatis exhibemus,
præsertim cum illustrissimus princeps sumit, ne displi-
ceat. S E. Si absq; infusione ebullire uoluerim, debeo ne
omnia simplicia una uice simul in aquã conijcere? B R A.
Non, sed prius ea ponantur quæ multam decoctionem pa-
tiuntur, deinde quæ mediocrem, tertio quæ modicam: uel
hunc ordinem serues: Primò pyrethrum in decoctionem
ponere oportet, deinde passulas, mox anisi semen, inde
calamentum & origanum, postea stœchada, quã sequa-
tur hasce, & pulueres, quas species nuncupatis, piper
longum scilicet & nigrum, & zinziber. S E N. Nunc in
mentem uenit syrupus alter de stœchade à Mesue in ca-
pite de ægritudinibus neruorum descriptus. B R A S. Est
in principio capitis, ubi Iudæum quendam adduxit, tamē
in isto sine speciebus, & illo Iudæi paruam differentiam
uideo, nam præcipua simplicia in hoc sunt. Illius autem
syrupi permixtio (ne fortè quæras) hæc est:

Recipe florum sticados		vncias	iiij.
Halcæ	} añ.	vnc.	j.
Ziniam, id est ibigæ			
Piperis	} añ.	ʒ.	iiij.
Pirethri			
Passularum sine interioribus		vnc.	j.

Coqu

Coquuntur in libras quatuor aquæ usq; ad duas, & sapa
libram semis, fiat syrupus. Dosis eius est ab uncia j. usq;
ad duas cum aqua alchilil. Vides hæc sola calamentum,
origanum, anisum, & gingiber deesse: una tamen met
intentio est, & ad unummet finem tendunt: fortè ille
Iudæus imperfectè scriptum reliquit. Ex hoc etiam sy-
rupo quantitas aquæ sumendæ pro decoctione imperfe-
tè habetur. SEN. De hoc syrupo satis dictū est. BRA.
Alios igitur prosequaris. SENEX.

Syrupus rosa-
tus simplex.

Syrupus rosatus simplex quartus in ordine est.
BRA. Gaudeo plurimum, te in hoc tuo ordine, syru-
pos primo loco posuisse, quibus illustrissimus Princeps
& patronus meus Hercules Ferrariæ Dux utitur. SE.
Ego hoc ordine digessi, quia in penne apicem uenere.
BRA. Quicquid sit, ego apud uos pharmacopolas, no-
mine syrupi rosati simplicis tres syrupos inuenio. Vnū,
ex infusione rosarum recentium. Alium, ex infusione ro-
sarum siccarum. Tertium, ex succo rosarum. SE. Ita est.
Sed & quartum habemus, qui rosatus solutiuis appella-
tur. BRA. Hoc noui, sed tres solū esse intelligo, qui sub
nomen rosati simplicis ueniunt. Ille autem solutiuis ap-
pellatur, non quia simplex non sit, sed quia soluit, quod
alij non faciunt. Ad id autē, quod erat nobis propositum
redeuntēs, dicimus, inter pharmacopolas maximam con-
fusionem esse, imò & inter medicos maximam ignoran-
tiam, & animæ suæ maximum dispendium, qui pharma-
copolarum compositiones ignorant, nec discere curant,
sed tanquā cæci sinunt se duci ab ignaris quandoq; phar-
macopolis: nam cum pro ægris suis syrupum rosatum
simpli

simplicem indicunt, eundem syrupum semper non exhibent, quia uarij pharmacopola uarios parāt. Sunt enim, qui pro simplici rosato, eum qui de rosis siccis fit, parāt, & exhibent magno errore, quia fortè restringere non est opus, hic autem restringit. Alij pharmacopola eum pro simplici faciunt qui de succo rosarum est, alio etiam errore: nam hic soluit, cū fortè tunc solutione non indigeamus. Alij pro simplici illum parant, qui ex infusione rosarum fit. S E N. Quis nam pro syrupo rosato simplici sumendus est? B R A. Is, qui ex infusione rosarum fit, de quo Nicolaus in Antidotario sub nomine syrugi rosati, qui siccitati & calori febrium succurrit, sitim reprimat, recreat, & constipat: fit autem in hunc modum:

R Ecipe rosas recentes, & pone in uas, & super-
 asperge aqua feruente, & cooperi uas, ne fumus
 inde exeat, & cū aqua refrixerit exprime rosas et eij-
 ce, deinde eandem aquam feruentem super alias feruen-
 tes rosas iterum projice, & supradicto modo facies, tam
 diu mutando rosas, quoad aqua fiat rubea, deinde in lib.
 quatuor zuchari pone, & cū bullire inceperit, albumē
 oui in aquam frigidam iniice, & aquam simul, atq; albu-
 men adeò concuties quoad spumescat, & eam spumam
 in syrupum bullientē impone, & cū spuma nigrescere
 coeperit, suauiter cum spatula remoueas, & iterum aliā
 spumam infunde, & supradicto modo fac quousq; syru-
 pus clarior fiat, & cū coepit quasi filum facere, uel su-
 pra marmor positum, uel supra unguem non diffunditur,
 coctus est. Hæc Nicolaus. S E N. Hic est: syrupus rosatus
 simplex, quem semper parauit, & exhibuit, quum medici

Syrupus rosa-
 tus simplex de
 succo rosarū.

syrupum rosatum simplicem ordinant. B R A. Et hic est, quo uti debent qui præscribunt, & in febribus sitim sedare cupiunt, uentriculum roborare, & calorem extinguere: nam ille qui ex succo rosarum fit, comprimendo soluit: qui autem ex rosis siccis, nimis adstringit. In uno autem de Nicolao miror, qui huius syrupi descriptionem posuerit, tamen quantitatis rosarum, & aquæ normam omiserit: propterea ego potius Mesuen sequerer, qui & rosarum, & aquæ pondera docet, & quot uicibus infusio fieri debeat, assignat. Hæc enim imperfecta regula est, quòd toties infundatur, quoties aqua rubra fiat: quia aliquibus citius rubra uidebitur, alijs tardius. Et infusionum multiplicatio (ut apparebit) hunc syrupum solutionem facit. Ideo Mesuen imitandum suadeo, qui ter tantum infundit, imò cum his tribus infusionibus aqua adeò rubra fit ut uinum uideatur, & odorem seruat. Ideo ne feceris hunc syrupum sine ordine, ut triuiales pharmacopole faciunt, sed Mesuen imiteris ita dicentem:

Syrupus rosatus simplex de infusione rosarum recētium.

R Ecipe foliorum rosarum recentium libras sex, ponatur in uas uitriatum terreum stricti orificij, & fundantur super eas aquæ calidæ libræ quindecim, & stringatur orificium uasis, & dimittatur per horas octo, tunc denuò colentur, & in uas tantundem foliorum rosarum recentium mittatur, & demum eadem aqua calefacta, super ea emittatur, & stringatur orificium similiter per octo horas, & deinde coletur. Et si conseruare uolueris, ponatur in uas uitriatum stricti orificij, & destilletur oleum in orificio eius, & stringatur caput eius, & exponatur soli per dies quadraginta, & hoc appellatur

latur Mucharus rosarum. Hæc Mesue. Vt ex his colli- ^{Mucharus}
 gere possis, Mesuen bis solum infundere, quod satis est. ^{rosarum.}
 Tamē si alicui ob perfectiores vires tertiam infusionem
 facere placebit, tertiam faciat. Tamen duæ satis sunt: ali-
 ter in solutiuum transiret: nam quinta infusio hūc syru-
 pum soluentem facit. Potius igitur hunc modum infusio-
 nis Mesuæ eligito per conueniens pondus factum, quān
 illum Nicolai, in quo non est ponderis determinatio:
 semper enim illi mihi displicuere, qui sine mensura &
 ordine agunt. Infusionem habes: nunc opus est modum
 componendi syrupum edocere. Idem Mesue inquit loco
 prædicto: Si sumantur infusionis rosarum lib. quinque,
 zuchari lib. quatuor, deinde bulliant leniter ad spissitu-
 dinem syrupi, qualem Nicolaus in suo edocuerat, ipse au-
 tem Nicolaus æqualem quātitatem zuchari, & infusio-
 nis sumit, & tunc minori ebullitione indiget, quia citius
 ad spissitudinem uenit. S E. Quare mucharus appella-
 tur? B R A. Quia mucharus apud Arabes, idem est quod
 infusio apud Latinos, Ideo dicitur mucharus rosarum, id
 est infusio rosarum. S E N. Reperitur'ne apud antiquos
 hic syrupus? B R A. Quomodo reperiri potest si zucha-
 rum ignorabant? habebant autem ferè similem ex mel-
 le factum ut apparet, si quis Paulum Aeginetam lege-
 rit lib. VII. capite XV. ubi Hydrososati compositionem
 parat, inquit, Hydrososatum è rosarum detractis un- ^{Hydrososatum,}
 guibus libris quatuor cōfici, aquæ sextarijs quinque, mellis
 sextarijs duobus: an ebullire debeat, an nō, prætermittit,
 supponens (ut arbitror) ab eo qui talia parare scit, intel-
 ligi. Si aliquid igitur sit apud antiquiores quod nostro

rosato simplici comparari possit, est hoc hydrorosatum, quod aquam recipit: nos autē ex infusione rosarum iam dicta, mel rosatum etiam conficimus: imò uos pharmacopole infusionem illam per totum annum ad hūc usum more Mesuæ seruatis. S E. Ita est. B R A. Suaderem igitur omnibus pharmacopolis, ut tres syrupos ex rosis seruarent: Eum, de quo nuper egimus ex infusione recentium rosarum, quem uoluerim simpliciter, syrupum rosatum simplicem appellandum: & eum, qui ex rosis siccis fit, & eodem modo ut prædictus componitur. In hoc tantum differt, quòd rosæ siccae sunt, ita enim magis constringit, & uentriculum roborat: quem syrupum de rosis siccis nuncupare debemus. Est autem recentiorum inuentum, quia infusiones rosarum potius soluunt, præsertim cum transeunt secundam aut tertiam infusionem. Tertius syrupus est ex succo rosarum factus. Sumitur enim succi rosarum rubrarum quantum lubet, & tantundem sacchari, & simul clarificentur, uel utrumque prius quam misceatur, ex albumine oui clarificatum sit, ut supra edocuimus: deinde ad spissitudinem syrupi bulliant. Sunt aliqui qui minus sacchari ponunt, sed hoc nihil refert, quia deinde magis bullit. Hic autem syrupus, de succo rosarum appellandus est, qui si in quantitate sufficiens exhibeatur, soluit, ut si tres unciae sumantur. Itaque fit Mel rosatum ex succo rosarum & ex infusione rosarum, quam (ut supra diximus) pharmacopole seruant. S E N. Quum de syrupis rosaceis sermo interciderit, non ab re fortè erit, & de solutiuo tractare. B R A. Imò cōuenientissimum erit: nam & ipse simplex est, sed ad aliorum differētiam solutiuus

nun

Mel rosatum
ex succo rosa-
rum.

Mel rosatum
ex infusione
rosarum.

nuncupatur. Est idē cum syrupo rosato simplici: hoc dēpto, quòd plures infusiones habet. Si quintam infusionē habuerit, soluit, sed in nona exquisitissimè. A uobis ex communibus rosis paratur, cū potius ex ualde rubris fieri deberet. Sed & ex uocatis damascenis plerunq; ab aliquibus fit, & magis soluit quàm ex alijs. Tres uncie exquisitè soluunt, quatuor autem exquisitissimè. Si cum aqua endiuie, aut alterius herbæ secundum intentionem egritudinis misceatur, adeò ut bibi possit, subtiles materias & aquosas potissimùm trahit, & à uenis & ab omni parte corporis: quāuis nonnulli, ex uijs solū ducere putarint. Experientia autem rerum magistra ab omni membro ducere suadet: flatus autem per uentrem excitat, nisi aniso, cinamomo, foeniculo ue corrigatur. Nouus est syrupus, id est qui non multo antè tempore in usum uenerit, quum tamen sine molestia æstiuo tempore educat. Ego etiam ex melle parari iubeo, ut hyeme sumi possit. Nihil aliud additur illi, quem Mesue parat, nisi quòd infusiones multiplicantur. Scito autem alium syrupum solutiuum rosaceum apud Auicennam inueniri lib. III. canoni, sen. Syrupus rosatus solutiuus. XXII. tract. II. cap. XX. Sed ipsum facit ex succo, non ex infusione. Recipit autem succi rosarum libras duas, mellis lib. quatuor, scamonijs assati unc. j. decoquantur, quousq; inspissetur: & eius dosis est à duobus usque ad quinq;. Ego autem intelligo à duabus drachmis usq; ad quinq;. SEN. Electuarium rosatum Mesuæ, idem ferè est nonnullis additis. BRA. De electuarijs nihil in præsentia curæ sit, sed tantum syropos tractemus. SEN. Mirum est antiquos suum hydrorosatū non ebulisse. BRA.

Imò ebulliebant. SEN. Tamen Paulum supra adduxisti, qui de ebullitione nihil locutus est. BRAS. Subintelligenda erat in Paulo tanquam res prænecessaria: nam si Aëtium legeris lib. v. cap. CXXVIII. uidebis ebullitionem edocere, & quod ad consumptionem tertiæ partis fieri debeat, ut est etiam apud recentiores in decoctionibus mos. Inquit enim rosarum recentium resectis unguibus, & in umbra integro die cum sua nocte flaccidarum, libram unam, mellis sextariū unum, pluuiialis aquæ ad tertias decoctæ sextarios tres: ut nouem inquam sextaria, ad tria tantum feruescendo perueniant. In feruescentem adhuc protinus ab igne remotam, rosas languefactas cōiicito, atq; in uase exquisitissimè obturato seruabis: postridie aquæ excolatæ, expressis abiectisq; rosis, mel admiscebis, totumq; in fictile uitriatum excipies, et aliquot diebus insolabis: postremò in uinaria cella recondes: quod longè magis infrigidat, quàm mel rosatum. Ex quo uides ebullitionem fieri, non autem ut nos: quippe nos post mellis miscellam ebullitionem facimus, illi ante. Nos etiam experti sumus hydrorosatum antiquorum parare: sed citò corrumpitur, nisi in frigidissimo loco seruetur. Ideo nos & commodius, & feliciter nostros syrupos rosaceos aut ex melle aut saccharo paramus, qui per totum annum seruantur: quod antiqui æquè leuiter facere non possunt, nisi frigidum locum sibi elegerint. Ideo Aëtius dicit in uinaria cella seruari. Eodem autem modo, quo syrupus rosatus solutius fit, iubeo syrupum solutiuum ex floribus persicorum fieri, qui biliosas materias educit & subtiles, odoratus multum, & qui sex in-

Syrupus solutiuus ex floribus persicorum,

fusioni

fusionibus perfectus est, perfectissimus si septem fiant, & qui optimi gustus est, & in ardentibus febribus refrigerat. SEN. De syrupis ex rosis satis dictum esset, si mel rosatum explicuisses. BRA. Ea quæ dicta sunt, satis esse potuerunt, nisi ad abundantiorē doctrinam addere uoluerimus, triplex, imò quadruplex mel rosatum fieri debere: Vnum, quod rosas integras recipit, potius inter eclegmata numerandum, sicut & zucharum rosatum. Intellige autem ex integris rosis, non quia conteri non debeant & contundi: sed ex integris, id est non ex succo, sed ex folijs, detractis unguibus. Preparatur autē hoc modo apud omnes pharmacopolas: sed antiqua præparatio non est, pro quacūq; libra mellis uncias quatuor foliorum rosarum accipiunt. Eodem etiā modo zucharum rosatum conficiunt, uncijs quatuor rosarum, libram unam zuchari exhibētes, & in feruentem solem ponunt. Sed de his aliās. Ad mel rosatum colatū ueniamus, in quo omnes pharmacopole maximè errant. SE. Quomodo in hac re tam facili, tamq; uulgata errare possumus? BRA. Errorem manifestè ostēdam. SE. Nunquam crediderim, nisi his oculis uiderim. BRA. Si quietè audies, quod dixi uerum esse percipies. SE. Citò expedias. BRA. Non ne pharmacopole errabūt si nec antiquos, nec recentes auctores sequentur, in re tamen, quam antiqui, & recentes parare docent? imò & ipsi pharmacopole recentes se imitari fatentur. SEN. Si hoc ostendes, deinceps silebo, & uerum sequar: sed per recētes quos intelligis? BRA. Nicolaum uestrum, qui Antidotarium scripsit, sed ignarus quid significet nomen Antidotus, si ipsum legeris,

Mel rosatum
quadruplex.

Mel rosatum
colatū & non
colatum.

differentiam inter nostrum mel rosatum, & illud Nicolai manifestè percipies. Dic (ni refugis) quomodo uos mel rosatum paratis? S E. Duo mellis rosati genera habemus: Alterum colatum, alterum non colatum. Non colatum fit unicuique libræ mellis uncias quatuor foliorum, unguibus remotis exhibendo. B R A. De hoc in eclegmatibus loquemur, de colato nunc sermo fiat. S E N. Colatū ex infusione rosarum secundum Nicolaum aut Mesuen facta paramus, tantumde mellis, quantum infusionis summentes: & ad formam syrupi ebullire facientes, quæ est quoties sumpta gutta supra unguē non diffluit, aut si digitis compressa cūm aperiuntur in sese resiliat. B R A S. Quis edocuit uos mel rosatum ita parare? S E N. Ego à preceptoribus laudatissimis pharmacopolis didici, tamē in nullo libro legi: puto alios ita fecisse, propterea in usum cesserit. B R A. Non possum negare hoc mel rosatū ex infusione aliquid conferre, & uim rosarum seruare: tamen cūm antiquiores & recentes de aliqua re optimè sentientes habeamus, eos potius imitari debemus, quàm usum aliquem sine ratione factum. S E N. Ita est. B R A. Lege in primis uestrum Nicolaum, quomodo mel rosatum paret, uentriculum roborans & abstergens, & frigidas materias concoquens. En Nicolai liber, eius cōpositionem lege. S E N. In decem libras albisissimi & purissimi mellis despumati succi recentium rosarum libram unam, ponantur in cacabo ad ignem, & cūm bullire inceperit, uiridium rosarum cum forficibus uel cultello incisarum libras quatuor addas, & tam diu bulliant, quod ad succi cōsumptionē ueniat, & cūm bullierit semper agi-
tetur

tetur & in fictili uase posito, quandiu magis tenebitur, tanto melius erit. Hæc Nicolaus. B R A. Cur albiſſimum mel accipi iubet? S E N. Quoniam album mel alijs perfe- & ius est. B R A. Nescio unde hoc inuenerit Nicolaus, & in affirmare poſſis, quòd mel album alia excedat. S E N. Ita ſemper audiui. B R A. Si Dioſcoridẽ legiſſes, didiciſſes, mel optimum ſubrutilum eſſe, non album, & ut Pli- nius inquit cap. x v. undecimi lib. aurei coloris, quod ſit è thymo. Ideo mel albũ ſumi non debet quando optimum mel quærimus, ſed ſubrutilum, uel aureum colore. Quod autem addit, diſſumandum eſſe, multũm cõuenit, ut fla- tuosæ partes demantur, & ſine noxa mel roſatum fiat. S E N. Meſue habuit ne ſermonem de ipſo? B R A. In mel- le roſato ipſum quodammodo adumbravit, ubi dicit, ali- quos ex ſucco, folijs, & melle feciſſe, tamen eadem men- ſura non eſt, nec idem pondus, quoniam uult foliorum ro- ſarum partem unam & ſemis, ſucci partem unam & ſe- mis, mellis partes tres ſumi. Quicquid autem ſit, Nico- laum potius, quàm Meſuen, aut alium recentem in hoc ſequi debemus. S E. Quo ordine mel roſatum antiquio- res fecere? B R A. Dioſcorides de rhodomelle tractat lib. Rhodomel, v. ſed quomodo fiat non docet. Id tantum dicit, quosdam ex ſucco roſarum, & melle conficere, quod rhodomeli appellant, arteriæ aſperitatibus utile. Sed Aëtius lib. v. cap. c x x x v i i. mellis roſati confectionem in hunc mo- dum fieri docet: Succi roſarum exactis unguibus, partes tres, mellis partem unam, calido ſoli pluribus diebus ex- ponitur. Si uerò aër ſit nubilus, & non appareat ſol, mel roſatũ cribro ſetaceo rariori excolabis, mitioribus car-
E s boni

bonibus decoques. **S E N.** Refert'ne eius vires **Aëtius?**
B R A. Imò refert. Inquit enim: Leniter adstringit, refri-
gerãdiq; potestate pollet, ac nonnihil, mellis ratione abs-
tergit. Habet & quid subamari, & molliter acris: ideo
ori confert, quòd calida inflammatione ob feruentis de-
stillationis defluxum laboret, & uentriculo, ad quẽ hu-
mores acres, & biliosi defluant, post uomitum medetur,
ad stomachum etiam absq; materia aestuantem, & ad fe-
bricitãtes in totius morbi, atq; in particularis quoq; ac-
cessionis uigore constitutos utiliter exhibetur. Sæpenu-
mero enim in febribus una tantum largior potio cõgruo
tempore exhibita, ad integram morbi solutionẽ sufficit
procurato sudore, ac citata aluo: nam præ cæteris cun-
ctis potionibus, mel rosaceum potentissimum est ad acu-
tos humores per aluum ducendos. Hactenus **Aëtius.** **S E.**
Pretiosissima res est mel rosatum, sed eodem modo non
fit ab **Aëtio**, & **Nicolao.** **B R A.** Non equidẽ. Nam apud
Nicolaum copia mellis maior est, quàm apud **Aëtium**: nec
Aëtius folia ponit, quæ **Nicolaus** addebat. **S E N.** Tu autẽ
quod mel rosatum magis laudas? **B R A.** Quod ab **Aëtio**
describitur, quoniam succi rosarum magis sumit, quàm
mellis. In succo autem vires sunt. Adde, mel rosatum **Ni-**
colai ad potum ineptum esse, nisi alicui aquæ misceatur.
Quod autẽ ab **Aëtio** fit, per se potabile est: & quod est
apud **Nicolaum**, calefacit, nec illud in acutis febribus ex-
hiberem. Quod autem apud **Aëtium** est, ad temperiem
uergit, & potius in frigiditatem transit. Ideo in acutis
febribus **Aëtius** suum potui dat. **S E N.** Seruant'ne per-
petuò **Græci** modum conficiendi **Aëtij?** **B R A.** Seruant
multi

multi. Tamen Hermolaus putat idem esse Aëtij Rhodomel, quod Pauli Rhodostacti, quum tamen non sit: licet Rhodostacteo
 Rhodostacti succum rosarum, & mel recipiat. Differentia autem est in pondere, nam Aëtij rhodomel tres partes succi rosarum recipit, & unam mellis. Sed Pauli rhodostacti duas partes succi rosarum sumit, & unam mellis. Quippe compositio rhodostacti Pauli, quæ habetur lib. VII. cap. XV. ita habet: Succi rosarum, unguibus detractis, sextarios duos, mellis sextarium unum, decoquito usq; despumando, donec pars quarta coctura evanescat. Habet præterea compositionem quandam Paulus, quam Rhoeti appellat, præcitato loco, inquiens: Decoquito ad Rhœtio
 tertias succi rosarum sextarios tres, mellis sextarios quinque. Quæ compositio cum præscriptis affinis est. S E. Hæc plus recipit mellis, ideo melli rosato Nicolai magis propinqua videtur. Dic autem tu quam compositionem magis sequereris? B R A. Voluerim pharmacopolas succum rosarum seruare, postea modo unum, modo aliud (ut expetit morbus) componere. In acutis febribus Aëtij rhodomel parato. Cùm uentriculum roborare uolueris, & pituitam excerni, melle rosato Nicolai utaris. Pauli rhodostacte uehemētius est, quàm Aëtij rhodomel, quoniam mellis maiorem copiam recipit. Adhuc uehementius ad incidendum rhoeti eiusdem Pauli est. S E N. Nicolai mel rosatum tantum rosarum tempore fieri potest. B R A. Ita est: sed Pauli, & Aëtij compositiones omni tempore parantur: quia toto anno rosarum succum integrè seruatis. Ab uno autem abstinere non possum, aliquos esse, qui mel rosatum colatum faciunt ex melle rosato cum folijs
 expri

Syrupus rosa-
tus solutiuus,

exprimendo: propterea dicunt colatū appellari, non ani-
maduertētes, ubi succus ingreditur, necessariū esse per-
colari. S E N. Vnum in syrupo rosato solutiuo conside-
randum omisimus. B R A. Quid est hoc? S E. An æquales
partes infusionis, & zuchari, an minorem, an maiorem
sumere debeat. B R A. Si hæc obseruabis, quæ tibi aperie-
mus uera esse deprehēdes. Pro omni libra sacchari, librā
unam & semis infusionis accipito, & ad mellis spissitu-
dinem ebullire sinas: tūc mirè soluit, & quandam utilem
amaritudinem enanciscitur. Sunt autem qui æquè saccha-
ri librā, & infusionis miscent, & minus soluit. Ineptissi-
mè autē soluit, si octo uncia infusionis & libra una zu-
chari sumantur: quod faciūt plures pharmacopola Fer-
rariæ. S E N. Ita certe est. B R A. Hac re multū perturbor,
quoniam plerunq; quatuor uncias syrapi rosati solutiui
exhibeo: & nihil penitus soluunt: aliàs duæ, aut tres un-
ciæ mirè educunt. Breui autem futurum speramus, quòd
omnes pharmacopola (in nostra præsertim urbe) omnes
compositiones eodem modo parabūt: & ab illustrissimo
principe nostro publico proclamate iubebitur: nam ut
iustissimus est princeps, ita, ne populi sui ex pharmaco-
polarū, & medicorum ignauia pereāt, procurabit. S E.
Aequissimi principis munus hoc erit. Sed arbitror, circa
maiora occupatissimū harum rerū non recordari. B R A.
Imò nihil est, quod eius profundissimā memoriā effugiat:
nempe omnia etiam minutula, tanquā præsentia sint, in-
tuetur, & consecratur. Neminem adhuc reperi, qui illu-
strissimū Herculem memoria non quidem superaret, sed
æquaret: & qui his duobus sensibus impensius uigeret,
auditū

auditu, & uisu, qui sunt disciplinæ sensus. Tempus autē est ad alios syrupos transire.

SENEC.

Syrupus uiolatus accedit. BRA. Et hoc etiam illustrissimus princeps noster utitur, cum destillationes sub cane ad pectora fluunt, dum apros sub ardenti sole & feras uoraces insectatur. Tamen apud autores syrupi ex uiolis, aut uiolati diuersi reperiuntur: nempe unus est de succo uiolarum: alius ex uiolarū infusione factus: alius ex decoctione, quem Mesue scribit. Vos quo utimini? SEN. Nos Mesuen imitamur, qui in hunc modum syrupum de uiolis parari iubet, & his uerbis:

Syrupus uiolatus compositus.

Recipe uiolarum vncias ij.

Seminum cydoniorum } añ. 3. viij.

Seminum maluæ

Iuiubarum

Sebeste

} añ. nu. xx.

Coquantur in libras sex aquæ cucurbitæ, ad cōsumptionem tertiæ partis: deinde addas zuchari libram unam & semis, & syrupum facias secundum artem. Hic est syrupus, quo in publicis officinis utimur. BRA. Cum igitur syrupum uiolatū præscribo, hunc exhibetis? SEN. Hunc.

BRA. At ego quoties absolutè syrupum uiolatum præscribebam, eum sumendum intelligebā qui ex uiolarum infusione fit. SEN. A quo ponitur is, quem intelligis?

BRA. A Mesue ipso, & Nicolao: Mesue enim in principio tractatus de syrupis simul ac semel infusionis rosarum & uiolarum operationem docet. Sumi enim debent foliorum recentium uiolarum libræ sex, & in uitreatum uas terreum stricti orificij poni: deinde supra ipsa, aquæ
cali

Mucharus
violarum.

Iuleb viola-
rum ex aqua
vi ignis eli-
quata.

calida libras quindecim impone, & orificium uasis bene obturato: itaq; per octo horas dimittito, postea colato, & iterum in uas alias sex lib. uiolarum, id est foliorū ex floribus uiolarum ponito, & eandem aquam calidā per octo horas superingerito, deinde percolato et in uitreatū uas stricti oris seruetur, deinde superponēdo, & obturando, Soliq; per quadraginta dies exponatur: Tuncq; Mucharus uiolarum nuncupatur. Hæc est apud Mesuen infusionis uiolarum præparatio, qua utitur ad parandum syrupum uiolarum ex infusione uiolarum. Tamē non ita præparatur apud omnes, quia Nicolaus excedit numerum duarum infusionum. S E. Debemus ne eo uti, antequam sit per quadraginta dies insolatus? B R A. Si eo indigemus, protinus fit sine aliqua mora in sole: sed cum seruare uoluerimus, ne corrūpatur, p̄ quadraginta dies insolatur. S E. Aliquos uidi, qui Iuleb uiolatum ex infusione ita parabant. B R A. Et ita fieri nihil impedit. Tamen communis mos est ut ex aqua ui ignis eliquata & zucharo fiat. Non defuere tamē, qui cum uiolarum succo pararent, & qui cum infusione uiolarum aridarum, cum recentes defunt. Sed minus efficax est. De eo, qui ex uiolarum succo fit à Mesue tractatur, qui uult sumendas esse succi uiolarū libras tres, zuchari libras duas, & decoquatur. S E. Nos semper ex aqua ui ignis eliquata Iuleb nostrum facimus. B R A. Tamē de hac aqua per ignis uim eliquata, apud hos autores sermo non fit. Nam Mesue, cui hoc iuleb attribuitur, tantum uel ex infusione, uel ex succo uiolarū fieri iubet: ex aqua autem igne eliquata fieri nunquā meminit, quamuis & hoc iuleb suaue sit,

& non aspernandum. Vnde in his iuleb hunc ordinē po-
 nimus, ut id ex aqua igne eliquata factum primū locum
 habeat, quia cæteris debilius, tamen suauius. Isto autē an
 potentius sit, quod ex succo uiolearum paratur, an quod
 ex infusione, in dubio est. Id quod ex succo est, uiolæ sub-
 stantiam recipit: quod autem ex infusione fit, superficia-
 les partes sumit, quæ magis lenientes sunt. Ideo secundū
 locum habet quod ex infusione fit. Tertiū, quod ex suc-
 co. S E N. Nos id tantum paramus, quod ex aqua ui ignis
 eliquata fit, tamen & alia iuleb genera parare conueni-
 ret, sed omitti possunt, quia syrupos eodē ferè modo cō-
 fectos habere oportebit: alterum de infusione uiolearum:
 alterum de succo uiolearum, quibus loco iuleb uti poterim-
 us. S E N. Fient ne eodem modo syrupi? B R A. Omni-
 no ex solo succo & zucharo, uel sola infusione & zu-
 charo fiunt, sed apud nostros pharmacopolas in his con-
 diendis syrups uariis est mos. S E N. Nos non utimur.
 B R A. Aliqui sunt qui fecere, sed inter se non conueniūt:
 quippe in syrupo de succo uiolearum quidam sex uncias
 succi, & libram zuchari accipiūt: alij octo uncias succi:
 & libram zuchari: alij æquales partes zuchari, & succi
 alij quatuor uncias succi, & libram zuchari, eundē mo-
 rem in syrupo isto de succo uiolearum seruari uolentes,
 qui in zucharo rosato, & uiolato ex integris rosis, &
 uiolis seruatur. Sicut enim in illo pro qualibet zuchari
 libra, uncia quatuor rosarum ponuntur, ita hic pro qua-
 libet zuchari libra quatuor uncias succi rosarū ponunt.
 S E. Res adeò incōstans est, ut quem sequi debeam igno-
 rem. B R A. Ego autem te edocebo, ut errare non possis.

Iuleb violatum ex succo violarum,

lu.

SEN. Tibi plurimum debebo. BRA. Non ne hoc factum putabis, si in Mesuæ conficiendi modum ostendam? SE. Certè, sed nusquam locū animaduerti. BRA. Lege modum faciendi iuleb de succo uiolearum apud Mesuen, ubi accipit succi uiolearū libras tres, zuchari libras duas, & iubet cum facilitate coqui: hinc ratio sumitur condiendi syrupum de succo uiolearum. SEN. Est modus parandi iuleb, non syrupum. BRA. Quam differentiam facis inter iuleb & syrupum? nam & iuleb syrupus est: Greci recentes zulapon uocāt, quod recentes iuleb quasi succum uel ex succo. Imò, & lu apud barbaras quasdam nationes succū signat: & cur non iolebum eo quòd in eum uiola infundatur: ἰὸν uiola est, λείβω infundo: unde fieri potuit ἰολεβόν. Quamuis hanc uocem barbaris quàm Grecis magis esse consuetam, & reuerendissimus COELIVS Calcagninus iudicet. SE. Putabam iuleb à syrupo differre, quia suauior & limpidior esset. BRA. Hæc non est differentia, sed quia syrupus magis decoquitur, quam iuleb, & in multis syrups plurā ponuntur, in iuleb simpliciter unum. Propterea si syrupum de succo uiolearum parabis, eandē mensuram seruare debes quam Mesue in iuleb seruat: sed tu postea decoctionem augeas. SE. Hoc non displicet. Verūm & in illo syrupo, qui ex infusione uiolearum fit, pharmacopolas distinctos uideo: ut aliqui plus, aliqui minus decoctionis pro zuchari portione sumant. BRA. Habent tamen apud Mesuen generalem regulam conficiendi: Statim in principio tractatus de syrups, ubi operationis iuleb ex infusione modum ponit, uidelicet quinq; infusionis libras sumēdas esse, & quatuor zucha

zuchari, & paulatim coquantur, itaq; iuleb fit: si uerò
 parum plus ebullire feceris, syrupus erit. Vnde tres syru-
 pi uiolati inueniuntur, & in officinis seruari debent, ex
 succo uiolarum, ex infusione uiolarum, & uiolatus com-
 positus. Cùm autem simpliciter syrupus uiolatus ordina-
 tur, eum intelligere opus est, qui ex succo uiolarũ fit, &
 simplex est. Is uerò qui fit ex succo, cum additione indi-
 ci debet, syrupus ex succo uiolarum. Tertius, qui his for-
 tior est, & qui plura recipit, debet cū hac additione in-
 dici, syrupus uiolatus compositus. Itaq; nullus error fiet.
 Imò etiam tot syrupos per gradus distinctos habere cõ-
 uenit, quoniam ægri tudines per gradus distinctæ sunt:
 Vnus enim syrupus uni ægri tudini, & alter alteri magis
 conuenit. **SEN.** Deinceps omnes parabo. Sed in cõdien-
 do syrupo de succo uiolarum nonnulli æquas partes suc-
 ci, & zuchari accipiunt, regulam huius rei à syrupo de
 fumo terræ maiori sumentes, in quo æquales partes suc-
 ci, & fumi terræ ponit. **BRA.** At is syrupus non potest
 esse conueniens regula ad hunc, quia illum multa alia in-
 grediuntur præter succum fumi terræ, in hoc solus uiola-
 rum succus ponitur. Ideo non mirum si copia zuchari in
 eo de fumo terræ sit maior. Ideo potius laudo, ut à Iuleb
 de succo uiolarum modo iam dicto normã sumas. De his
 autem syrupsis, & si à Mesue dicantur leniendo soluere,
 copiam notabilem exhibui ad uncias sex perueniendo, ta-
 men nihil penitus eduxere: in aliquibus parum. **SE.** Igi-
 tur tres syrupos uiolaceos parabo. **BRA S.** Nec aliquem
 prætermittere debes, sed quando compositum syrupum
 facies, prima quæ decoctionem ingredientur, sint iuiubæ

& sebestem: deinde semina maluae & cydoniorum, de-
 niq; uiole: quoniam minimam decoctionem patiuntur, ut
 uiolearū capite Mesue docuerat. Deniq; ut de hoc syrupo
 finia scito, alias mihi fuisse suspectos syrupos & potio-
 nes, quae iuiubas reciperent: quoniam ab antiquis dānan-
 tur. Quippe Galenus secundo de alimentorū facultati-
 bus, serica damnat. Sunt autem apud Græcos serica, quae
 apud Latinos zizipha appellantur. Inquit autem Gale-
 nus, solum appeti ab insolētibus, & effrænatis pueris, ac
 mulieribus, nam imbecillissima sunt, & difficillimè con-
 coquuntur, cumq; hoc stomacho inutilia sunt. Damnan-
 tur præterea ab Oribasio, Paulo, Aëtio, quae & ab ali-
 quibus syrica nuncupantur: tamen dulcedinem quandam
 habent emollientē, quae pectoribus conuenit: propterea
 non dubito tussi ex materia calida factae & his pectorum
 intemperiebus ualere, ubi materiam crassiusculā redde-
 re opus sit. S E. Reperiuntur ne apud antiquos zuchari
 ad succos proportionēs? B R A. Ex Paulo Aegineta eli-
 ci possunt, capite xv. septimi lib. ubi compositionem,
 quam appellat Rhodostacti, docet: in qua sumit succi
 rosarum sextarios duos, mellis sextarium unum, deco-
 quito usq; despumando, donec pars quarta cocturae eua-
 nescat. S E. Ex hoc loco zuchari proportionem ad suc-
 cum facile elicio, quamuis ipsi mel zuchari loco pone-
 rēt, quia ipsis zucharum ignotum erat. B R A. Propter-
 ea Mesue non ab re maiorem portionem succi, minorem
 zuchari ponit, quamuis dimidium præcise non ponat.
 S E N. Reperitur ne syrupus uiolatus compositus ali-
 ter descriptus? B R A S. Equidem reperitur, & Mesue
 in ca

in capite de pleuresi, in sermone in aqua cicerū duas de-
 scriptiones assignat: Alteram Ioanitiij, alteram Hamech,
 quæ ab hac differunt, licet non multum. SEN. Adducas
 ni piget. BRA. En Ioanitiij syrupus in primis:

Recipe uiolarum recentium	}	añ.	ʒ.	x.	
Seminum cydoniorum					
Seminum citruli					
Seminum maluæ					ʒ. xij.
Gummi Arabici					ʒ. viij.
Dragaganti			ʒ.	ij.	

Super hæc libras septem aquæ calidæ fundas, & per diē
 ac noctem permittuntur: postea ad consumptionem me-
 dietatis bulliant: deinde cum duabus libris & semis pe-
 nidiarum fiat syrupus. SEN. Hic syrupus nostrum mul-
 tum excedere uidetur. BRA. Certè multum excedit, nec
 dandus esset, nisi maiori attenuatione indigeremus. Nunc
 illum Hamech audias:

Recipe uiolarum	vnc.	ij.		
Seminum cydoniorum	}	añ.	vnc.	i.
Maluæ				
Iuiubarum	}	añ.	nu.	xxx.
Sebestem				

In septem aquæ cucurbitæ libras ad consumptionem ter-
 tiæ partis decoque, & cum duabus zuchari libris fiat sy-
 rupus. SEN. Hic à nostro, quem paramus, non multum
 differt. BRAS. Imò eum esse arbitror, quo utimur: &
 ubi differunt, librariorum error fuit: quippe Mesue ab
 Hamech sumpsit. Addeq; tibi alium syrupum de uiolis à
 Serapione edoceri, Tractatu VII. capite XXIII. quem

si legere uolueris, simplicem esse ex infusione uiolearum percipies. Sed de hoc iam satis. **SEN.** Nondū satis erit, nisi in primis admonueris, an ex siccis uiolis fieri possit. **BR A.** Fieri quidem potest, sed inefficax est: propterea & succum, & infusionem serua, & magnam syrupi uiolati compositi copiam, cum uiole florescūt, ad totius anni usum para: ne ex siccis uiolis parare cogaris, quæ minus frigida, & minus humida sunt, quàm recentes, nec leniunt: quod præcipuè in hoc syrupo exigitur.

S E N E X.

Syrupus iuiubinus.

Syrupus iuiubinus in ordinem uenit. **BR A S.** In hoc etiam uos composito, & non simplici utimini. Est autem iuiubinus simplex is quem Mesue Iuleb iuiubinum appellat: & re uera conueniret hunc syrupum per se distinctum fieri: nam ubi non magna pectoris asperitas adest, & sputum tenue ac subtile sit, ut incrassatione indigeamus, sed non magna, tunc simplici syrupo iuiubino uti oportebit. Cum autem intensa materiarum incrassatione indiguerimus, composito iuiubino utemur. In simplici autem centum iuiubæ in quatuor aquæ libris ad medietatem resolutionis aquæ coquuntur, & cū una zuchari libra syrupus fit. **SEN.** Quam aquam sumere debemus? **BR A.** Aliàs de aquis disputatum fuit à recentibus, & conclusum, pluuialem aquam in syrupis pectoralibus sumendam esse, quoniam tenuior sit, & magis penetrans, quàm aliæ: quia ex uaporibus facta, hinc ut ad pectoris partes penetret, magis efficacem esse & aptam existimarunt. Nos autem non ita simpliciter hanc rem inferendam censemus: sed Galeni sententiæ inhaerentes

Aqua pluuialis in syrupis pectoralibus sumenda.

rentes primo de simplicium medicamentorum facultati-
 bus, capite quarto, dicimus: Quanto aqua est magis sim-
 plex, tanto frigidior est: propterea ubi refrigeratione
 indigemus & incrassatione, ut in hoc syrupo iuiubino,
 pluuialem aquam sumendam iudicarem: ubi autem infri-
 gidatione, aut incrassatione non indigemus, aquam fon-
 tis sumerem. Verum hæc non sunt hoc loco discutienda:
 sed satis sit apud antiquos talem differentiam aquarum
 non fieri, sed eam tantum quæ sit pura, quam Galenus
 lib. supra citato capite v. ex tribus sensibus iudicat, gu-
 stu, uisu, & odoratu, & sit expers qualitatis, & nihil in
 gustum imprimat, ut sit planè perlucida, ac sincera, ut in
 odore nullam habeat qualitatem, tunc iudica aquam esse
 puram, & illam esse quæ syrupos & medicamēta ingre-
 di debeat. Quod autem à recentibus creditur pluuiiales
 aquas magis penetrare, ab Aëtio non creditur, qui cap.
 C L X X V. libri tertij, aquam pluuialem fontanæ compa-
 rans, inquit: Plus enim habet constipationis quàm fon-
 tana. Ideo neq; abstergit facilè, neq; coquit, neque made-
 facit, & excretiones impedit: quod si alicubi moram tra-
 xerit, magis adhuc constipat, tardiorisq; transitus fit, e-
 gestiones detinet, tardius concoquitur, distribuiturq; ac
 destillationes gignit. Hæc Aëtius de pluuiali aqua. &
 Plin. lib. X X X I. cap. I I I. eorum opinionē grauitè re-
 darguit, qui aquas pluuiiales probant. imò inquit, horum
 sententiā refellere interesse uitæ. S E. Non uidetur quòd
 pectorales decoctiones probè ingredi possit: tamen Pau-
 lus eam laudat cap. I. primi libri, inquit: Coelestis præ-
 terea aqua, teste Hippocrate, nullo pondere grauis, dul-

Aqua fontis,
 in quibus su-
 menda,

ciore abundanti, limpiditate neutiquam uulgari, tenuitate deniq; censetur, eo quòd à sole leuissimum trahatur, & tenuissimum. B R A. Id ex Hippocratis sententia dicit Paulus, qui tenuissimam aquam laudauit. Sed aqua duobus modis consideratur: Vno modo ratione qua elementum est. Altero, ut nostrum corpus ingreditur. Ratione qua elementum, & frigida, ac tenuis est ab Hippocrate, & Paulo pluuiialis summè laudatur. At hæc eadè pluuiialis ab Aëtio, ut nostrum corpus ingreditur, dānatur. Propterea & Paulus præcitato loco inquit omnium aquarum pluuialem maximè putrescere (quamuis Auicenna in syrupo de papauere primo oppositum dicat) quia ex qualitatibus diuersis constat. Ex marina enim aqua & alijs eleuatur: tamen (inquit Paulus) & si facilimè putrescat, ob hoc non est existimanda deterrima, nam alterationis procliuitas uirtuti magis quàm uitio adscribenda est. Quapropter quæ inculpatae aquæ indicijs prædita, facile putrescit, saluberrima censenda est. Hoc intelligo ratione qua aqua. Et hæc uerba Pauli, & Hippocratis de perfectione aquæ ut aqua loquētū, non autem ut à nostro corpore sumēda, in causa fuere, ut recentes putarint, in omnibus affectibus pectoris pluuiale sumendam. Sed hæc aliàs disputanda sunt: Nunc syrupum de iuiubis Mesue prosequamur: Hic autem est, ut passim in omnibus ferè scriptum autoribus reperitur:

Recipe iuiubarum		lib.	x.
Violarum	} añ.	vnc.	v.
Seminum maluæ			
Capillorum Veneris		vnc.	j.

Seminis

Seminis cydoniorum

Papaueris

Melonis

Lactucæ

Dragaganti

Liquiritiæ

Ordei mundi

} añ. 3. iij.

} añ. 3. viij.

Decoque in libras quatuor aquæ fontium, & cum libris duabus zuchari fiat syrupus. SEN. Hic est reuera iuiubinus apud Mesuen syrupus, tamē ipsum hoc modo nunquā parare potui, sed opus fuit semper, uel aquā augere uel zizipha diminuere. BRA. Non possum non credere descriptiones has mēdosas esse: nempe zizipha aquā longē superant, unde si decē libræ ziziphorum in quatuor aquæ libras bulliant, potius eclegma fiet quàm syrupus: imò uel nō posset, uel egre bulliret. Propterea arbitror errorē potius esse in ziziphis, quàm in aqua: hūc enim syrupum puto proportionē habere ad iuleb iuiubimū, in quo etiam quatuor aquæ libræ ingrediuntur: sed quia hic centum iuiubas accipit, & nihil aliud ingreditur, hic sexaginta iuiubas sumendas puto, uel centum, non autem centum quinquaginta, ut nonnulli acceperunt. Verū sexaginta sumendas potius laudo, quoniā & antiquum Mesuen habeo ita incipiētem: Accipe iuiubas sexaginta: & potius enumerandæ sunt, quàm pondere describēdæ, quia si pōdere tradātur, opus est semina extrahere. SE. Propter quid? BRA. Quoniam hæc est, & esse debet universalis regula apud pharmacopolas, ubi inueneris apud autores sebestem, pruna, iuiubas, tamarindos, per

F 4 pondus

pondus in suis receptionibus descripta, semina abstrahenda sunt, & proijcienda: ubi autem per numerum ponuntur, semina extrahere non est opus, ut in hoc loco. Quare legendum puto ut meus antiquus Mesue habet, iuiubas sexaginta. In alia etiam re error est, ubi enim legitur uiolarum, seminum maluae unc. v. legi debet drach. v. ut ille antiquus Mesue citatus habet, qui in multis multo emendatior est: & ubi recentes uiole haberi possunt, recentes semper accipias, quoniam sicca uires mutant. SEN. Quid de iuiubis? Sunt ne recentes, an sicca sumenda? BRA. Recentes potius, sed bene maturae. Sunt autem bene maturae cum rugosae fiunt, & dulciores: acquirunt autem & perfectam maturitatem ab arbore remota, quia humiditas quaedam crassa resoluitur, & rugosae ac dulciores fiunt, dulcedine quadam emolliente. Propterea & si à Galeno & antiquioribus reprobentur, tamen ad incrassandam materiam probe ualent, & maxime profunt. Sumuntur recentes bene maturae: cum uero recentes desint, siccas accipito, non quidem siccitate extrema: sed tali ut intus sit mollities illa suae carnis sub corio praedulcis: quales sunt eae, quas Ferrarienses mulieres filo consuunt & fenestris suspensas seruant, priusquam sextum mensem transierint. Pro semine papaueris, de albi papaueris semine intelligito: pro ordeo mundo, intellige à suis corticibus, ut uis abstersiua abeat, & lenitiua remaneat. Cum autem hunc syrupum facis, primo iuiubae ingrediantur, postea semina, & glycyrrhiza, deinde tragacanthum, denique uiole, & capilli Veneris. SEN. Qua de re? BRA. Quoniam prius ea ponere oportet, quae maiorem decoctionem sustinent, deinde

inde quæ minorem, tertio quæ minimā: quippe tres gradus in decoctionibus sunt. Primus, ea recipit quæ multam decoctionē sustinet. Secundus, ea quæ mediocrē. Tertius ea quæ parua. In unum te admoneo, quòd zucharū hunc syrupum ingrediēs libra una esse debet, non duæ: quia in simplici syrupo iuiubino, quē Iuleb de iuiubis appellat, unam zuchari libram solum ponit, in quo nihil aliud est quod inspissare possit, quàm iuibæ. In hoc autē syrupo composito multa alia sunt, quæ decoctionem inspissant. Adde quòd syrupi magis coqui debent quàm Iuleb: ideo nimis spissaretur, si duas zuchari libras reciperet. nec opus est dicere quòd decoctio ad dimidiū non fiat: nam & si Mesue pondus decoctionis non ponat, quantum solui debeat, tamē regula sequētis syrupi seruanda est, & Iuleb iuibini, & aliorum multorum, ubi quatuor aquæ libras decoquendo ad duas reducit. Si etiam experiaris, inuenies pulchrius fieri cū una libra zuchari, quàm cum duabus, & in sequenti syrupo de papauere, in quo Mesue quatuor aquæ libras tantum ponit, satis esse uoluit octo uncias zuchari, & octo penidiarum. Tamen quia zucharū (ut fertur) nullum ferculum perturbat, si duas libras ponere uolueris, in tuo arbitrio sit, sed una sola satis est, & syrupus aptius ducitur. Hoc autem nunc omisso, ad syruos alios transeamus. SENE X.

Syrupus de papauere sequitur. BRA. In nulla re magis confusi sunt pharmacopola, quàm in hoc syrupo. SE. Qua de re? BRA. Quia multæ sunt descriptiones, & aliqui pharmacopola unam, alij aliā sequuntur. O miseris egros, quibus præter intentionē unus syrupus con-

Syrupus de papauere.

tingit ex his de papauere, qui suæ egritudini ita nõ quadrat: à Medico autem putatur conueniens exhiberi. S E. Credebam ego omnes pharmacopolas compositum Me- sua de papauere parare. B R A. Quem appellas tu compositum? nam omnes compositi sunt. S E. Ego illũ compositum appello, cuius descriptio apud Mesuen hæc est:

Recipe papaueris albi	} añ	3.	50.
Rubri			
Capillorum Veneris		3.	xv.
Liquiritiæ		3.	v.
Iuiubæ		nu.	xxx.
Seminum lactuce		3.	xl.
Seminum maluæ	} añ.	3.	vj.
Cydoniorum			

Coquantur in libras quatuor aquæ ad consumptionem medietatis, & cum zuchari & penidiarum añ. 3. viij. fiat syrupus. B R A. Tu hoc uteris? & paratum seruas? S E N. Et nunc seruo, & continuè seruauit. B R A. Multi tamen in hac urbe sunt, qui sequentem à Mesue positum ante syrupum Dinari faciunt.

Recipe papaueris albi	} id est eorũ capita añ. 3. lx.
Nigri	

Et decoquantur in libras quatuor aquæ pluuiialis quousq; redeant ad lib. unã & semis, & cũ zuchari albi, & penidiarum añ. 3. iij. fiat syrupus. S E N. Est simplex de papauere. B R A. Ita appellari potest, quia nihil aliud de coctione præter papauerũ capita recipit. Alios etiã notaui, qui primũ syrupũ de papauere Auicene faciunt, qui & ipse simplex est, sed uuæ succũ recipit, aut sapã. Pro-

pterea

pterea nonnulli in composito Mesue à te citato saram
addunt: nam semi libram sarae cum syrupo ad bullien=
dum ponunt: quod tamen nec ab autore dicitur, nec con=
uenit, cum infrigidare intendamus, & sara calida sit.
S E N. In tanta confusione quos sequi debemus? B R A.
Opus est duos syrupos Mesue de papauere paratos ha=
bere. Primum simplicē, Alterum compositum: nam am=
bo ad somnum inducendum, ad sitim extinguendam, ad
prohibendam destillationem ad pectus, & ad lenien=
dum ualent. Sed ille simplex minus frigidus est, & so=
lum intentionem simplicem habet ad prædicta, ad so=
mnum scilicet prouocandum, & leniter infrigidandum:
Compositus autem ad infrigidandum & leniendum in=
tensius. Ideo à Mesue ad tußim siccam, & phthisin ua=
lere dicitur. S E N. Curabo ut in mea officina ambo sint.
B R A. Si utrosque habere neglexeris, saltem compositum
habeas: Ego autem pharmacopolam laudabo, qui
utrosq; seruabit. S E. Nunquam mihi deerunt. Dic autē
(ni piget) debent ne eo modo fieri, ut descripti sunt?
B R A. Nonnullis erroribus demptis, aut emendatis, eo
modo fiant. S E N. Illos libenter audirem, ne deinceps in=
cautus errarem. B R A. En in simplici de papauere, pa=
pauerū capita in quatuor aquae libras ebullit, quousq; li=
bra una cū dimidia relinquatur: Sed papauer ex his est,
quæ mediocrē decoctionē patiūtur: propterea si tam diu
bullierit, uires amittere puto, præsertim si papauerum
capita recētia sint. Si enim antiqua essēt, maiorē ebulli=
tionem exigerēt. S E. In recentibus ad quantū aqua ebul=
liendo resolui debet? B R A. Satis est, si pars tertia resol=
uatur,

Locus Mesue
restitutus.

uatur, uel libra una, & semis. Ideo Mesuen ita legas: & decoquatur in libras quatuor aquæ, usq; dum desit libra una & semis, ut à quatuor libris aquæ libra una et semis bulliendo euanescat: unde libræ duæ & semis decoctionis relinquentur. **SEN.** Cōuenientius uidetur quod minus restet, propter minimã quantitã zuchari, quæ ingreditur: sunt enim quatuor zuchari, & quatuor penidiarum drachmæ. **BRA.** O bone uir, mendosus est Mesue cōtextus, et legi debet: uncias quatuor, nō drachmas. Idē error in cōposito de papauere est, ubi enim legitur: zuchari & penidiarū añ. 3. viij. legi debet, uncias octo: nec ualet quod aquæ quãtitas respectu zuchari multum exuperet in simplici de papauere, quia penidia uice zuchari funguntur. Non debent autē tantū papauera ebullire tum ob causam dictã, tum quia humiditas & frigiditas maximè expetuntur, quæ ob multam decoctionē euanescent. Non laudo etiã quod pluuialis aqua sumatur, ob rationes dictas: quã tamē Mesue sumendã iudicat. **SEN.** Sunt ne in cōposito de papauere aliqua errata? **BRA.** Et maxima. **SEN.** Quomodo maxima in re tam uulgata? **BRA.** Audies. Nam calida pro frigidis recipit. **SE.** Quæ sunt hæc? **BRA.** Dicit papaueris albi & rubri, est autē rubrū papauer antiqua anemone, quæ calida est. In hoc autem syrupo frigida solum recipienda: propterea legendum est potius papaueris albi & nigri, non rubri, aliter præter intentionem rubrum papauer poneretur. Adde, in nostro antiquo Mesue legi, papaueris albi, & nigri: & quod nigri, & nō rubri legi debeat, testimoniū sumi potest ex simplici de papauere, in quo papauer albū & nigrum

nigrum ponuntur, cuius intentio est in frigidare, & somnum prouocare. Cùm autem eadem intetio in hoc sit, rationabile est albi & nigri legi, non autem rubri. S E N. Hic esset magnus error. B R A. Imò est, & non animaduertitur. S E N. Deinceps igitur nigrum, non rubrũ accipiam. B R A. Itaq; non errabis. S E. Vidi alios syrupos de papauere, quibus medici in alui profluuijs utebantur. B R A. Multæ aliæ sunt descriptiones syruporũ de papauere, à multis alijs autoribus scriptæ, quas prosequi non est opus. Auicēna duas ponit, quarum secundam ad profluuium alui ualere certum habeo. Prima autem ad somnum conciliandum: & à nonnullis fit, quem appellant syrupum de papauere centum capitum, estq; simplex syrupus. Nicolaus etiam syrupum de papauere ad profluuiũ ualere scribit: imò & antiquiores in profluuijs alui papauere usi sunt, extantq; apud Aëtium, Paulum, & Oribasium multa ad profluvia, quæ papauera recipiunt. Hec autem de hoc syrupo satis.

S E N E X.

Syrupus de
quinq; radici-
bus

Syrupus de quinq; radicibus in ordinẽ uenit. B R A. In quem ordinem, si ordinem non seruas? S E N. In ordinem meæ inordinatæ schedæ. B R A. Equidem inordinatæ, nam simplices syrupos seorsum à compositis scribere poteras, & calidos à frigidis, aut saltem ordinẽ secundum humores habere, aut secundũ corporis partes, aut secundum ægrotudines. S E N. Nihil considerauit, sed ordinaui ut in mentem uenere, & ut in officina præsentabantur. B R A. Quum hoc ad rem ipsam nihil referat, syrupũ de quinq; radicibus examinemus. Quod magis comode fiet, si unã & syrupum de duabus radicibus, & syrupum

rupum bisantium sine aceto & cum aceto, & syrupum acetosum simplicem discutiamus. Omnes pharmacopole & hic & per totam Italiam eundem syrupum acetosum simplicem parant, eum scilicet qui à Mesue describitur, & simpliciter syrupus acetosus nuncupatur, qui & ab Auicēna ponitur prima sen. quarti canonis, in libro autē quinto plures syruos acetosos describit, & Serapio in suo Antidotario, & Hali in x. libro suæ practicae, hunc præsentem syrupum acetosum simplicem conformari docent. SEN. Nonne antiquiores de ipso tractarunt? BRA. Nusquam. SEN. Quomodo hoc dicis? nam Mesue ipse de hoc syrupo Galenum adducit. BRA. Quomodo autem Mesue Galenum adducere potuit, si Galenus zucharum ignorauit? SEN. Istud igitur mirum est, præsertim cum à recentibus Galenus xi. de arte curatiua adducatur. BRA. Certus sis, nusquam de eo locutum esse Galenum, imò grauius errant, qui librū secretorum Galeni adducunt, in quo hunc syrupum inueniri dicunt, SEN. Vnde igitur hic error emanauit? BRA. Quia Hippocrates, Galenus, & antiquiores de oxymelite tractarunt, quod ab hoc differre non uidetur, nisi quia mel zuchari loco sumit. Zucharū uerò antiquiores ignorarunt: propterea acetosum simplicē Mesuæ parare non poterant, sed bene oxymelitē, de quo suo loco differemus. Est autē simplicis acetosi uel sine aliquo addito acetosi descriptio, hæc quæ sequitur, per Mesuæ uerba expressa:

Syrupus acetosus simplex,

Recipe zuchari boni albi partes quinque, & in uase lapideo pone, & superinfunde aquæ fontis dulcis & claræ libras quatuor, & decoquatur, semper eius spu-

mam

nam abijciendo, & sit ignis, in quo coquitur prunarum,
aut tenuis flammæ sine fumo, & decoque hoc modo, donec
clarificetur, & diminuta sit aqua, sicut medietas eius:
deinde infunde super ipsum aceti vini albi clari partes
duas in leui, & in forti partes quatuor, & in mediocri
partes tres, & da ei post illud decoctionem in coctura: sit
autem hæc coctura, coctura syrupi. Hæc Mesue ad uerbum.
S E. In hoc syrupo plura mihi præsentantur ambigua, inci-
piam autem ab ultima parte, ubi inquit: in leui partes duas,
in forti quatuor, in mediocri tres: per hæc uerba quid in-
telligendum sit dubito. Nam illos aberrare puto, qui leue
ad acetum applicant, & forte, & mediocre, in aciditate.
B R A. Imò maximè errant, quia potius de leui aceto par-
tes quatuor ponendæ essent, & de forti partes duæ. Sed
uerus intellectus est, quod leue, mediocre, forte, ad syru-
pū referantur, uel ad morbum: ut sensus sit: in syrupo leui,
qui non multum aperiat, duæ aceti partes sint: in forti qui
multum aperiet, sint partes quatuor: in mediocri qui me-
diocriter aperiat, sint partes tres. Aut ad morbum refera-
mus: in leui morbo sint duæ aceti partes in syrupo: in for-
ti sint quatuor aceti partes: in mediocri morbo sint tres
partes aceti. Dic autem paratis ne hos tres simplices sy-
rupos in leui, forti, mediocri? S E N. Unus solū paratur.
B R A. Quis nā est ille? S E. Differunt pharmacopola. Sunt
qui tres partes aceti ponant, & qui duas, rari qui qua-
tuor, tamē & reperiuntur qui addant. B R A. Tu quem
facis? S E. Semper eū paro, in quo tres partes aceti sunt,
nam potius mediū sequi elegi, quàm extrema. B R. Ego
autem unum extremum potius sequerer. S E N. Quod?

B R A. Vt duæ partes aceti solum ponantur, quia medico
 semper licet, quando uoluerit, acetum addere. Sed quãdo
 plus aceti receperit, quãmedico placeat, ita facîle sub-
 trahi non potest. S E N. Imò potest alia addendo. B R A.
 Sed non ita facîle, nec deinde syrupus acetosus erit. S E N.
 Tua ratio non mihi displicet, propterea eum deinceps
 parabo in quẽ duæ partes aceti ingrediuntur. B R A. At
 opus erit, unum semper agas. S E. Quid est hoc? B R A.
 Vt medicũ admoneas qui hoc syrupo utitur, te eum so-
 lum fecisse, qui leuis est : & in leui morbo ualet, in quo
 duæ partes aceti tantum sunt: ut si acetũ addere uolue-
 rit, addat: tamẽ conuenientius esset tres syrupos habere.
 Verũ nostri tẽporis medici non solum hoc non curant:
 sed inter hos syrupos differentiam nesciunt, nec an fiant,
 sed cũ indicunt egro satisfacisse putãt: rem uerò quam
 ordinãt, & an bene paretur, ignorant. Hęc autem alias,
 quia nobis institutũ non est de medicis maledicere. S E.
 Aliud etiam est, quod in hoc syrupo me addubitare fecit,
 quia Mesue inquit ad materias calidas ualere, & ad fri-
 gidas & ad subtiles, & ad crassas uiscosas : hęc autem
 opposita uidentur, & simul incompatibilia esse. B R A.
 Opus est scias, quòd hęc eadem quantitate non agit, sed
 diuersa: nam hic syrupus ratione aceti incidit, & frigi-
 dus est: propter frigiditatem ad materias subtiles & ca-
 lidas ualet, sed ob incidendi uim, quam habet, ad crassas
 materias & glutinosas ualet, eas attenuando : unde non
 inconuenit unum ratione diuersarum partium, & qua-
 litatũ ad duo contraria ualere. Nota autem quę sequun-
 tur, quia in materiebus frigidis & crassis, non ualet ra-
 tione

Syrupus acetosus cum radicibus,

bulo appellat, syrupus acetosus cum radicibus sequitur, quæ recetes de duabus radicibus uocāt, & acetosum cōpositum. Fit autem cum aceto, & sine aceto: cum aceto est acetosus cōpositus: sine aceto absolutè est de duabus radicibus: licet qui ordinant, cum aceto, aut sine aceto addere soleant. s e. Ita est, & nos utrosq; paratos seruamus. Et hunc qui acetū suscipit de duabus radicibus cum aceto nuncupamus, uel acetosum cōpositum, uel acetosum cum radicibus: qui autem acetū non habet, de radicibus absolutè dicitur, uel de duabus radicibus sine aceto. B R A. Vbiq; per totam Italiã ita paratur, & Mesue compositionem sequuntur omnes medici, quæ hæc est:

R Ecipe aquæ fontis claræ lib. x. & projice super ipsam radicis foeniculi, apij, endiuie, ana. unc. iij. anisi, seminis foeniculi, apij, ana. ʒ. viij. seminis endiuie, unc. ʒ. Coquatur cum facilitate quousq; ueniat ad lib. v. tunc projice super ipsam zuchari boni lib. tres, & clarificetur sicut prius: deinde funde super ipsum aceti boni quantitatem sufficientē, iuxta modum superioris doctrine, & da ubi oportet. Hæc Mesue. s e n. Hic est ille syrupus, quem facimus. B R A. Auicenna hunc syrupum quinto libro docet, & eum syrupum acetosum communitatis appellat: sed non addit radices endiuie, quæ fortè in Mesue abesse debent: nã & in meo antiquissimo Mesue nō adsunt, unde uocatus est de duabus radicibus, quia duæ radices solæ ingrediuntur, & tunc non erit opus sugere, quod tantū duæ radices calidæ ingrediuntur, endiuia autem sit radix frigida, ideo dictus sit de duabus radicibus scilicet calidis. s e. Reperitur ne apud antiquos hic

hic syrupus? B R A. Non reperitur hoc modo composi-
tus, sed apud Paulum, Aëtium & antiquiores proportio-
nales decoctiones inueniuntur ex radicibus & apij, &
fœniculi, & ex hyssopo, pulegio, origano, tragorigano
in materiebus crassis, ut liquidum est, si eorum uolumina
legeris, quæ ubi de febribus notis tractât, his plena sunt.
Hic autem syruporum modus inuentus est, ut omni tem-
pore hæc in promptu habeantur, & magis delectet. Di-
cas autem, quâdo radices in syrupum ponis, sumis ne in-
tegras? S E. Non, sed in frustra seco. B R A. Hoc non peto,
sed an radices integras, non adempto meditullio, an cor-
ticem tantum circa meditullium accipias. S E. N. Semper
excoriamus, & meditulliū abijcimus. B R A. Sed sine ra-
tione factum uidetur: nam uis radice in eo potissimum
consistere uidetur, quod est mediū totius, & in quo po-
tissimum uita plantæ est, hoc autem est meditullium: nam
eo nõ modò tota radix, sed & tota plâta uiuit. S E. Ratio
id inferre uidetur: tamē in hoc syrupo de radicibus apud
Auicennam v. lib. ita scriptum reperitur: Recipe corti-
cum radice fœniculi, & corticū radice apij. Quod ar-
gumentum est, corticem sumendum esse. B R A. Et ego
ex Mesue argumentum faciam, quia ipse in suo syrupo,
dicit radices accipiendas, non corticem radice: ideo ra-
dices sumendæ, quæ integræ sint. Etenim Mesue corti-
ces harum radice dicere sciisset, & non radices, si cor-
tices, & non radices sumēdas uoluisset. S E. Quid ergo
sumendum? B R A. Vt hanc rem optimè enodemus, scito
apud philosophos in uiuētibus ordinē perfectionis dari,
& imperfectionis. Homines inter uiuentia perfectissimi

sunt, propterea ad hominis generationem multa instrumenta requiruntur: in brutis pauciora quam in hominibus: in insectis adhuc pauciora, adeo ut in frusta etiam consecta per aliquod temporis spatium partes uiuant. Arbores autem & herbae tot instrumentis non indigent, ideo non solum per semine, sed etiam per surculorum transplantationem, & insitionem. Eodem modo herbae semine & per ramusculorum plantationem uiuunt, & in eadem specie indiuidua faciunt. Omnia autem quae uiuunt, uno organo indigent, in quo potissimum uita fundatur, ut in animalibus cor, quod est caloris fons: insecta uero in frusta concisa, habent aliquid cordi proportionale: propterea & incisa uiuunt, non tamen diu, quia intercisum est cordi analogum, & corruptum. In plantis uero per totum est proportionale cordi. Ideo incisae in partes, & plantatae uiuunt, & quaelibet pars suum cor habere uidetur: tamen in tota planta unum solum erat actu, plura autem potentia. Cum autem inciduntur rami & surculi a planta, actu efficiuntur illius speciei plantae indiuidua, & actu habent cordi proportionale. Similiter in omni uiuente opus est unum esse, quod in toto continuationem faciat, & a quo nerui & totius ligamenta nascantur, sine quibus non consisteret, nec moueretur. Hoc in animalibus est cerebrum, & spinalis medulla: in plantis est meditullium illud. Sicut autem in animalibus illa pars frigida est secundum speciem animalis: ita hoc meditullium spinali medullae proportionale, ratione herbae, cuius est meditullium, est frigidius, uel minus calidum: propter hoc ita aperitiuum non erit, sicut cortex, quo integitur in radicibus calidis.

In fri

In frigidis radicibus secus est, quia habent frigiditatem
maiorē, quā habeat cortex, & hoc in multis. Sunt etiā
aliquæ radices, quæ hanc differentiam non habent, quia
usq; in profundū eodē modo carnosæ sunt, ut rapa, cuius
cortex tenuissimus est, in medio tota caro est, & in rapa
uis in medio est, nō in cortice. Eadem fortē ratio in rha-
barbaro dicenda esset. Ad rem igitur redeuntes, in radi-
cibus aperientibus cortex sumi debet, quādo radices ali-
quas decoctiones ingrediūtur: & ratio in promptu ha-
betur, quia cortex magis calidus est, & magis aperiti-
uus, quā meditullium. In frigidis autem radicibus & non
aperientibus, meditullium simul addere oportet, ut cū
cichoreum decoctiones ingreditur, meditullium adimi
non debet, tum quia frigidum, tum quia egregius cicho-
rei qualitatem seruat: nam in meditullio maiorem ama-
ritudinem sentis, quā in cortice. S E. Est'ne uerē cor-
tex id quod meditullium integit? B R A. Respectu medi-
tullij cortex appellari potest, tamen respectu radicis ne-
quaquam: quippe in radice tria sunt, Cortex, qui primō
occurrit, & terræ propinquus est, qui ita se habet ad ra-
dicem, sicut himē, id est pellicula tenuis, quæ nos ambit:
deinde caro, quæ est à cortice isto subtili usq; ad meditul-
lium: postea meditullium, quod à mulieribus Ferrariēsi-
bus anima herbæ nuncupatur. Exterior cortex sumi non
debet, sed is qui est à summo cortice usq; ad meditullium,
quod caro appellatur. Superior enim cortex & terream
naturam sapit, & à radijs solaribus exustus est: unde in
calidis & aperientibus radicibus in decoctionibus, & in
hoc syrupo, & alijs carne utaris: in frigidis autem radi-
cibus,

cibus, & carne, & meditullio, ut in endiua, cichoreo, lactuca. Quod si dicas in cichoreo meditullium calidum uideri, quia amarum, nam (ut Galenus quarto lib. de simplicium medicamentorum facultatibus testatur cap. xviii.) omne amarum est calidum. Respondemus omnino aliquam caliditatem habere, propterea aperit: his enim duobus insignitur cichoreum, quod aperit, & infrigidat. s e. Ita igitur agendum erit quomodocumque radices sint. B R A. Si radices multum tenues essent, nihil moueri oporteret: si autem crassae essent, meditullium abijciendum est. s e. Tu autem superius mihi uidebaris satis euidenti ratione probare meditullium efficacius esse, utpote in quo uis intensior sit, quia est tanquam anima plantae. B R A. Tamen si carnem gustes, atque meditullium, in carne, & sapore, & odorem intensum herbae persentis, sed in meditullio parum (aliquibus demptis praesertim frigidis.) Gusta huc apij corticem, & huc foeniculi, nunc modo eorum meditullia gusta. s e. Gustavi, & alias saepe gustaueram, maior uis in carne sentitur, & nescio quid excellentius, quam in meditullio sentitur: tamen quia apij radices paruae sunt & caro tenuis, raro aut nunquam meditullium remouemus. B R A. Sed Mesue in Seceniabin (ita ipse appellat) de radicibus, inquit: Recipe corticem radicis apij, foeniculi & reliqua, quae sequuntur, quod indicium est ab apio etiam meditullium remouendum, & Auicenna in syrupo acetoso de radicibus communitatis, iubet corticem radicis apij in syrupo recipiendum. s e. Fortè hoc ab re non esset, cum autores dicunt, Recipe corticem radicis, tunc sola caro sumatur: cum autem dicunt, Recipe radicem, tota

ta radix integra, meditullio nō amoto accipiatur. B R A.
 Hoc uideretur rationem aliquam habere, nisi autores de
 radice quandoq; loquentes carnē meditullio dempto in=
 telligerent: & quia maior uis in aperientibus & calidis
 in carne est, quā in meditullio: & quia meditulliū mi=
 nus crassum est & durum quod magna decoctione indi=
 geret. S E. In quibus casibus hoc syrupo uteris? B R A. In
 materiebus biliosis notis, quæ crassæ sunt: & etiam ualet
 ad materias pituitosas: nam obstructionū aperitiuus est,
 non modò hepatis, splenis, & renum, sed etiam uniuersi
 corporis, & materias crassas atq; glutinosas incidit &
 abstergit. S E. Quo tēpore aegritudinis exhiberi debet?
 solent enim Recentes post septimam propinare. B R A.
 Nullum adest statutum exhibendi tempus per dies: sed
 semper exhiberi potest, quando oportet, etiā si in aegri=
 tudinis initio sit. Tamen aegritudines quæ non sunt bilio=
 se pure sed notæ, ut plurimum hunc ordinem habent: ut
 in primis portio subtilioris materiæ resoluetur: ideo ra=
 rō ante primam hebdomadē eo indigemus. Quare dice=
 re non oportet ante septimum diem uel post septimum
 diem sumendū esse: sed quando opus est. Opus autē est,
 quoties materia crassa est, lenta, glutinosa, & partes no=
 stri corporis obstructæ sint, tunc ab hoc syrupo etiam in
 principio aegritudinis incipere debes. Hic autē antequā
 ad aliam transirē, de tempore colligendarū radicū uerba
 facerem, nisi statuissem determinato libello, de tempore
 colligendarū herbarū tractare. Ab hoc autē non abstine=
 bo: cum multi sint, qui uoluerint radices colligēdas esse,
 cum herbæ folia amiserint, eo autem tempore in medi=
 G 4 tullio

tullio nulla uis est quæ ad tēperaturā faciat, sed ad plantæ uitam solūm facit: quod argumentū est carnē & non meditulliū sumenda. Ad rem autē nostram redeuntēs, dic cūm autor inquit, tunc projice super ipsum zuchari boni libras tres, & clarificetur sicut prius, quomodo hanc partē intelligis? S E. Hoc modo, postquā ebullierit, percolamus omnia bene exprimentes. B R A. Hoc mihi summè placet, quòd expressio fiat. S E N. Postea tres zuchari libras addo. In hac autē re inter se differūt pharmacopole, quoniā aliqui duobus, aut tribus ouorū albuminibus sumptis zucharū & totam decoctionē simul clarificant: alij zucharū per se clarificant, & deinde in decoctionē ponunt: alij nullo modo clarificāt. B R A. Hi fortè non ineptè agunt, quoniā frustra albumē oui poni uideatur pro liquorū depuratione, in quibus acetum ingreditur. Tu autē quomodo agis? S E N. Ego in tota decoctione clarificare soleo, duobus, tribus, aut pluribus ouorum albuminibus sumptis, pro quantitate syrupi, quam facio. B R A. Tu ergo maiorē syrupi copiā facis quàm ab autore describatur. S E N. Equidē. B R A S. Deinceps ne hoc feceris: nam in theriaca ostendimus ex mente Galeni, nec augendas, nec diminuendas medicamentorū quantitates & cōpositiones, de qua re aliàs tractabimus. S E N. Deinceps integrā compositionē parabo. Dic autē tu, laudas præsentem syrupū clarificari an non? B R A. Id agendum est, quod ab autore dicitur. S E N. Quī nam modus est ille? B R A. Ipsum lege, qui inquit, clarificetur ut prius: Ideo opus est eo modo clarificare ut prius docuerat, quod in acetoso simplici fuit. S E. Quomodo docuerat?

B R A. Ebuliendo & expumando, semper spumam abij-
 ciendo, & decoquatur hoc modo (inquit) donec clarifi-
 cetur. Ita q; huius syrupi clarificatio fiet, spumã demẽdo
 cum ebulliet cum zucharo, donec clarus euadat, ea scili-
 cet claritate quam habere possit, quæ tamen erit integra
 claritas. S E N. Ouis igitur parcam. B R A S. In hoc casu
 parces, nam & frustra cum aceto ponuntur. S E N. De-
 bet ne diminui usq; ad dimidiũ? B R A. Non, sed usq; ad
 claritatẽ, quã habere potest: hanc autẽ habebit, cum am-
 plius spumã non faciet. Dic autẽ quã aceti quantitatẽ in
 hunc syrupũ ponis? S E N. Pro qualibet syrupi libra se-
 milibrã aceti. B R A. Sunt qui uncias iij. & qui quinq;,
 & qui octo pro qualibet libra ponãt. S E. Quid in cau-
 sa fuit, ut hæc differentia nasceretur? B R A. Quoniã in
 hoc syrupo eodem modo ut in præcedenti acetũ poni de-
 bet, in leui partes duæ, in forti partes quatuor, in medio-
 cri partes tres: quia Mesue ad præcedentẽ syrupum se-
 ipsum refert. Ideo aliqui fortẽ, aliqui debilẽ, aliqui medio-
 crem, aliqui nullũ, sed suo modo parant. S E. Igitur tres
 syrupi cõpositi acetosi fieri deberent? B R A. Deberent
 quidẽ, sed satis est debilẽ, id est debili morbo conuenien-
 tem uel in aceto debilẽ seruet: quia doctus medicus, ace-
 tum semper addere potest, si opus erit. Si autẽ uel fortis
 uel mediocris esset, & debiliori indigeret, acetũ auferre
 non possit, ut in simplici acetoso etiam diximus: semper
 autem bulliat expumando, post impositionẽ aceti quod
 syrupum clarũ reddit. Ideo ois non indigemus ubi acetũ
 ingreditur, sed illis solum utimur in illo de radicibus sine
 aceto secundum uos pharmacopolas: sed satis est secun-
 dum

dum Mesuē ebullitio: unumq; animaduertas, si absq; aceto syrupū feceris, ut sine aceto de radicibus appelletur, quando ipsum clarificas expumando, semper expumare debes quousq; perfectus sit, & ad syrupi cocturā peruenit. Si autem acetū addere uolueris, ut sit acetosus cōpositus, uel acetosus de radicibus, noli expectare quod coctus sit quando acetū addere uolueris, sed tunc ponas acetum, cum prope cocturam syrupi peruenerit, semper expumādo. S E. De hoc satis dictū est, ad illū de quinque radicibus ueniamus. B R A. Ut lubet: sed dic quem autorem sequimini in hoc syrupo? S E N. Ignoro, nos ipsum magistralem syrupū appellamus, & eo medici utuntur: unde autē uenerit, nunquam audiui. R R A. Et ego certe nusquā inueni, nisi in quibusdā libellis Receptarijs nuncupatis Petri Galli: possent dici libelli de componendis medicamentis: sed cōmuniter, & ὡς ἔστιν, & ὡς ἔστιν τόπος, id est, & secundum genera, & secundū locos. Tu autem addidisti esse magistrālē syrupū, quid intelligis per illā particulam magistrālē? S E N. Nos receptas magistrales appellamus quæ in usu quotidiano sunt. B R A. Appelletis ut lubet. Quod mihi absurdū uidetur, est, apud diuersos pharmacopolas uario modo Ferrariæ fieri. Sunt enim qui sequentē compositionem sequuntur: sed unde hauserint, ignorant: nec eorum præceptores sciebant.

• Recipe radicis Apij

• Petroselini

• Fœniculi

• Asparagi

• Brusci

} añ. vnc. ij.

Misce,

Misce, & bulliant in sex lib. aquæ fontis ad consumptionem tertiæ partis, deinde facta expressione addantur zuchari libræ tres, & in fine decoctionis, aut prope finem, adde aceti optimi vnc. viij. SEN. Hic non est syrupus de quinque radicibus quem paro, & quem maior pharmacopolarum pars parat: in hoc enim à te citato semina desunt. BRA. Hoc non ignoro, tu modo tuum edoceas. SEN. Est hic qui sequitur:

Recipe radicis Apij	}	añ.	vnc.	ij.
Petroselini				
Fœniculi				
Asparagi				
Brusci				
Seminis Apij	}	añ.	vnc.	j.
Petroselini				
Fœniculi				

Misce, & omnia decoquantur in lib. x. aquæ, & libram unam aceti ad consumptionem medietatis: inde coletur, & cum melle quantum sufficit, fiat syrupus. BRA. Poni's ne acetum ut cum aqua bulliat? SE. Pono. BRA. Id non conuenit, sed tunc poni debet, cum ferè coctura facta est, aliter nihil ferè aceti haberet: una etenim aceti libra in libris decem aquæ ebulliens non persentitur. SE. Ob hoc agrè persentitur acetum in hoc syrupo. BRA. Cùm autem apud aliquos pharmacopolas in suis syrupis huius speciei sentitur acetum, apud alios non sentitur, causa est, quia diuersas compositiones sequuntur & diuersis modis agunt. Ego sentiri uoluerim, quia eius officium est aperire, attenuare, resoluerè. Quæ omnia excellentius fiunt,

fiunt, si acetum in compositionibus addatur quàm si desideretur. Dic autem facis'ne cum melle aut zucharo? S E N. Nullus melle utitur: sed zucharo. B R A. Tamẽ descriptio tua, quæ passim circumfertur mel recipit. S E N. Verum est: sed nos, ut suauiorẽ faciamus mel accipimus. B R A. Id dicis ac si mel suaues syrupos non faciat: imò ex melle dulciores sunt, & in hoc, mel potius sumi uoluerim, quàm zucharum, quoniã hoc syrupo utimur ad uehementius aperiendum, quàm faciat syrupus de duabus radicibus. S E N. Noui ego pharmacopolas quosdam, qui syrupum de duabus radicibus exhibent, quoties syrupus de quinque radicibus præscribit. B R A. Hi uehemẽter errant: nam & si ad eandem intentionem ualeant, tamẽ hic est magis ualidus, quàm ille de duabus, præsertim quãdo additur quantitas aceti sufficiens. Nam quandoq; indigemus parum aperire, quod facimus cum acetoso simplici: quandoq; magis, quod facimus cum illo de duabus radicibus: quandoq; adhuc magis, quod facimus cum syrupo de quinque radicibus, unde medicus hoc peculiare in se habere debet, ut ad unam intentionem debilia, fortiora, & fortissima per gradus habeat, et immutare sciat: nec uim nature faciat si uoluerit ab extremo ad extremum sine medio progredi. Cùm autẽ per media conuenientia transit, nature satisfacit, & nullus error fieri potest. Alij tamen, pharmacopole sunt, qui alium syrupum faciunt ex quatuor radicibus, & illum pro syrupo de quinque radicibus parant. Ipsum autẽ in libro quodam suo inueniunt, qui Lumen apothecariorum appellatur sub nomine syrupi de radicibus magistralis, cuius compositio hæc est:

Reci

Recipe radicū apij
 Fœniculi
 Petroselini
 Endiuie

añ. m̄. j.

Seminum Apij
 Fœniculi
 Anisorum
 Ameos
 Asparagi
 Aceti boni

añ. vnc. ʒ.

libras duas.

Omnia præter acetū in lib. xx. aquæ bulliāt usq; ad perfectam coctionem, deinde coletur, & colaturæ addantur mellis purificati lib. iij. & acetū prædictū, & ad perfectam coctionē decoquantur. SEN. Rari sunt qui hūc syrupum faciāt. BRA. Aliqui tamen non desunt. SE. Quē debeo ego pro syrupo de quinq; radicibus paratū habere? BRA. Ego eum pararē, quem tu paras, sed cum melle potius, quā cum zucharo. SE. Accipiendæ sunt integræ radices in isto, an sola caro? BRA. Caro sola, præterquā in apio, cuius radicē integram ut plurimū sumimus, tum quia parua, tum quia meditulliū tenellum est. BRA. Cūm is à medicis syrupus de quinq; radicibus præscribit, eum facito qui in medio descriptus est, in quo radices, & semina ponuntur: suaderemq; ut pro qualibet syrupi libra quatuor saltē aceti uncie ponerētur, si quis plures addere uoluerit. Sed ad Bisantinū syrupū ueniamus, qui & ipse in ordine horū aperientiū syruporū, & qui acetū recipiunt, existimatur. SEN. Est Mesue syrupus. BRA. Nullum alium autorē legi (præter Mesuen)

Syrupus Bisantinus sine aceto,

qui

qui illum describeret. In frequētissimo usu est per totam Italiā, in materiebus crassis, glutinosis, & in magnis obstructionibus, & præsertim ubi materia atra biliosa est, ut in quartana febre. Sed tu eius descriptionem enarras. **SEN.** Ita ad uerbum ex Mesue colligitur ut ego dicam.

Recipe succi endiuie } añ. lib. ij.
 Apij }

Lupulorum

Boraginis uel Buglossæ aut do- } añ. lib. j.
 mesticæ aut syluestris. }

Bulliant bullitione una, & despumentur, ac depurentur. Tunc ex hoc depurato accipe libras iiij. zuchari Tabar-zeth libras ij. semis, & coquantur cum facilitate donec fiat syrupus, hic est syrupus Bisantinus Mesue. **BRAS.** Nonne & acetum ingreditur? **SEN.** Non ingreditur in hoc qui sine aceto est. Si autem cum aceto facere uoueris, Mesue docet ad omnem partē depurati succi addendum esse aceti boni clari, partem semis, & tunc bisantinus cum aceto appellatur, sed hi ambo, & hic qui cum aceto est, & ille qui sine aceto dicuntur bisantini absq; additione. **BRAS.** Additionem addas, ne quicquam omittatur, quod nostrum examen effugiat. **SEN.** Additio hæc est, ut in prædictis succis bulliant

Foliorum rosarum vnc. ij.

Liquiritiæ vnc. f.

Spicæ ʒ. ij.

Anisi

Fœniculi } añ. ʒ. ij.

Seminis Apij }

Nihil

Syrupus bisan-
 tinus cum ace-
 to,

Nihil aliud additur. *B R A.* Hæc ferè sunt alter syrupus. Sed quomodo hæc ponis? *S E N.* In succis ebullire facio usq; ad ebullitionem illam, deinde percolo, & clarifico, deniq; acetum addo. *B R A.* Hoc autem mirum est, in hac urbe esse qui cum additione ista, & qui sine additione parent. Ego suaderem, ut cum additione fieret: nam hic syrupus in aperiendo eum excellere dicitur, qui de quinq; radicibus est. *S E N.* Libenter abs te ordinem præcedentium syruporum in aperiendo haberem. *B R A.* Talis erit ordo, ut inter omnes nuper enumeratos primus in aperiendo sit,

Acetosus simplex.

Postea de duabus radicibus sine aceto.

Tertio, de duabus radicibus cum aceto.

Quarto, de quinq; radicibus.

Quinto, bisantinus sine aceto.

Sexto, bisantinus cum aceto.

Bisantinus autem, uel cum aceto, uel sine aceto sit, cum additione semper fieri debet. Tamen de bisantino sine aceto dubium fieri posset, an illum de quinq; radicibus superet, in quo acetum ingreditur: acetum autem ad aperiendum plurimum facit: propterea absolute dicendum est, syrupum de quinq; radicibus, Bisantinum sine aceto superare. Tamen Bisantinus sine aceto nunquam dari debet, nisi in eo casu, in quo acetum noceret, & reliqua quæ syrupum ingrediuntur, conuenirent. Sed & in hoc casu nec syrupus de quinq; radicibus, nec acetosus compositus conueniunt. *S E.* Quo ægritudinis tēpore exhiberi debet hic Bisantinus syrupus? nempe recētes post
 septi

septimum diem propinare solent. B R A. Vt supra edocui-
 mus, non adsunt statuta syruporū tempora: sed aegri-
 tudo & materia, & aegri affectio ea sunt quæ hunc uel
 illum syrupū uocant: unde quocunq; tempore eo indige-
 mus, dandus est, etiã si aegritudo inciperet. Tamen raro
 accidit, quòd in principijs eo indigeamus, propter hoc
 recentes, in principijs à Bisantino abstinendum esse di-
 cunt, quod absolutè dicere nō licet. In magna etenim ob-
 structione ab hoc incipere cōueniet. Inquit accipiendum
 esse boraginē, uel buglossam syluestrem, uel domesticā.
 Hoc à Mesue positum non est, sed ab interprete additū.
 Mesue tantum boraginem scripsit, eius autem interpres
 ignorabat boraginē esse uerum buglossum, sed de hac re
 in examine simplicium locuti sumus. Illuc recurras, ne li-
 brum libro misceamus. S E N. Dicitur à Mesue, Accipe
 eius depurati libras quatuor, zuchari Tabarzeth libras
 duas & semis. Qualis est horum uerborū sensus? B R A.
 Intellige pro singulis quatuor libris succi depurati, duas
 libras & semis zuchari accipiendas esse. Vnumq; addo,
 Mesue intentionem esse, ut nunquam maior copia huius
 syrupi fiat, quàm sint quatuor libræ succi, & duæ & se-
 mis zuchari. Nempe Galenus in Theriaces compositio-
 ne docet, nunquam autorum compositiones augēdas esse,
 aut minuendas, quando per certam & statutam mensu-
 ram & per certum pondus scriptæ sunt: ideo laudarem
 ut singulas compositiones in sua quantitate parares: ne-
 minem tamen in syrupis cogere ut hęc regulam serua-
 ret, sed in aliquo antidoto, & maiori pharmaco, non so-
 lum suadens, imò cogere. Vnde Venetorum Theriacam,
 &

& Mithridatum nihili facio, etiam si uera simplicia ha-
 berent: quia secundum Andromachi quantitatem & alio-
 rum autorum non parant: sed adeo multiplicant ut lacus
 harum compositionum una uice parent. Ad rem autem
 nostram redeutes, quid intelligis tu per unam ebullitio-
 nem? S E. Quod cum bullire coeperit, ab igne dematur:
 unde ex hoc infertur parum ebullire debere. B R A. De-
 ciperis bone uir, & tecum multi: quia illa uerba integram
 ebullitionem notant: sed illud semel fieri, non autem quod
 ebullire facias, postea frigescat: & deinde iterum bulliat:
 sed continuo bullire oportet, quoad spumam fecerit, &
 depuratum sit. Scitoque; zucharum Tabarzeth esse zucha-
 rum album: quippe Mauritanii album Tabarzeth appel-
 lant. Est autem album zucharum id quod bene expurga-
 tum & excoctum est, non tamen quod uulgo finum uo-
 camus: sed quod alijs precedentibus purgationibus adeo
 depuratum sit, ut album euaserit, nondum tamen extre-
 mam manum accepit & finum effectum sit. Scito etiam,
 quod a Mesue dictum est ebullire cum facilitate, id in
 omni syrupo intelligendum esse, quia uehemens ebullitio
 spumam ingentem excitat, & perfecte confici non sinit.
 S E N. Vnum a te scire percipio, quare hic syrupus bi-
 santicus, aut Dinari nuncupatus sit. B R A. Id est nomen
 eius syrupus Bisanticus, sed interpres parum bonus qui
 in nomine deceptus est, uertit Dinari, quia Bisantium
 genus monetæ est, ac si dicatur syrupus qui moneta di-
 gnus est. Re autem uera hæc inscriptio ita intellectu ua-
 na est: sed potius hoc coniectandum a loco appellatum
 esse syrupum Bisantinum, id est quo medici Bizantini ute-
 H bantur.

bantur. Intelligo autem per Bisantium non Constantinopolim quæ in Asia est: sed Bizantiũ in Aphrica: quamuis hoc Bizantium, non Byzantium scribendum sit, & sic apud Pliniũ legitur in castigatis codicibus. Mesue enim Aphricanus fuit, & proprie Damascenus, uel fortè ab aliquo Græco Constantinopolitano hanc compositionem habuit, propterea Bizantinum, id est Constantinopolitanum syrupum appellauit, utpote quem à Constantinopolitano autore habuit. Quicquid tamen sit, de nominibus multũ sollicitos esse non est opus, modo rem ipsam cognoscamus. Dic autẽ tu, si intra annũ hic syrupus deficeret, quomodo eum reparabis, quia succos non habebis? S E. Nos magnã copiam facimus, & succos seruamus, si forte fortuna deficeret. B R A. Quomodo succos seruare potestis? S E. Factis succis, eos percolari dimittimus, quibus optime percolatis, fecem abijcimus, postea per densum linteum descẽdere facimus, deinde in uitreatum uas ponimus cum bene depurati sunt, & oleum supra ponentes seruamus. B R A. Miror, quod breui non corrumpantur. S E. Imò corrumpuntur, sed non ita breui. B R A. Quãto tempore durat? S E. Per spatium sex aut octo mensium. B R A. Hoc nihil est, nam opus erat saltẽ per integrum annum seruare. Vidi ego nonnullos, qui ebullire faciunt, deinde seruant. S E N. Et hoc modo cito putrescere debet. B R A. Cito: propterea in hunc modum fieri suaderem, Expresso succo per stamen bene coletur, deinde per densum linteum, postea soli per xv. dies exponatur, deinde iterum percoletur, & in uitreum uas recondatur, oleo tamen supra posito, & uasis ore optime obturato.

Itaq;

Itaq; per annum, & etiam diutius perdurabit. Omnesq; succi modo parati colorem quendam subrubrum faciunt, colori granatorum similem, & uiridem colorem quem in principio habebant, amittunt. Rosarum uero succus uini speciẽ refert. Scito tamen aliquos succos esse, qui citius corrumpuntur, ut succus apij, foeniculi: alios, qui tardius, s e. Post annum, hi succi si seruentur, sunt ne boni? B R A. Eos non laudo, sed ipsis abiectis nouos para: nempe tractu temporis semper uires amittunt: imò si fieri posset, semper eis recentibus uti deberes. s e n. In hunc ordinem syruporum aperientium, & acetum recipientium, syrupus acetosus Diarhodon esse uidetur. B R A. Nescio unde hic syrupus nomen Diarhodon sortiatur. s e n. A' rosis, que ipsum ingrediuntur. B R A. Eadem rose syrupum Bisantinum cum additione ingrediuntur, tamen non appellatur Diarhodon. s e n. Verum est, sed rose non ingrediuntur Bisantinum sine additione. B R A. Quid ad rem? Nulla ratio est, cur potius de rosis, quam de endiuiã uel foeniculo, uel apio nuncupetur, quæ in maiori copia hunc syrupum ingrediuntur. s e n. Quomodo igitur appellandus est? B R A. Vouerim potius, quod appellaretur syrupus acetosus Diachylon. s e n. Cur Diachylon? Derideremur, quia Diachylon ceroti genus est, non syrupus. B R A. Et tu hos ignaros deridebis, qui nesciunt chylon succum significare. Cum autẽ multi succi hunc syrupum ingrediantur, conueniens est ipsum acetosum Diachylon, id est de succis appellare. s e. Etiam Bisantinus succos recipit. B R A. Verum est: sed non tot, & ille suum nomen habet. Tamen Mesuen considerans,

Syrupus acetosus diarhodon.

Syrupus acetosus diachylon.

sententiam muto: nam Mesue post hunc Syrupum, alium ex puris succis facit, quem acetosum de succis herbarum appellat. Ideo hunc potius diarhodon, quam diachylon appellato. S E N. Quomodo hoc fiet, si rosæ in minori copia ingrediuntur? B R A. Conueniens est de rosis appellari, quia nihil per se solum in maiori copia hunc Syrupum ingreditur, quam rosæ. Si enim ipsum de endiuia nuncupabis, à te petā cur magis de apio non dicitur? quia tanta succi apij copia, quanta endiuie ingreditur: Eadem est ratio, si à fceniculo denominare uolueris: sed nihil est in tota compositione, quod per se solum in maiori copia sit, quam rosa, ideo à rosis denominatur, & ita etiam placuit auctori. Nunc uerò eius compositionem in medium afferas. S E N. Hæc est quæ sequitur:

Recipe succi endiuie	}	añ.	lib.	ij.	ʒ.
Apij					
Radicum fceniculi	}	añ.	vnc.	ij.	
Apij					
Endiuie					
Rosarum			vnc.	j.	
Liquiritie			vnc.	ʒ.	
Spicæ			ʒ.	ij.	ʒ.
Anisi	}	añ.	ʒ.	vij.	
Foeniculi					
Seminis apij					

Proijce super hæc aquæ dulcis libras sex, & decoque usque ad consumptionem duarum partium, & cum tribus libris zuchari & duabus aceti fiat Syrupus. Sed dicas ad quos affectus ualet? B R A. Ad ingētes obstructiones, ad hydr

hydropē, ad antiquas febres & atrabilarias. S E. Easdem igitur vires cū Bisantino habeat. B R A. Non modo easdem, sed multo maiores. Ideo in ordine aperientium Bisantinum cum aceto etiam excedit. S E N. Reperitur ne alius syrupus, secundum hunc ordinem, qui hunc in aperiendo superet? B R A. De alijs suo loco dicemus, nūc autem id scito, illum de succis herbarum, quem Mesue describit, hunc excedere, quem in usum reduci uoluerim, quum nunc non sit, tamen optimus est. Sed quomodo hūc acrem Diarhodon paras? S E. Omnia simul misceo cum aqua, ut bulliant, & usque ad consumptionem duarum partium ebullire sino. B R A. Quomodo intelligis duarum partium, ex tribus, an ex quatuor? S E N. Ex tribus. B R A. Bene sentis, quia si dixisset ad cōsumptionē trium partium, opus esset intelligere ex quatuor: quia semper propinquior diuisio fieri debet, nisi expressa partium mentio & diuisionis facta sit. S E N. Post cocturam exprimo, & in expressione zucharum & acetum pono, ebullire faciens, quousq; ad syrupi formam redactus sit. B R A. Ponis ne omnia simul eodem tempore ut bulliant? S E N. Pono. B R A S. Hoc agendum non est, sed rosæ, & spica seruanda, quæ tam longam decoctionē non patiuntur quin vires amittant: & primo sunt rosæ, deinde spica in fine decoctionis addenda. S E N. Ita deinceps agam. B R A. Non ab re erit frigidiori uino labia abluere. S E N. Ut lubet fiat. B R A. Eia postquam os ablutū est, ad intermissum negotium reuertamur. S E N E X.

Syrupum de pomis post prædictos scripsimus. B R A. Syrupus de pomis, quem de pomis? S E N. Et simplicem, & eum qui

inscribitur Sabor. **B R A.** Simplicem primo tractemus. **S E N.** A Mesue describitur, pro cordis tremore, & eius debilitate, ad confortandum, & quando syncopim patitur, & habet suspiria, & suspiria luctuosa. **B R A.** In omnibus ferè cordis affectibus, ab atra bili pendentibus conuenit. **S E N.** In hunc modum fieri docet Mesue:

R Ecipe pomorum dulcium & acetosorū, ana lib. v. Coquatur hic succus, usq; ad cōsumptionē medietatis, & postea per duos dies dimittatur quousq; clarescat, deinde coletur, & cum tribus libris zuchari fiat syrupus. Hic est simplex syrupus de pomis. Mesue deinde sequentia uerba addit: Sunt qui in succo setam tinctam in chermes submergant, & hoc est ante depurationem succi, & per tantū temporis ibi tenetur, quousq; rubeat, & recipiat uirtutem tincturæ, tūc enim excellentior est, & magis confortat. **B R A.** Addis ne tu setam tinctam in chermes? **S E N.** Addo, & ita faciunt omnes pharmacopola. **B R A.** Verum est, sed magno errore, nam seta in Chermes tincta multū aluminis recipit, & aliarum rerum cordi aduersantium. Ideo hæc seta addenda non est, ut etiā superius in syrupo de corticibus citri docuimus. Ideo non est addenda eiusmodi seta, præsertim quia à Mesue non additur: sed aliquos addidisse refert. Si autem hanc setam imponere cupis, illam ita para, ut in syrupo de corticibus citri edocuimus. **S E N.** Potius dimittam. **B R A S.** Dimittas, quoniam modicam imò nullam spem habeo in seta, & in Chermes. Dic autem quæ poma sumis pro parando succo? **S E N.** Et dulcia & acida. **B R A.** Quomodo uulgo appellantur hæc pomorum genera,

genera, quæ tu sumis? SEN. Nomina ignoro: sed eo in forum, & poma gusto, quæ illuc uendenda portantur: si dulcia sint, pro dulcibus emo: si acria, pro acribus. BRA. Hoc minus malum est, quàm ea sumere quæ ab Arabum imitatoribus sumuntur: ea enim sumunt quæ ipsi muza, id est mediij saporis sua lingua appellant: sed Mesue ex utroq; genere & acri & dulci sumenda censet: nec immeritò, quia dulcia odorata sunt, & cor roborant: acria putredini aduersantur. SEN. Quendam medicum audiui, qui hunc syrupum ex acidis pomis fieri debere profitebatur. BRA. Ego etiam audiui: sed longe decipiebatur hic uir: nam ex acidis pomis factus syrupus aliam intentionem habet, ut ex Serapionis Antidotario sumi potest, ubi ipse hunc syrupum ex acidis malis factum describit: nec dicit passionibus cordis succurrere, sed uentriculum, atque uentrem roborare, & uomitum ex bile remouere, & sitim auferre, & eam sedare, nihil autem de corde ponit. Cordi uerò odorata conueniunt, ut Galenus in libro de simplicium medicamentorum facultatibus docet. Imò Auicenna v. lib. sui canonis syrupum de pomis muzis, id est mediij saporis describēs, non dicit ualere cordi, sed ad debilitatem uentriculi, & pulsum oris uentriculi ex caliditate, & uomitum cholericum abscindit, et sitim. Nulla autem ratio est cur passionibus cordis non succurat, nisi quia dulcia poma odorifera non sumit, quæ enim inodora sunt, ut acria poma, cordi non succurrunt, uel parū agūt, ut modicus est odor. Imò quia Mesue deinceps de syrupo acetoso de pomis tractabit, quem dicit cōfortare stomachū & cor, & sitim sedare. Si quan-

doq; illum parare uolueris, poma dulcia & acria sumere debes: quia ratione dulcium odoratorum cordi succurrit: ratione acrium, uentriculo. Illi igitur aberrant, qui uel maza poma, id est mediij saporis, uel acria accipiunt: sed ob cor odorata poma & dulcia sumenda sunt, & acria per se. Imò suaderem ut maior copia dulcium, quàm acidorum sumatur. Nam & Paulus Aegineta, hydromalum facit ex pomorum succis, & poma dulcia tantum recipit. S E N. Dic tu quæ poma sumenda sunt? B R A. Multa genera dulcium pomorum sunt & acidorum: uoluerim ego ut ex dulci & odorato fieret, qualia sunt ea poma, quæ nos piola quasi appia uocamus: & illa etiam quæ Rosa ob colorem, & fragrantiam nuncupamus: suaderemq; ut pro acidis pomis ea sumerentur, quæ Musona uulgo dicimus, in mammarum formam oblonga & magna. S E N. Sunt ne antiqui de hoc syrupo locuti? B R A. De hoc præcise nunquam tractarunt, sed de facto ex pomorum succis. Nam Paulus Aegineta

Hydromalum, libro VII. capite XV. de hydromalo loquens, ex succo cydoniorum facit: postea in fine illius partis inquit esse nonnullos, qui hydromalon ex malis dulcibus similiter composuere. Est autem compositio antiqua talis: Malorum concisorum purorum libras quinque in aquæ fontis sextarijs decem tantundem elixato, donec unum corpus reddatur, postea refrigerato, & colato, & mala proijce expresso cremore: aquam uero metiēs mellis quantitate dimidiam admisceto, & rursus assidue despumando donec octaua pars euanescat decoque. S E N. Cur melle usus est Paulus? B R A. Quia antiquiores zucharo ca

ro carebant. SEN. Nunc redit in mentem. B A A. Erat
 & alter modus à prædicto, succi malorum dulcium mun-
 dorum contusorum sextarios duos coquito despumans
 usq; ad tertias, omniaq; una uice simul mixta sint. SEN.
 Quæ compositio tibi magis apta uidetur, hæc Pauli, an
 illa Mesue? B R A S. Antiquas compositiones nunquam
 despiciere auderem: tamen ut ingenue suas laudes uni-
 cuique tribuam, factò ambarum periculo, Mesue com-
 positio aptius succedit: sed & illa Pauli aptior uenit,
 si loco mellis zucharum acceperit: Vnde si hanc Pau-
 li mensuram sequaris, & ex zucharo parabis, aptiorem
 syrupum inuenies. Ob hæc autem suadeo ut in syrupo
 de pomis Mesue maior pars sit dulcium & odoratorum
 pomorum, minor acrium. Appellatur autem syrupus de
 pomis simplex ad illius differentiam, qui Sabor dicitur,
 est enim si compositus, tamen cum simpliciter syrupus
 de pomis ordinatur, absq; aliquo addito, hic intelligen-
 dus est: ille autem qui Sabor dicitur, nunquam nisi per eius
 nomen exprimatür intelligitur. Verum quia differentiam
 uideo inter pharmacopolas in componendo hunc syru-
 pum sabor: propterea dic tu quem paras, ut eius compo-
 sitionem iusto examine perpendere possimus. SE. Illum
 paro qui à Mesue in cura manie & melancholie san-
 guineæ describitur, ubi inquit: Sabor rex Medorum sy-
 rupus conferens manie & melancholie ex adustione cho-
 lerae, cuius descriptio subsequens est:

Recipe succi Buglossæ domesticæ	}	añ.	lib.	ij.
Syluestris				
Succi pomorum dulcium redolentium			lib.	ij.
	H	S		Folli

Syrupus de
 pomis Sa-
 bor.

Folliculorum senæ	vnc.	iiij.
Croci	ʒ.	ij.
Zuchari tabarzeth	lib.	ij.

Fiat autem sic: Sena proijciatur in succos per diem & noctem, post contritionem eius: deinde bulliant ebullitione una, aut duabus: deinde cum zucharo fiat syrupus: Crocus autem confricetur in panno in eius decoctione. Haftenus Mesue. B R A. Hic est uerè syrupus Sabor: sed nonnulli pharmacopola Ferrariae pro hoc Sabor decepti alium faciunt, in quo & poma ingrediuntur. S E N. Eum edoceas (ni tibi molestum sit.) B R A. Ille est, quem Mesue in capitulo de Soda frigida ab humore melancholico describit. Est autem syrupus Mesui Iube, qui multum ualet in quartana & in omni aegritudine melancholica, & oppilatione splenis: unde non multum differt ab illo Sabor in intentione, sed bene in compositione. Decipiuntur autem putantes esse syrupum Sabor, quia principium illius capitis incipit, Sabor heben Girges. S E N. Quæ est huius syrupi descriptio? B R A. Si placet referam. S E N. Placet. B R A. Hæc est quæ subsequitur:

Recipe capillorum Veneris

Radicum Buglossæ domesticæ	}	añ.	vnc.	j.
Syluestris				
Florum earundem				
Polypodij				
Epithymi	}	añ.	ʒ.	vij.
Foliorum Senæ				
Chamomillæ				
Stichados				

Chamed

Chamædryos	} añ.	3.	ij.
Schoenanchi			
Hellebori nigri			
Fumi terræ		3.	vij.
Eupatorii		3.	iiij.

Succi pomorum dulcium. Contextus communiter legunt 3. viij. Sed legi debet vnc. viij.

Itaq; legit contextus meus antiquus, omnia præter Epithimum, & succum pomorum. In libris tribus aquæ bulliant, usq; ad duas: deinde epithymus in eo bulliat ebullitione una, & coletur, & cum succo pomorum, & duabus libris zuchari fiat syrupus. **SEN.** Hic syrupus certe laudabilis est. **BRA.** Tamen præscriptum Sabor nuncupatum facere debes qui in roborando corde plurimum ualet, præsertim cum atra bile afficitur. **SE.** Quam zuchari quantitatem in syrupo de pomis sabor ponere oportet? **BRA.** Diuersæ descriptiones diuersa pondera habent, in summa autem zucharum sit libræ tres, ut superius annotasti, & crocus 3. ij. Ideo semper eodem modo facito, nam cõpositio exquisita euadet. Dic autem, quod à Mesue in fine additur, Crocus autem confricetur in panno in eius decoctione, quomodo hoc intelligis? **SEN.** Nos crocum in lineum pannum ligamus rarum, & ebullire facimus. **BRA.** Optime agis, sed opus est lineum pannum, in quo est, fricare, ut crocus simul confricetur, & subtilior pars exeat, crassior autem abiiciatur: imò si actu subtilissimè puluerizatus esset, in decoctionem ponere non uererer, ut non solum uires, sed & ipsemet actu ingrederetur. Nunc ad alios syrupos accedamus.

Syrupus de
agresta,

Syrupus de agresta accedit. **B R A.** Prestans est, atq;
optimus in magnis aestibus ad leuandam sitim, & in-
flammationes tollendas, dandusq; est non solum aegris,
imò & sitientibus sanis: inflammationi uentriculi pluri-
mum ualet, & quando bile plenus est, & in biliosis febr-
ibus, & in uomitu ex bile: ualet etiam ad uomitum pre-
gnantium, & ad earundem uentriculos, qui superfluita-
tes facile recipiunt: ualet & ad malatiam pregnantium,
quam Graeci *νίτξαρ* uel *νίοςαρ*, nos picam dicimus.
Venenis etiam obstat, propterea mirus syrupus est, qui
etiam in crassiusculis materiebus ob incisionem exhiberi
potest: sed dic quomodo illum paras. **S E N.** Eodem modo
quo syrupum de acetositate citri, nam accipio succi uuae
omphacinae libras xij. & in uitreato uase ad cōsumptio-
nem tertiae partis super prunas, igne lēto, & cum facili-
tate decoquo: postea percolo, & dimitto, quoad clarifi-
cetur, & ex eo quod clarum est libras vij accipio: & li-
bras quinque iuleb clarificati & depurati addo, id est zu-
chari clarificati libras quinque, & coquatur donec inspif-
setur. Si uerò aestas fuerit, dimittatur in sole donec eius
aquositas consumetur. **B R A.** Fieri non potest nisi in ae-
state, quia hoc tempore solum & uinum omphacium, &
uua omphacina habentur. **S E.** Imò illo modo fiet. **B R A.**
Eodē precisē modo paras, ut ille de acetositate citri pa-
ratur. **S E.** Ita est, Sed miror, quod apud antiquos hic sy-
rupus non inueniatur. **B R A.** Imò inuenitur, sed (ut dixi-
mus) zucharum non habebant, propterea ex melle con-
fecere. Paulus lib. vii, cap. xv. de omphacomeli tractat,
est

Omphaco-
meli.

est autem compositio ex uino omphacio & melle confecta, secundum mensuram ferè à te citatam. Quippe in mensura parum differunt. S E N. Quomodo facit suum omphacomeli Paulus? B R A. Audies, inquit, Accipe succi omphacie, id est uuae immaturae sextarios tres, mellis sextarium unum, & per XL. dies soli exponatur, aut igne decoquatur. S E. Certè parua differentia est inter utrosque, nisi in positione mellis & zuchari, in mensura autem rerum parua est. Numerat autem Paulus dies expositionis ad solem, qui à Mesue non numerantur & re uera numerari non possunt, quia in aliqua æstate magis æstuans sol plus consumit, quàm in alia in qua sol non ita æstuabit, ideo aquositas citius una æstate quàm alia consumitur. S E N. Nos semper igne lento paramus. B R A. Ita etiam conuenit, sed solis calor magis uniformis est, ideo antiqui, ut plurimum soli exponentes parabant, quamuis nonnunquam ad ignem coquerent, præsertim cum æstiuum tempus pluuiosum erat: quod tamen raro accidit. Ideo mihi magis placet quod tempus expositionis ad solem præfixum non sit, sed tandiu insoletur quandiu aquositas excipitur. Tria autem à te scire cupio. Primum est, quam uuam omphaciam accipias. Secundum, quo tempore colligas. Tertio, an illico exprimas. S E N. His tribus tibi satisfactum iri conabimur. De uua omphacia respondemus nos electionem non habere, sed eam agrestam sumere, quæ presentatur. B R A. Hoc non conuenit, sed id omphacium sumere oportet, cuius matura uua qualitates, quæ syrupo attribuuntur, magis habet: Propterea sumendum est omphacium albae uuae, quam nos uulgo albanam uocamus.

SEN. Ita deinceps faciam: colligimus autem in mense Iulij. BRA. In principio, an in fine? SEN. In fine. BRAS. In Iulij mensis medio colligenda est, antequam sit initium maturitatis, & cum iam habet succum: in hoc enim medium seruare oportet, ne deflorescētia multum propinqua sit, uel maturitati. SE. Hoc non obseruabamus. Omphacinam uuam uerò à uite demptam per duos dies seruamus, postea exprimimus. BRA. Et hoc agendū erat, ut superflua quaedam humiditas resolveretur. SE. Nescio autem an cum garyophyllis condire debeam. BRA. Ego cum nulla re condirem: uidi & qui cum Myrobalanis condirent, tamē suaderem, ut simpliciter fieret, quāuis & Auicenna in v. lib. sui canonis duas Garyophyllorum drachmas simul misceat, & sine zucharo faciat: uel si tu dulcorare uolueris, zucharum addas. Quem syrupum etiam describit Serapio, sed nos Mesuen imitamur, utpote eum qui syrupum paret omphacomeli antiquorum propinquissimum. Quomodo autē omphacina uua exprimi debeat, omnibus etiam mulierculis notum est.

S E N E X.

Syrupus de fumo
terrae.

DE hoc satis dictum arbitror. Ad syrupū de fumo terrae ueniamus. BRA. Cum duo sint de fumo terrae syrupi, maior & minor, utrosq; ne paratis, an unum solum? SEN. Vnum, maiorem scilicet. BRA. Nec immeritò, quia is obstructions uentriculi, & hepatis magis aperit, & haec membra magis roborat, & cutis morbos sanat, à falsis & adustis humoribus dependentes, quales scabies, impetigo, serpigo, lepra, morbus Gallicus ita nunc appellatus, quàm ille qui de fumo terrae minor est.

est. Nunc eius descriptionem assigna. S E N. Hæc est quæ sequitur, à Mesue ad uerbum accepta:

Recipe Myrobalanorum Citrinorum	}	añ.	nu.	xx.
Chebulorum				
Florum boraginis uel buglossæ Violarū	}	añ.	vnc.	j.
Absinthij				
Cuscutæ				
Liquiritiæ	}	añ.	vnc.	ʒ.
Rosarum				
Epithymi	}	añ.	ʒ.	viij.
Polypodij				
Prunorum			nu.	c.
Passularum enucleatarum			lib.	ʒ.
Tamarindorum	}	añ.	vnc.	ij.
Cassie fistule				

Hæc omnia bulliant in lib. x. aquæ, quousq; pueniant ad libras tres, & cum succi fumi terræ cocti & depurati, & zuchari ana libr. iij. Fiat syrupus decoquendo quousq; eius formã acquisiuerit. B R A. In hoc syrupo præparando ordinem simplicium ingredientium potissimum considerare oportet, ratione ebullitionis, quoniã aliqua maiorem, aliqua minorem decoctionem patiuntur. S E. Nos omnia simul una uice miscemus, & ebullire facimus. B R A. Error grauisissimus est. S E. Tu ergo ordinem edoceas. B R A. Libenter id faciam. Primo polypodium ingredi debet: deinde pruna, passulæ, glycyrrhiza, absinthium, postea rosæ, cuscuta, flores boraginis, post hæc uiolæ, myrobalani, deinde epithymus, denique cassia & tamarindi: Quæ secundum aliquos ebullire non debent, quo

quoniam uim raram & debilem nacta sunt. Mihi autem magis placet, quod in fine iniiciantur, & una uel altera ebullitione bulliant, ut cum alijs comodius uniantur, sicut Mesue in capite decoctionis docet. Et si dixeris lenitiua bulliendo humiditatem amittere: Respondemus amittere quidem humiditatem accidentalem, non tamen naturalem. Si igitur hunc syrupum parare uolueris, hunc ordinem serua, qui subsequitur, Facta decoctione, zucharum aqua fontis clarifica, quo decocto & clarificato, fumi terrae succum adde cum ad cocturam syrupi peruenerit: praedicta autem decoctio pluribus uicibus paulatim addatur, quoad perfectam coctionem habuerit, & hoc modo decoctionis uis non resoluitur: denique tamarindi, & cassia iniiciantur, & decoctio in finem ducatur. S E. Deinceps ita agam: sed quosdam audiui, qui hunc syrupum rosas recipere negant, & ubi legitur Ros, ipsi exponunt rase, ut ita sequatur glycyrrhizae rase. B R A. Hi longe decipiuntur, tum quia in antiquis Mesuae codicibus legitur rosae, tum quia dicit ana unciam semis. Si autem haec particula rosae abesset, legeretur liquiritiae rase, ana unciam semis, quod absurdum est: nam haec particula ana de una re sola dici non potest. Denique rosae in hac compositione multum proficiunt, cum ob alia multa, tum ad roborandum, scitoque boraginis flores sumendos esse. Interpres addidit buglossae: sed de omnibus simplicibus hic positus in simplicium examine abunde egimus. Hic autem syrupus uim compressiuam, solutiua & lenitiua habet, ratione diuersarum rerum ingredientium. S E N. Has res enarra, & statim alium syrupum in medium asseram.

B R A. Libenter hoc faciã. Ob myrobalanos, tamarindos, & pruna comprimit. **S E.** Quomodo ob pruna comprimit? **B R A.** Quia pruna sumuntur quæ acidum sapor em

habent: tamen laudarem potius ut dulcia pruna, qualia Damascena & Iberica, id est quæ uulgò cathalaunica nuncupantur, acciperentur: quia illa atræ bili magis aduersantur, quàm quæ uulgo sumuntur, & à mense à quo maturantur, & colliguntur, augustana appellatur. **S E.**

Debent ne sumi uiridia pruna, an arida? **B R A.** Si uiridia haberi possint, uiridia sumantur, quia magis leniunt: si autè uiridia non habeantur, quando hoc syrupo indiges, sicca accipito, quia & exiccata leniunt. Ad rem nostram redeunt, ob epithimum, polypodiũ, absinthium, & terræ fumũ soluit. Ob cassiam lenit, & tamarindos, & adde pruna, si dulcia sint. **S E N.** Quæ quãtitas huius syrupi uentrẽ soluere apta est? **B R A.** Si recenter factus sit, quatuor unciaẽ soluunt, moderatè tamen: si non ita recens sit, & in duriori aluo, sex exiguntur. **S E N E X.**

Quid impedit nunc syrupum de absinthio considerare? **B R A.** Duæ descriptiones à Mesue fiunt: utram uos paratis? **S E.** Primam. **B R A.** Eius descriptionem propone. **S E N.** Hæc est ad uerbum serè quæ subsequitur:

Syrupus de absinthio.

Recipe absinthij Romani	lib.	ʒ.
Foliorum rosarum	vnc.	ij.
Spicæ	ʒ.	ij.
Vini albi antiqui boni & odoriferi	añ.	lib. ij. ʒ.
Succi cotoneorum		

Dimittatur per diem & noctem in uase lapideo, deinde
I coqua

coquatur cum facilitate usq; ad medietatem, & cum mel-
 lis lib. ij. fiat syrupus expertus & nobilis. Hæc Mesue.
 B R A. Syrupus est multis nominibus dignus, quippe uen-
 triculum roborat, & prociuo appetitui conuenit, uen-
 triculo debiliori succurrit, & quando intestina mollia
 sunt, ipsis prodest, hepatis debilitatem remouet, præser-
 tim quando hæc à causa frigida prouenerint: imo & in
 causis calidis conuenit si nonnullis frigidis corrigatur:
 sed per uas lapideum quid intelligis? S E N. Nos uitria-
 tum uas accipimus ex argilla cocta confectum. B R A S.
 Quamuis de hac re multa cura non sit, tamen per lapi-
 deum uas marmoreum potius accipere oportet, quam la-
 teritium, aut figulino opere factum: quippe nomine la-
 pidis apud antiquiores figulina non ueniunt: sed ea solū
 quæ in montibus prodeunt. S E. In hoc syrupo rosæ, spi-
 ca, & ea quæ modicam decoctionem patiuntur, quo or-
 dine poni debēt, quia ante decoctionem omnia simul in-
 fusa sunt? B R A. Scito, & sit tibi alta mente repostum,
 quando infusio per aliquod temporis spatium decoctio-
 nem præcedit, tunc omnia simul infunduntur. Illa uerò
 quæ modicam decoctionē patiuntur, suam uim exhibent
 rebus infusis, & ita in decoctione uis horum seruatur,
 quod non fieret si primo infusa non fuissent, sed ab ebul-
 litione incepissent. Cū enim bulliunt & non præcedit
 infusio, tunc ordo seruandus est, ut quæ maiorem deco-
 ctionem patiuntur, primo inijciantur: deinde quæ mino-
 rem: deniq; quæ minimam. Dic uero, paras' ne hunc syru-
 pum ex melle, uel zucharo? S E N. Ex zucharo quādoq;
 parauī, sed nunc melle utor. B R A. Non inficior ex zu-
 charo

nota

charo fieri posse, sed & autor ex melle facit, & res ipsa
exigit: eo enim in materiebus frigidis solum utimur. Si
autem materia calida sit, frigidis temperamus. Sed dicas
cur alium syrupum de absinthio non paratis, qui à Me-
sue fit, & simplex est? SEN. Quia in usu non est. BRA.
Ego quandoq; eo uterer, quia in aliqua hepatis affectio-
ne solo absinthio indigeo, & non alijs rebus, tunc hoc
syrupo uterer. SEN. Deinceps in tui gratiam parabo.
BRAS. Imò in ægrorum gratiam, quibus conueniet, &
ego ipsum syrupum de absinthio simplicem appellabo.

S E N E X.

Syrupus de mentha succedit. BRA. In syrupo de ab-
Synthio erant duo syrapi, quorū primus erat in usu, <sup>Syrupus de
mentha.</sup>
secundus non est. Contrarium est in syrupo de mentha.
Duo etiam à Mesue scribuntur: sed secundus in usu est,
primus autem non est. Et hoc merito, quia secundum in-
uenit Mesue, & probauit, & primo excellentiorem esse
non modo ipse dicit, sed quotidiana experientia compro-
batur. Est autem optimus ad uentriculum, cum frigidi-
tate peccauerit, & uomitus ac nauseas sanat: singultus
remouet, atque fluxus uentris à causa frigida. In calida
etiam uentriculum roborat: nam ad hoc agendum egre-
gius est, sed eius descriptionem afferas. SEN. Hæc est
quæ sequitur:

Recipe succi Cydoniorum muzorum

Dulcium

Succi granatorum acetosorum

Dulcium

Muzorum

añ. lib. j. ꝑ.

1 2

Supra

Supra hos succos iniice menthæ siccae lib. j. ꝑ.
 Foliorum rosarum 3. ij.

Et dimittantur per diē & noctem, deinde coquatur cum facilitate usq; ad medium, & cum mellis uel zuchari lib. ij. fiat syrupus, & aromatizetur cum gallia. Hæc Mesue. BRA. Cur mentham siccam accipitis? SEN. Non accipimus siccam penitus: sed quæ passa fuerit, utpote quæ humiditatem quandam superficialē amiserit. BRA. Et eo modo sumenda est. In hoc quoq; syrupo, in his quæ decoquuntur ordo non ponitur, quia omnia simul per diem & noctem infunduntur. Scitoq; cum apud hūc autorem inuenies per diem & noctē, intellige uiginti quatuor horas: cum autem per diem, aut per noctem, intellige duodecim horas. Sed dic, ponis ne tu galliam ut redoleat? quod uos aromatizare nuncupatis? SEN. Ut in genuè uerum fatear, non pono. BRA. Multi pharmacopola, & Ferraria, & in tota Italia te sequuntur. Sunt tamen & aliqui Ferraria, qui redolere faciunt, & qui galliam muscatam Mesue, semper paratam habent. SE. Ego deinceps parabo, ne quicquam uel necessarium mihi desit. BRA. Recte quidem ages. SEN. Raræ sunt compositiones quæ menthā recipiant, & sicca esse non debeat. BRA. Hoc non mirū quia uiridis flatus excitat, qui uentriculum cōturbant & ledunt: sicca autem uim flatuosam amittit: sed exquisitè sicca nō fit, ut superius tu ipse aduertisti. Vnum autem obiter annotare uolo. In aliquibus pharmacorum descriptionibus legi menthæ humida: tunc sola uiridis mentha intelligenda non est, sed & ea quæ in pingui & humido solo uiruerit. SEN. Hoc mihi

mibi summè placet à te annotatum esse. B R A. Hoc tibi addam, quando absolutè in aliqua compositione mentha ponitur sine aliqua additione sicca, uel uiridis, siccam semper intelligere oportet. Idem iudicium est de hyssopo, & pluribus alijs, quæ suo loco dicemus. Sed unū est, quod in hoc syrupo perpendendum est, succos esse libras septem & semis, puluerem menthae esse libram unam & semis, uel menthā ipsam quæ imbibet ferè totam succorū quantitatem. Ideo non poterit ebullire usq; ad medium, propterea uel succi augendi, uel mentha sicca esse non debet, ne succos imbibat.

S E N E X.

Syrupus de epithymo, post illum de mentha scriptus Syrupus de epithymo.
 Est. B R A S. Ego hoc utor, magno etiam præsidio in scabie Gallica, in cancris, in area, in scabie, in occultis uulneribus quæ cauernosa, sinuosa, & fistulosa sunt, in lepra, & in uniuersum in omni morbo ex atra bile adusta facta, & simplici atra bile, & bile adusta: qui si in copia sumeretur, egregiè euacuaret. S E. Quanta est hæc copia? B R A. Quatuor uncia usq; ad sex. S E N. Eodem modo soluit & Syrupus de fumo terræ. B R A. Ille de fumo terræ minus soluit. S E N. Est igitur hic Syrupus solutiuus? B R A. Solutiuus quidem, quia soluit, sed etiam digerit: propter hoc, quādo opus est, ipsum libenter exhibeo, quia simul & soluit, & digerit: quod etiam in infusionem senæ facere deprehendimus. S E N. Quæ differētia est, inter hunc Syrupum, & illum de fumo terræ? B R A. Ille de fumo terræ minus calidus est, & hic de epithymo magis. Propterea in materiebus calidioribus eo de fumo terræ uti debemus: in minus calidis, illo de epithymo, qui

tamen inter se plurimū conueniunt. Cū igitur adustos humores biliosos esse uideo, syrupo de fumo terre utor. Si autem atrabilarij, aut pituitosi fuerint, syrupo de epithymo utor. Nunc autem eius descriptionem consideremus. SEN. Hæc est que subsequitur à Mesue ad uerbum accepta:

Recipe epithymi boni hortensis	ʒ.	xx.	
Myrobalanorum citrinorum	}	añ.	ʒ. xv.
Indorum			
Cuscutæ	}	añ.	ʒ. x.
Fumi terre			
Thymi	}	añ.	ʒ. vj.
Calamenti			
Buglossæ			
Emblici			
Bellirici			
Liquiritiæ			
Polypodij			
Agarici	}	añ.	ʒ. ij. ʒ.
Stœchados			
Rosarum			
Seminis foeniculi	}	añ.	ʒ. ij. ʒ.
Anisi			
Prunorum	nu.	xx.	
Passularum enucleatarum	vnc.	iiij.	
Tamarindorum	vnc.	ij. ʒ.	
Zuchari	lib.	iiij.	
Rob, id est sapæ	lib.	ij.	

Fiat syrupus. Hæc Mesue. BRA. In hoc syrupo ambiguitas

guitas non mediocris est de ebullitione simplicium, in
 quanta aquæ quantitate ebulliri debeant: equidem puta=
 re non oportet, Mesuen in duabus libris Rob ebullire vo=
 luisse, quia fieri non posset. SEN. Primo in aqua ebulli=
 mus, & exprimimus: deinde Rob addimus. BRAS. Sed
 quantam aquæ quantitatem sumis? nam à Mesue non ex=
 primitur. SEN. Sine pondere accipimus, ut nobis uide=
 tur, & omnia simplicia in tantam aquæ quantitatem in=
 fundimus, quanta sufficit: ut aqua simplicibus superemi=
 neat: itaq; per diem dimittimus, postea decoquimus, &
 exprimimus. BRA. Ergo prius infunditis? tamen à Me=
 sue non dicitur infundi debere. SE. Ita semper facimus.
 BRAS. Et ita semper erratis: quia sine ordine ponitis
 quæ maiorem decoctionem patiuntur, & quæ minorem,
 & quæ serè nullam, ubi ordo seruandus est. SEN. Mo=
 dum igitur, quo operari debeam in hoc syrupo edoceas,
 ne deinceps errem. BRA. Faciam si aures accommoda=
 bis. SEN. Iam accommodatas habes. BRA. Credendum
 est hic Mesuen, & aquam, & aquæ quantitatem omisis=
 se, quia supponit sumendam esse, & posse sumi ex ali=
 quo superiori syrupo. Inter prædictos autem syruos il=
 le de fumo terræ maior huic magis affinis est, quàm ali=
 quis alter, & hoc non solum uiribus, sed & cõpositio=
 ne. Ideo ex illo per similitudinem aquæ quantitatem su=
 mendam puto. Sint ergo libræ decem aquæ, in qua fiat
 decoctio, adeò ut tres libræ remaneant. Ordo autem re=
 rum quæ ingrediuntur hic sit, ut primo polypodium &
 agaricum ponantur, deinde pruna, passulæ, glycyrrhiza,
 fœniculi, anisa, stœchas, fumus terræ ingrediantur: post=
 ea

ea rose, cuscuta, buglossa. Inde Myrobalani absque nucleis: denique epithymus. In una autem decoctionis parte tamarindi dissoluantur, & zucharum cum Rob positum bulliat, & cum fuerit ad spissitudinem mellis decoctio paulatim addatur, & in fine iniiciantur tamarindi in illa decoctionis parte dissoluti, & una uel duabus ebullitionibus bulliant ad spissitudinem syrupi: nempe tamarindi parum bullire debent. SEN. Quid intelligis per unam uel per duas ebullitiones? BRA. Tibi nunc aperiam: puto autem te scire cur simplicia ebulliamus. SEN. Nec istud perfecte scio. BRA. Per ebullitionem, simplicium uires excitantur, & melius in liquorem in quo decoquuntur, suas uires imprimunt. Appellatur autem una ebullitio, cum ebullire incipit, quousque simplicia sursum & deorsum semel reuoluantur. Cum uero bis, duae ebullitiones sunt. Vnde cum tamarindos iniicis, tali hora iniicito quod una uice agitando, aut ad summum duabus syrupus decoctus sit. SEN. Mesue dicit hunc syrupum ualere ad Saphati, per hoc uocabulum quid intelligere oportet? BRA. Id quod Graeci dicunt ἀχάρας. Vides igitur eos qui dicunt quindecim libras aquae sumendas errare. SEN. Cur hortensem epithymum accipit? BRA. Quia syluestris & montanus nimis sicci sunt. Sed non querimus tantam siccitatem, quia materibus adu- stis aduersari debet.

S E N E X.

Syrupus de eupatorio.

Igitur syrupum de eupatorio examinare incipiemus. BRA. Si eius descriptionem propones, de illo statim loquemur. SEN. Mesue in hunc modum habet:

Recipe

Recipe radicū apij

Fœniculi

Endiuie

Liquiritie

Squinanti

Cuscutæ

Absinthij

Rosarum

Capillorum ueneris

Bedēguar

Suchaha

Florum buglossæ, aut radicū eius

Anisorum

Fœniculorum

Eupatorij

Raued

Masticis

Spicæ

Affari

Folij

añ.

vnc.

ij.

añ.

ʒ.

vj.

añ.

ʒ.

v.

añ.

ʒ.

ij.

añ.

ʒ.

ij.

Coque in libras octo aquæ ad consumptionē tertie partis, & cum libr. quatuor zuchari fiat syrupus, cum succi apij, & endiuie quātitate sufficiēti. Hæc Mesue. BRA. Syrupum excellentem quidem proposuisti: sed talem, qualem nos facturos non credo, est enim optimus syrupus in longis febribus, præsertim cum uires concoctrices, & iecoris, & uētriculi corruptæ sunt, & ad hydropi præparantur. Valetq; ad $\nu\alpha\chi\epsilon\phi\iota\alpha\pi$, id est malum habitum & ad cacoëthe. Si etiã in uentriculo & iecore flatus sit,

eo dissoluitur. Si hæc membra ualde frigida sint & ferè debilitate confecta, hoc syrupo reficiuntur. Ad tensionem hypochondriorum ualet, & ad dolorem eorundem, & ad confirmatum iam hydropem. Equidem dignus est multis nominibus syrupus, sed adeò difficilis factus ut an fieri possit plurimum dubitem, ob simplicium, quæ ingrediuntur difficultatem. S E N. Si omnia simplicia haberentur, quo ordine incederes? B R A. Ordinem continuo seruandũ sequerer, ut primo quæ maiorẽ decoctionem sustinent, iniiciantur: deinde, quæ minorem: deniq; quæ minimam. S E N. Modum enarra. B R A. Primo radices apij, endiuie, bedeguar, & suchaba ingrediuntur. Secundo anisi semen, & fœniculi. Tertio squinantium. Quarto absinthium & eupatorium. Quinto mastiche. Sexto assarum. Septimo spica. Octauo cuscuta & flores buglossæ, & capilli ueneris. Nono raved, & hoc sit in fine decoctionis, quoniã hoc per uiam infusionis potius, quàm per uiam decoctionis poni debet, ut magis operetur. S E N. Tuum ordinem iam accepi, sed mirum est cur hic syrupus de Eupatorio dicatur, cum minimam portionem Eupatorij recipiat. B R A. Verum dicis, tamen quia omnia alia simplicia alios syruos ingrediuntur, ab Eupatorio denominationem accepit, tanquam ab eo quod syruorum compositiones rarò ingreditur. S E N. Quæ sunt illa, quæ in hoc syrupo parando tibi difficultatem pariunt? B R A. Ab eo quod syrupo nomẽ dat, incipiam, Eupatorio inquam. Quid pro eupatorio sumis? S E N. Eupatorium uulgare non accipio, sed id accipio, quod uulgo agrimonium nuncupatur. B R A. Equidẽ in omnibus

bus antiquorum compositionibus quas Eupatorium ingreditur, si ex antiquis sumptæ sint, agrimonium uulgare accipere conuenit, & tu id agens optimè facis: quia (ut in examine simplicium late patet) eupatorium antiquorum, est nostrum uulgare agrimonium. Tamen ubi Mesue eupatorium ponit, dubito an agrimonium sumere debeas, quia Mesue eupatorium ab antiquorum eupatorio diuersum esse uidetur. In Mesue autem compositionibus, Mesue simplicibus utor: Sed eupatorium Mesue uulgare Eupatorium, & non agrimonium esse uidetur. SEN. Errabam igitur in hac compositione agrimonium sumens, sed cum uiris summis errabam. BRA. Tuo arbitrato errare poteras, nam Agrimonium uulgare, quod est antiquorum, & Dioscoridis eupatorium, iocimeroſis quidem ualet: sed illis passionibus ualere non uidetur, quibus Mesue Eupatorium succurrit. SE. Ego igitur in hac re sum anceps. BRA. Et nos te hoc fasce leuabimus. Non desunt medici, qui Mesue eupatorium aliud esse ab antiquorum eupatorio iudicarunt. Tibi autem dicimus, si pro eupatorio aut Mesue aut antiquorum uulgare Agrimonium sumes, nunquã errabis; quoniam & Mesue eupatorium est nostrum uulgare agrimonium, si eius descriptionem consideres. Illiç; decipiuntur qui Mesue eupatorium, uulgare eupatorium esse iudicarunt: nam Mesue cum Dioscoride in eupatorio conuenit. Constat autem Dioscoridis eupatorium, Mesue eupatorium esse: quippe Mesue dicit, est herba longitudinis cubiti: Dioscorides autem esse herbam cubitalem, & aliquando ampliorem scribit. Addit Mesue, mul-

Eupatorium
Mesue,

ta amaritudinis, quod non ponit Dioscorides. Addit etiã Mesue, cuius folia sunt sicut centaureæ minoris uiridia. Nec istud ponit Dioscorides, tamen uerum est. Quæ autem à Mesue dicuntur de eius folijs, quòd sunt aspera, incisa, & stipes eius est subtilis, hæc à Dioscoride annotantur: etenim dicit folio per interualla inciso, prius autem dixerat hirsuto: quod est esse asperum. Dixerat etiam tenuis scapi, ut non uideatur dubitandum, Mesuen Dioscoridis eupatorium, quod est agrimonium uulgare, uoluisse describere, sed id quàm barbare fecit. S E N. Igitur conueniēs fuit agrimonium accipere. B R A. Et conueniens fuit, & erit, si illud semper accipies. S E N. Vehementer turbabar si alia herba erat, & nemini credere incipiebam. B R A. Esto igitur bono animo, & reliqua prosequamur. In fine syrupi dicitur, & cum succi apij, & endiuie quantitate sufficienti fiat syrupus, quantam succorum quantitate accipis? S E N. Ego sine pondere accipio: potest autē esse cuiuslibet succi libra una. B R A. Ita etiam alij pharmacopolæ faciunt: sed (ut ostendemus) errant, nam tibi demonstrare potero determinatam quantitate sumendam esse. S E N. Tibi plurimum debebo, nam omnes ferè sine ordine, & sine pondere succum iniiciūt. B R A. Audies igitur. Cum Mesue dicit succos ponendos esse quantitate sufficienti, credendum est, aliquo loco hæc quantitate indicasse. Ideo locum querere oportet, ubi succorum quantitate, quando in fine cum zucharo ponuntur edocuerit. Si autem considerabis syrupum de fumo terræ maiorem, inde regulam accipiendorum succorum accipi posse cognosces. Nam eo loco
tantam

tantam quantitatem succi depurati accipit, quantam zu-
 chari. Ideo & hoc loco tanta quantitas succorum depu-
 ratorum accipienda est, quanta zuchari. Ideo illi errant,
 qui uolunt hic accipi tres libras succorum, quia & ibi
 tres libræ succorum accipiuntur: nam illic tres libræ zu-
 chari sumuntur: ideo & tres libræ succorum accipiun-
 tur. Verum cum hic quatuor libræ zuchari recipiantur,
 etiam quatuor libræ succorum recipi debent. Hi autem
 errant qui uolunt quatuor libras utrorumq; accipere,
 nam pro quolibet succo tantum duas libras sumere oportet,
 ut duæ libræ succi apij, & duæ libræ succi endiuia su-
 mantur: quatuor enim libræ uniuscuiusq; zucharum ni-
 mis superant: quod Mesue in suis compositionibus face-
 re non consuevit. S E. Certè hæc est conueniens regula.
 Accipiam igitur depuratum succum, & simul cum zu-
 charo clarificato decoctionem paulatim addens ebullire
 faciam. B R A. Semper ita agendum est, præsertim ubi per
 decoctionem fiunt, & non præcedit infusio. Sed aliud
 quoque me angit, folium hanc compositionem ingredi,
 tamen non habetur, uos autem, illius loco quid ponitis?
 S E N. Ego semper usus sum duplum spicæ pro folio po-
 nere. B R A. Utinam ueram nardum haberes, sed duo à
 Paulo Aegineta pro malabathro, id est, folio in eius de-
 fectu sumi possunt. Vnum est, Indica nardus à uobis spi-
 ca nuncupata: sed nardus nostra ex India non affertur.
 Aliud est: cassia, quam nos canellam uocamus. In hac ma-
 gis certi sumus: ideo pro malabathro canellam iniicias.
 Cum autem Venetijs pro malabathro garyophyllorum
 folia uendant, non uere eor folij loco garyophyllorum fo-
 lia

Folij loco
 quid sumen-
 dum sit,

lia sumere, quoniam & hæc folia in hac compositione ad omnes intentiones ad quas ualet efficaciam habent. Nec etiam mihi displicet, quod eius loco macis ponatur, & hoc est Arabum inuentum. Nempe Auicenna secundo libro, cap. CCLIX. cum folium deficit, macim sumi iubet. Dicas autem pro Bedeguar & Suchaha quid accipis? SEN. Tibi ingenue uerum fatebor, pharmacopolas adeo uarios uidemus, ut horum loco nihil iniiciam. BRA. Omit- tis igitur? SEN. Omitto uolens, ne aliquid accipiam quod compositionem peruertat, & ab eius uniuersali intentione discedat. BRA. Res equidem est, quæ diu pharmacopolas agitauit. Nam superioribus annis fructum syluestris rosæ, id est echinum illum qui in rosetis concre- scit, sumere consueuerunt, & nunc etiam aliqui seruant. Alij carduum ipsum accipiunt, alij rubum. Sed nunc car- duum uulgò benedictum nuncupatum maior pars acci- pit. SEN. Tu autem quid sumendum iudicas? BRA. Si in primis quid sit Bedeguar apud antiquos discutiamus, eius loco quid sumendum sit uidebis. SEN. Hoc luben- tissime audiam. BRA. Serapio XCIX. capite libri de Simplicium medicamentorum facultatibus, de Bedeguar tractauit, Dioscoridemq; ita dicentem adducit: Nasci- tur in montibus Zagial, & habet folia similia chamae- leontæ albæ, nisi quia sunt strictiora & albiora, & super ea est simile boræ; & sunt spinosa, & habet stipitem longum duobus brachijs, in grossitudine digiti pollicis, uel plus: color eius est uergens ad albedinem, & super summitates eius sunt capitella spinosa similia ericio ma- rino, nisi quia sunt mimora & oblonga, & flos eius est

coloris purpurei, & semen eius est simile grano charta-
 mi, nisi quia est rotundius. Haecenus Serapio. Audias mo-
 do Dioscoridem de alba spina differentem, non dico au-
 tem de spina alba, ut recentes faciunt, sed de Alba spina. Alba spinae
 Nam et Manardus deceptus est, $\lambda\delta\upsilon\kappa\omicron\kappa\acute{\alpha}\nu\theta\alpha\upsilon$ Diosco-
 ridis esse putans, cum sit $\acute{\alpha}\kappa\alpha\upsilon\theta\alpha\lambda\delta\upsilon\kappa\eta$, cum enim di-
 cimus $\lambda\delta\upsilon\kappa\omicron\kappa\acute{\alpha}\nu\theta\alpha\upsilon$, fruticem intelligimus aculeatum,
 cuius copiam in nostris sepibus, & foueis habemus, flo-
 res albos, odoratos parientem, aut genus cardui aculea-
 tum & quadratum, quod non est Bedeguar. Cum uero
 de acantha leuce, id est spina alba loquitur, est bedeguar
 Serapionis. Quod manifeste apparet, si Dioscoridem
 Serapioni compares. Serapionis uerba audiui: nunc
 Dioscoridi eadem dicenti attendas. Nascitur, inquit, in
 montibus, syluosisq; locis, folia habens chamæleontis albi
 similia, uerum angustiora candidioraq; subhirsuta, spi-
 nis infesta, caulem binos cubitos excedentem, pollicari
 crassitudine, uel ampliore, subalbidum, & inanem: ca-
 cumini echinus insidet, à marino differens magnitudi-
 ne, sed oblongus, flore purpureo continente semen, qua-
 le cnici, rotundius. S E N. Nunc idem præcise esse apud
 Serapionem Bedeguar, quod apud Dioscoridem spina
 alba, facile deprehendi: quid autem sit, ignoro. B R A.
 In Mutinensibus montibus, Regiensibus, & Bononien-
 sibus uiret, & in aliquo loco Ferrariensis agri asperio-
 re, ego tibi oculis ostendam. S E N. Gaudebo pluri-
 mum, & tibi ingentes gratias habebō. Audiui in Hetru-
 ria rusticos ad coagulandum lac eius flore uti. B R A S.
 Hoc quidem non uidi, quamuis per Hetruriam equita-
 uerim

uerim & multa obseruauerim, sed bene audiui, & eius flores ad me mittentur hac æstate. Vidi tamen floribus uerbasci idem effici in eadem Hetruria. S E. Ad suchaha transeamus. B R A. Suchaha Serapionis spinam Arabicam Dioscoridis esse putatur: plura tamen à Serapione de spina Arabica secundum Dioscoridẽ scribuntur, quàm ab ipso Dioscoride dicantur, fortè Serapio in suo Dioscoridis lib. tot habebat, quæ ab aliquo interprete scripta erant: quod autem à Serapione plura descripta sint, quàm à Dioscoride dicantur, manifestum fiet, si Serapionem audies secundum Dioscoridem ita scribentem: Natura huius herbae secundum quod existimo est prope naturam Bedeguar, & est stiptica, & semen eius est fortius satis, & confert relaxationi uuluae, & fluxibilitati ani, & conglutinat ulcera, quoniam stipticitas eius est pauca sine superfluitate, & radix eius cõfert cursui humiditatum antiquarum matricis, & fluxui nimio menstruorum, & sputo sanguinis à pectore, & alijs fluxibus humiditatum corporis. Hæc Serapio secundum Dioscoridem. Sed tu modo Dioscoridem audias ita dicentem, Spinæ albæ natura uidetur esse, hoc est id quod Serapio dicit, est prope naturam Bedeguard. Sequitur Dioscorides, nam & ipsa spissat, stringitq; guttantia, mensium abundantias, sanguinis excreatus, & alias fluxiones etiãnum radice ualens. Nascitur in asperis. S E. Idem re ipsa cum Serapione dicit, sed Serapio magis ampliat, uel sermo Arabicus non est ita breuis. Habes autem aliud testimonium quod hæc sit, si ea legas quæ idẽ Serapio secundum Galenum de suchaha scribit, Inquit enim: Hæc herba est

ba est similis plantæ Bedeguard, nisi quia uirtus eius de-
 siccatur & stipticat plus eo, & fructus & radix eius est
 fortior res quæ sit in ea, & ideo radix eius confert ni-
 mio fluxui menstruorum, & confert in omnibus ægritu-
 dinibus, quibus confert Bedeguard, & fructus eius & ra-
 dix confert apostemationi uulvæ & apostematibus ani,
 & radix eius incarnat ulcera, quia in ipsa est uirtus con-
 solidatiua cum temperamento. Hæc Serapio de suchaha
 secundum Galenum. Nunc Galenum audies de ἄκανθα
 Aegyptia eadem tertio lib. de simplicium medicamento-
 rum facultatibus præcise dicentem, in hunc modum exor-
 sus: Acantha Aegyptia, quidam Arabicam uocant, simi-
 lis autem est albæ spinæ nostrati, uerum facultate uali-
 dior adstringente pariter, & desiccante. Itaq; profu-
 uium muliebri radix eius iuuat, & alia quibus auxilio
 est, quæ apud nos nascitur spina: sed efficacius tamen o-
 mnia adiuuant, tum radix, tum fructus, sic uero & co-
 lumelle prodest, & ijs quæ in sede inflata sunt, tum ul-
 cera ad cicatricem ducit, mediocrem habens, & non mo-
 lestam adstrictionem. s e. Idem præcise de suchaha di-
 cit, quod Galenus de spina Arabica, uno dempto. B R A.
 Quale hoc est? s e. Cum Galenus scripsit prodesse co-
 lumelle, Serapio refert prodesse uulvæ. B R A. Depra-
 uatus est Serapionis contextus, à librario parum perito,
 nempe legi debet uuulæ, quia hi Barbari uuulam ap-
 pellant, quam Latini columellam dicunt. s e. Ita certe
 legendum puto. B R A. Auderem ego infinitos Arabum
 errores emendare, & conciliare, Græcis autoribus con-
 ferendo. s e n. Nunc scio Arabum suchaha esse Arabi-

cam spinam antiquorum. Cuperem autem ut mihi illam
 ostenderes, & quid accipiendū sit edoceres. B R A. Mul-
 ti decipiuntur, qui hanc spinam arbusculam in Arabia
 esse putant qua fiat Acatia, sed longe decipiuntur, quia
 herba est, aspectu similis nostræ albæ spinæ, tantum ue-
 ro differt quia in Arabia nascitur, ut propter solum ef-
 ficaciores vires habeat: sed quia haberi non potest, uel
 saltem facile, propterea pro suchaha Bedeguar sumere
 collaudarem, quia has duas herbas idem esse arbitror, &
 tantum solo, quo nascuntur, differāt: hoc enim apud nos,
 id apud Arabes nascitur. S E. Igitur eam spinam albam
 accipiam pro suchaha, & bedeguar, quam mihi osten-
 des. B R A. Si ita feceris, non errabis. Sed unum est quod
 me uehementer angit, nam huius syrupi intentionē con-
 siderās, quæ est aperire, reserare, et potius soluere quàm
 stringere, & deinde vires harum herbarum perpendēs,
 quæ sunt prædictis oppositæ, nēpe adstringere, obstrue-
 re, & fluctiones remouere, statim suchaha, & Bede-
 guar in suspicionem mihi uenere, quod in hoc syrupo po-
 ni non debeant, qui est aperitiuus, & fluidum facere de-
 bet. S E N. Fortè ob uentriculum ponuntur, cui stiptica
 conueniunt, quando eius formam amiserit. B R A. Et in
 hoc opus est obstructiones aperire. Ideo uaria Mesue uo-
 lumina euoluere cœpi, ut experirer an in omnibus ita
 scriptum inueniretur. Omnia quæ incidi, hæc duo habe-
 bant, Bedeguar, suchaha, quæ tamen in hac compositio-
 ne mihi suspecta sunt. Ideo ne in hoc syrupo essent con-
 trapugnātia absq; utilitate, uel illorum loco nihil pone-
 rem, aut aperiētia acciperem, nisi quis dicat poni ad ro-
 boran

borandum, quod uanum est. Illosq; non arguo qui Cardum benedictum, uulgo appellatum pro his ponunt.

SEN. Quid igitur in tanto discrimine facere oportet?

BRA. Quod lubuerit facito: si autem pro me, id est pro meis aegris parabis, loco horum duorum suchaha scilicet & bedeguar, sabinam & polypodium inijcito.

SEN. In tui gratiam ita paratum habebo.

BRA. Habeto. Alij suo modo confectum uelint: scito etiam cum Raued absolute scriptum inuenies, Rhabarbarum semper intelligere oportet.

SEN. Nunc pro hoc syrupo mihi in mentem uenit, quosdam esse, qui à syrupo bisantino succorum proportionem accipiunt.

BRA. Quantam accipiunt?

SEN. Sicut in syrupo bisantino sunt quatuor libræ succorum & zuchari libræ duæ & semis, ideo pro omni zuchari libra, debent poni succi depurati vnc. xix.

z. j. scrup. j. gra. xvj.

BRA. Est nimia succorum quantitas: potius sume tu ex illo de fumo terræ, qui fit ex decoctione & succis, sicut etiam iste fit: syropus autem bisantinus fit solum ex succis, ideo inter istum, & Bisantinum nulla est proportio, sed magna est inter istum & illum de fumo terræ.

SEN. Hic discursus mihi summè placuit.

BRA. Imò hoc erat summè animaduertendum, quia in hoc adest decoctio & succus, ideo ab uno regula sumenda est, qui decoctionem & succum recipiat, & non ex uno, qui solū decoctionem recipiat, uel solos succos.

Tu autē omnes syrupos contempleris, cognosces nullum esse huic magis proportionatum illo de fumo terræ.

Dic autē quis ille fuit, qui hanc proportionem ex syrupo bisantino accepit?

SEN. Vnus est ex nostris satrapis à

cuius nomine abstinere decreui. B R A. Viuit' ne? S E N. Diu est quod desideratur. B R A. Igitur neminem offendes, quia hominum uerbis, mortuorum manes non leduntur. S E N. Est libellus Lumen Apothecariorum inscriptus. B R A. Certe uir ille uituperandus non est, quia sua ætate in adiuuanda hac arte pro facultate laborauit, & ingenium suum (ut illa ætas patiebatur) exercuit. Illos enim obtorta conscientia affectos puto, qui illos calumniantur, qui mortales adiuuare conati sunt, uel feliciter, uel infeliciter successerit: si quidem feliciter iuuerint, laude digni sunt: si infeliciter, corrigendi sunt, & errores detegendi, non tamen conuicijs irritandi. S E N. Et hoc semper probi uiri officium esse existimaui, neminem ledere. B R A. Hoc non solum uir probus agere debet, sed etiam eius animus ita inclinatus & affectus sit. Nunc syrupos alios perpendamus.

S E N E X.

Syrupus de
liquiritia.

Qui succedit, syrupus de liquiritia appellatur. B R A. Magnus est eius usus in pleuritide, in antiqua tussi, ad mundificandum pectus & pulmonem, sed eius conficiendi modum examinemus, enarramus simplicia, & eorum quantitatem, ut ab autore scribuntur. S E N. Ita Mesue ad uerbum ferè dicit:

Recipe liquiritiæ	vnc.	ij.
Capillorum Veneris	vnc.	j.
Hysfopi siccæ	vnc.	ʒ.

Super hæc proijce aquæ libras quatuor, & dimittatur per diem & noctem, id est uiginti quatuor horas, deinde coquantur usque ad mediam partem, postea super hæc

hæc proijce

Mellis

Zuchari

Penidiarum

Aquæ rosatæ

} añ. 3. viij.

unc. vj.

Fiat syrupus, id est bulliāt ad cocturam syrupi, & quando opus est administretur. **B R A.** In huius syrupi compositione nihil ambigui accidit, nisi cum dicit siccā hysopum, noli intelligere extremē siccā, sed quæ in superficie humiditatem amiserit: nec opus est secundum maiorem & minorem decoctionem simplicia iniicere, quia prius infunduntur. **SEN.** In uno solum recentes ambiguitatem faciunt, cum hic syrupus aperire, & dilatare debeat cur aquam rosaceam recipiat: unde & ego & multi alij pharmacopole, medicorum etiam suasu aquam rosaceā omittimus. **B R A.** Reuera omittenda non erat, quia partes pectoris relaxatas roborat, & uim expultricem fortiore reddi: quod siccitate, & stipticitate quadam fit, quæ tamē modica sit ratione aliarum rerum ingredientium. Ideo aquam rosaceam semper iniicias: nec debet medicus uereri in morbis pectoris modicē adstringentibus uti, præsertim cum ab aperientibus superantur. Ideo & illi summē errāt, qui in morbis pectoris rhabarbarum exhibere nolunt, & qui ob aquam rosaceā compositionem Manus christi appellatam prohibēt, & plura similia, in quibus inspiciendum non est, quia potius profunt, quàm obesse possint. Imò, si omnia simplicia, & omnia composita consideremus, nihil est adeo perfectum, quin aliqua ex parte notari possit.

S E N E X.

Syrupus de
hyssopo.

His omissis ad syrupum de hyssopo descendamus.
 B R A. In Mesue etiam hic sequitur, & non pre-
 ter rationem: nam ad morbos pectoris, ad tussim, ad pleu-
 ritim, ad dolores corporis, ad asthmata efficacior est,
 quàm is de glycyrrhiza prædictus. Tu autem eius com-
 positionem edisseras. S E N. Hæc est apud Mesuen:

Recipe hyssopi sicca

Radicum apij

Fœniculi

Liquiritiæ

Hordei mundi

Seminum maluæ

Dragaganti

Seminum cydoniorum

Capillorum Veneris

Iuiubæ

Sebestem

Passularum enucleatarum

Ficuum siccarum

Dactylorum pinguium

Penidiarum albarum

Fiat syrupus.

añ. ʒ. x.

vnc. ʒ.

añ. ʒ. iij.

ʒ. ʒ.

añ. nu. xxx.

ʒ. xij.

añ. nu. x.

lib. ij.

B R A S. Simplicia quæ hunc syrupum ingrediuntur, in
 nostro simplicium examine perpensa sunt, & superius
 diximus quid per siccam hyssopū intelligere oporteat:
 nec opus est dubitare, quid per alba penidia intelligen-
 dum sit, nempe illa intelligimus, quæ ex zucharo albo
 facta sunt. Quod uero dubium ingerit est, quia si huius
 Syrupi

Syrupi simplicia misceantur, emplastrum fiet: nam Me-
 sue non dicit uel in aqua bulliando, uel in alio liquore.
 SEN. Subintelligere opus est, quia in pluribus alijs sy-
 rupis aquae quantitatem posuit, in qua fit decoctio: ideo
 non est opus ut semper ponat, sed diligens lector, &
 pharmacopola plerunque ex alijs syrupis elicere debet.
 BRAS. Optime sentis, sed quantam aquae quantitatem
 sumis, ut haec simplicia ebulliant? SEN. Per pondus
 certam mensuram non habeo, sed simplicia in uas pono,
 & tantam aquae quantitatem inijcio, quod simplicia te-
 gantur, & aqua pollicari quantitate supereminet. Ita-
 que per aliquot horas relinquo, postea ad consumptio-
 nem medietatis ebullire facio, deinde excolata decoctio-
 ne penidia addo, & ad formam syrupi reduco. BRAS.
 Non modo tu, sed & ceteri pharmacopola ita operan-
 tur, sed duplex error hic est: primo, quia non semper
 idem syrupus erit, quia decoctio quandoq; maior, quan-
 doq; minor euadit: secundo, quia eodem tempore omnia
 in decoctionem ponuntur, tamen sunt aliqua, quae maio-
 rem decoctionem, aliqua minorem patiuntur. Nec opus
 est fugias primo infundi, quia infundi non debent quan-
 do ab autore non specificatur infusio. SEN. Ab omni-
 bus ita fieri uidimus. BRA. Et omnes sine regula agunt.
 SEN. Hoc, est ne sufficiens causa ut syrupum immutet?
 BRA. Tantum immutare potest, quod uires aequè perfe-
 ctæ non sunt in uno qui magis decoctus sit, & in uno qui
 minus. SEN. Da tu regulam in qua nunquam errare
 possim. BRA. In omnibus syrupis certa regula assigna-
 ri non potest, sed in unoquoque syrupo sua exhibetur:

quonia (ut in syrupo de stœchade scriptum reliquimus) simplicia, quæ ingrediuntur, ea sunt, quæ magis & minus aquæ recipiunt: si arida uel uiridia sint, si mucosa uel non, si mollia uel dura. Ideo in omni syrupo sua aquæ portio statuta esse debet. S E N. Quantam in hoc syrupo inijcies? B R A. Nunc tibi ostendam, si hanc compositionem consideres, in ea paucissima sunt, quæ multum aquæ imbibere possint: ideo multa aquæ quantitate non indiget: imò si experiaris, octo libras aquæ satis esse deprehendes, & decoqui quousque tres libræ relinquantur, postea exprimantur, & cum penidijs adde formam syrupi iterum bulliant. S E N. Sed quem ordinem in decoquendo seruare oportet? B R A. Primo passulæ, ziziphæ, sebesten, ficus, dactyli, radices apij, & foeniculi ingrediuntur: deinde hordeum, semen maluæ, semina cydoniorum: deniq; tragacanthum, hyssopus, & capilli ueneris. S E N. Nullus est inter nos, qui hoc modo paret. B R A. Ideo nullus est qui recte operetur. Notaq; hunc syrupum dactylos, & cydoniorum semina ingredi, quæ aliquam adstrictionem illi præstant, sed leuissimam: propterea adstringente aliquo uti licet, ubi etiam apertione indigemus ad confortandum & roborandum. S E. Quis istud nunc iterum repetis? B R A. Quia in magnorum uirorum mentibus insertum est, ut nec compositio Manus Christi dicta, in dispositionibus pectoris ob aquam rosaceam, quæ ingreditur, exhibeatur. S E N. Tamen superius in syrupo de Eupatorio, qui plurimum aperit, iubebas suchaha, & Bedeguar abijcienda, quia adstringentia sunt. B R A. Id faciebam, non quia adstringentia, sed

sed quia nimis adstringentia: imò ad reprimendam uim
fortium medicaminum adstringentia miscemus, sed non
uehementer adstringentia: qualia illa sunt, quæ syru-
pum de Eupatorio ingrediuntur, in quo nihil est quod
uehementem uim habeat. S E. Hoc mihi satis est. B R A.
Scito præterea multos de hyssopo syrupos à Mesue po-
ni, ubi de tussi pertractat, qui omnes ab hoc distincti
sunt. Tu solum isto uti debes, cuius per totam Italiam
publicus usus est.

S E N E X.

Rari sunt, qui syrupum de prassio Ferrariæ parèt: Syrupus de
tamen quia ab aliquibus fit, & in usu est apud il-
los, ideo ipsum adducere non grauabimur. B R A. Miror
quod omnes non parent: nam cum syrupus de hyssopo
non sanet, opus est ad syrupum de prassio deflectere: nam
antiquæ tussi, & ægri tudinibus longioribus pectoris plu-
rimum succurrit, & materiam crassam & glutinosam
habētibus, & antiquis uiris asthma patientibus, præser-
tim à pituitoso humore, crasso, putrido, & difficulter
solubili. S E. Ad eadem igitur ualet ad quæ syrupum de
hyssopo ualere dicebas? B R A. Ad eadem omnino, sed
efficacius. S E N. Est ergo in pectoralibus syrupis ali-
quis ordo. B R A. Imò perfectissimo ordine incedunt:
quamuis plures (non quidem medicorum, sed qui me-
dentur: quippe differunt Medicus, & qui sine arte ar-
tem exerceat) id ignorent. Cum enim materia uel cali-
da, uel ex calido & frigido mixta est, quia in principio
calida materia magis agit, propterea à syrupo uiolato
incipiendum est, Cum ægri tudo procedit, ad syrupum de
capillis ueneris transeo. S E N. Ego hunc syrupum nun-

prassio,

Syruporum
pectoralium
ordo,

K S quam

quam uidi uel audiui. **B R A.** Nunc audiuiſti, & deinceps uidebis. Syrupus eſt, quem parari facio, inter uiolatum, & illum de glycyrrhiza medius, cuius deſcriptionē poſt hunc de praſſio proſequamur, à ſyrupo de capillis ueneris, ad ſyrupum de glycyrrhiza peruenio. Interim ſubtilis, & calida materia euaneſcit, frigida & craſſa remanet, propterea ad ſyrupum de hyſſopo deſlecto, qui niſi profuerit, ad illum de praſſio tanquam ad ſacram anchoram cōfugimus, qui niſi ſanet, is qui agrotat, ſerè deſperatus eſt, uel ad decocta, & trochiſcos ueniendum. Nunc autem ſyrupi de praſſio compositionem enarra. **S E N.** Hæc eſt quæ ſequitur:

Recipe praſſij	vnc.	ij.
Hyſſopi	} añ.	3.
Capillorum Veneris		
Liquiritiæ	vnc.	j.
Calamenthi	} añ.	3.
Aniſi		
Radicum apij		
Fœniculi		
Seminum maluæ	} añ.	3.
Fœnu græci		
Ireos		
Seminum lini	} añ.	3.
Cydoniorum		
Paſſularum enucleatarum	vnc.	v.
Ficus ſiccas pingues	nu.	xv.
Penidiarum	} añ.	lib.
Mellis boni deſpumati		

B R A. Hæc tantum ab autore dicuntur, & nihil de componendi modo addidit? **S E N.** Nihil. propterea & nos aquæ quantitatem accipimus, ut nobis uidebitur. **B R A.** In hoc syrupo decem aquæ libræ sumi debent, quæ ad consumptionem medietatis bulliant, propter mel & penidia, quæ ingrediuntur, nempe maiorem decoctionis quantitatem exigunt, quam præcedens syrupus de hysso fecerit, quoniam in illo solum duæ penidiarum libræ erant: hic autem præter penidia, duæ mellis libræ ingrediuntur. Non desunt autem qui uelint hic hysso-pum uiridem sumi: nos autem siccam sumendam putamus, non tamen extremè siccam, sed quæ in superficie humiditatem amiserit: & ita de alijs. Huncq; syrupum aliorum more composito, ut primo ea ingrediantur quæ maiorem decoctionem patiuntur, ut passulæ, ficus, radices: postea quæ minorem, ut semina: denique quæ minimam, ut capilli ueneris. **S E N.** Hoc igitur semper obseruabo. **B R A.** Nisi errare uolueris, modo nõ sit opus simplicia prius infundere, quia cum infusio decoctionem præcedit, tunc ordo ponendarum rerum non habetur. **S E N.** Cuperem nunc ut syrupum illum de capillis ueneris mihi referres, quo uteris tu. nam & ego deinceps illum parabo. **B R A.** Hic est subscriptus:

Recipere glycyrrhizæ mundæ vnc. ij.

Capillorum ueneris vnc. v.

Supra iniicias aquæ fontis lib. iiij.

Syrupus de
capillis ue-
neris,

Et dimittas per diē & noctem, postea coquantur ad consumptionem medietatis, deinde percoletur, & huic decoctioni addantur

Zucha

Zuchari clarificati
 Penidiarum
 Aquæ capillorum Veneris } añ. vnc. viij.
 Misce & ad formã syrupi decoque, ad ususq; seruetur.

S E N E X.

Syrupus de
 calamentho.

Syrupus de calamentho sponte in mea scheda occurrit. **B R A.** Cum duo sint apud Mesuen de calamentho syrupi, quem in tua officina paratum seruas? **S E N.** Primum apud Mesuë, cuius descriptio hæc est, quæ subsequitur:

Recipe calamenthi domestici } añ. vnc. ij.
 Syluestris }
 Chersim }
 Dauci } añ. ʒ. v.
 Squimanti }
 Passularum enucleatarum lib. ʒ.
 Mellis lib. ij.
 Fiat syrupus.

In hoc quoq; aquarum regulam non habemus, sed ut nobis uidetur, aquam ponimus. **B R A.** In hoc syrupo sex aquæ libræ recipiantur, quæ bulliant primo passulas, deinde alia secundum præscriptum ordinem ponendo, usq; ad consumptionem medietatis: deniq; addito melle fiat syrupus secundum artem: qui syrupus ad lienosos plurimum ualebit, quibus durus est lien & penè irresolubilis, & his qui frigida uiscera habent, & asthmate laborant, præsertim in senibus, & in habentibus antiquas tusses: si quis enim uel pectus, uel uentriculum, uel intestina crassa, tenaci, & irresolubili materia plena habeat,

beat, hoc syrupo sanatur. Vnum tantum est, quod te perturbare possit, scilicet quid sit domesticum calamentum. In examine simplicium de calamentho differuimus, per domesticū uerò, menthā intellige, SEN. Quam mentham? BRA. Nostratem uulgarem.

S E N E X.

Syrupus de Endiuiā nos uocat. BRA. In hoc syrupo Syrupus de
endiuiā,
Spharmacopola plurimū differunt: aliquos enim Ferrariae, & in omni ferè Italica urbe inuenio, qui syrupum de endiuiā Gentilis solum parant, & semper illum parant, à quocunq; & quandocunq; syrupus de endiuiā indicetur. Alij syrupum de endiuiā Nicoli paratū seruant: alij syrupū de endiuiā ex solo succo & zucharo. Quem habes tu paratum? SEN. Ego consuetus sum (& ita praeceptor meus utebatur) syrupum de endiuiā Gentilis parare, cuius descriptio hæc est quæ sequitur:

Recipi succi Endiuiæ } añ. lib. iij.
Hepaticæ

Clarificentur prædicti succi ad ignem, ut expedit.

Rosarum }
Violarum } añ. vnc. ʒ.
Lenticulæ aquæ }
Florum nenufaris }
Polytrici }

Capillorum Veneris }
Hordei mundi } añ. vnc. j.
Seminum cōmuniū maiorū frigidorū }

Fiat syrupus cum zucharo quantum sufficit, secundum artem, & aromatizetur, cum

Sand

Sandalis albis

Rubris

Berberis

Seminum cydoniorum

Ligni aloës

Cinamomi

Corticum citri

añ. scrop. j.

Et usui reseruetur. B R A. Mihi summè displicet quod hunc syrupum habeas, aut unquam paraueris. In eo enim nullum ordinem inuenio, imò confusionem quandam, & ita syrupum de hepatica appellari posse, sicuti de endiuiā: quando autem apud te pro meis ægris syrupum de endiuiā indicebam, simplicem syrupum quærebam, non tam amplam cõpositionem, in qua calida frigidis mixta sunt. Nos Gentili suum syrupum dimittamus, qui eo utatur quando lubet, eo enim nunquam utemur. Alij etiam Ferrariæ sunt qui aliam descriptionem sequuntur. S E N. Quam? B R A. Subsequentem, quam faciunt, & nesciūt à quo autore sumatur:

Recipe succi endiuiæ lib. lx.

Purificetur, deinde in ipso bulliant

Rosarum

Sandalorum citrinorum

Spodij

Berberis

Asparagorum

Zuchari

Aceti granatorum

añ. vnc. v.

añ. ʒ. xx.

ʒ. x.

lib. xx.

lib. iij. vnc. iij.

Misce & fiat syrupus secundum artem. S E N. Dicunt ex

Gent

Gentile sumi. B R A. A' quocunq; sumatur, mihi non placet: nam cum indico syrupum de endiuiā, simplicem semper intelligo. S E N. Tu specifica. B R A S. Non est opus cum aliquo addito indicere: sed satis est simpliciter aut syrupum de endiuiā, aut de succo endiuiā prædicere: & tunc simplex intelligendus est, cuius descriptio hæc est:

Recipe succi endiuiæ depurati lib. viij.

Zuchari albi lib. v. ℞.

Syrupus de endiuiā simplex.

Misce & bulliant ad formam syrupi, sed opus est zucharam prius clarificare, & cum decoquitur, succum addere. S E N. Hic est, quem præparari uis? B R A. Hic eundem: nam si in laterali morbo syrupum de endiuiā indixerō, hic conuenit, alij non: syrupo autem de endiuiā medici in initio morbi lateralis plerunq; utuntur. Cum uerò indicunt, pharmacopole quos habent, exhibent. Vnde si compositos habent, illos propinandos dant: si simplicem, simplicem: sed hic cōuenit, ille cōtrarius est. S E N. Quos igitur ex his parabo? B R A S. Simplicem ex solo succo, & zucharo parato: & compositum non quidem illum Gentilis, qui hepaticam recipit, sed alium quem tu Gentili attribuisti: & cum medici syrupum de endiuiā indicunt, simplicem istum exhibeto, nisi addiderint compositum. Cum uerò indicunt syrupum de endiuiā compositū, alium da: sed illuc peruenimus, quod medici quid indicent parum curant, & quid à pharmacopolis fiat: sed tantum compositionum nomina sciunt, ex his uerò, quæ ingrediuntur, nihil nouere.

S E N E X.

Syrupus de cichorea expurgandus accedit. B R A S.

Quem de cichorea parat? S E N. illum Nicolii Florentini,

Syrupus de endiuiā cōpositus.

Syrupus de cichorea Nicolii Florentini.

rentini, cuius descriptio hæc est, ex tertio libro huius au-
toris sumpta, in capite de oppilatione hepatis:

Recipe endiuie domesticæ

Syluestris

Cichoreæ

Taraxacon

Cucurbitæ

Hepaticæ

Scariolæ

Fumi terræ

Lupinorum

Hordei non excoriati

Alkakengi

Liquiritiæ

Capillorum Veneris

Coterach

Polytrici

Adianti

Cuscutæ

Radicum foeniculi

Apij

Asparagi

añ. m̄. ij.

añ. m̄. j.

añ. vnc. iij.

añ. ʒ. vj.

añ. vnc. ij.

Bulliant in sufficienti quantitate aquæ, & colentur, &
cum zucharo albo solido fiat syrupus, & pro unaquaq;
eius libra, ponantur ad coquendum ʒ. iij. rheubarbari
electi, & scrop. iij. spicæ ligatæ in petiarara, quæ sæ-
pe exprimatur, donec syrupus sit perfecte decoctus.
Dosis est vnc. ij, cum aqua euulsionis seminum commu-
nium frigidorum. Hæc Niculus. B R A. Certe hæc potius

mibi

mihī uidetur confusio, quā cōpositio: nam cōpositio-
 nes ordinem aliquem habent, & per cōponendi regulas
 disponuntur: hęc autem non ita est. Ideo eam omitterem,
 uel pro illis medicis pararem, qui simplicia ignorantes,
 & regulas cōponendorum pharmacorum, ad has recen-
 tium cōpositiones tanquam ad sacram anchorā confu-
 giunt. Nunquā uidebis me tali cōpositione uti in hepate,
 quomodocunq; obstructo. S E N. In alijs Italiae urbibus
 syrupo de cichorea Gulielmi Placentini utuntur, quem
 magis probas tu? B R A. Nullū probo: nempe & hic con-
 fusio quaedā est: imō de recentibus quibusdam miror, qui
 premittunt syrupum de cichorea Gulielmi ob hanc cau-
 sam, q̄a plura simplicia recipit: unde tota eorū ratio est
 multitudo simpliciū, ac si plura simplicia recipere hos
 syropos magis egregios faciat. Nam si hoc uerum esset,
 possemus quatuor syropos solū parare, qui omnia com-
 plecterentur: unum ex omnibus calidis, alium ex frigidis,
 tertium ex humidis, quartū ex omnibus siccis. Sed uanum
 est sine ratione multa simplicia aggregare. S E. Nisi pi-
 geat, syrupum istum Placentini de cichorea enarra, quia
 à multis Italiae populis fit. B R A. Hic est subscriptus:

Syrupus de ci-
 chorea Guliel-
 mi Placentini.

Recipe foliorum cichoreæ

ḡ. j.

Foliorum boraginis

Lactucæ

Violarum

Scariolæ

Linguae bouis, id est buglossæ

Acetosæ

Batiosæ

añ. ḡ. ḡ.

L

Rhab

Rhabarbari

3. ij.

Herbæ pistentur, & in libris tribus aquæ coquantur, donec tertia pars consumpta fuerit, & coletur: & addantur in illa aqua libræ duæ zuchari, & cum dissolutū fuerit zucharū ad ignem cum Rhabarbaro puluerizato & ligato in una petia, & sæpe exprimatur manu petia rhabarbari, & tandiu permittatur decoqui, quod in syrapi formā transierit, tuncq; ab igne deponere & reserua. Hæc Placentinus, S E N. Memini me quandoq; hunc syrupum parasse. B R A. Paraueris, & paraturus sis, quādo libuerit: mihi hæ inordinatæ compositiones non placent, præsertim cū multa sint in illis affectibus, ad quæ ualent, multa simpliciora & perfectiora. Tu igitur pro alijs medicis paratos habeto, pro me autē nunquā. S E N. Saltem

Taraxacon. edoceas quid per Taraxacon intelligendum sit. B R A. In hac re tibi libenter satisfaciam. Dioscorides de seri tractat, de qua abūde nos in examine simpliciū egimus, Serapio de Dundebe cap. CXLIII. scripsit, idē significante quod seris: dicitq; Taraxacō esse syluestre Dundebe, id est serū syluestre: est autē apud Dioscoridē syluestris seris picris, id est amara, quā cichoreum appellari dicit. Vnde illa herba, quā uulgò radechio syluatico nuncupamus, est seris syluestris, & cichoreū Dioscoridis, & Serapionis taraxacon, dicāt quodcūq; recētes: nam in inueniēda hac herba plurimū hallucinantur. Res igitur ita se habet, Radix syluestris amara, qua in acetarijs quandoq; utimur, est Serapionis, & Mauritanorum taraxacon, & seris syluestris, atq; cichoreum Dioscoridis. Sed ad alios syruos transeamus, ne in his recentium amissis compositioni

sitionibus tempus amittatur.

SENEC.

Ergo syrupum myrtinum huc uocemus. BRA. Non Syrupus myrtinus, possum non irasci, & non ualde excandescere, fecere & nostri pharmacopola in hoc syrupo partes. Sunt enim qui compositum quendam myrtinum parent, & qui simplicem Mesue ex succo granorum myrti faciant. Tu quem facis? SEN. Ego semper compositum feci, & ab alijs fieri uidi. BRA. Edissere hunc tuum compositum, quem paras. SEN. Est hic qui subsequitur:

Recipe myrtilorum	3.	xx.
Rosarum rubeorum		
Sandalorum rubeorum	}	añ. 3. xv.
Alborum		
Sumach		
Balaustiarum		
Berberis		
Mespilorum	3.	50.
Aquæ fontium	lib.	vij.

Bulliant omnia ad consumptionem medietatis, postea colatur, & in colatura adde

Vini granatorum	}	añ.	vnc.	vj.
Succi cydoniorum				
Zuchari clarificati				

Misce & decoquas ad modum syrapi. BRA. A quo auctore hunc syrupum accepisti? SEN. Est magistralis, a quo sumatur ignoro. BRA. Tamen non displicet hic syrupus, si omnes Ferrarienses pharmacopola hunc pararent: sed aliqui sunt qui huius loco, composito quodam utuntur, quem absolute syrupum myrtinum appellant:

L 2 cum

cum & ipse compositus sit, imò & si ab hoc differat, differentia modica est, & in eundem finem tendit. S E N. Ni pigeat, hunc, quem alij faciunt abs te scire percupio. B R A. Non piget, illum audias:

Recipe granorum myrti	}	añ.	vnc.	j.
Carnium cydoniorum				
Sumach				
Acatie				
Rosarum	}	añ.	vnc.	ij.
Spodij				
Hypoquistidos				
Mastichis			3.	ʒ.

Bulliant hæc omnia in lib. iij. aquæ ad consumptionem tertiæ partis: deinde coletur, & colaturæ addantur zuchari clarificati lib. iij. & fiat syrupus. S E N. Eadē est in hoc, & in eo quem facio, intētio: sed mea cōpositio mihi magis placet. B R A. Nec mihi displicet, propterea loco syrupi myrtini cōpositi, tuū parato. Qui uerò & hunc faciunt, perperā non agunt: nam & hic est magis cōstrictiuus quàm tuus. Vellem ego ut simplicē myrtinum, qui hoc perfectior est, haberes, & quē Mesue parandū docet. S E. Fieri non potest: nēpe myrtilorū succo caremus. B R A. Hunc succū haberi facilius est, quàm rhabarbarū, aut aliquod aliud ex his quæ extra Italiā petuntur: imò in propinquissima parte huius nostræ almæ Ferrariæ, et myrtus, & myrti fructus haberi possunt. Ne igitur hanc excusationē habeas, sed illū parato, ut Mesue syrupū de acetositate citri parare docuit. S E N. Quomodo? B R A. En succi myrtilorū lib. xij. decoque in uase uitreato lēto igne

igne ad consumptionē tertiæ partis : deinde coletur, & dimittatur, donec clarificetur, & accipe ex eo quod clarum est lib. viij. & funde super illud zuchari clarificati lib. v. & decoquatur donec inspissetur ad formā syrupi: uel si æstas fuerit, in sole ponatur donec eius aquosa pars euanescat. Hic uere est simplex & perfectus myrtinus syrupus, quē & Serapio describit : quāuis duas alias descriptiones, præter hanc edocuerit, qui ad uentris fluxus tam recētes quā antiquos plurimū ualēt: & in affectibus pectoris cōuenit ubi cōtrapugnātia fuerit : quia ad sit fractura uenæ in pectore, & etiā exitu materiæ putridæ in uentriculo & in pectore existēte indigeat: tunc hic syrupus myrtinus simplex plurimum ualet, alij uerò cōpositi nihil: imò ad antiquā tuſſim cōuenit : compositi uerò ad fluxus uētris magis proficiūt, quā hic simplex: uentriculum roborat, & omnia intrinseca uiscera. Hunc igitur omnino parabis, & potius cōpositos omittas. Tamen si cōpositos habere uolueris præter simplicē, ab re non erit. S E N. In hoc tibi obtemperabo, nam cōtinuē in mea officina & simplex & compositus seruabuntur, & nisi medicus, cūm indixerit specificabit, simplicem exhibebo : si uerò compositum addiderit, compositum dabimus. Hunc syrupū antiquū appellasti, reperitur ne apud Græcos? B R A. Imò apud Paulum Aeginetam lib. vii. cap. xv. reperitur, & Myrtetum appellat, sed ipse ex melle facit, quia zucharum nesciebat: sed ipsa compositio parum differt. S E N. Ne pigeat Pauli cōpositionem subscribere. B R A. Non pigebit. Inquit Paulus: Myrtetum, hoc est ex myrtis cōpositionē facies, si succi myrtorū

rum sextarios treis, mellis sextarium unum semper de-
 spumando ad consumptionem tertiæ partis decoxeris.
 SEN. Parua differentia est. Sed plurimum gaudeo, anti-
 quos hoc syrupo usos esse, & myrtetū appellasse. BRA.
 Potissime in aluo fluente utebantur. SEN. Igitur &
 hunc deinceps paratum habebo, & doleo, quod in no-
 stra hac urbe aliqui pararint, ego autē omiserim. BRA.
 Satis est nunc uices rependere. SENEX.

Syrupus de
 matricaria.

Hoc igitur omisso syrupus de matricaria accedat.
 BRA. Nullum autorem fide dignum legi, qui hunc
 syrupum tractaret, sed compositiones quasdam inueni,
 & illas quidem uarias, quæ de matricaria compositio-
 nes uocabantur. Nec nostri pharmacopole uno syrupo
 utuntur, sed quisque ferè compositionem ab alio diuer-
 sam habet. Ut autem à te incipiam, quam compositionem
 sequeris? ut alijs comparando differentiam uideamus.
 SEN. Hæc est, quam subscribam:

Recipe matricariæ

Betonicæ

Mellissæ

Radicum apij

Acori

Petroselini

Fœniculi

Assari

Rubeæ tinctorum

Cyperi

Calamenthi

Sileris montani

añ.

vnc.

ʒ.

añ.

vnc.

ʒ.

Passul

Passularum } añ. vnc. j.
Anisorum }

Garyophyllorum } añ. vnc. ſ.
Spinæ albæ }

Bulliant in sufficienti quantitate aquæ ad consumptionem medietatis: postea coletur, & colaturæ addantur zuchari libræ tres, & fiat syrupus secundum artem.

BRAS. Cur spinam albam ponis, quæ constrictiua est?

SEN. Nescio, sed in mea compositione ita scriptum re-

peri. BRASA. Melius parant, qui loco spinæ albæ ca-

lamum aromaticum legunt, nisi pro spina alba cardum

benedictum acceperint. SEN. Illum semper accipio.

BRASA. Alij pharmacopole compositiones alias se-

quuntur. SENEX. Quas? Abs te audire cupio. BRA.

Prædicam libenter, & eo libentius, ut pharmacopo-

larum unius tantum urbis diuersitatem uideas, quam

tamen diuersitatem in omni ferè Italia urbe inuenies.

Sunt enim pharmacopole, qui subsequenter compositionem

sequuntur, & eam in suis officinis paratam ser-

uant: & semper cum syrupus de matricaria indicitur,

hanc exhibent:

Recipe artemisiæ m̄. ij.

Calamenthi

Folij

Saturegiæ

Origani

Thymi

Tamarisci

Stœchados

añ. m̄. j.

L 4

Cham

Chamomilla	}	añ.	vnc.	j.
Meliloti				
Sampsuci				
Anthos				
Blattæ bizantie	}	añ.	ʒ.	iij.
Calami aromatici				
Spicæ celticæ			ʒ.	j.
Chamadryos	}	añ.	m.	ʒ.
Matricariæ minoris				
Betonicæ				
Abrotani				
Acori	}	añ.	vnc.	j.
Prassij				
Foliorum rubecæ maioris				
Sileris montani				
Assari	}	añ.	ʒ.	vj.
Squinanti				
Anisi				
Marathri	}	añ.	ʒ.	vj.
Ameos				
Apij				

Bulliant in sufficienti quantitate aquæ secundu[m] artem: postea addunt mellis quantum sufficit, & syrupum faciunt. SEN. Et ego hunc syrupum in mea officina seruo, sed est syrupus de Artemisia, non autem de Matricaria. BRA. Quid putas esse Matricariam? SEN. Herbam ab Artemisia distinctam. BRAS. Deciperis, nam Matricaria Artemisicæ species est, ut in examine simplicium habuisti. Tua autem compositio, quam de Matricaria

caria uocas, mihi suspecta est, cum ob simplicia, quae sine regula ingrediuntur, tum quia pondera in diuersis simplicibus sub diuersis ana positis eadem sunt. Primorum enim simplicium unciam unam ponis, Secundorum unciam semis, Tertiorum unciam unam, Quartorum unciam semis: quod mihi compositionem suspectam facit, ne in ipsa error sit. SEN. In illa etiam compositione, quae ego de Artemisia appellauit, posuisti assari, squinanti ana ʒ. vj. deinde anisi, marathri, ameos, apij ana ʒ. vj. BRA. Omnia illa continuatim legenda sunt, tamen per hoc compositionem non excuso, quia ponit chamomillae, meliloti, sampsuci, anthos, ana vnc. j. deinde acori, prassij, foliorum rubeae, sileris montani ana vnc. j. In quibus locis legendum est ana ʒ. j. quia vncia nimia quantitas esset. Sed & spicam celticam per se ponit, quae tamen una solum drachma est. SEN. Igitur & hanc compositionem suspectam habes? BRA. Habeo. nihil enim aliud est, quam multorum simplicium aperientium sine ordine collectio. SE. Illi igitur qui hunc syrupum pro syrupo de matricaria faciunt, si a medico syrupus de matricaria indicetur, hunc exhibent? Et si ille de artemisia indicetur, etiam eundem exhibent? BRA. Ita faciunt. SE. Ego utrosque distinctos seruo. BRA. Tamen ad eundem finem ualent, & nisi confusiones potius quam compositiones essent, non multum curarem, quando tibi indico, utrum horum acciperes. SEN. Sunt ne alij, qui syruos alios de matricaria faciant? BRAS. Nonne superius dixi alias compositiones esse apud alios? Seruat & Ferrariae aliam compositionem nonnulli. SEN. Quam? BRA. Est longissima

gissima quædam & confusa receptio, quam afferre plæget. SEN. In gratiam meam adducito. BRA. Faciam, postquam adeò tibi gratum esse uideo. Ea hæc est:

Recipe artemisiæ

Capillorum Veneris

Sabinæ

Chamædryos

Chamæpityos

Origani

Ozimi

Sampsuci

Calamenthi

Scolopendriæ

Betonicæ

Scabiosæ

Hypericon

Cyperi

Squimanti

Lupuli

Polypodij

Gentianæ

Rubeæ tinctorum

Spicæ

Assari

Thymi

Epithymi

Chamomillæ

Rosarum

Violarum

añ.

m.

j.

añ.

vnc.

j.

Sand

Sandalorum rubeorum
 Seminũ cõmuniũ frigidorũ maiorũ } añ. vnc. ʒ.
 Seminis Apij
 Fœniculi
 Petroselini
 Ameos
 Carui
 Iuniperi
 Milij solis
 Seminum Rutæ } añ. ʒ. ij.

Hæc omnia bulliant in sufficienti quantitate aquæ ad cõsumptionem medietatis, sed prius in ea infusa hæc per decem horas maneant cinamomi ʒ. j. ʒ. serapini, ammoniaciana ʒ. ʒ. dicta gumi ligentur in petia, & simul bulliant ad consumptionem medietatis: deinde colentur & colaturæ addantur mellis purificati lib. vj. & fiat syrupus, debito modo coquendo. SEN. Hic syrupus adhuc magis confusus uidetur, quàm præscripti. BRAS. Confusissimus est, & simul calida frigidis miscet sine aliquo componendi ordine. SEN. Igitur parandus non est. BRA. Non modo non pararem, sed omnibus suaderem ut paratum non haberent: imò nec duos prædictos pararem. SE. Ego parabo, quoad collegium medicorũ congregatione facta composita omnia emendabũt. BRA. Hoc non ab re erit: nẽpe opus est omnibus Ferrariensibus medicis in concionem uocatis quasdam pharmacopolarum cõpositiones corrigere, alias immutare, alias penitus demere, & in eo potissimum conari, ne unus pharmacopola compositionẽ unam habeat, alter aliam:

sed

sed compositiones eadem esse debent, ne medici rerum ignari indicentes decipiantur. Hoc igitur de matricaria omisso syrupo, ad alios utiliores accedamus: nihil enim in componēdi ordine tractabo, quoniam syrupus est qui absq; compositionum regulis paratur. S E N E X.

Syrupus my-
rachinus.

DE Myrachino igitur dicamus. BRASA. Nomen ipsum rem barbaram esse ostendit, & compositio à compositionum regulis abhorret, quæ (si recte memini) ex Gentile accipitur. Melius autem erit eam proponere, ut error cognoscatur: nam simpliciū pondus apud varios Gentilis codices, uarium inuenitur. Compositionem igitur edisseras. S E N. Hæc est.

Recipe polypodij quercini	3.	xx.
Buglossæ	} añ.	vnc. j.
Melissæ		
Cypero		
Corticum radicum caparorum	} añ.	vnc. j.
Acori		
Assari		
Senæ	} añ.	vnc. ij.
Epithymi		
Semina endiuia	} añ.	vnc. iij.
Lactucæ		
Scariolæ		

Pistentur omnia grosso modo, præter senam, & epithimum, omnia alia bulliant in lib. quatuor aquæ usque ad consumptionem medietatis. In fine decoctionis adde senam & epithimum, & remoueatur ab igne: & dimittas infrigidari: postea manibus exprimatur, & coletur, & addan

addantur mellis rosati cum folijs libræ duæ, & fiat syru-
 pus secundum artem. B R A. Miror quod hic folia po-
 nantur, nam bene potabilis non erit. S E N. Non acci-
 pimus folia, sed mel rosatum ex folijs factum percola-
 mus. B R A. Ob hoc te admonui, aliquos esse, qui, cum
 dicitur mel rosatum colatum, semper mel rosatum cum
 folijs intelligunt, sed postea expressum. Nunc ad syru-
 pum ipsum descendamus. Aliquæ compositiones sunt,
 quæ habent polypodij vnc. vj. sed illas magis laudo, quæ
 habent polypodij ʒ. xx. In aliquibus etiam compositio-
 nibus ubi dicitur buglossæ & melissæ ana vnc. j. habe-
 tur ana m̄. j. quod etiam magis quadrat: nam simplicia
 quæ sequuntur, etiam sub una uncia ponderantur. Mihi
 autem magis placet una compositio, quæ dicit, buglos-
 sæ, melissæ ana vnc. j. postea cyperi, corticum radicum
 caparorum, acori, assari ana vnc. ʒ. S E N. Illi recte fe-
 cerunt qui cōpositiones carmine tradiderunt, tunc enim
 pondera uariari non possunt. B R A. Ideo Galenus An-
 dromachum laudavit, qui Theriacam compositionem
 carmine scripsit. Vnum tamen in hoc syrupo te edoce-
 re uolo: quamuis dicat omnia simul bulliri, præter epi-
 thimum, & senam, scito tamen alia esse in hac compo-
 sitione, quæ tantam ebullitionem non expetāt: propter-
 ea in decoquendo ordinem serua, quem superius in alijs
 syrupis ostendimus. Tamen ultimo pone senam & epi-
 thimum. Primo autem radices, postea semina, deinde
 flores inijcito. S E N. Semper illum ordinem seruabo,
 modo simplicia prius infundere non sit opus. B R A. Vi-
 demur in hoc recenti syrupo nimis immorari.

Syrupus nenufarinus cōpositus,

Syrupum igitur nenufarinum contemplemur. BRA. Et hic quoq; syrupus recentiorū est, quippe à Francisco Pedemontano fit: quippe illum in capitulo de cura malæ complexionis hepatis simplicis & compositæ in hunc modum, qui subsequitur, describit:

Recipe florum nenufaris	vnc.	ij.
Vngula caballinæ aquaticæ	} añ.	vnc. j.
Psyllij integri		
Acetosæ		
Seminum communium	ʒ.	ij.
Seminum frigidorum	vnc.	ʒ.
Radicum fœniculi	vnc.	j.
Bulliant in aqua hordei, & addantur		
Zuchari	lib.	j.
Aceti albi	} añ.	vnc. ij.
Succi granatorum		
Et aromatizetur cum		
Sandalorum	} añ.	ʒ. j.
Spodij		

Et addatur parum spicæ, ne frigiditate oppilationem inducat. SEN. Hunc nenufarinum syrupum nunquam pa-

Syrupus nenufarinus simplex,

raui, sed alium simplicissimū facio. BRA. Quem? SEN. Libras duas florum nenufaris una decoctione decoquo: postea exprimo, & in expressione addo zuchari libras duas, & decoquo ad cocturam syrupi. BRA. Hic magis placet: quia semper simpliciores syruos fieri uolearim: quippe facile est duos, aut tres simul iungere, & intentiones immutare: nullus est certus autor, qui hos
syrup

syrupos inuenerit. SEN. Propterea nos, magistrales appellamus. BRA. Vtrosq; parare poteris pro his medicis qui composito uti uolunt, tamen apud nos eius usus rarus est.

SENEX.

Miua cydoniorum in hunc ordinem posita est. Miua cydoniorum.
 BRA. Et ipsam inter syrupos numerasti? SEN. Numero: nam addita aqua, ut syrupus, potabilis fit: & non modo eius usus est ad roborandum uentriculum, hepatis, & omnia uiscera, & ad uomitum sistendum, & fluxui uentris aduersatur, imò etiam concoquit materias, & preparat uias: & Auicenna hanc compositionem syrupum de cotoneis appellat, quamuis Mesue syrupum de cotoneis primo prosequatur, deinceps de miua sermonem habeat. Tamen communis est per totam Italiam usus, ut ea pro syrupo de cotoneis utantur: & re uera mira compositio est ad roboranda membra. Et nisi Gulielmi autoritatem refugeres, tibi dicerem eum autorem non appellare miuam, sed syrupum de cotoneis. Præterea tibi Almanforis nonnumquam librum adducerem in libro diuisionum, in cap. de medicinis solutiuis uentris, ubi inquit: Confectio miuæ constrictiuæ, quæ est syrupus de cotoneis. BRA. Videris ex pharmacopola factus dialecticus, ubi probare miuam syrupum esse conaris, uel bibi, ut syrapi bibuntur. Hoc autem non inficior, sed id tantum me mouebat, quod hoc uocabulum miua apud Mauritanos succum fructuum significat adeò coctum, ut in formam sapæ, uel mellis deueniret. In reliquis tecum sum, miuam esse potabilem, esse concoquentem malos succos, imò syrupum uerè esse, quia ex succo fit. Sed ne pigeat compositionem quam facis,

facis, aperire, & componendi modum. SEN. Mesuen
penitus sequor, propterea in hunc modum paro:

Recipe succi cydoniorum acetosorum lib. xx.
Vini boni antiqui lib. x.

Misceo, & cum facilitate coquo, donec eius tertia pars
consumpta sit, & continuè spumam aufero: deinde per-
colo, & residere permitto donec clarescat: postea ad-
do lib. sex boni mellis depurati: iterumq; bullio spumam
semper auferens, & Alefanginas species in lineo pan-
no uinctas habeo, quas in prædictum liquorem suspen-
do, sæpe stringens atq; modice fricans, ut specierum uis
facile exire possit, & miuam transire. Cùm in spissiore
formam redacta est, & iam facta sit miua, ipsam aro-
matizo, tertiam partem drachmæ musci addens, & duas

Alefanginæ
species,

3. galliæ. BRAS. Quæ sunt istæ Alefanginæ species?
SEN. Hæ, quas hic subscribam:

Recipe cinamomi	}	añ.	3.	ij.
Heil				
Garyophyllorum			3.	ij.
Zinziberis	}	añ.	3.	i. ʒ.
Mastichis				
Croci			3.	ij.
Ligni aloës	}	añ.	3.	ʒ. ʒ.
Macis				

Omnia præter crocum terantur contritione crassa, &
in lineum pannum colligentur. BRA. Tot res ponis in
tua miua? SEN. Tot. BRA. Nunquam ea utar in pro-
fluuiò alui à calida materia dependente. Illi autem phar-
macopole mihi magis placent, qui simplicissimā parant,
ex

ex cydoniorum succo, uino, & melle, uel zucharo: quia multi ex zucharo faciunt, & non ex melle, quamuis antiqui Græci Miuam ex melle conficerent, quia zucharum ignorabant. SEN. Antiquiores igitur Miuam nouere? BRA. Nouere quidem, & ab ipsis Mauritanis acceperunt: sed alio nomine eam uocant, & alia proportione conficiunt. Nempe Paulus lib. vii. cap. xv. hydromalum Hydromalum fieri docet in hunc ferè modum:

Accipe succi malorum cydoniorum mundorum

contusorum

sextarios duos.

Mellis

sextarios tres.

Aquæ

sextarios sex.

Coquito despumans usq; ad tertias. Vides Paulum uini loco, quod Mesue ponit, aquam posuisse. Alio etiã modo parabant (ut Paulus refert,) nempe accipiebant malorum cydoniorum concisorum purorum lib. v. in aquæ fontis sextarijs decem elixabant, donec omnia essent unum corpus: postea refrigerabant, & colabant: expresso autem cremore, mala proieciabant, & aquam metientes, mellis quantitatem dimidiam aquæ admiscebant, & rursus coquebant, assidue despumando, donec octaua pars euanescat decoquendo. SEN. Tibi fortè placeret ut in hunc modum pararem? BRA. Et mihi placeret, & alijs multis bonis uiris, ut miuam his simplicioribus modis conficeres. Si autem pro alijs cõpositam illam, quæ magis calida, quàm temperata est, parare uolueris, facito: nam ubi possum antiquos imitari, semper imitor. SEN. Quid significat id uocabulum Alefangine? BRA. Vocabulũ est Mauritanum, & etiam corruptũ, quo ipsi pulueres odoratos

Alefangine
quid signi-
ficat,

M ratos

ratos intelligūt, quibus cibaria condiuntur: ut sunt apud nos species ex pipere, cinamomo, garyophyllis, gingibere, atq; similibus. Tamē ad pulveres etiā usurpāt, qui uel actu uel uirtute compositiones ingrediūtur. Hic puluis, quem Mesue in miuā ponit, certe odoratus ualde est, & miuæ tribuit, ut possit tanquam intinctus comedi. S E N. Equidem uerum est, nam re uera est optimus intinctus. B R A. Ego quandoque miuam exhibeo his qui habent uentriculum debiliorem cum carnibus, sicut alij solent intinctus uti, quos Saporez uocāt, nec respuunt ægri, & illis plurimum prodest. Sunt ne hi pulveres prædicti, illi qui Alefanginas pilulas ingrediuntur? S E N. Sunt pro parte, sed multa alia aromata, & uentriculum roborantia pilulas ingrediuntur, ut uidere licebit, cum de pilulis

Heil. agemus. Libenter autem scirem quid sit Heil: nam recentēs inquit esse speciem cardamomi quam non habemus, cuius loco cardamomum maius accipimus. B R A. Imò heil cardamomum maius uerè est, si Serapionem capite L X I I I I. de simplicium facultatibus considerabis, ubi inquit: Sacolla, id est cardamomum, & cardamomum maius est heil. est autem apud Arabes uerum cardamomum maius, id quod pharmacopola minus appellant, quia est granum magnum plura parua grana continens. Propterea bene dicit Serapio secundum Isaac hebem Abraham, quòd habet cortices & capita sicuti rosa, & sunt grana magna sicut nabach, aut parua maiora, & intra ipsum sunt granula parua angulosa boni odoris, pinguia puluerulenta. S E N. Certe hæc grana angulosa nostrum cardamomum minus sunt. B R A.

Sunt

Sunt (ut dicitis) tamen est cardamomum maius Serapionis, quia ipse denominat à grano magno, in quo alia grana continentur. Scito autem aliquos pharmacopolas secundum Mesuen, miuam parare, quam ipse simplicem appellat, & non primam, sine speciebus, cuius compositio recipit succi cydoniorum lib. centum, & ponitur in uas lapideum mundum, & cum facilitate bulliunt, semper spumam auferendo, usq; ad consumptionem medietatis, deinde colant, & per tres horas residere dimitunt: postea addunt uini antiqui lib. lx. postea supra prunas coquunt, quousq; syrupi spissitudinē habeat: addenda autem est conueniens quantitas mellis: nonnulli ex nostris pharmacopolis hanc miuam ex zucharo, non autem ex melle faciunt: alij ex melle: alij præscriptam pro simplici faciunt, & non addunt pulueres, & ex zucharo faciunt, alij ex melle, alij faciunt (ut tu) cum speciebus: ut in hac compositione tanta diuersitas sit, ut nullus ferè eodem modo paret: tamē Medici nec sciunt, nec animaduertunt, uel animaduertere curant. Vnum uerò hoc loco annotabis, quod dicit has Alefanginas species esse trituras grossas modo, ob eam rationem, quia cum in syrupos uires specierum aromaticarum ponuntur, non ita facile resoluuntur. Hoc documentū & hic accipio, & ex compositione melicrati, ut si cōfectiones aromatizari debēt, pulueres necessario subtilissimi sint, propterea in Alefanginis pilulis pulueres subtilissimos faciet. Fiunt autem à Serapione nonnulli syrupi de cydonijs, & ab Auicenna, qui ab his multum differunt, ideo omittantur: suaderemq; ut Pauli Aeginetæ compositionem sequeremur:

remur: quam pro aegris meis para. pro illis autem medicis, qui barbaros sequi uolunt, ne dicam mendicis, tuam miuam para. S E N. Ego illam Pauli pro omnibus parabo: nullus enim ex his inuenitur qui compositiones scire uoluerint, sed tantum compositionum nomina addiscunt, indicuntque, quid indicent ignorantes. Ne autem in hac miua diu immoremur, ad alios syrupos flectamus.

S E N E X.

Oxymel simplex,

OXymel simplex & compositum sequuntur. B R A. Apud uos multa esse puto, sub hac uoce oxy, quae acetum recipiunt. S E N. Multa quidem sunt, quae in nostra arte acetum recipiunt, sed tantum quatuor sunt, quae ab $\omicron\chi$ uoce Graeca, id est aceto, denominationem sumunt, & ab ea incipiunt. B R A. Haec enumera, ni pigeat. S E N. Oxymel simplex, oxymel compositum, oxyzachara, oxymel squilliticum. B R A. Ab oxymelle simplici incipere oportet: nam potus antiquissimus est, quo Hippocrates & Galenus utebantur, pro expurgando splene, & hepate, ut Galenus testatur, pro incidendis materiis crassis, & glutinosis, & quae multum inhaerent: nempe subtiliat, aperit, incidit, abstergit, & in aegritudinibus longioribus plurimum ualet: estque antiquus syrupus. S E. Hi syrupi mihi summe placent, qui aliquid antiquitatis sapiunt: nam facile est illos emendare, si error inciderit, cum Graeci autores nunc passim habeantur. B R A. Hippocrates lib. I II. de ratione uictus in morbis acutis, egregie de oxymelle pertractat, inquiring in illis morbis scilicet acutis potissime utilem esse: nam sputum educit, & spiritum faciliorem reddit. Notatque Hippocrates

crates & ualde acidum, & nō ualde acidum fieri posse. Si ualde acidum sit, adstringit sputa, & uiscosiora reddit, & submergit: ideo hoc exhiberi non laudat: si autem exhibueris, tepidū sit, & paulatim tribuas. Si uerò adeò acidum non fuerit, os & fauces humectat, sputum euocat, si uim compescit, præcordijs, uisceribus, cæterisq; id genus partibus amicum est: quia mellis noxas prohibet: nam quod in melle biliosum est, reprimit, & flatus discutit, & urinam ciet. Post hæc ab Hippocrate eius noxæ ponuntur. Notatq; hoc in loco Hippocratem, oxymeli ante sorbitiones, ieiuno, & noctu potandum dare, quæ communis est hora sumendi syrupos. Tamē & post sorbitiones propinat, sed lōgo spatio, ut sorbitio iam cocta sit. S E N. Quid intelligis per sorbitionem apud Hippocratem? B R A. Nihil aliud quàm cibum, quem in morbo acuto dabat, qui erat uel ptisana, uel cremor, uel aliquid simile, quod per modum potus sumebatur: quamuis Galenus ipse tempus assignet, uelitq; inter potum oxymellicis, & sorbitionem duas horas interponi satis esse. Sed & multa alia ab Hippocrate notantur, inter quæ hoc præsertim animaduersione dignum est: quandoq; in toto morbo nos uti oxymeli opus esse, ideo inquit, tūc cum pauco aceto parandum esse, quia cum multo aceto plures offensiones facere potest. Quanta autem aceti quantitas esse debeat, ab Hippocrate regula habetur, Tantū aceti recipere debet, ut gustanti duntaxat sensum moueat. Vnum etiam addam ex Hippocrate, eodem loco, his scilicet magis conferre, quibus amara bilis potius quàm atra exuperat, quia acetum atram bilem parit. Notatq;

oxymeli mulieribus potius quàm uiris obesse. Rationem reddit, quia uterum dolore cruciat. **SEN.** Reperitur ne apud Græcos modus conficiendi hunc syrupum? **BRAS.** Imò reperitur: sed tu in primis quem modum sequaris edoceas. **SEN.** Nos Mesuen sequimur, qui in hunc modum componit: appellat autem Secaniabim, uel Stangebim secundum alios, uel Squingebim, sed decipiuntur. **BRAS.** Quicquid sit de illis barbaris nominibus non curemus: sat est, illa nomina apud Mauritanos syrupum acetosum significare. **SEN.** Mesue accipit mellis boni partes duas, aceti boni partem unam, aquæ fontium claræ & dulcis partes quatuor. Primo autem aquam & mel accipimus, & purificamus semper expumando: postea acetum superadditur, & ita ebulliendo expumamus, & hoc oxymel simplex nuncupatur. **BRAS.** Et etiam ab aliquibus Græcis oxymeli simplex dicitur: quamuis absoluto uocabulo, cum oxymeli dicunt, hunc intelligant ad differentiam oxymellis Scyllitici & Iuliani: Latini appellant acetum mulsum. Paulus capite XI. lib. VII. de hoc oxymeli tractat, cui cognomentum est simplex. Compositionem facit ex acerrimi aceti candidi xesta una, aquæ xestis duabus, mellis xesta una: hæc simul decoquit, semper despumando ad crassitudinem mellis. Inter hos differentia est, quia Paulus magis aceti ponit, quàm Mesue. Sunt enim apud Paulum æquales partes mellis & aceti, & duplum aquæ, sed Mesue duplum aquæ ad mel ponit, & aceti minus quàm mellis. **SEN.** Quomodo deinceps parabo? **BRAS.** Ego Paulum imitandum suaderem. Tamen Dioscorides libro IIII. alio modo conficit: nempe recipit

Stangebim.
Squingebim.

Acetum mulsum,

pit aceti sextarios quinque, marini salis pondo unum, mellis pondo decem, aquæ heminas totidem. Mixtaque simul omnia coquito, usque dum decies inferbuerit: tum refrigerata omnia in dolia diffundito. Sed hancmet compositionem Plinius libro XIII. capite XVII. scribit, sed ipse genus aquæ ponit. Quod enim Dioscorides generali uocabulo dicit, aquæ heminas decem, Plinius dicit aquæ pluviæ. In reliquis parua differentia est. Hæc sunt Plinij uerba loco præcitato ne desideres: Oxymeli hoc uocarunt, mellis decem libris, Aceti ueteris heminis quinque, Salis marini libra, aquæ pluviæ sextarijs quinque sufferuefactis decies, mox elutriatis, atque ita inueteratis, sed & hoc, & hydromeli à Themisone summo auctore damnabantur. SEN. Tu ergo ne arguas Recentiores, nec de ipsis mireris, si diuersas compositiones sequuntur: cum & antiqui ipsi (ut in hac uidere licet) in eadem re uarias compositiones haberent. BRASA. Imò & Plinius alium modum oxymelitis edocet capite secundo libri uigesimitertij ex sententia Dieuchis. uerba eius hæc sunt: Oxymel antiqui (ut Dieuches tradit) hoc modo temperabant, mellis minas decem, aceti ueteris heminas quinque, salis marini pondo, thymbræ quadrantem, aquæ marinæ sextarios quinque pariter coquebant decies deseruescente cortina, atque ita diffundebant, inueterabantque. Sustulit totum id Asclepiades, coarguitque: nam etiam in febribus dabant: profuisse tamen fatentur contra serpentes, quos Sepas uocant, & contra meconium, ac uiscum, & anginas calidum gargarizatum, & auribus, & oris, gutturisque de-

Oxymel
Dieuchis

siderijs. Haftenus Plinius. SEN. Quem ergo, in tanta uarietate sequi oportet? BRA. Certum est apud antiquos de eadem re compositiones uarias fuisse, sed unam pro maiori parte sequebantur. SEN. Eia quam compositionem parabo? BRA. In hac re quid sentiam audies. Antiqui oxymeli uario modo composuere, cum pauciori melle, cum pluri, cum acriori, cum minus acri: ut agritudo, quã curabant, exigebat. Quod ex Hippocrate præcitato loco manifestissime colligitur, & ex Galeno IIII. lib. de sanitate tuẽda, & ex ipso Mesue, qui inquit, quãdoq; augendam aceti dosim, & ex Serapione, & Auicenna, imò & ex tota Arabum schola, à Græcis autoribus accipiente. SEN. Erit ergo incerta componendi regula. BRA. Imò certissima, qua gustum sequebãtur. Propterea Galenum audias loco præcitato de oxymeli dicentem: Id ita præparari debet, Cùm melli optimo super carbones spumã abstuleris, conijcies in ipsum aceti tantum, unde gustanti nec acidum nimis, nec dulce uidebitur. Ac denuò super prunas coques, quoad planè unitæ amborum qualitates sint, nec appareat gustanti acetum adhuc crudum, hinc ab igni depones. Cùmq; uti uoles, aquam ei miscebis, ita nimirum temperans, ut uinum. Ergo qui bibet, si nec de acore eius queritur, nec dulcedine, assidue eo utatur: sin alterutro offenditur, adiecto quod desideratur, rursus id coques. Neq; enim eos probo, qui sub una quapiam mensura id conficiunt, qui mihi similiter ijs affecti uidentur, qui bibentes omnes similiter aquam uino miscere censent: non aduertentes, quibusdã utiq; qui dilutiori insueuerunt, caput statim si uel pusillo meracius hause

hauserint, tentari: quibusdam qui meraciore delectatur,
 stomachum, si dilutius biberint, subuerti. Cum igitur in
 uino tam familiari potione ista incidant, multo sanè ma-
 gis in oxymelite, utpote quàm uinum tum minus familia-
 ri, tum magis forti, ipsa sequi par est. Satius ergo sit ex
 sumentis gustu, non nostro, iudicium de modo facere: id
 esse sumentis naturæ conuenientissimum oxymeli ratios,
 quod utiq; est iucundissimum, proindeq; etiã utile: con-
 trã aduersissimum esse, quod iniucundũ. Galenus haete-
 nus. Ex quibus percipere potes, ex gustu etiam alieno
 oxymel parare. S E. Ergo nullã certam oxymelitis com-
 positionẽ habebimus, quã seruare possimus? B R A. Idem
 Galenus (prædictis uerbis non obstantibus) quasdã com-
 positiones docet, quæ pluribus conueniunt, sed hæ sunt
 primæ mixtiones, quia deinde secundũ uarios gustus im-
 mutare oportet. Ideo inquit: Ipsam tamen primam ipso-
 rum mixtionem, quò plurimis conueniat, talẽ esse oportet:
 Vni aceti parti, mellis, à quo detracta sit spuma, du-
 plum est miscendum: deinde ambo in leni igni coquenda,
 donec eorum qualitates in unum coierint: ita enim nec
 acetum amplius crudum apparebit. Cum aqua uerò sta-
 tim ita facies oxymeli: Melli quadruplum optimæ aquæ
 miscebis: dein coques modico igni, quoad spumare desi-
 nat. Ac malum quidem mel multam egerit spumam: quo
 etiam diutius coqui debebit. Optimũ uerò ut breuissimo
 tempore coquitur, ita minimum spumæ euomit: unde nec
 pari ei coctione est opus: plurimũ certè quartam partẽ
 eius quod ab initio est inditum, amittit: post uerò dimi-
 dio aceti adiecto, rursus coquendum, donec qualitatũ

omnino sit unitas, nec acetum crudū etiā appareat. Post hæc aliam compositionem ponit Galenus, inquiens: Conficitur sanè oxymeli etiam tribus statim ab initio mixtis, ad hunc modum: Aceti uni parti additur mellis duplum, & aquæ quadruplum: atque hæc ad tertiam partem coquantur, uel etiā quartā spuma interim detracta. Quod si ualentius id facere studes, tantūdem inijcies aceti, quantum mellis. S E N. Hic est modus, quem Mesue docuit. B R A. Certe is est, & etiā ille Pauli: nam si mel, & acetum equalia sint, est modus Pauli. Si autē acetum sit minus, est modus Galeni, & Mesue. S E N. Igitur hūc Mesue modū parabimus? B R A. Hūc Mesue conficito, quia est Galeni modus. Sed bonus medicus addere acetum, quādo opus est, debet. At quia multi sunt, qui aquam & mel accipiunt, & usq; ad cōsumptionem ferè aquæ semper expumando ebullire faciunt, antequam ponant acetum: propterea magis laudo, ut in primis, secundum Galeni normam, mel despumetur: postea aqua addatur, & bulliant semper despumando, quousq; sint duæ lib. aquæ consumptæ, uel aliquid magis: postea addito aceto iterū bulliant, non, ut dicit Galenus ad tertiam partem, uel ad quartam: sed quousq; syrupi formam habuerit, ut seruari possit. S E N. Non uis ergo ut antiquos penitus sequamur? B R A. Vbi melius inuentum sit, semper melius sequor. Vides autē antiquos in hac re inuicē esse diuersos: sed melior forma, & ad conseruandum aptior, & quæ pluribus proffit, hæc est, quam Galenus edocuit, & quam Mesue, Serapio, & Auicenna secuti sunt: nec etiam illa Pauli parum congruit. Modus autem conficiendi, quem dixi

diximus, scilicet ad cocturam syrupi, magis cōueniens est quàm ille Galeni uel Pauli. S E N. Arabes igitur ita iurgijs afficiendi non sunt. B R A. Imò in condiendis rebus, & in uarijs compositionibus maxime præstant: nec unquam illuc duci potui, ut de ipsis maledicerem: cùm in multis & ipsi nostram artem iuuerint. Illos tantum redarguo, qui in gratiam Arabum, eos despicunt, qui bonas literas sectantur. Nunc ad oxymeli compositum ueniamus, si in primis me admonueris, an ex zucharo uel melle, hunc syrupum præpares. S E N. Semper ex melle, & hunc, & oxymel compositum conficimus: tamen non desunt, qui ex zucharo parent. B R A. Scio, & Hermolaus Barbarus uoluit hoc appellari Oxyzachar, quāuis alia res sit uocata oxyzachara, de qua posterius dicemus. Nunc de oxymelle composito agendū est, cuius de-

Oxymel compositum

scriptionem enarra. S E N. Ego Mesuen sequor: nam alij multi sunt, qui illum non sequuntur. B R A. Id scio. Tu descriptionem quam sequeris, proponas. S E N. Hæc est:

Recipe corticum radicum Apij	}	añ.	vnc.	ij.
Fœniculi				
Semimis Anisi	}	añ.	vnc.	j.
Apij				
Fœniculi				

Mudentur cortices, & terantur, & proijciantur super eas in uase lapideo positas aceti boni antiqui & albi lib. x. aquæ lib. xx. & dimittatur per diem & noctē: deinde coquatur, donec eius tertia pars cōsumatur: post ea coletur, & proijciatur super ipsum mel, quod sit medietas eius, & coquatur cum facilitate. Hæc Mesue, quæ sequor.

sequor. *B R A.* Tamen multi sunt, qui alio modo parant, nempe quinque radices accipiunt, & hoc modo ordinant:

Recipe Corticum Radicum apij

Fœniculi

Petroselini

Brusci

Asparagi

Seminum Apij

Fœniculi

añ. vnc. ij.

añ. vnc. j.

Predictæ radices cum seminibus in lib. xij. aquæ, & lib. j. aceti decoquantur, quousq; ad medietatem resoluantur, aut paulò plus: deinde cum melle, quantum sufficit ad syrupi formam ebulliant: sed hic syrupus cum eo de quinque radicibus cum aceto plurimùm conuenit, si ex zucharo factus esset: si autem absq; aceto fiat, cum illo de quinque radicibus sine aceto conuenit. *S E N.* Audiui quosdã, qui seminum loco vnc. j. ꝑ. radicem raphani addidere. *B R A.* Equidem nonnulli sunt, qui ita parant, sed potius in gratiam quorundam medicorum, quàm quod ita communiter parari possit, aut debeat. Alij etiã sunt, qui semina penitus derelinquunt. *S E N.* Reperitur ne apud antiquos hic syrupus? *B R A.* Non, quod sciuerim: quamuis apud antiquos sub oxymellis nomine multæ compositiones inueniantur, sicut est oxymel Iuliani, in quem plura ingrediuntur: cuius meminit Galenus ad Glauconem in cura podagræ à bilioso humore factæ, & Paulus lib. III. cap. XII. Aderat & oxymel splenicum ad spleneticos optimum, & oxymel pro calculosis, quorum compositionum Paulus lib. VII. cap. XI. meminit. Nos autẽ

Oxymel Iuliani,

Oxymel splenicum,

Oxymel pro calculosis,

hæc

hec duo solū prædicta in usu habemus. Optarim autem
 ut splenicū paratum seruares: nam optima compositio
 est ad spleneticos, & clausa uehementer aperit. SE. Si
 compositionem edocuueris, in tuam gratiā parabo. BRA.
 Hec est, quam dicam, à Paulo præcitato loco sumpta:

Recipe corticis Radicis cappariss

Scolopendrij

Assari

Ireos

Florum iunci rotundi odorati

Florum cyperidis

Anisi

Cymini

Fœniculi

Acori

Fructus erices

Foliorum tamaricis

Salicis

Radicis Apij

Dendro libani

Scillæ

singulorū vnc. j.

uniuscuiusq; vnc. ij.

Aceti xesta una Mellis xestis tribus.

Guttæ Amoniaci Thymiamatis.

Præpara ad modum Scyllitici, & da cochlearia duo.
 SEN. Multa simplicia enumerasti, quæ an habeam, &
 quid sint ignoro. BRA. Omnia habes partim in exami=
 ne enucleata, partim quando parare uolueris, edocebi=
 mus. Interim oxymel scylliticum tractemus. Sed hoc com=
 modius fiet, si acetū scylliticū in primis pertractaueri=
 mus.

mus, SEN. Scire autem cupio de oxymelle cōposito, ad quid utile sit. BRA. Ad omnia ad quæ simplex: sed uehementius ad febres antiquas, bilem crassam, atq; pituitā attenuat, & omnes obstructions, præsertim uentriculi, iecoris, & splenis aperit, urinam mouet, calculosis prodest. Quod etiam Arabes fatentur. Sed tuum modū aceti

Acetum scylliticum,

Scyllitici enarra. SEN. Ego Mesuen præcise imitor: etenim scyllæ cortices accipio, nec intrinsecas nec extrinsecas, sed medias inter eas quæ in centro sunt, & quæ in circumferētia, & acu simul consuo linea, & XL. dierum spatio in umbra siccari permitto, postea ligneo cultro in frusta cōminuo, & pro omni libra huius cōminutæ scyllæ, aceti boni lib. VIII. iniicio, & in uas uitriatum arcti orificij impono obturoq; & deinde per alios XL. dies soli expono, postea colo. Itaq; acetum præparatum est. Antiqui autem parabant ne hoc modo? BRA. Paul. lib. VII. cap. XI. hoc modo conficit: Accipe scyllæ candidæ in minutas partes cōcisæ, & diebus XL. in umbra exiccate & rursus purgatæ, minas sex, aceti boni xestas XII. operculato uase ponas sub solem per dies LX. quibus transactis scyllam expressam abijce, & acetū excolatum in uas reponito. SEN. Inter hoc Pauli & illud Mesue multa differentia non est. BRA. Non equidem. Alij etiam conficiendi modi à Paulo edocentur: nempe aliqui scyllæ minam unam in aceti xestis sex recipiebant. Alij uiridis scyllæ idem pondus in sex aceti minas condunt, quod tamē cæteris acutius est. SEN. Paulus mentionē non facit quod mediij cortices sumi debeant. BRA. Subintelligere oportet, & à Dioscoride lib. IIII. animad

maruertitur, ubi hanc compositionem scribens, inquit: Scylla, quæ sit alba deligitur, huius crudæ direptis duris & extrinsecus positis omnibus, tenerā medietatem per minutas partes recidunt, & filo suspendunt ex interuallo, ne se cōtingant segmenta per dies XL. in umbra, donec assiccentur: deinde cum arida erunt, in aceti optimi xij. sextarios mergunt, ut diebus septem patiaris esse sub sole obturatis diligēter uasis: post eum numerū dierum scylla eximitur, calcatur, abijcitur, acetū ipsum eliquatur, transfunditur, reponitur. S E N. Video apud antiquos in tempore expositionis ad solem differētiā esse. Cur autem medios cortices, & non extremos accipiunt? B R A. Hoc non immeritò faciunt, quia superficiales partes tum nimis siccae sunt, tum ob solis ardorē & actionē uenosa effecta sunt: partes uerò quæ apud cētrū sunt, humiditate nimia abundant. Vnumq; adde, non esse recipiēdos cortices nimis crassos, nec nimis subtiles, sed scylla, quam sumis, mediocrem substantiā habere debet. Tamen & Dioscorides aliorū cōpositiones recenset. Nēpe aliqui pondo scyllæ in sextarios aceti quinque demittunt. Nec deerant, q̄ acerrimū acetū pararēt, alio modo quā cōficeret suū acre Paulus: etenim repugnāt tunicis cortices, & exarescere non permittunt, statimq; musteas ac recentes alias pari mensura coniiciunt in acetū, & initio VII. mensis eximunt. S E N. Hoc acerrimū esse debet, ut ferè, gustu tentari non possit. B R A. Tamen eo antiqui utebantur. S E N. Gaudeo cum uiderim & antiquos in suis compositionibus diuersos, ut nullus inueniatur qui eandem compositionem eodem modo confectam paret.

Recen

Recentes igitur reprehendendi non sunt, quoniã & hoc
 semper fuit antiquorum uitium. **B R A.** Si tu antiquorũ
 compositiones contempleris, statim inuenies diuersi-
 tatem esse, quia compositio efficacior, & minus efficax
 redditur: quas diuersitates medicus cognoscere debet, ne
 inefficaciori remedio utatur, quando efficaciori indige-
 mus, & e contrario. In recentiorum autem compositio-
 nibus diuersitas est in simplicibus, quæ aliã intentionem
 pharmaco tribuunt, & quæ morbo potius contraria est.
 Hoc est, quod uarias compositiones damno, non quia non
 nouerim antiquos etiã pro uarietate ingeniorum & di-
 uersarum ætatum compositiones immutasse: hoc enim in
 nostra hac facultate usu uenit, ut aliqui in qualibet ætate
 nascantur, qui sibi arrogēt. Vnde Plinius medicinam ar-
 tem Interpolem appellat: hi (ut uideantur potius quàm
 sint) omnia immutant, omnia peruertunt, adeò ut multis
 occasionem dederint hãc artem inconstantissimã appel-
 landi, quum nulla cõstantior, firmior ue sit. **S E.** Succur-
 rit ne tot affectibus, quot Mesue enumerat hoc acetum?
B R A. Imò & pluribus quàm à Mesue dicãtur: nam Pli-
 nius cap. 11. li. XXIII. inueteratũ magis probari docet,
 & prodesse acescentibus cibis, nam gustatum pœnã eam
 discutit: etiam prodesse his qui ieiuni uomunt, nam cal-
 lum faucium facit, ac stomachi: odorem oris tollit, gingi-
 uas adstringit, dentes firmat, colorem meliorem præstat:
 tarditatem quoque aurium gargarizatione purgat, &
 transitũ auditus aperit: oculorum aciem obiter exacuit,
 comitialibus, melancholicis, uertiginosis, uuluarum strã-
 gulationibus, percussis, ac præcipitatis, & ob id sanguis-
 ne con

ne conglobato, neruis infirmis, renum uitijs perquã utile, cauendum exulceratis. Adde à Dioscoride plura alia dici, quàm à Plinio scripta sint: sed in genere uehementer incidit. S E. Quum apud autores tot diuersitates inueniantur, quomodo confecturus sum ego? B R A. Apud Latinos diuersitates solum in tempore sunt. S E N. Fueré ne alij antiquiores Latini, qui præter Plinium de hoc aceto tractarent? B R A. Columel. lib. XIII. cap. XXXIIII. acetum scilliticum, & eius compositionem edocet, parum à Plinio differens, nisi in numero dierum quo insolatur. Palladius in Iulio mense capite octauo, de hoc aceto agit, & præparandi modum ostendit: qui & ipse in diebus insolationis differt. S E N. Plinij locum non indicasti, quo hoc acetum parare docet. B R A. Et locum indicabimus, & uerba afferemus, ut eius morelconficere possis. Locus est x x. lib. capite I x. Vbi de scilla agit, inquit: Scillarum in medicina alba est quæ masculus, foemina nigra: scilla quæ candidissima fuerit, utilissima erit. Huic aridis tunicis direptis, quod reliquũ è uiuo est, consutum suspenditur lino modicis interuallis. Postea arida frustra in cadum aceti quàm asperrimi pendentia immerguntur, ita ne ulla parte uas contingãt. Hoc fit ante solstitium diebus XLVIII. Gypso deinde oblitus cadus ponitur sub tegulis, totius diei solẽ accipientibus. Post eum numerum dierum tollitur uas, scilla eximitur, acetum transfunditur. S E. A` Mesue non parum differt, is tamen non est. Hoc etiam loco Plinius eius uires describit, inter quas hoc mirum dictu ponit: Sed tanta (inquit) uis est, ut auidius haustum extinctæ animæ momento aliquo

N Speciem

speciem præbeat. s E. Mirum dictu hoc est. B R A. Mi-
rum quidem, sed non impossibile: nempe & nostro tem-
pore huius generis ardentes aquæ parantur, quæ semi-
mortuos per aliquod temporis spatium reuiuiscere fa-
ciunt. s E N. Scio, & iam ego tuo nomine paravi. B R A.
Aliàs parasti. Nunc uero unam ab alijs diuersam parare
incipies in gratiã illustrissimæ & excellentissimæ H E R-
C V L I S Ducis Ferrariæ quarti, quem nobis Deus opti-
mus diu seruet, de qua mira plerunq; uidi, adeò ut tres
guttæ quãdoq; aliquem adeò reuiuiscere fecerint, quod
domui suæ opportuna disposuit, testatus est, & trium
dierum spatio adhuc superuixit, qui debebat eadem ho-
ra mori. Nonnulliq; Carmelitæ iudicarunt hanc compo-
sitionem eam esse, qua Clemens septimus Pontifex ma-
ximus uita ferè destitutus, per aliquot dies superuixit.
Sed Deus optimus, qui gregem suum ab eo pastore libe-
rare uoluit, huius aquæ uires cõfregit. Tamen hæc com-
positio, quam faciemus, illa adhuc potentior est, quã pon-
tifex hausisse dicitur. s E. Quidã autor noster, qui Ser-
uitor inscribitur, alios quosdã modos acetum scilliticum
parandi docet: at ego quẽ imitari debeam ignoro. B R A.
Quum antiqui inter se dissidentes sint, & potissimum in
tempore quo insolatur: propterea à tua consuetudine te
dimouere nescirem, ut Mesuẽ sequaris, qui à Græcis, &
Latinis parum euariat, & in tempore insolãdi x l. die-
rum spatium accipit, quod tempus apud medicos in plu-
ribus criticum est. Scias autem quemadmodum mulieres
nostræ singulis annis oleum rosaceum parant, ut eò per
totum annum utantur quando opus erit, ita antiquiori
temp

tempore quisq; acetum scillitum pro usu domus conficiebat, nec paulatim exhibere uerebantur quousque ad cyathum unum & duos sumerēt. Sed de hoc aceto satis.

S E N. Igitur de oxymelle scillitico loquamur. B R A. LO-

quamur, postquā Græci, Latini, & Arabes de aceto scil-

Oxymel scil-
liticum

litico inter se differunt. Sed quo modo hoc mel scilliti-

cum paras? S E N. Mesuen sequor, nempe accipio mellis

despumati libras tres, aceti scillitici libras duas, simul co-

quo cum facilitate semper despumando, quo ad perfe-

ctam syrupi formam habuerit. Quo cōfecto, ad medicos

usus seruo, quādo materiæ ualde frigidae sunt, ualde glu-

timosae, & tenaces, & quæ in locis sunt à quibus difficul-

ter euelluntur: ualet etiam ad uentriculi, capitis, & ui-

scerū agritudines, ad uesicæ mollificationem, & ad eru-

ctationem acetosam. B R A. Quomodo sine aqua confi-

cere potes? S E N. Ego aquam non addo. B R A. Ego au-

tem addendam puto: ut postea semper despumando co-

quatur: & hoc est, quod Mesue dicit, & perficitur de-

coctio eius, ut diximus in speciebus secaniabim. Ibi autē

aquam ponit. Ideo iudico, quod aquæ libras I I I I. inijce-

re debeas. Nam sicut in secaniabim de radicibus aqua

est duplum aceti, ita hic aqua duplum aceti esse debet,

etiam aqua in simplici secaniabim acetum in maiori co-

pia superat. Sed quod dixi satis est. Semper autē ob per-

fectiorem cocturam aquam inijcerem, & ob eam causam

quam dicit Mesue in oxymelle simplici. S E. Deinceps

semper ita agam. Antiquiores autem de hoc Oxymelle

scillitico tractarunt ne? B R A. De hoc nunquam, sed

Paulus Aegineta libro VII. capite XI. alterius oxyme-

Oxymel scil-
liticum com-
positum,

litos scillitici meminit, quod in tua officina confectum
uoluerim : appellabiturq; oxymeli scilliticum cōpositū.
SEN. Eius compositionem, ni pigeat, edoce. BRA. Hæc
est, quam dicam:

Recipe Interaneorum mollium Scillæ lib. ij.

Aceti acrioris albi xestas xv.

Piperis

Petroselini Macedonici } añ. vnc. ij.

Dauci Cretici

Ameos

Anisi

Nardi Gallicæ

Libystici

Assari

Cardamomi

Spicæ nardi

Amomi

Rha Pontici

Fœniculi

Seminis cymini

Laserpitij

Zinziberis

Pyrethri

Hyssopi cretici

Costi

Pulegij

Menthæ uiridis, fasciculum unum.

Rutæ uiridis tenerioris caules quinque.

Mellis Attici xestam unam.

añ. semissem.

añ. vnc. j.

Hepsematis, id est sapa, xestas duas.

Apij uiridis fasciculum unum.

Interanea Scillae candida concisa conijce in acetum, & per dies septem sub ardentissimo canis aestu macerari sinito, deinde scillam subleuans, arida quidem iam concisa, uiridia uero integra aceto insere, & post septē dies rursum omnia extrahēs, aceto immitte mel cum hepsenate: quibus decoctis usq; ad crassitudinem in uasculo uitreo reconde. Hæc est Pauli compositio, qua (inquit) uel ante prandiū propinationis loco uti debemus, uel post cibum ueluti in salsamento. SEN. Hæc certe magna compositio est. Mesue & ipse secundū Democritum scilliticum oxymel parare docet, sed cum isto nihil habet, omnino sum ipsum paraturus, sed opus erit, quod simplicia quædam edoceas. BRA. Libenter fiet. SEN. Nunc de Oxy-

Oxyzachara

zachara sermo fiat. BRA. Hermolaus Barbarus Oxy-

Oxyfachar.

mel simplex, si cum zucharo fiat, & nō cum melle oxyfachar uocari inquit: & re uera, id est suum proprium nomen: sed alia compositio est quam uos Pharmacopole pro Oxysachar paratis, & corrupto uocabulo Oxyzachara dicitis. SEN. Est compositio Nicolai, quæ recipit tres res, acetū, succum granatorum & zucharū. BRA. Ego quandoq; ex solo aceto parari iubeo, quandoq; ex solo granatorum succo, quandoque ex uino Omphacio, quandoq; ex limonum, uel narantiorum uocatorum succo, ut sumentis conuenit. Nicolaus per hunc ordinē suum Oxysachar fieri iubet, ut recipiantur zuchari libra una, succi malorū granatorū vnc. viij. aceti vnc. iij. ponantur ad ignem in uase stanno circunlito, & bulliant semper

N 3 spatula

spatula agitando, donec ad quantitatem zuchari uel ferè deueniat. **B R A.** Est potus suavis, qui februm tertianarum inflammationes sedat, qui bilē in uentriculo purgat, qui etiā plurimum aperit. Et Oxysachar loco oxymellis tutius uti poteris: quoniam ratione mellis ita nocere non potest, ut oxymel facit. Quippe certus sum si Hippocrates & Galenus zucharum nouissent, Oxysachar componendum uoluissent, minori dispendio, quam oxymel. **S E.** Gaudeo quoties apud nos aliqua esse inuenio, quæ antiquioribus illis recondita, & occulta fuere. **B R A.** Certum est omnia non nouisse antiquos, in multis tamen diligentiam hebuere. In uno autem in Oxysacharte attentum faciam quod zucharum non clarifices. **S E N.** Ita semper paro. **B R A.** Bene est.

S E N E X.

Mel uiolatum,

MEl uiolatum considerandum prætermiseramus. **B R A.** De illo agendum erat, quando de syrupo uiolato & infusione uiolarum loquebamur. Ut autem de ipso perfecte loquamur, quibus utaris edoceas. **S E N.** Ego in mea officina mel uiolatum, & zucharum uiolatum habeo. Zucharum uiolatum eodem modo paro, quo rosatum, unicuique libræ zuchari vnc. iij. uiolarum, id est florum uiolarum exhibens. Etiam mel uiolatum ex infusione eodem modo conficio, sicut mel rosatum ex infusione rosarum, quia ex infusione uiolarum & melle, mel uiolatum paro. **B R A.** De uiolato zucharo errare non potes, quia à Mesue perfectam normam habes, & ab eodem de uiolato melle etiam regulam habes, quia uel fit colatum, uel non colatum. Si quidem colatum fiat,
Mesue

Mesue regulā tribuit, duarum uiolarum partes sint, & sex mellis, ut etiam in Zucharo facis. Tamē huius mellis rarus usus est. Si uero colatū facias, unus est modus cum infusione uiolarū, de quo superius egisti. Alius est modus ex puro uiolarū succo. Tertius est modus, qui mihi summe placet, à Nicolao factus, ut in x. lib. albissimi & purissimi mellis despumati (secundū Nicolaū, secundū nos autē mel ad aurū inclinet) ponatur succi recentium uiolarum lib. j. cum igni apposita sunt, adde uiolarū recentium cultro incisarū libras iiij. & bulliant semper miscendo, ad consumptionē succi. S E. Quandoq; solebam hoc modo parare. B R A. Siccitati pectoris, & lenta febre affectis plurimum conuenit.

S E N E X.

PAucissima inter syrupos considerata uidentur. Si quid sit, Diamorum est. B R A. An inter syrupos Diamorū numerari debeat, nec ne, in dubio est, tū quia Mesue inter genera Loch (ut eius uocabulo utar) numerauit, tum quia syrupi more non bibitur. Sed de hac re digladiari non liceat, modò compositionem ipsam cognoscamus. Quod genus Diamorū paras? S E N. Quod omnes alij, illud scilicet quod à Nicolao edocetur, qui in hunc modum conficit:

Diamorum
simplex.

Recipe mororum celsi	lib.	℥.
Morum bati	lib.	j.
Mellis	lib.	℥.
Sapæ	vnc.	iiij.

Ita etiam conficio: Sumo succum mororum cum melle & sapa in uase æreo stanno circunlito, & suauiter decoquo: cum autē an coctum sit cognoscere uolo, guttam

N 4 supra

supra marmor pono: & si inhereat, coctum est: adeo autem inhereat, ut si digito tangam, resiliat, tunc coctum est: hoc uiso percolo, & in uase stanno circūlito usui reseruo. B R A. Vsus eius magnus est in palati excoriationibus, quādo uua deciderit, & materia aliqua impletur, ubi in gula ardor persentitur, aut feruor quidam ingens. In principio etiam synanches plurimum ualet. Sed Mesue aliam compositionem habet, quam Diamorum appellat, in ea distinctione ubi de Loch tractat, quā etiam plures faciunt, & quam ad omnes gutturis & uuae apostemata ualere dicit, & ad omnem præfocationem:

Recipe succi mororum dulcium > añ. lib. j. ꝑ.

Mororum de sceni

Rob

Mellis

> añ.

lib.

j.

Coquantur cum facilitate usque ad mellis spissitudinem, & serua. Appellaturq; simplex Diamorum. Sunt autem qui cum maior necessitas ingruit, addunt

Aluminis

Myrrhæ

Croci

Succi agrestæ

} añ. partes æquales.

SENE X. Ego nunquam hæc uel addidi, uel addere uidi. B R A. Ego autem in Diamoro quandoq; & hæc & alia (ut opus est) addo. Sed unū admoneo, Mesuen huic compositioni hæc addidisse, quæ à Galeno adduntur v i. lib. de compositione medicamentorum secundū loca, qui liber à barbaris Miamir nuncupatur: & quāuis eadem præcise à Galeno in hanc compositionem non inijciantur, tamen eandem

eandem intentionem sequitur. Eo enim loco duas Diamori compositiones describit, quarum altera Andromachi, altera ipsius Galeni est. Galenus docet nos puro succo uti debere phlegmone incipiēte, & ego eo utor, quū recentia mora in sua arbore pendent: alio enim tempore cū defunt mora, eorū succus melle mixtus seruatur: tamē sine melle uehementius repellit. Quod in phlegmonum principijs queritur, post principium, quia simul & repellere, & resoluerē indigemus, tunc cum melle conuenit. Tamē Galenus in principio simul cum succo, quandoq; Rhum, id est sumachiū dictum miscebat, quandoq; omphacium: quibus deficientibus, rosarum flores sumebat, aut siccas rosas, aut balaustium, aut gallam, aut thus, aut hypocistida, aut succum lentisci, aut (ut breuibus expediat) aliquod adstringens, quod uim repellēdi habeat. Et hæc est in principio omnium phlegmonum intentio repellere: post principiū ad concoquendum myrrha & crocus adduntur: postquam coctio facta sit, iniiciendum est aliquod discutiens, ut nitrum, aphronitrum, sulphur, uel origanum, uel pulegium, uel thymum, uel aliquid simile. SEN. Quomodo parabat Galenus suum Diamorum? BRA. Hoc modo:

Recipe Mellis		lib.	j.
Succi Mororum rubi		lib.	v.
Croci	} añ.	3.	j.
Myrrhæ			ʒ.
Omphacij		3.	j.

Hic modus Diamori à Pau. Aegineta lib. vii. ca. xiiii. Diamorū compositum, Diamorū compositum appellatur, quod à Galeni Diamo-

ro in aliquibus et in simpliciū pōderibus differt. Est autē
Pauli Diamori cōpositi descriptio ea quæ subsequitur:
Recipe mororū succi cotylas sex, coquas ad strigmen-
ti balneorum crassitudinem.

Croci contriti denarium j.

Myrrhæ denarios ij.

Omphacij denarium j.

Schisti lapidis triobolum

Mellis Cotylam unam.

Decoquito quousque crassitudinem induat. S E N. Si
Paulus Diamorum compositum hoc appellat, necesse
est, quod simplex prius edocuerit. B R A. Imò id egit:
nam eodem loco duo Diamori simplicis genera ponit.
Alterum ex mororū succi sextarijs tribus, quibus antea
decoctis ad consumptionem tertiæ partis, iniice mellis
sextarium unum, & denuo ad mellis spissitudinem de-
coquito. Alterum ex succo mororum batimorum, id est
ex rubis nascentiū facit, quod primo adstringentius est.
propterea & Galenus uel ex moris celsi, uel rubi confi-
cit. Sed ex rubi moris magis laudat. S E N. In tam ampla
autorum discordia quid agendum mihi est? B R A. Lau-
darem ego, ut duo hæc Diamori simplicis genera quæ à
Paulo fiunt, seruares: nam post primum, secundo utere-
mur. Si deinde uehemētiori repercussione indigeremus,
repellentia, ut Galenus facit, addemus: quādo resolutio-
ne opus erit, resoluentia iniiciemus. Hi autem autores
Sapam non ponunt, quæ in hac compositione mihi sum-
mè displicet, quamuis & à Serapione, & à multis alijs
addatur. S E. Cum etiam Hali, x. lib. eius practicæ aliam
comp

compositionem huius Diamori sequatur, & aliã Mesue
 in capite de Squimantia, quam ego imitari debeo? **B R A.**
 Si duas Pauli simplices compositiones habere non uis,
 simplex Diamorũ ex moris celsi, uel moris batimis con-
 ficito, quod solum habeas: medici uero pro egrorum ne-
 cessitate, secundum uaria morborum tempora addent. Si
 autem (ut officina tua copiosior sit) Diamorum compo-
 situm habere studeas, illud ex Galeno præadductum, ma-
 gis quã id ex Paulo parato. **S E N.** Cum Nicolai Dia-
 morum saram recipiat, est ne idem modus apud omnes
 tum antiquiores tum recētes, parandi sara? **B R A.** Rem
 discutiendã moues, quæ magni momenti est in nostra ar-
 te. Sed posteaquã in hanc arenã descendimus, omnia cum
 recentium, tum antiquorũ uolumina euoluemus, quoad
 tibi pro parte satisfactũ esse cognoscamus, & hoc tanto
 libentius agemus, quia sara unum est ex his, quæ simpli-
 cium examine tua incuria omissa sunt. Ab Arabibus au-
 tem initium sumamus. Cum in Arabum, & Mauritano-
 rum compositionibus Rob, uel Robub, simplici uocabu-
 lo inueneris, sara intelligere oportet: & hoc perpetuò.
 nam id uocabulum, succũ significat: sara uerò per excel-
 lentiã succus appellatur, quia una excellens res est, quæ
 succũ delectabilissimũ facit. **S E.** Vinum igitur erit Ro-
 bub. **B R A.** Duo exiguntur, ut aliquod sit Robub. Vnum,
 quod sit succus. aliud, quod sit inspissatus ad formã mel-
 lis. In alijs succis ad saram ipsam exemplum sumimus,
 quando de eorum inspissatione tractamus, fiat ad for-
 mam Rob, uel Robub, id est ad formã sarae. Omnis ergo
 inspissatus succus Robub dicitur, sed per excellentiam
 sara

Rob.
Robubo

Sara

sapa simplici uocabulo Robub uocatur. Vt autem uerè sit Robub, opus est in primis, quod succus defaecatus sit, deinde per solis aut ignis calorem tantum inspissetur, ut sine corruptione longo tēpore seruari possit. Vnde Ferrarienses mulieres per duos & tres annos sapā integram seruant. Antiqui duo genera sapæ, imò tria habebāt, per varias cocturas distincta. Vnum genus erat, quod ebulliendo, ad tertiam partem resoluebant: aliud ad dimidiū.

Hepsema, σείειο, ἡ ἑψμα, id est Sireum, uel
 σείειο, hepsema, Latini sapam uocant. secundum Defrutum di-
 Defrutum, citur. hoc Plinius lib. XIII. cap. IX. docet, inquiens: nam Sireum, quod alij hepsema, nostri sapam appellant, ingenij non naturæ opus est, musto usq; ad tertiam partem mēsuræ decocto. Quod ubi factum ad dimidium est, defrutum uocamus. Omnia in adulterium mellis excogitata. Et lib. XXIII. cap. II. inquit: Vino cognata res sapa est, uino decocto, donec tertia pars supersit: ex albo hoc melius. S E. Igitur ex tribus partibus duas resoluebant in sapa? B R A. Ita est. S E N. Ego autem Plinium intelligebam quod tantū tertia pars resolveretur, & duæ relinquerētur. B R A. Ille non est Plinij sensus, quod ostenditur cum ex hoc cap. II. lib. XXIII. ubi inquit, decocto donec tertia pars supersit. Siquidem superest tertia pars, indicium est quod aliæ duæ partes euanuere. Imò & illud ex illo loco noni capitis lib. XIII. colligi potest, ubi inquit, Musto usq; ad tertiā partē mēsuræ decocto. Sed quia hæc uerba non magis id significāt, quàm quod sola tertia pars resoluatur, propterea id quod sequitur ostendit, quod duæ partes resolui debent, & una
 super

superesse. Sequitur autē, Quod ubi factum ad dimidium
 est, defrutum uocamus, ac si dicat, Sapa est quoties adeo
 resoluitur ut tertia pars super sit: at in hac resolutione
 quādo ad dimidium peruenitur, defrutum uocamus: cum
 uero usq; ad resolutionem duarum partium trāsitus sit,
 est sapa, uel Hepsēma, ab Hippocrate Hepseton uoca- Hepseton.
 tur. Nonius autem dicit suo tempore sapatam uocatam esse
 Mellacium, fortē quia mel recipiebat, ut nōnullæ ex no- Mellacium.
 stris mulieribus faciunt: uel quia loco mellis utebantur,
 cuius dulcedinem repræsētat. Est & tertiū genus, quod
 fit ex resolutione unius partis ex tribus, & Calenū ap- Calenum.
 pellabatur. **S E N.** Quod nostræ mulieres singulis annis
 parant, quomodo appellari debet, aut in quo genere po-
 nendum est? **B R A.** Non est defrutū, neq; sapa, neq; Ca-
 lenum, quia ex quinque partibus quatuor resoluunt: fortē
 quia uina nostrā Ferrariensia adeo potētia non sunt, ex
 quinque enim situlis adeo bulliunt, ut una tantū relinqua-
 tur. Quæ autem meliorem & suauiore sapatam parare
 uolunt, uas bene maturas deligūt, & pinsunt: aliter non
 est suavis sapa, & quæ facile putrescit. Ut autē quidam
 acor è sapa adimatur, mulieres nostræ cydonia inijciunt,
 ut simul bulliant. Si cydonijs carerent, poma alterius ge-
 neris, modo dulcia sint, accipiunt. Decipiuntur autē re-
 centes, qui uolūt hoc tertium genus sapatæ dici carenum,
 quia tertia parte careat. Imò illius sententiæ fuit Isido-
 rus. At res aliter est: nam calenū dicitur à Caleno oppi-
 do, & Caleno monte, qui distat XIII. millibus passuum
 plus minus à Capua capite & primaria olim Campaniæ
 urbe. Nunc oppidis Ferrariæ propinquis uix similis est.

Dist

Distatq; Calenus mons à Sessa nunc urbe, non Simuessæ, quatuor millibus passuum plus, minus. In Caleno autem monte nunc nec oppidi uestigia extant. Hac hyeme ea loca uisitauimus, quoniã ab antiquis celebrata sunt, cum illustrissimus Princeps & patronus meus HERCVLES Estensis Dux Ferrariæ quartus Neapolim ad CAROLVM V. Imperatorem proficisceretur. Ad Calenum montem equitauimus, uina Calena bibimus, quæ suauissima sunt. Propterea Horatius uolens Mecœnatem allicere ex uino, ut secum in cœna sit libro primo Carminum Ode II. inquit: Prælo domitam Caleno Tu bibes uuam, & Iuuenalis: Molle calenũ porrectura uiro. SEN. Uuarum igitur genera magis & minus saporam coqui faciunt? BRA. Ita est, quia calena uina ut sapor perfectionem & formam enanciscerentur, solum indigebant resolutione unius partis ex tribus. Nostra autem uina indigent resolutione quatuor partium ex quinque. Imo & ex Caleno monte phalerna uina, nigra, dulcia & spumantia ueniunt. Nunc is locus idem nomen seruat: nam incolæ appellant li saluomi. SEN. Posset ne haberi uniuersalis regula sine hac mensura? BRA. Posset, & hæc sit: Quodcunq; genus uuæ, aut musti acceperis, adeò bulliat, ut mellis formam acquirat. SEN. Si Græci in diamoro saporam non ponunt, miror quod Arabes & recentes iniecerint: nescioq; unde ortum habuerit. Idq; dubium mihi uidetur de re ipsa nunquid sapa in his gutturis affectibus, in quibus Diamorum conuenit, præsertim in principio sapa conueniat. BRA. Rem arduam moues, in qua non ita facile respondere possumus. Nempe Græci autores nonnulli in

gargarismatibus & oris collutionibus, & ad inflāmatas
gingiuas sapa utuntur. Aëtius enim cap. xx. lib. viii.
de inflammatis gingiuis tractans, primò asininum lac in
ore detinendum esse pramonuerat: postea addit, & hoc
quod ex uino ad tertiam usq; mensuræ partem decocto
apparatur, quod sapā dicimus, itemq; Hepsema. & ca=
pite LI. eiusdem viii. lib. idem Aëtius ubi ea ponit, quæ
his qui in arterijs patiuntur conueniunt, & de arteria=
rum pharmacis loquitur, inter alia sapatam exhibet, quæ
Sireum quoque, & Hepsema appellatur: à uino autem
abstinendum monet. & capite LII. ubi de asperitate &
suppressa uoce tractat, quando è pectore educere opus
est, mel & sapatam addit. Paulus etiam Aegineta, ubi de
raucedinis, arteriarum ue curatione loquitur, sireo, id
est sapa utitur. Trallianus etiā lib. II. cap. IIII. de de=
stillatione tenuis materiæ à capite in asperam arteriam
loquens, ex defruto & sapa compositiones facit, ubi
de Diacodione sermonem fecerat: ex his fortè & simili=
bus Arabes, recentes in principio phlegmonum gut=
turis, sapa utuntur, & eo præsertim quia Dioscorides
lib. v. ubi de uino passo, & protropo disputat, inquit: Itē
quod mulso decocto fit, & Sireum, ab alijs hepsema, &
sapa dicitur. Si nigra euadant, pingua, copiosi q; ali=
menti erunt. Si alba, tenuiora. Si heluola, uariata q;, me=
diam uim utriusq; naturæ ferent: omnibus tamen uis ad=
stringendi, continendi q; adiuncta. Arteriæ languidos
ictus recreat. Ex his habes secundum Dioscoridem, sa=
pam uim restringendi habere, & ex cōsequenti repercu=
tiendi: propterea ad inflāmationes gutturis in principio
ualere

ualere sumi potest. Sed his omnibus Hippocrates oppositus esse uidetur, qui in 11. lib. de ratione uictus inquit: Defrutū calefacit, madefacit, & subducit: calefacit, quod uinosum est: madefacit, quoniam nutrit: subducit quod dulce est. Vnde secundum Hippocratem colligere potes, in harum inflammationum initijs saram exhiberi non posse: propterea (salua semper Dioscoridis pace) in principio inflammationum asperæ arteriæ, aut partium oris, ego nunquam uterer sapa. SEN. Quid dixit Dioscorides? BRA. Esse adstringentis naturæ. Quod si sit, in principijs conuenit. Nempe ab omnibus antiquioribus medicis, & ab ipsa ratione animaduertitur in principijs repellentibus nos uti debere: postea resoluentibus, deniq; mitigantibus: quod bis aut ter à Paulo Aegineta libro tertio cap. xxvi. edocetur, & ab Aëtio locis præcitatatis: quos si contemplemur, in principijs sapa non utitur: ab Alexandro Tralliano libro secundo capite 1111. à Galeno in sexto de compositione medicamentorum per loca. SEN. Sapa quando fieri debet? BRA. Quando uuæ sunt exquisitè maturæ: quamuis Plinius libro xiiii. capite xxi. dicat, Ipsa quoq; defruta, ac sapa, cum sit cœlum sine luna, hoc est in sideris eius coitu, neque alio die coqui iubēt. Præterea plumbeis uasis non æreis, nucibus iuglandibus additis: eas enim fumum excipere. Nostræ autē mulieres poma cydonia, aut alia, si hæc desint, iniiciunt. Idem Plinius lib. xviii. cap. xxxi. de temporibus uindemiæ loquens, inquit, hoc scilicet tempus, & defrutum coquendi, silente luna noctu, aut si interdiu, plena. Quæ à Ferrariensibus mulieribus nunquam obseruantur.

tur. SEN. Igitur sine sapa Diamorum parabo? BRAS. Sine sapa: quippe Græci autores sine sapa conficiunt, & Alexander Trallianus lib. I. cap. XL I. ubi anginae praesidia scribit, diamori simplicis & compositi confectiones edocet. SEN. Quæ sunt hæc? BRA. Pro simplici diamoro conficiendo recipito succi mororum sextarios quinq; decoquito donec mellis liquidi crassitudinem contrahat: deinde mellis sextariū unum adijcito, & iterū coquito, donec mellis densitatem obtineat. SEN. Quomodo facit suum compositum Alexander? BRA. Nunc dicemus.

Diamorū compositum Alexandri

Recipe succi mororum	Sextarium unum,
Croci	} Denarium pondo duūm.
Myrrhæ	
Omphacij tosti & in puluerem redacti denarij pondo unius.	
Aluminis	Denarium pondo duūm.
Mellis	Sextarium dimidiatum.

Succus mororum per horam arefcat: inde igni admotus parum spissior reddatur: mel autem iniectum ad tertias decoquito, & ubi gelascere coeperit, pulueres quoq; inijce: & sicubi incidat usus, utere. SEN. Tamen hoc composito in principio uti non debemus. BRA. Non equidem: imò ipsemet Trallianus ubi simplex diamorum describit, hoc obseruandum monet, ut ὡς ἂν ἀρχῆς, id est in principio adhibeantur quæ reprimendi uim habent, ὡς ἂν ἀκμῆς, id est in summo uigore quæ digerendi, ὡς ἂν πρὸς ἁλῆς, id est in declinatione, quæ leniendi phlegmonē, mitigandiq; facultate prædita sunt. Imò Paulus Aegineta præcitatis locis mel in principio miscendū esse

○ esse

esse non uult, sed in augmento solum. Addimus autē nos mel, ut diu seruetur: aliter breui corrumpereetur & diu seruari non posset. S E N. Cū in simplicium examine mora prætermiserimus, ab re non erit, ea hoc loco tractare. B R A. Id libenter faciam à recentibus initium sumens: nam ex his in antiquam harum rerum cognitionē ueniemus. Apud nos duo mororum genera reperiuntur Mora alba, ex coloribus distincta, album, & nigrum. De albo moro nihil apud Theophrastum, Dioscoridem, Plinium, Catonem, Palladium, Columellam, aut alium ex antiquioribus, qui de re rustica aut plantis locuti sunt. S E. O rem miram, quam audio. Igitur antiqui album morum ignorarunt? B R A. Ita uidetur. S E N. Tamen sericum habebant. B R A. Habebant & bombyces, sed nigro moro utebantur, & suos bōbyces isto pascebant: & si hi uermes nigro moro uescātur, sericū pulchrius, splēdidiusq; fit. S E N. Fieri potest quod antiquorum aliquis de albo moro locutus non sit? Res est, quæ mihi serè impossibilis dictu uidetur. B R A. Nullus, præter Ouidium album morum uel à longe descripsit. S E N. Non possum non ualde mirari de antiquioribus, & præsertim de Plinio omnium sagacissimo. B R A. Fortè Plin. album morum præterijt, quoniam à Theophrasto eius mentio nulla fit, quem in plantarum historia adeò imitatur, ut eius simia uerè dici possit. S E N. Nec illud dici potest, hos uiros ideo album morum omisisse, quia arbor notissima esset, quoniam de ualde notioribus historiam scripsere, & de uilioribus: & huius arboris folium ad pascendos uermes mollius est, quàm mori nigra folium, & nunc tota Italia
folijs

folijs huius albæ mori utitur. Sed quo loco, & ad quod propositum de alba moro sermonem habet Ouidius? B R A. Est in IIII. lib. Metamor. ubi Thybes & Pyrami insolentes amores describit. Quippe locum quendam statuerunt, in quem ambo conuenirent: locus autem erat notissima morus, sub qua alter alterum expectare debebat. Ne autem carmina quæras, hæc sunt quæ dicam:

Né ue sit errandum lato spatiantibus aruo,
 Conueniant ad busta Nini, lateantq; sub umbra
 Arboris, arbor ibi niueis uberrima pomis
 Ardua morus erat gelido contermina fonti.

Imò Ouidij sententia uidetur, quòd omnia mora prius alba fuerint: deinde ob Pyrami & Thybes sanguinem, nigra effecta sint. Ideò deinceps cum seipsum perimit Pyramus, in hunc modum canit:

Quoq; erat accinctus, demisit in ilia ferrum,
 Nec mora feruenti moriens è uulnere traxit,
 Et iacuit resupinus humo, cruor emicat altè,
 Non aliter quàm cum uitiato fistula plumbo
 Scinditur, & tenui stridente foramine, longas
 Eiaculatur aquas, atq; ictibus aëra rumpit.
 Arborei foetus aspergine cædis, in atram
 Vertuntur faciem, madefacta q; sanguine radix
 Purpureo tinxit pendentia mora colore.

S E N. Hæc mihi uidentur anilia fabulamenta, quæ hyeme apud ignem puerulis recitantur. B R A. Fabulamenta uidentur, sed quæ sub tegmine philosophiæ mysteria tegunt: & quæ possunt saltem testimonium reddere apud Romanos mora alba extitisse. Nam deinceps cum Thyse

be se perimit, deos rogat ut arbor suæ cædis testis sit: & sicuti Pyrami sanguine tincta erat, etiam sui ipsius sanguine tingatur: propterea canit Ouidius:

Vota tamen tetigere Deos, tetigere parentes,
Nam color in pomo est ubi permaturuit ater.

S E N. His nugis omiſſis, ad rem nostram redeamus. B R A.

Mora nigra. Apud antiquiores autores alba mora non extant, sed ni-

Sycaminea. gra solū, quæ sycaminea appellabantur, & sycomora, id est Aegyptia ficus, & mora rubi. Sycomorū nō habemus.

Sycomora. S E. Arbor illa procera, quæ nūc Ferrariæ passim uiret, quam uulgus sycomorū appellat, nō est ergo sycomorus?

B R A. Non equidē: est tamen sycomorus procera arbor, sed ficui similis, quæ fructum moro maiorem, & ficu minorem gignit, dulcem, suauē, & qui granula non habeat ut morum. S E N. Igitur sycomoro caremus. B R A. Caremus, ideo prætermittatur: extant apud nos mora ni-

Mora celsi, gra, quæ uulgò celsi mora uocantur, putant recentes ob arboris celsitudinē celsi mora nuncupata esse, sed apud antiquos absoluto uocabulo mora dicuntur, & cū mora dicuntur, hæc intelligunt, quæ etiam appellant sycamina: quamuis hæc nomina Attica non sint, ut Galenus libro secundo de alimentorum facultatibus docet. Sed (ut inquit) quibus placet Atticismus, his non placet medicæ artis ueritas. Ab Arabibus hæc mora, quæ à recentibus celsi mora dicuntur, Tut uocantur, ut ex Serapione capite CXXXII. de simplicium medicamentorum facultatibus colligere licet: eo autem loco Galenum adducit. Sunt igitur hæc mora, quæ supra arbores proceras nascuntur, & quibus in mense Maij & Iunij uescimur,

Tut,

&

& quæ aduersari stomacho, & facile corrumpi Diosco-
 rides & Galenus dicunt, ea quæ ab antiquis absoluto uo-
 cabulo mora dicuntur. Sunt præterea mora bati, quibus Mora bati.
 Galenus & Paulus ad componendum Diamorum liben-
 tius utuntur. In rubo nascuntur multum differente Cal-
 lo. ab Hippocrate maratha nuncupantur. Sed Hermo-
 laus Hippocratem emendat, ut legendum non sit $\mu\alpha\rho\alpha$ Maratha.
 $\delta\alpha \alpha\pi\beta\alpha\tau\alpha$, id est maratha à bato: sed $\mu\alpha\rho\alpha \tau\alpha \alpha\pi\beta$
 $\beta\alpha\tau\alpha$, id est mora à bato, id est rubo. Nos autem tria
 mororum genera in humilibus plantis nascentia cogno-
 scimus. Vnum supra rubum: aliud supra idæum rubum.
 Tertium quod uulgò mora campagnola appellamus, in- Mora campa-
 ter campos nascitur & inter arua, humilis arbuscula, gnola.
 spinosa, folia tamè rubi & eiusdem generis morum duo-
 rum, trium, quatuor, aut ad summum quinque acinorum
 fert. SEN. Possunt ne hæc ad certa genera & commu-
 niora nomina duci? BRA. Duo sunt Latina nomina, Rubus.
 quibus hæc omnia significantur, rubus & sentis. Plinius Sentis.
 hoc nomen rubus scribit, & eo utitur. Columella hoc
 nomine sentis utitur: ut apud Latinos hæc duo nomina
 generalia sint, rubus & sentis: sed apud Græcos gene-
 rale nomen est $\beta\alpha\tau\alpha$. Propterea cum apud Gale- Rubus cani-
 num, aut aliū autorem Græcū legimus $\mu\alpha\rho\alpha \tau\alpha \beta\alpha\tau\alpha$, Rubus Idæus.
 hæc intelligimus. Sed nostri his uocabulis differētias ad- Rubus terre-
 dunt, quod & Græci prius fecere. Nam apud Latinos dif- stris.
 ferentiæ sunt, rubus caninus, rubus idæus, rubus terre- Sētis caninus.
 stris, uel sentis canis, uel caninus, sentis humilis uel ter- Sentis terre-
 restris, sentis Idæus. Græci autem habent cynosbaton, stris.
 baton Idæum, Chamæbaton. SEN. Nondum edocuisti, Sentis Idæus.
 quid Cynosbaton.
 Baton Idæum.
 Chamæbaton.

quid essent hæc mora apud nos. B R A. Nunc id agemus. Mora quæ in spinis sunt supra rubos in senticetis, & pro tuendis nostris aruis à beluis & hominibus, absolute mora rubi dicuntur, uel mora sentis, uel mora sentis canis, uel mora bati, uel batina. S E N. Hæc cognosco: & his utor in diamoro. B R A. Dioscorides dicit nuncupari mora uaticana. ab Arabibus Suleich dicuntur, ut Serapio testis est, capite CXXIII. sui libri de simplicium medicamentorum facultatibus, præsertim si ipsum Galeno conferas, eo loco quo de rubo sermonem habet. Adest & apud nos in foueis quæ agros disterminant, & alienos greges arcent, genus quoddam rubi breues spinas habens & tenellas, ipsaq; arbuscula tenella est, & flexibilis, hoc genus rubus Idæus nuncupatur. S E N. Putabam in Ida monte solum nasci. B R A. Non dicitur Idæus quia solum in Ida monte nascatur, sed ob magnam copiam, quæ ibi uiret: tamen & in Ferrariensibus senticetis Idæi rubi pullulant. S E N. Nos moris Idæi rubi, & rubi canis indiscriminatim utimur. Dic autem quæ sunt apud antiquos illa mora parua ualde nigra, quæ in aruis nascuntur, & multum adstringentia sunt? B R A. A Græcis arbuscula illa χαμαίβατος Chamabatos, id est humilis rubus, uel terrestris rubus, uel sentis humilis nuncupatur. hoc est genus illud rubi, quod facit mora apud nos campagnola appellata, quæ nigra sunt, parua, & ad summum quinque granula coaceruata habent, de quo rubo Theophrastus tertio de plantarum historia meminit, cum inquit: ἐπι δὲ καὶ τὸ βάτυ πλείω γένε, μεγίστω δὲ ἔχοντι διαφοράν, ὅτι ὁ μὲν ὀρθοφυὴς καὶ ὑψ.

Mora vaticana.

Suleich.

Rubus Idæus.

ὕψος ἔχων, ὁ δὲ ὑπὸ τῆ γῆς καὶ ὑβίς καὶ τῶ νέου.
 καὶ ὅταν σωάπῃ τῆ γῆς, εἰζόμενος πάλιν, ὅμ δὲ
 καλῶσι τινὲς χαμαίβατον. ὁ ἢ κωόσβατον τὸν καρ-
 πὸν ὑπερυβροῦ ἔχει, καὶ πῶσαπλήσιον τῶ τοῖς ῥοῖας
 φύλλω. ὅσι δὲ δ' ἰσθῶ καὶ θάμνω μεταξύ τῆ πα-
 ρόμοιου τῶς ῥοῖας. τὸ δὲ φύλλου ἀγνώστω. Quem
 si interpretari uelimus hæc dicit: Amplius autem ἔ ru-
 bi plura genera maximam habentia differentiam, quod
 hic quidem rectus, ἔ in altitudinem se habet, ille autem
 in terram ἔ deorsum inclinans: ἔ statim cum terram
 attingit, iterum radicem facit, quem nonnulli chamaebaton,
 id est humilem rubum appellant. Ille autem, quem cyno-
 sbaton, id est canis rubum uocant, fructum habet ruben-
 tem similem illi punice, id est similem cytino punice. Est
 autem medius inter fruticem ἔ arborem, ἔ punice si-
 milis, folio amerine. Hæc Theophrastus. S E N. Mihi ui-
 detur Theophrastum uoluisse nostrum rubum caninum
 in altum erigi. B R A. Id quidem absolutè non dicit: sed
 ad alterum cõparatione facta, qui humilis ἔ terrestris
 appellatur, ideo dixit ipsum esse medium inter fruticem
 ἔ arborem. S E N. Ex Theophrasto solum duo rubi ge-
 nera sumi uidentur, caninus ἔ terrestris: tamẽ adest ἔ
 rubus absolutè. B R A S. Apud Dioscoridem tria genera
 Bati, id est rubi, uel sentis tantum inueniuntur: Cynosba-
 tos, de quo in primo libro, quem Serapio capite C X X V.
 Set appellat, ἔ Batos absolutè, ἔ Batos Idæus: de qui-
 bus quarto libro tractat. Sed batos absolutè, id est rubus,
 ἔ rubus Idæus nõ differunt, nisi spinis ἔ loci abundan-

tia. Ideo apud Dioscoridem solum duo rubi genera inueniuntur, Cynosbatos, & Batos. Vnde & Galenus de duobus solum tractat, de Bato v. lib. de simplicium medicamentorum facultatibus, & de Cynosbato vii. lib. Paulus & Aëtius eundem ordinem seruant: nam de Bato & Cynosbato duobus locis tractant, & de rubo. Ideo nusquam, tanquam de eo qui non est distinctus à rubo nisi per teneritudinem, & spinas. Imò & Plin. solum de Cynosbato & rubo differit, quavis lib. xxiiii. cap. xiiii. dicat Cynosbaton habere folium uestigio hominis simile, & Idæum rubum tantum in Ida nasci, cum tamen apud nos sit, & eo loco multa rubi genera enumeret, quæ reuera à Theophrasto, Dioscoride, Gal. & alijs distincte plantarum species ponantur. SEN. Ignoro adhuc, quid per hunc tuum inordinatum discursum inferre uelis. BRA. Hoc inferre intendebam, Theophrastum, Dioscor. & alios Græcos sibi ipsis consentire, & esse tantum duo rubi genera, scilicet rubus absolutè, uel rubus terrestris, uel rubus humilis, & Cynosbatos, id est rubus caninus, quæ duo genera tantum enumerantur: nam rubus Idæus saltem uiribus à rubo humili non differt: nec de illo Galenus, Paulus, aut Aëtius tanquam de re distincta tractant. Nec impedit, quod Theophrastus uidetur sentire tria esse rubi genera, humilem, magnum, id est cani rubum, & mediū: quia ad duo reducuntur. Imò & Galenus in i. lib. de Aliment. facult. solum de duplici rubi fructu differit. Primo de rubo, postea de rubo canino. De rubo inquit: Rubi fructum nostrates homines à bato, batimum uocant. & deniq; addit: Omnia porro quæ ex mori succo medicamen
camen

camenta componuntur, ex huius liquore parata efficaciorum uirtutem acquirunt: postea de rubo canis tractat, inquit: Canis rubi fructus longe adstringentior rubi fructu existit, ideoque uentri supprimendo accommodatior. Rustici frequenter hunc existimant tenui alimonia, uocantque Cynosbaton, id est canis rubum. Ut ergo in hac re finem faciamus, et denique receptui canamus, scito id genus sentis aut rubi, quod chamæbatos, id est humilis rubus à Theophrasto uocatur, à Dioscoride, Galeno, Paulo, Aëtio absolutè Baton dici, à Plinio rubum, à Columella sentem. Est autem id quod Mora campestris à nobis uocata gignit, quæ inter campos nascuntur, et cum uindemia maturescunt, nigraque fiunt dulcia, et ad summum v. aut vi. granula habentia. SEN. Illa sunt, quibus pro Bati moris in Diamoro conficiendo utimur. BRA. Illa conueniunt, et sumi debent. Illud autem quod à Theophrasto dicitur Cynosbaton, id est rubus canis uel sentis canis, est ille met rubus, de quo Dioscor. Galenus, Paulus, et Aëtius agunt, et est ille qui apud nos dicitur Roueda, qui in Ferrariensibus foueis passim inuenitur, ad arcendas belluas, et furaces homines à campis, facitque mora ad oliuæ magnitudinem. In Ferrariensi solo infiniti huius generis rubi inueniuntur. SEN. Nouimus, sed quid est rubus Idæus? BRA. Considera Ferrariensis agri senticeta, rubos inuenies qui paruas spinas habeant, raras, et qui magis tenelli sint, et eorum mora magis rubra sunt. SEN. Frequenter uidimus similes rubos, imò et sine spinis inuenimus. BRAS. Hic est Idæus rubus, qui in multis Italiæ partibus, præser-

tim per Apenninum sine spinis uiret. Rustici Mediolanenses huius rubi Idæi moris libenter uescuntur, nec spinas habet. ita in montibus Mediolano propinquo-ribus nascitur. Hæc mora ab incolis Namponi proprio gentis uocabulo appellantur. Hæc de Moris tibi dicenda uidebantur: nisi in mentem uenisset Seruium per fraga, Mora quæ in herbis nascuntur interpretari, in Damoceta et Corydonis altercatione, cum poëta canit:

Qui legitis flores, & humi nascentia fraga.

Siquidem terrestria mora intelligit Seruius, certè deceptus est. At si intelligit uera fraga quæ in Triphyllo nascuntur, ipse autem appellet mora in herbis nascentia ob similitudinem, quam fraga cum moris habet, Seruio adstipulamur: nempe multa sunt, quæ cum moris affinitatē habent, & ex substantia granulosa & acinosa cōposita sunt. SEN. Quæ sunt apud Auicennam Mora de sceni, quæ ipse amara esse fatetur? BRA. Ea ne intelligis, de quibus tractat lib. II, cap. CCCCII? SEN. Ea intelligo. BRA. Alias quid essent dubitavi, ob id quod dicit, Amarum autem, quod nominatur Morum de sceni: nulla autem mora amara inuenimus, ideo putabam in Auicennæ patria mora aliqua amara esse: sed postea animaduertimus, nihil aliud esse morum de Sceni, quam id quod nos uocamus Morum celsi. Morum autem, quod ipse appellat Alfirsedu, & quod dicit secundum Semicam ficus cur-rere, est Sycomorus, quem Latini Aegyptiam ficum uocant. Propterea Auicenna dicit magis loquendum esse de moro de sceni, quam de Alfirsedu. Vnde proprietates, quas ponit de moro de sceni, omnes sunt proprietates

mori

Mora de
sceni

Alfirsedu

mori celsi, uel mori absolute Dioscoridis. SEN. Aliqui per mora de sceni, bati mora intelligunt, alij mora cynosbati. BRA. Hi mirè decipiuntur, quia de rubo capite CCCCCLXXIX. & simul de rubo, & rubo canis pertractat. Ideo apud ipsum nihil aliud intelligo, quàm quod Alfirsedu sycomorus sit, & morum de sceni, Dioscoridis morum sit, quod uos celsi morum uocatis. Nec moueor, quod legatur esse amarum, quia interpretes errauit, & debuit interpretari acidum. Id apparet ex hoc quod de eius Rob tractare uolens dicit esse acetosum &c. SEN. Non possum non credere quod dicis, quoad ab alio melius edocear. Sed unum est in quo de Plin. miror, qui dicat Cynosbato habere foliū uestigio hominis simile. BRA. Alias & ego admiratus sum: sed postea admirari desij, multa folia considerās, quæ similitudinem soleæ habere uidentur. Theophrastus dicit habere folia ἀγυδ: Hermolaus Barbarus legendum putat ἰχθυόσλοβ, id est humani uestigij forma, quia & hoc modo uisus est Plin. interpretatus esse Theophrastum, & eam lectionē habuisse. SEN. Miror etiam cur libro XXIIII. capite XIII. Plinius dicat cynosbato fere uuam nigrā, in cuius acino neruum habet, unde Neuros pastos dicitur. BRA. In hac re si per neruū lanam intelligat Plinius, uerum dicit, aut duritiem quandam in medio. Si quid aliud, quid sit nescimus, nisi cum Hermolao dicamus deceptum esse Plinium in Cynobato, quia Smilax aspera, id est hederā ciliffa, uuas modo labruscæ habet, tamen ut Dioscorides inquit, ab aliquibus cynosbatos dicitur, ut in hoc uocabulo cynosbatos decipiatur. Sed potius arbitror per

Neuros pastos.

neruum

Rhamnus.

neruum lanam, aut duritiem quandā: per uuam, Morum ipsum Plinium intelligere: nam Smilax uuam nigrā non habet, sed rubram, & pulchro rubore insignitam. SEN. Plinius etiam uelle uidetur apud Græcos Rhamnum rubi speciem esse. BRAS. Ita sentit Plinius, tamen nullum autorem uidi (quod sciam) qui rhamnum, aut lytium speciem bati poneret: fortē quia propinquē nascuntur, ideo Plinius ad rubi genus deduxit. Nunc breuibus receptui canamus, quum ab autoribus mora batina absolutē dicitur, mora intelligas, quæ uulgō campagnola appellamus. SEN. Semper illa accipio. BRA. Tamē alij sunt, qui illa non accipiunt, sed ea quæ dumetis supra cynos batos, id est rubos caninos nascuntur. SEN. Quæ est horum differentia? BRA. Quia rubi canini morum magis adstringit quā humilis rubi. Scitoq; alba mora per insitionem fieri supra populum albam: ideo nouum inuentum esse. Quare non mirum, si de illo antiquiores non meminere.

S E N E X.

Rob nucum.

Diacarydion.

Vereor ne Rob nucum, quod Diamorum sequebatur, de tam longa mora conqueratur. Ideo his omiſſis, ipsum contemplemur, quod Diacarydion à Græcis dicitur. BRA. Διακαρύδιον, non Diacarydion dici debet. In hac autem compositione quem sequeris? SEN. Mesuen sequor, quamuis & Hali, & Serapio, in speciebus Rob, eandem compositionē faciant. BRA. Quomodo autem paras? SEN. Hoc modo secundum Mesuen:

Recipe succi exteriorum corticum nucum in diebus canicularibus lib. iij. decoque ipsum decoctione una: deinde adde mellis lib. ij. & decoque, donec incrassetur, & fiat

fiat sicut mel. Hæc est prima compositio, quæ à Mesue conficitur. B R A. Alias nunc prosequaris. S E N. Mesue in hoc Rob nucum quatuor intētiones ponit. Prima est, si hoc medicamen pueris exhibeatur, aut mulieribus, aut humidis natura, nihil aliud addit, quàm quod simpliciter dictum est. Secunda intentio, quando morbus est in principio, opus est stiptica immiscere: ut sunt rosæ & balau- stia. Tertia intentio, quando morbus est in statu, opus est crocum & myrrham cōmiscere. Quarta intentio, quan- do morbus in declinatione est, baurach, & sal ammonia- cus addenda sunt. In his intentionibus Græcos imitatur. Hæc enim compositio illis exhibetur, quibus à capite ad pectus & cannā pulmonis materia acuta & subtilis de- fluit, quæ quandoq; eadē die suffocat, aut abscessum fa- cit, qui breui perimit. Propter hoc Græci duas compositio- nes parant. Alteram Dianucis simplicis. Alterā Dia- nucis compositi. Videoq; Mesuē hanc suam compositio- nem ab Alexandro Tralliano accepisse. In mellis autem quantitate differunt, quia ex nucibus compositionem fa- cit, sicut etiam Diamorum fecerat: tamen coquendi mo- do considerato, in eandem ferè quantitatem ueniūt, quia in mense Augusti nuces accipit, & exteriores cortices detrahit, quæ in mortario contundit & exprimit, ma- gmate proiecto succum mediocriter decoquit, & pau- xillum mellis addit, ut in compositione Diamorū, & de- niq; ad mellis consistentiam elixat. In Diamoro autē ac- cipit succi mororum sextarios v. & ad mellis liquidi cō- sistentiam coquatur: postea sextarium j. mellis addit, & ad spissitudinē mellis coquit. Ita in compositione ex nu-
cibus

Dianucis sim-
plex.

Dianucis com-
positum.

cibus fiat, sumantur v. sextaria succi putaminis exterioris nucis, & bulliant ad spissitudinē mellis liquidi: postea addatur sextarium j. mellis, & ad consistentiam mellis deducatur. Postea Trallianus ea addit, quæ nos putamus Mesuen ad uerbum accepisse. Inquit enim infantibus & mulieribus & in principijs sine aliquo addito esse exhibendum. In summo autem uigore addendā esse myrrham. In morbi uerò declinatione, sulphura & nitrum addit. Mesue tamen differt, quia in principio rosas, & balau-
stia commiscet: Alexādro autem nihil. Paulus autem duplex Diacaryon facit, simplex & compositum. Simplex idem ferè est cum illo Alexandri & Mesue: nempe recipit succi cōtusi corticis nucum uiridium cotylas quinque, mellis cotylam unam, & coquatur ad diametrum, id est ad conueniens corpus, quod est ad spissitudinem mellis.

S E N. Compositum nunc tractemus. **B R A.** Compositum quidem docet Paulus, & de composito seorsum scribit, quod nihil aliud est quàm simplex, cui ea quæ à Mesue accepta sunt addit, & compositum uocat. Nempe, inquit Paulus, ab initio quidem statim, & in uigore, in oris inflammationibus miscere oportet croci & aluminis uniuscuiusq; denarium j. myrrhæ denarios ij. In declinatione autem propter dissipationem nitri denarium j. sulphuris tantundem prædictorum quātum cum succi, tum mellis.

S E. Mihi non placet in principio crocum commiscere.

B R A. Nec mihi. propterea arbitratus sum, Paulum hoc modo intelligendū esse: Ab initio quidē statim opus est uti simplici Dianuce, postea sequatur: & in uigore miscere oportet croci & aluminis uniuscuiusq; denariū j.

&

& hoc in principio non ponatur: sed Alexandro con-
 cors in principio simplex detur: alia in alijs temporibus
 addantur, tuncq; à Paulo lib. VII. capite XII. Diaca-
 ryon compositum appellatur. De diacaryo etiam Gale-
 nus diffuse lib. VI. de componendis pharmacis secundum
 loca agit. Imò Galenus huius compositionis inuentor
 fuit. Nullus enim ante ipsum ea usus est. His autem o-
 missis, alios syrupos prosequamur. S E N. Nullus syru-
 pus est à prædictis diuersus, quem in officinis habeamus,
 nisi medicus aliquis particularis unum sibi finxerit, &
 pro se parari iubeat. B R A. De his nihil ad nos, quippe
 institutum nobis erat eos syrupos tantum prosequi, qui
 & Ferrariæ, & per totam Italiam in communi usu sunt.
 Si quis autem unum sibi fingat, eo utatur, & illum, ut
 sibi uidetur, examinet, si componendi canones bene didi-
 cerit. S E. Solebamus & in officinis Rob de Ribes serua-
 re, nunc autẽ non habemus, nec eo utimur. B R A. Et nul-
 lus est Ferrariæ qui habeat. Venetijs autem multi sunt
 qui Riben seruant: tamen apud autores quid sit incer-
 tum est. Nempe apud Theophrastum, Dioscoridem, Ga-
 lenum, Oribasium, Paulũ, Aëtium querens inuenire non
 potui. Minus apud Catonem inueni, Varronẽ, Plinium,
 Palladium, Columellam. Soli Arabes de hoc succo, & de
 ipsa herba uel frutice locuti sunt. Nam Serapio capite
 CCXLI. de Ribes tractans, solos Mauritianos refert, &
 nullos Græcos. Assuetus autem est, quũ Græci de aliqua
 re loquuntur, ipsos primò adducere: quum uerò nullum
 Græcum adducit, est Arabum inuentum, & res sua pro-
 pria. Riben autem secundum Isaac eben Abraham de-
 scribit,

scribit, plantam esse quæ habeat capreolos recentes, rubros ad uiriditatem tendentes, & habet folia magna, lata, rotunda, uiridia, & habet grana, quorum sapor est dulcis cum acetositate, & ipsa est frigida & sicca in II. gradu, & signū super hoc est acetositas eius, & stipticitas: omnesq; autores, quos Serapio adducit inquit frigidam & siccam esse in II. gradu. Auicenna uerò in III. gradu dicit. Venetias quendam succū ferunt, quem dicunt esse Riben, deferunt autē Alexandria Aegypti, inquirentes ex Damasco prius Alexandriam allatū esse, & quod in Syria ingens copia nascatur. Alij ex Corasceni deferri tradiderūt. Vt autem de re ipsa agamus, scito arbusculam quandam ex uarijs Apennini locis ad nos cōportari, quam riben appellant, & nunc in multis locis Ferrariæ habetur, & in multis hortis uiret: folium uitis habet, sed minus incisum, & paruos racemos facit: qui quando maturantur, rubri fiunt, & saporem acidum habēt, adeò ut ego putem in secundo gradu infrigidare & exiccare. Et etiam is succus qui Alexandria Venetias affertur (meo iudicio) in secundo gradu potius quàm in tertio frigidus & siccus est. Ideò Serapioni potius quàm Auicennæ credimus. Quod autem nos riben uocamus, & nunc Ferrariæ, & Murani Venetiarum aliquibus locis, & Patauij, & Bononiæ uiret, Mauritanorum ribes esse non potest: quia inquit suum riben lata folia habere, magna, rotunda, uiridia. Sed folia apud nos uocati ribes, rotunda non sunt, nec multum uiridia, sed ad figurā foliorum uitis accedunt. Adde nostrum ribē potius inter uuas numerari debere. Rhasis autem in Almanfore ribē inter fructus

Etus cōputat, & fructū esse iudicauit. At quia Serapio, capreolos recentes rubros ad uiriditatem tendentes habere dicit, & aliqui per capreolos racemos intelligunt, ideo in hoc, cum nostro uocato ribe similitudinem habere uidetur. Sed uideo Serapionem de ribe loqui tanquam de re sibi incerta, & solum aliorum sentētiās sequi. Ideo quid sit, ex ipso bene exprimi non potest. Ex alijs uerò autoribus adhuc minus, quia nullus est alius, qui ribem pingat. Genuensis solus Arabem quendam autorem citat, qui de ribe hoc modo loquitur: Est planta habens stipitem rubeum, ad uiriditatem decliuem, tenerum, cuius sapor est dulcis acetositate mixtus, folia rotunda, uiridia, & magna, cuius granum petatur de Corasceni, acidi saporis, de quo fit Rob. Hæc ille Arabs, quem Genuensis citauit, cuius nomen est Alhau, ut hinc habeas, & hunc autorem inter fructus connumerare. Hoc admonere uolui, quia multi sunt, qui succum ex quadam herba esse dicunt, imò Gulielmus Placentinus ribem, acetosam herbam esse iudicauit, in eo deceptus, quia Mesue dicit, quod rob herbe acetosæ est in uirtute eius. SEN. Noster igitur ribes, quem in hortis habemus, Arabum ribes non erit. BRAS. Non erit. SEN. Nec ribes apud Græcos, aut Latinos reperitur. BRA. Nec istud (quod sciã). SEN. Quid est ergo, quod pro Ribe habemus? BRA. Intelligis ne hunc, quem Alexandria Venetias deferunt, uel illum, qui ex Apennino petitur? SEN. Vtrunq;. BRA. De eo Ribe, quem habent Veneti, ex Syria Damascum, Damasco Alexandriam, Alexandria Venetias comportatum, nihil aliud tibi dicam, quàm quod supra ex Sera-

P pione

pione & Halauī dictū est. De eo uerò qui ex Apennino af-
fertur, apud antiquos quid sit ignoro, in uiribus tamē cō-
uenire arbitror, quia sapor manifestè ostēdit frigidū &
siccum esse, & etiā operationes: quare ad eadē ualet hic
nostrer Ribes ad quæ Damascenus. Damascenus enim (ut
Auicēna inquit) acetositatis citri, & omphacij uires ha-
bet. Quod & Serapio secundum Aben Mesuai testatur.
Mesue etiā dicit esse in uirtute herbæ acetosæ. Vnde pro
Ribe, citri succo, omphacio, succo herbæ acetosæ, aut no-
stro uocato Ribe, qui in Apennino uiret, uti possumus.

SEN. Ad quæ ualet? BRA. Ad ingentē calorem, & sites
ingentes, ad incendentes febres, ad profluuium ex bile:
cardiacis succurrit, uomitū sistit, appetitū excitat, mor-
bilos & uariolos sanat, bilem extinguit, hæmorrhoidas
sedat, & ebrietati cōuenit: ad omnes abscessus pestilētis
morbi ualet, uisum acuit: imò unum est ex his quæ in pe-
stilentī morbo plurimū proficiunt. SEN. Egregius ergo
est hic syrupus. BRA. Est equidem, & adhuc in maiori
pretio esset, nisi citri succum haberemus. Nunc uerò ad
alios syruos flectamus. SEN. De syrupis finitum est.

Senæ infusio, BRA. Tam paucis utimini? SEN. Non pluribus nisi in fu-
sionē senæ inter syruos numerare uelimus. BRAS. Et
cur nō numerabimus? nam cōcoquēdi uires habet, & ego
alio syrupo mixta uitor, ut agro cōuenit, magno eius præ-
sidio. Sunt autē in ea cōficienda Pharmacopolæ dissiden-
tes. Tu quomodo paras? SEN. Hoc modo, quē dicemus:

Recipe florum boraginis	}	añ. 3. j.
Buglossæ		
Violarum		

Rosa

Rosarum rubearum) añ.	3.	℥.
Aquæ fontis	lib.		℥.
Mellis rosati colati	vnc.		℥.
Senæ	vnc.		℥.

Misce & fiat infusio secundum artē. B R A. Nihil aliud addis? S E N. Nihil. B R A. Alij sunt qui gingiber miscēt. S E N. Et ego id facio in hyeme scrup. gingiberis inijcio. B R A. Semper addendum est: quia ob id additur, ut quædam frigida qualitas à Sena remoueat, quæ uentriculū offendere solet, & flatus excitare: aliàs autem ob amaritudinem quam habet, uentriculo commoda est. Sed à quo autore accepisti? S E N. A nullo, quia magistræ composicio in hac officina à centum annis citra confecta, doctissimi medicæ artis: professores ita indixere, deinceps patres mei & ego profecuti sumus. B R A S. Tua autem præcitata composicio ab alijs in pondere multum differt. Ita enim conficiunt alijs:

Recipe Senæ electæ	vnc.		℥.
Florum boraginis	}	añ.	3.
Buglossæ			
Violarum			
Rosarum rubearum			
Gingiberis			
Mellis rosati colati	vnc.		℥.
Aquæ fontis	vnc.		℥.

Fiat infusio secundum artem. S E N. Hi mihi uidētur paucissimam aquæ quantitatem accipere: opus enim est duas uncias ad minus resolui, ideo quatuor tantū supererunt. B R A. Alij uerò hoc modo parant:

P 2 Recipe

Recipe Senæ optimæ	vnc.	j.
Gingiberis	ʒ.	ʒ.
Florum violarum	} añ.	ʒ. j.
Buglossæ		
Boraginis		
Rosarum		

Deinde hoc modo conficiunt: Senam in x. aquæ fontis libras iniiciunt, & ebullitione una ebullire faciunt: deinde supra alias res scilicet flores & gingiber, quæ in uitreato uase sint, decoctum illud uersant, & uas adeò obturant, quod nihil respirare possit. Itaq; per IIII. horarum spatium dimittunt: deinde percolât, & in hoc quod descendit iniiciunt mellis rosati vnc. iij. SEN. Hi igitur mel rosatum in infusione non ponunt. BRA. Non ponunt, nec poni debet, sed facta expressione addendum est. Inter se præterea differunt, quoniam hi senæ folliculos, illi folia: alij indiscriminatim folliculos & folia recipiunt, prius tamen pediculis, & paruis festucis ablatis. Alij Senam ebullire non faciunt, sed cum aqua ipsa feruet, in eam senam iniiciunt: deinde hanc aquam simul & senam in uitreatum uas iniiciunt, in quo flores & mel rosatum posita sint. Alij non semidrachmam Gingiberis, sed scrupulum imponunt, & per x. horas in infusione relinquunt. SE. Quid igitur in tanta confusione agi oportet? BRA. Hoc, quod nunc explicare conabimur. Sicut sena apud antiquos incognita erat, & (ut Auerrois inquit) noua compositio est à recentibus excogitata quæ in atrabilarijs passionibus, scabie Gallica, lepra, psora, & eiusdem generis alijs multum proficit, quæ ab

atra

atra bile dependent: propter hoc flores, quos cordiales appellant, addidere. In hac autē infusione ego nunquam præmittendum putarem polypodium, ad intentionem senæ, & passulas atq; sebestē, ueluti ea quæ aluum emolliunt: quod & in hac infusione requiritur: ubi etiā possum, flores citrorum, aut limonum, aut narantiorum addi facio. S E N. Ergo & simplicium pondus & parandi modum edoceas. B R A. Hic est:

Recipe Senæ optima, simulq; sint folliculi & folia, sed folliculi folia excedant, & sit sena ex oriente potius quàm ex Liguria aut Appulia delata: nam perfectior est orientalis: neq; multum antiqua sit, imò quanto recentior, tanto melior,

vnc j.

Gingiberis Radix una parua, uel

ad pondus

3. ʒ.

Florum boraginis. De buglossa curæ nō sit, quia borago est uera buglossa

Violarum

} añ. 3. j.

Rosarum rubearum

Citrorum, uel limonum uel narantiorū, si habeātur.

Polypodij

3. ij.

Passularum.

vnc. ʒ.

Sebestem

nu. x.

Et si quis domi hanc infusionem conficiat, loco Sebestē, pruna damascena exiccata accipiat, & hoc modo fiat: Sumatur libra aquæ fontis feruentissimæ, quæ in uitreatum uas, in quo omnia prædicta insint, iniiciātur: postea uas optime obturetur, & per decem horas dimittatur, deinde exprimatur: sed de melle rosaceo an misceri de-

P 3 beat

beat nec ne, medicus secundum intentionem aegritudinis, uel misceat, uel omittat: nam ad perfectionem infusionis non exigitur. Si autem commiscere uoluerit, sint quatuor unciae mellis rosati. Tamen consuetudo est, semper infusionem alicui syrupo immiscere, ut affectioni alterae quae in aegro reperitur, conuenit: forte mel rosatum conueniet, tunc illo uti poteris. Non mihi autem placet, senam in infusione ebullire, quia ex sena superficiales partes solum expetimus. Si quis uero senam in feruentem aquam iniicere uoluerit, & statim aquam cum sena supra flores inmittere, nihil refert, modo sena non ebulliat. Haec autem infusio fit, ut horum simplicium uires in aqua recipiantur. Nam infusiones quandoque fiunt, ut malitia alicuius medicamenti simplicis reprimatur: Quandoque, ut uires alicui medicamento condonentur: Quandoque, ut medicamentum lubricum efficiatur: Quandoque, ut uires simplicium in aquam recipiantur, quod in hac infusione senae fit. De his uero infusionum modis antiquiores non tractauerunt: sed Mesue capite IIII. summae secundae in canonibus uniuersalibus has infusiones abunde edocuit.

SEN. Quot uncias huius infusionis propinare possumus?
 BRA. Quandoque tres, quandoque quatuor, quandoque sex exhibeo, ut his conuenit, quibus propinatur. Ratio quoque habenda, est si sola, aut cum alio syrupo mixta bibatur: & an multum, uel parum, euacuare conueniat. Sed commune pondus est, quod euacuat simul, & digerit iiii. uncias exhibere: nam huic mire proficit cui potui datur.

SEN. Tu frequenter ea uteris, qua de causa?
 BRA. Quoniam frequentes atrabilarios incido, quibus ipsa conuenit.

SE.

Audiui

Audiui, quod uentriculum offendat. BRA. Et id Mesue capite xv. de simplicium medicamentorum facultatibus asserit. SEN. Quomodo fieri potest, cum ipse Mesue calidam in principio secundi, & siccam in primo dicat? BRA. Imò & subamara est sena: quæ qualitas uentriculo prodesse solet. Sed partes quasdam flatuosas habet, quibus illi obest. hoc autem facile remouetur, quia gingibere addito, partes illæ euanescent. Ideo uel hyems sit, uel æstas gingiber continuè addi debet. Quod autem uentriculum offendat, quisquis in seipso facile experiri poterit, si hæc infusionem semel absq; gingibere bibat: nam statim in eius uentriculo flatus excitabuntur. Iubeo plerunque, ut ipsam infusionem ex iure capi aut pulli conficiat: & his multum proficit qui sumunt. SEN. Imò hoc uidetur esse Mesue documentum. BRA. Ita certe est, propterea & quandoq; iubeo ex sero capræ parari, ut docet Mesue, & tunc mire proficit affectionibus cutaneis ex salsa pituita, & aliqua atræ bilis miscella. Hæc de Sena. Quæ cum inter syrupos ultimo loco enumerata sit, oro te (nisi aliquo negotio occuperis) hac nocte mecum dormias, non ut Tityrus Melibœum inuitauit, fronde super uiridi, sed molli super pluma, aut (si mauis) lana. SEN. Quædam negotia sunt mihi expedienda. Cras summo mane huc accedam, ut Pilularum compositiones aggrediamur. Nempe mihi institui, nunquam desistere, sed tibi perpetuò molestus esse, quoad hæc composita tuo examine perpensa sint. Vale nunc, & quieta nocte fruaris. BRA. Et tu quoque.

F I N I S.

P 4.

INDEX RERVM,

quæ in hoc libello con-
tinentur.

A

	Cetum mul-	Cardamomum maius	179
	sum	Calenum	205
	Acetum scyl-	Calena uina	206
	liticum	Charmesinus color	45
	ἀκανθα λουκή	Chamabatos	213
	Acantha Aegyptia	Chermes	42
	Acantha Arabica	Κίτσα	54
	Aegyptia ficus	Kiosæ	ibidem
	Alesangine species	Cichoreum	162
	Alba spina	Coccus	42
Alesangine quid sit	Κόκκος βαφικὴ	45	
Alfirsedu	Coccus infectorius	48	
ἀπόζευα	Cocci tria genera apud an-		
Aqua pluuiialis	tiquos	48	
Aqua fontis	Coccus scolecion	ibidem	
	Coccus ilicis	ibidem	
B	Cortex radicis an sumēdus		
Bombaso	sit, an tota radix	99	
Βάτς	Cotonus	37	
Βάτς Idæus	Cynosbatos	213	
Bedeguar			
Bombycina uestis	D		
Bombyx	Defrutum	204	
	Diamorum simplex	199	
C	Diamorū compositum	202	
Caprea			
	Dia		

I N D E X.

Diamorū compositū Alexandri	Alexandri	209	Iuleb uiolatū ex succo uiolarum	80
Diacarydion		220	Iu	ibidem
Diacoryon		ibidem	Iuleb iuiubinum	84
Dianucis simplex		221	L	
Dianucis compositū	ibid.		Λουνηράνδα	143
Dorcas peregrina		25	Locus Mesue restitutus	92
Dundebe		162	M	
E			Malatia pregnantium	54
ΕΨΗΜΑ		204	Maratha	213
Eupatorium Mesue		139	Μεταξάρι	38
F			Mel rosatum ex succo rosarum	68
Folij loco quid sumēdū		141	Mel rosatum ex infusione rosarum	ibidem
Fraga		218	Mel rosatum quadruplex	
G				71
Gazella		25	Mel rosatum colatum	72
Gospina		35. & 37	non colatum	72
Gonsopion		ibid.	Mel uiolatum colatū	198
Grana		44	Mellacium	205
H			Miua Cydoniorum	175
Heil		178	Misch	25
Hepsema		204	Muscus	24
Hepseton		205	Mora alba	210
Hydrorosatum		67	Mora nigra	212
Hydromalum		120. & 177	Mora celsi	ibidem
ήδρα		20	Mora bati	213
I			Mora uaticana	214
Iuleb uiolatum ex aqua ui ignis eliquata		79	P	
			5	Mora

I N D E X .

Mora campagnola	213	Γρόπωμα	ibidem
Mora de sceni	218	R	
Mucharus rosarum	67	Radices an cortex, an tota	
Mucharus uiolarum	78	sumenda	99
Myrtetum	165	Radechio syluestris	162
Moschus Venerem excitat		Rhamnus	220
29		Rhodomel	73
N		Rhodostacte	75
Namponi	218	Rhoeti	ibidem
Necydalus	36	Rob	203
Neuros pastos	221	Robub	ibidem
O		Rob nucum.	220
Omphacomeli	124	Rob de Ribes	223
ὠφέλιμα	20	Rubus	213
Oxymel	94	Rubus caninus	ibidem
Oxymel simplex	180	Rubus Idæus	213.214
Oxymel dieuchis	183	Rubus terrestris	213
Oxymel compositum	187	S	
Oxymel Iuliani	188	Sacolla	178
Oxymel splenicum	ibid.	Suchaha	142
Oxymel pro calculosis	ibid.	Sapa	203
Oxymel scylliticum	195	Scolecion	48
Oxymel scylliticum compo		Secaniabin	182
situm	195	Sena infusio	226
Oxyzachara	197	Σείριον	204
Oxyzachar	ibidem	Seris	162
P		Seris syluestris	ibidem
Præpotio	18	Sericum	30
Propinatio	ibidem	Serica.	82
			Seres

I N D E X.

Seres	31	tium	66
Ser	ibidem	Syrupus rosatus simplex de	
Sentis	213	infusione rosarum sicca=	
Sentis canina	ibidem	rum	68
Sentis terrestris	ibidem	Syrupus rosatus solutiuus	
Sentis Idæa	ibidem	69 & 75	
Seta	30	Syrupus alter solutiuus ro=	
Σικκόνυ	38	satus	70
Sireum	205	Syrupus solutiuus ex flori=	
Species alefanginæ	176	bus persicorum	71
Spina alba	143	Syrupus uiolatus composi=	
Squingebin	182	tus	77
Stangebin	ibidem	Syrupus uiolatus ex infu=	
Suleich	214	sione uiolarum	78
Sycaminea	212	Syrupus uiolatus de succo	
Sycomora	ibidem	uiolarum	80
Syrupus de corticibus citri		Syrupus uiolatus ex deco=	
17		ctione uiolarum, ibidem	
Syrupis} an antiqui uteren=		Syrupus iuiubinus simplex	
tur	ibidem	84	
Syrupus de acetositate ci=		Syrupus iuiubinus compo=	
tri	52	situs	ibidem
Syrupus de stœchade	56	Syrupus de papauere sim=	
Syrupus rosatus simplex		plex	90
64		Syrupus de papauere com=	
Syrupus rosatus simplex de		positus	ibidem
succo rosarum	65	Syrupus de quinq; radici=	
Syrupus rosatus simplex de		bus	93.106
infusione rosarum recen=		Syrup. acetosus simplex	94
		Syrup	

I N D E X.

Syrupus acetosus cum ra- dicibus. 98	Syrupus de epithymo 133
Syrupus de duabus radici- bus cum aceto ibid.	Syrupus de enpatorio 136
Syrupus de duabus radici- bus sine aceto ibid.	Syrupus de liquiritia 148
Syrupus de quinq; radici- bus 106.93	Syrupus de hyssopo 150
Syrupus bisantinus sine a- ceto 110	Syrupus de prassio 153
Syrupus bisantinus cum a- ceto ibidem	Syruporum pectoraliũ or- do ibidem
Syruporum acetũ recipien- tium ordo 111	Syrupus de capillis Vene- ris 155
Syrupus acetosus diarho- don 115	Syrupus de calametho 156
Syrupus acetosus diachy- lon ibidem	Syrupus de endiuiã Genti- lis 157
Syrupus acetosus de succis herbarum 116	Syrupus de endiuiã simplex 159
Syrupus de pomis simplex 117	Syrupus de succo endiuiæ ibidem
Syrupus de pomis Sabor 121	Syrupus de endiuiã compo- situs ibidem
Syrupus de agresta 124	Syrupus de cichorea Nico- lai ibidem
Syrupus de fumo terræ 126	Syrupus de cichorea Gu- lielmi Placentini 161
Syrupus de absinthio 129	Syrupus myrtinus 163
Syrupus de mentha 131	Syrupus myrtinus simplex ibidem
	Syrupus myrtinus compo- situs ibidem
	Syrupus de matricaria 166

I N D E X.

Syrupus de artemisia	167		
Syrupus myrachinus	172	Taraxacon	162
Syrupus nenufarinus com-		Tut	214
positus	174.		
Syrupus nenufarinus sim-		Zucharum uiolatum	198
plex		ibidem Zulapon	80

T

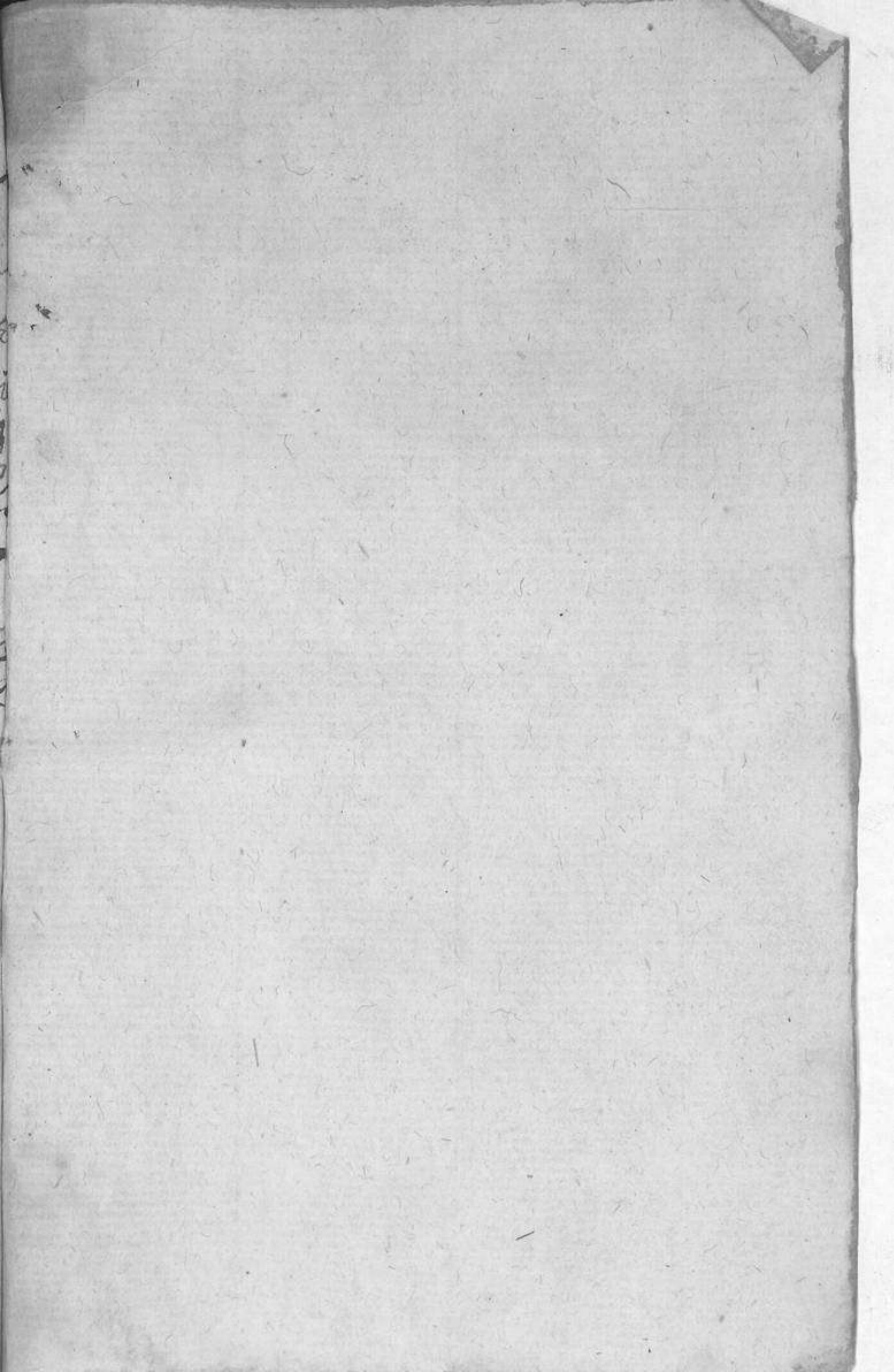
Z

F I N I S.

L V G D V N I,
 Excudebat Ioannes Pullonus
 aliàs de Trin.

Agencia de S. J. serbb6 em
Mathew y Baines adprender e
arte de pharmanacopala y lo
mo ut supra = Mathew y Baine
de Rosar

De Samano y
made p...
Santo del y...
Sion...
Cordero...
Santissimo

188

BRASAUO
EXAMEN
SYRTO

XV-7-3

